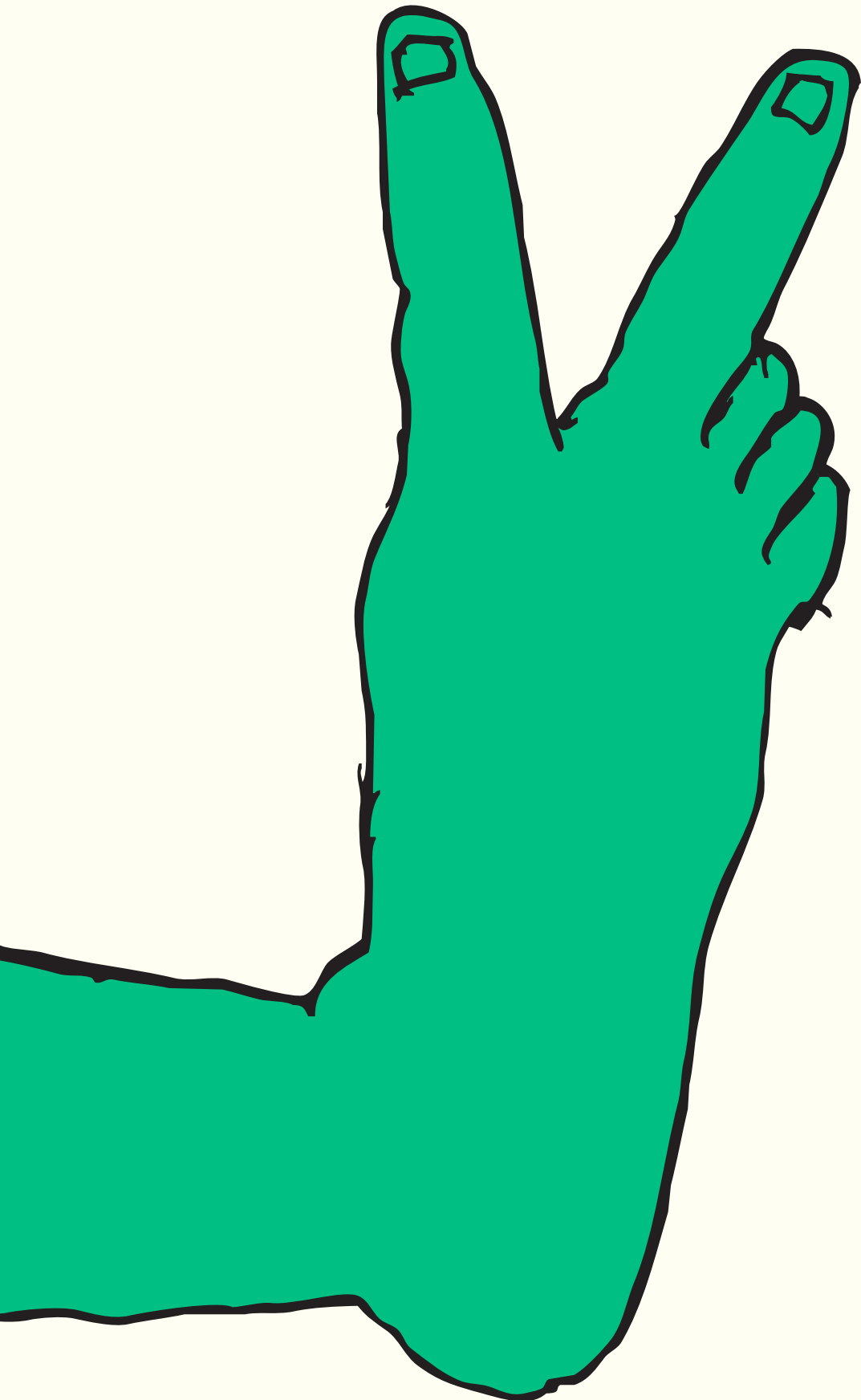

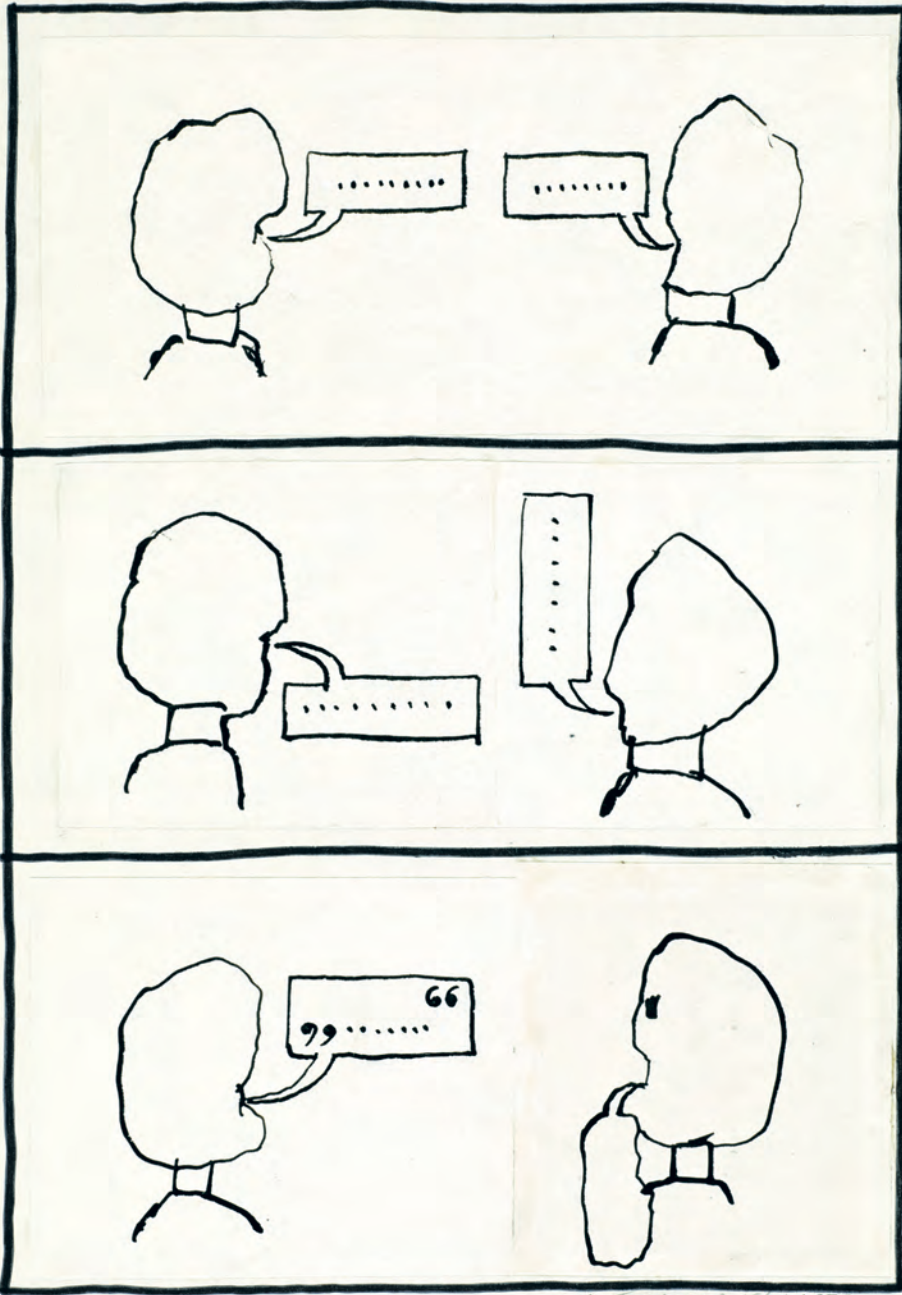
HENRYK TOMASZEWSKI

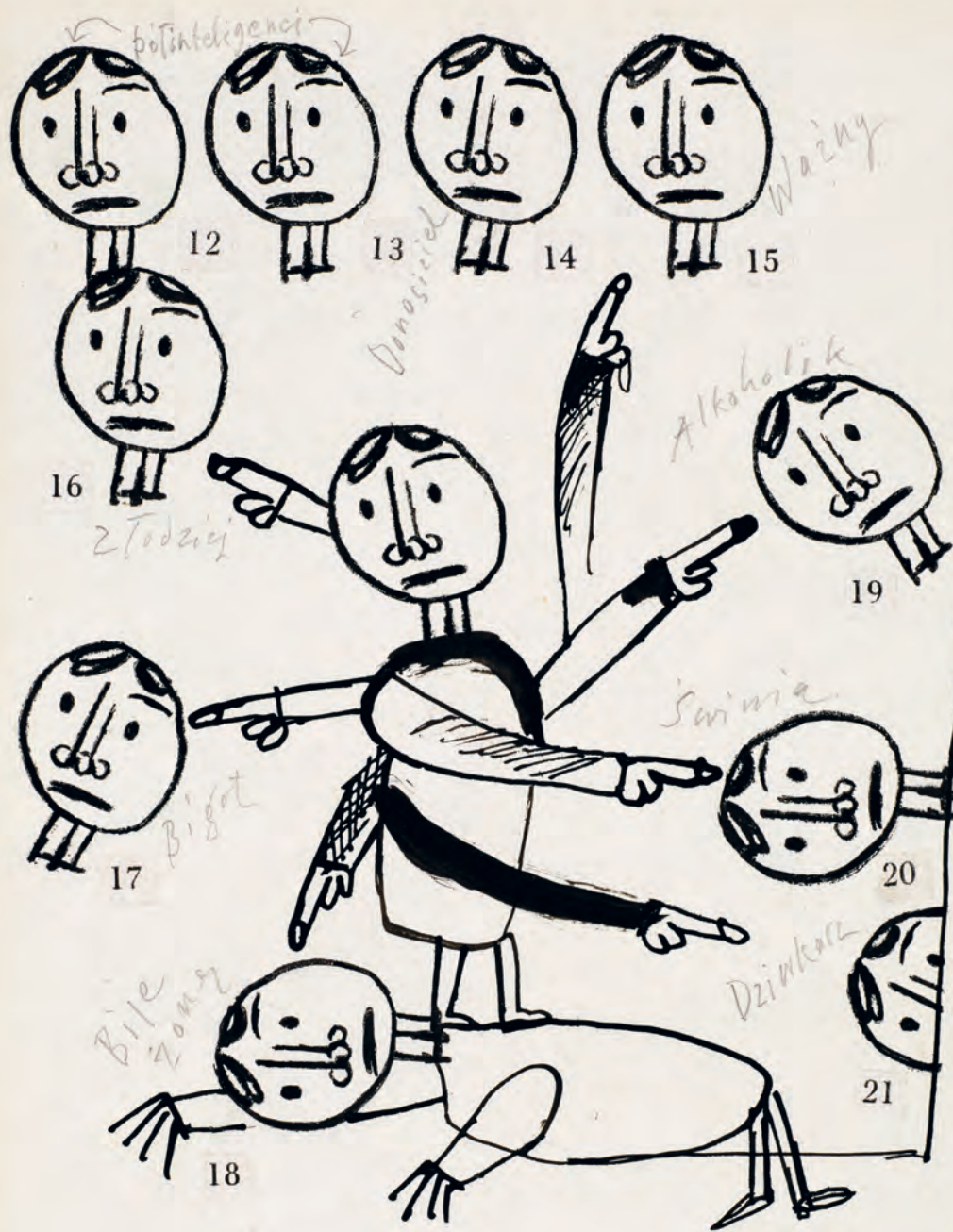

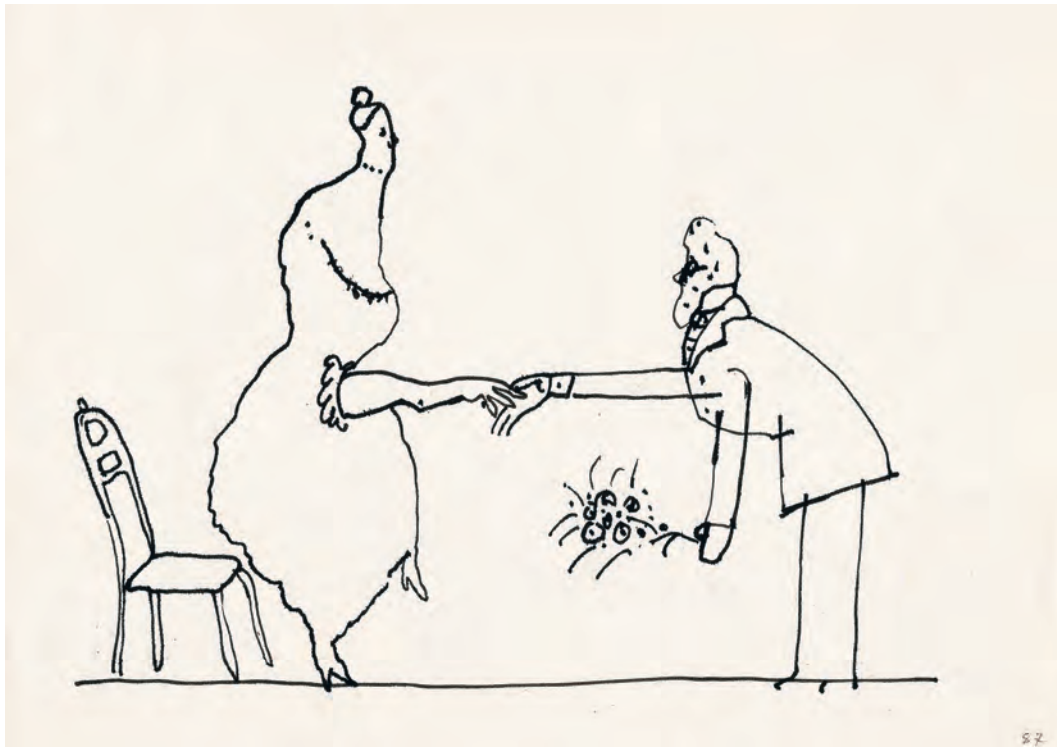

H. Tomaszewski 1973

H. Tomaszewski, 1960

← 18,0 →

to me
↓

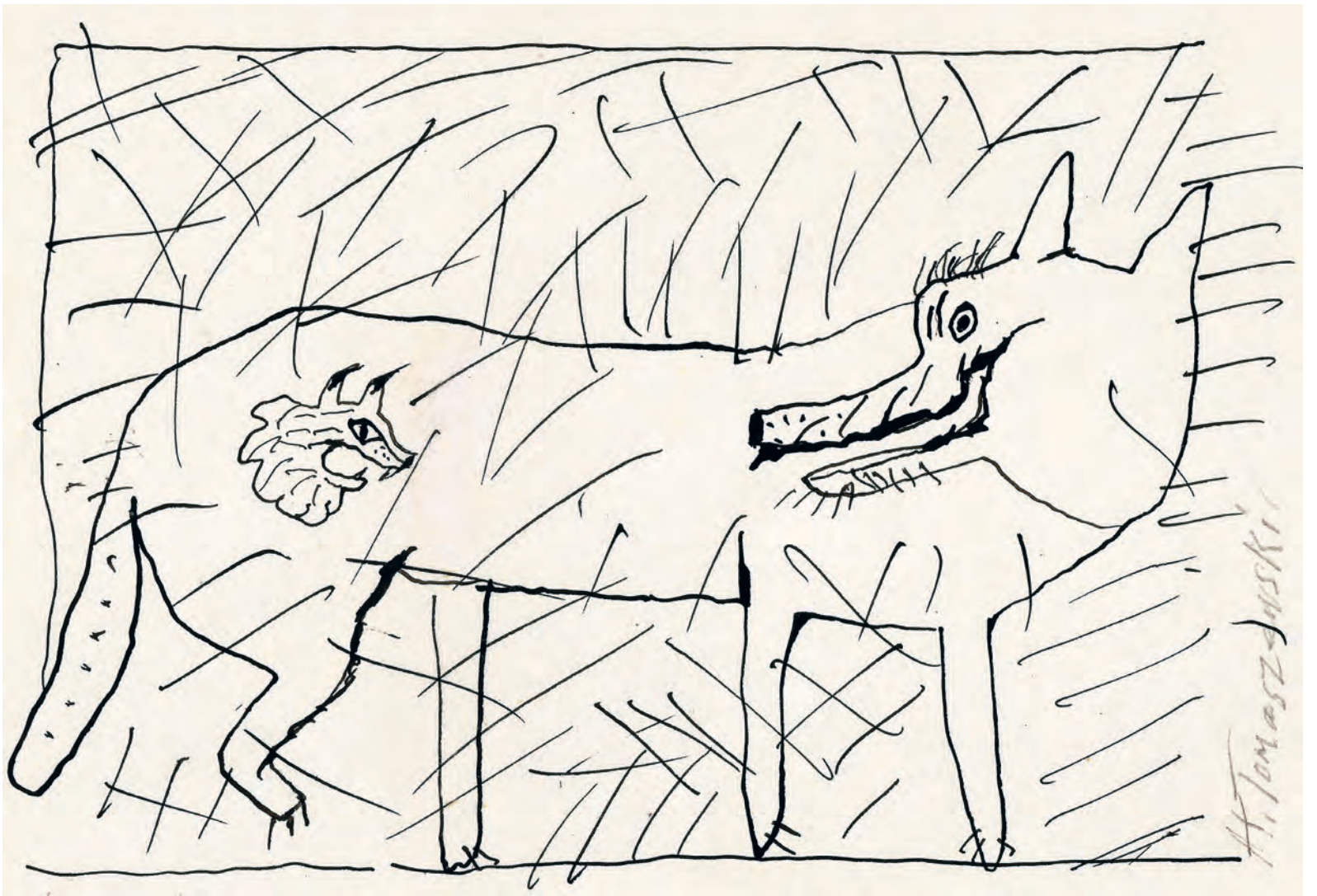

76

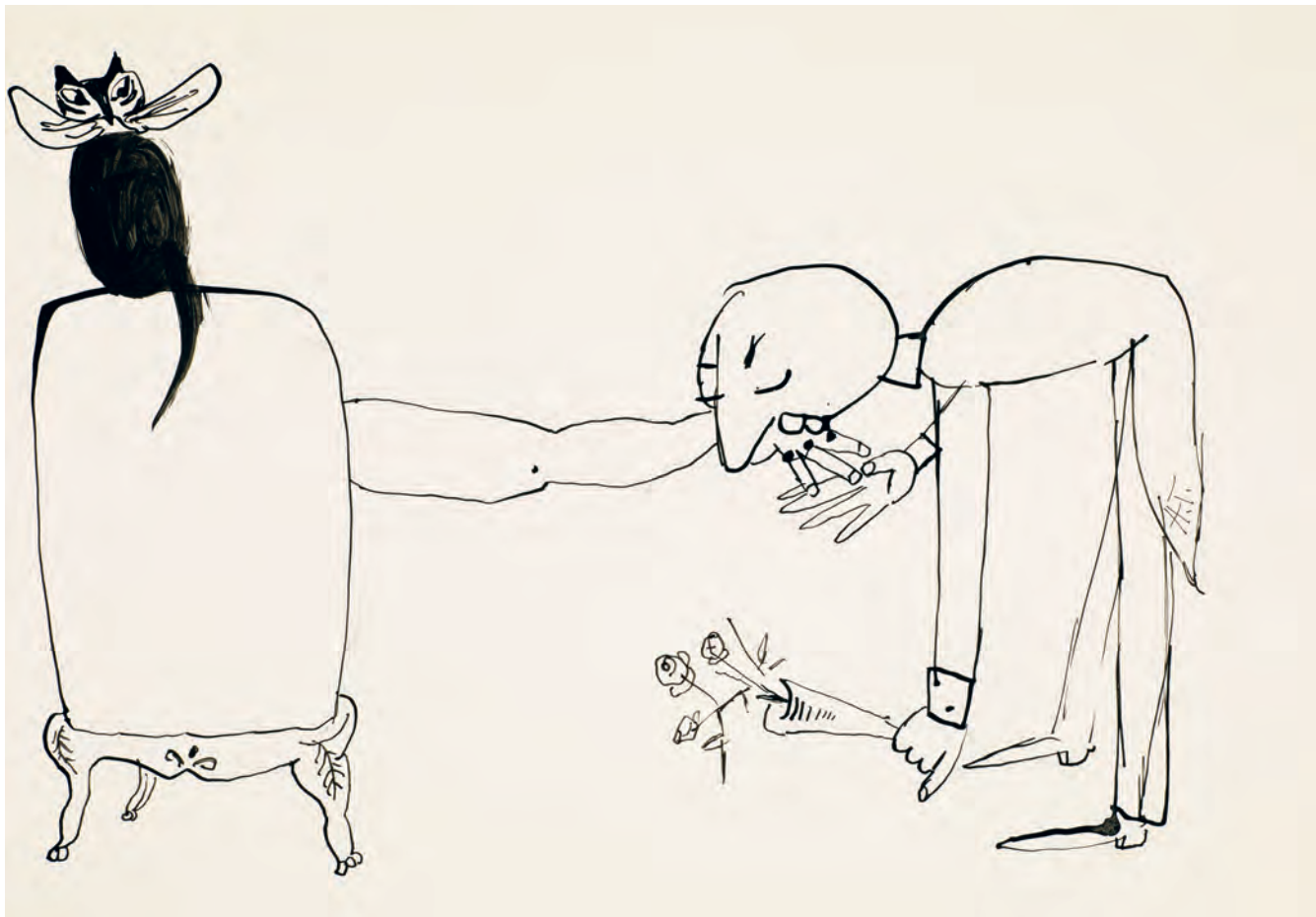
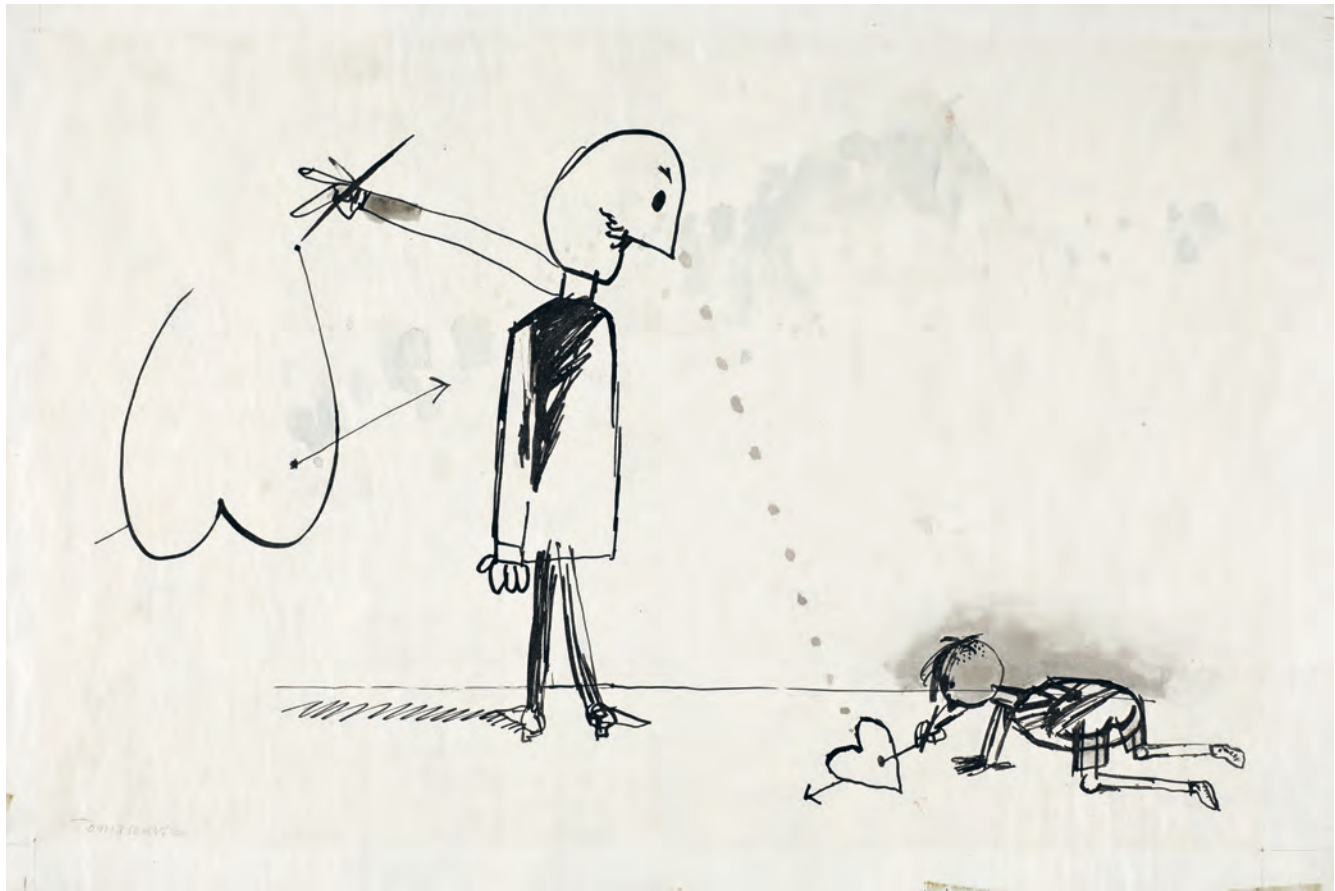

Co
Co

Kongratas

Kongratas
Diana

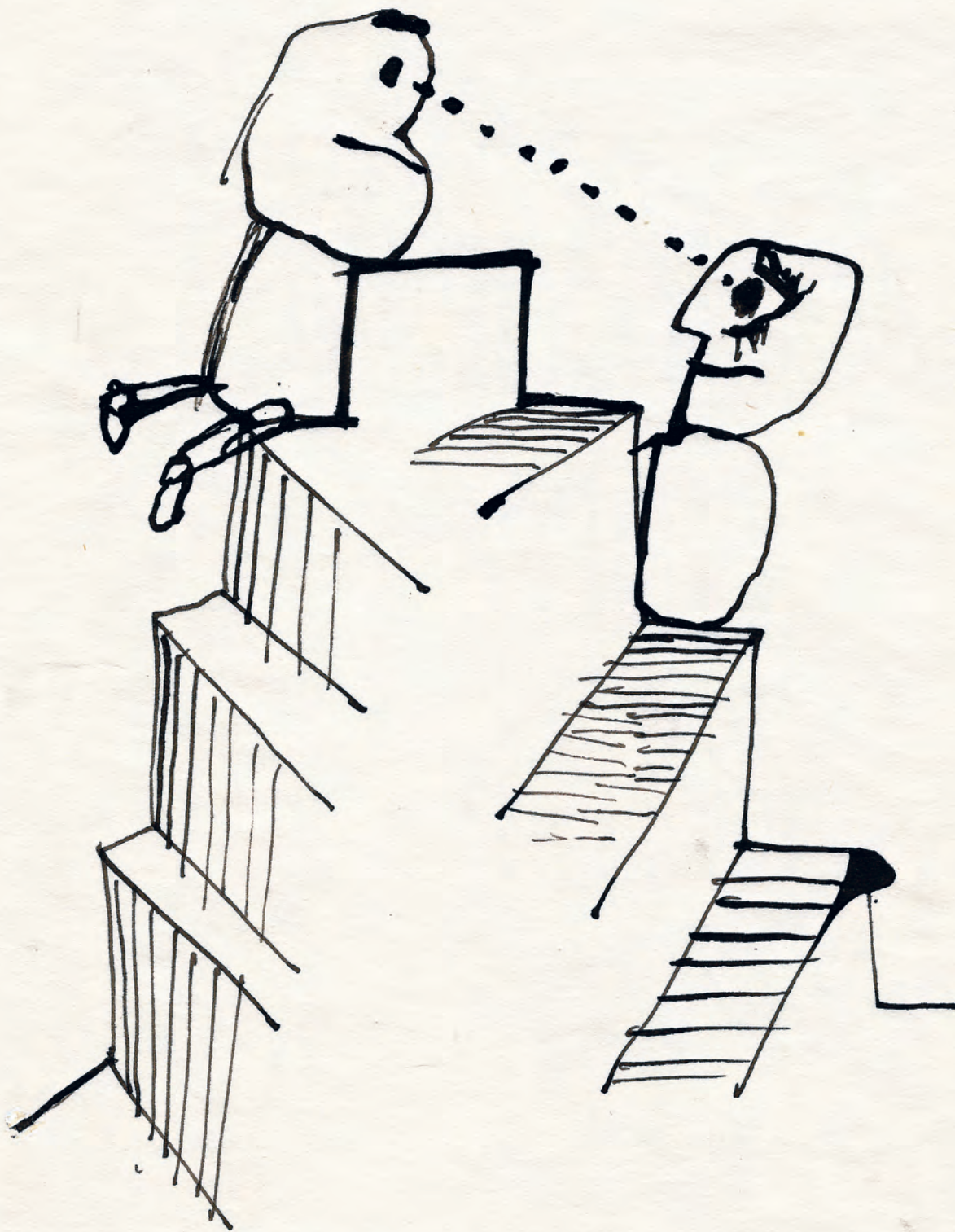
Partie

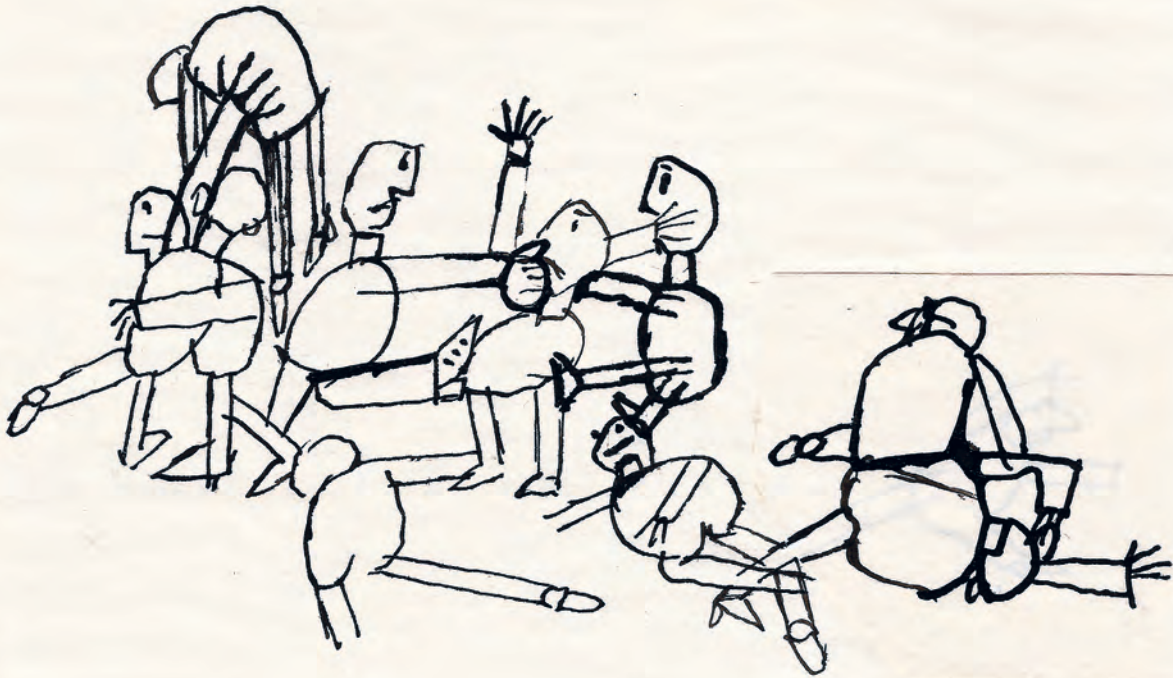
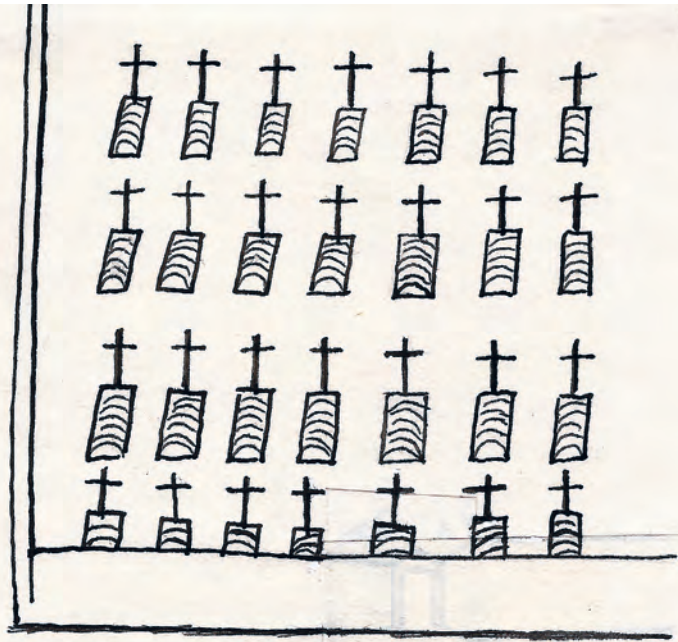

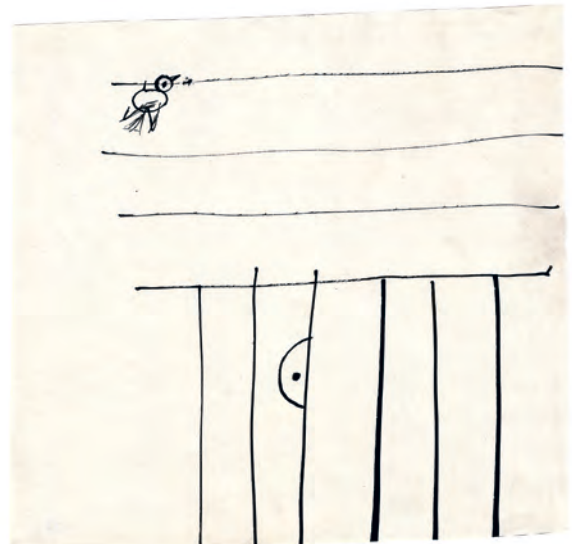

Tomaszewski 59

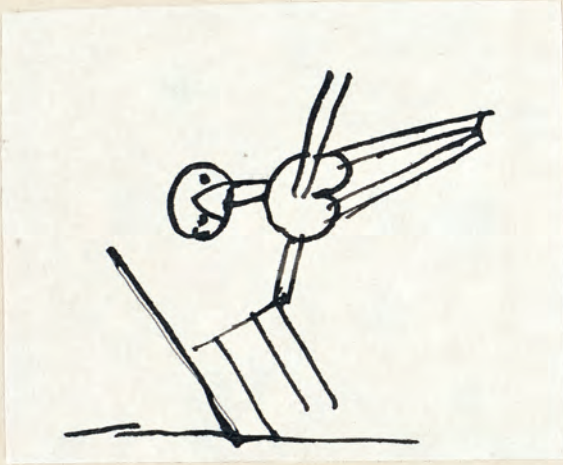
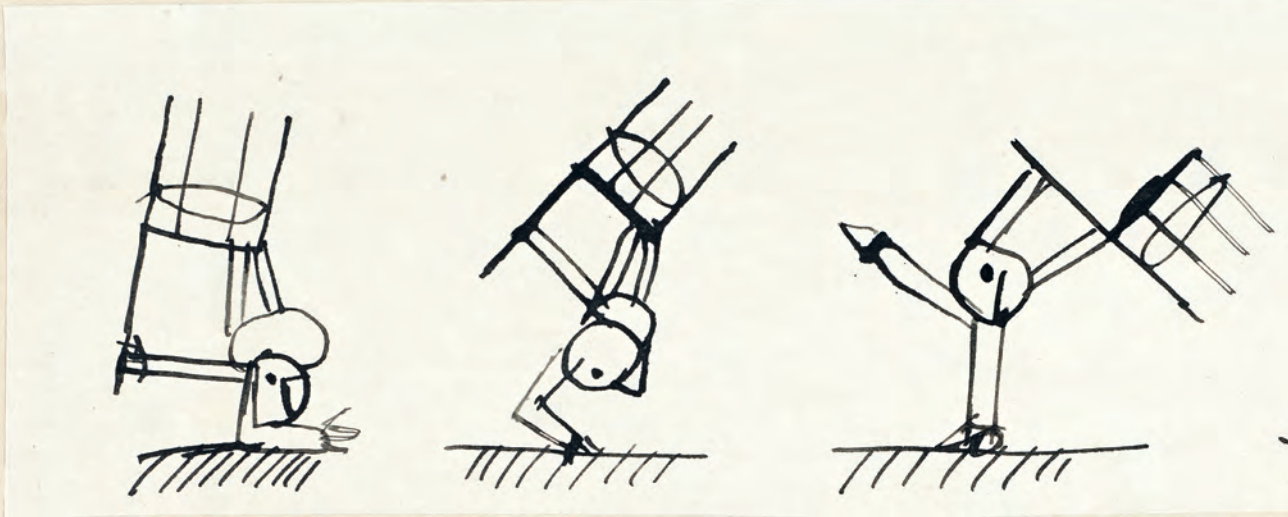
H. J. MASBEWSKI

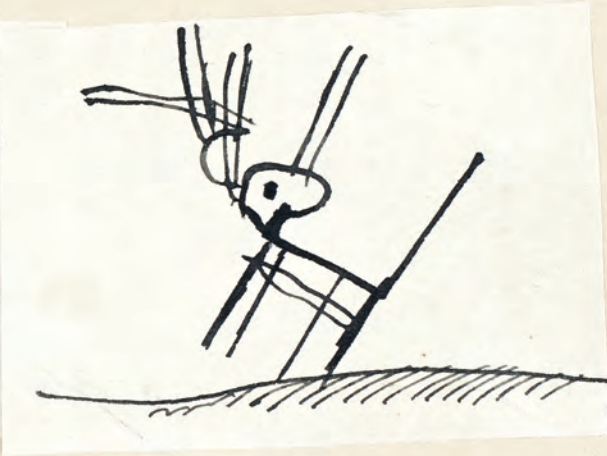
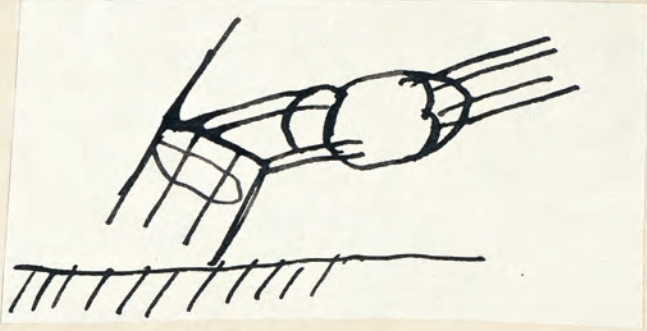

pomyślcie na stojąco

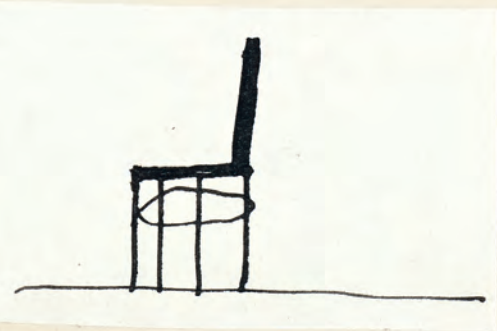

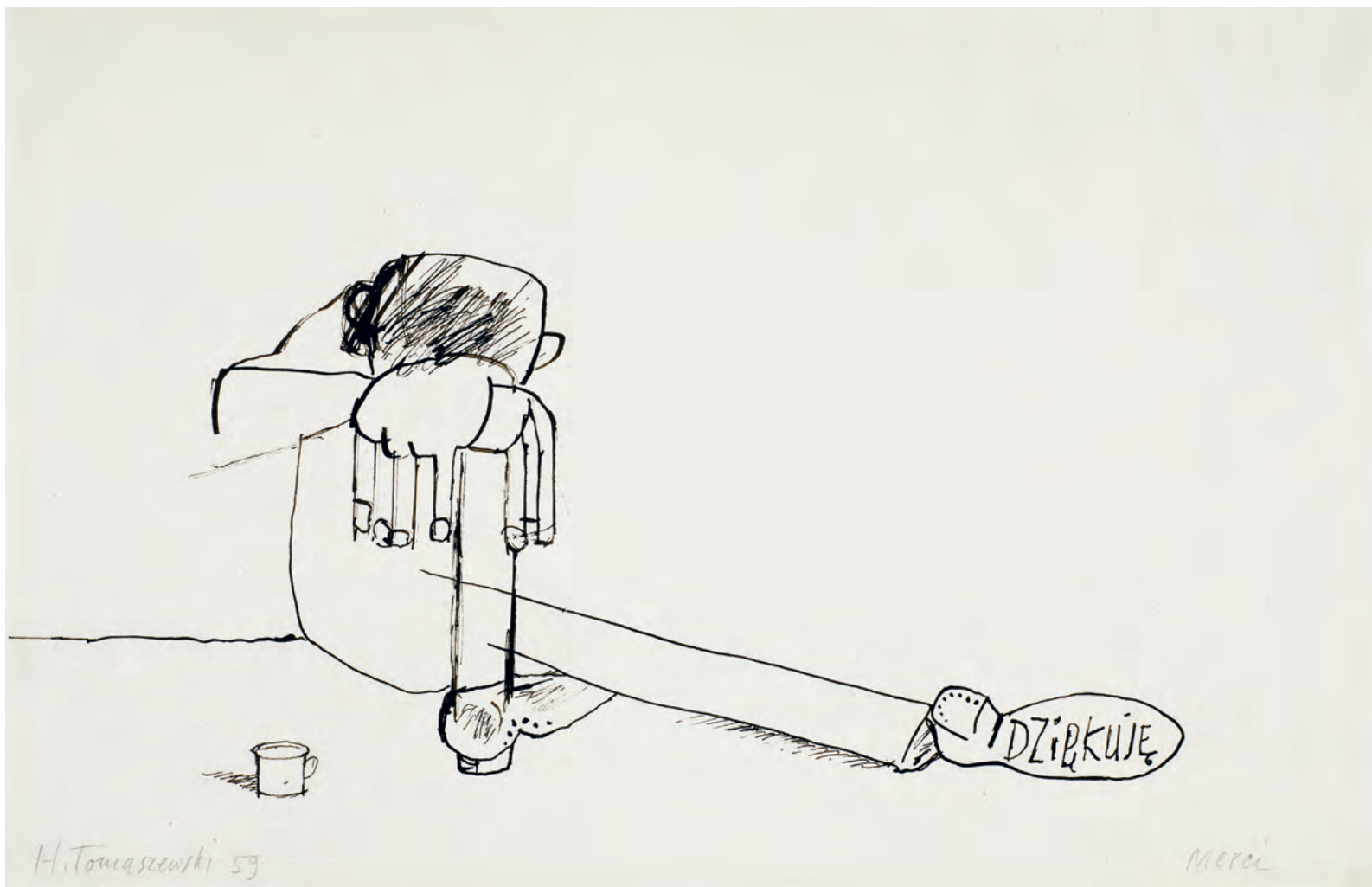
H. Tomaszewski 60

H. Tomareuskis

H. Tomaszewski 59

merci

Zagadka:

KTO

Kogo

no?

H. Tomaszewski

Witam **Aa** Witam **Bb** wit

Cc tam **Dd** i **Ee** i **Ff**

Gg | **Hh** | **Ii** | **Jj** | **Kk** | **Ll**

t | **m** | **n** | **o** | **p** | **r** | **s** | **te** | **itp.**

Kończąc

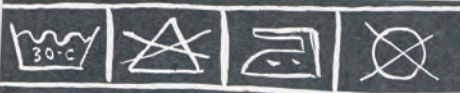
dziękuję za
udzielenie mi
głosu a szczegól-
nie o b:

Aa Bb

Cc Dd Ee Ff

Gg | **Hh** | **Ii** | **Jj** | **Kk** | **Ll**

t | **m** | **n** | **o** | **p** | **r** | **s** | **te** | **itp.**

LITERATURA

DANE TECHNICZNE

ROZMIAR - jedynka, rok pierwszy. Tamane siedemdziesiąt dwa / circa 12 stron /
 FORMA - drukarska, czyli zespół elementów / klisze, skład / przygotowanych do druku w skali 1:1. Znaki drukarskie w przygotowanego wronu / po prawej / → SURWIEC - łatwo pisać
 Pochodzenia roślinnego / podobny do trójkąta /
 Pismo znika i ukazuje się w sprzedaży na podobieństwo papieru

ABCDEF GHIJK
 MNOPQRSTU
 VYZÉÉÉÆWëi
 abcdefghijkl
 nopqrstuvxyz
 1234567890?
 äïöüäëü() :
 - ' & ç æ w k f f f f

SPOSÓB

UŻYCIA

Przed przystąpieniem do percepcji należy uruchomić pochłaniacz literowy
 Czytać należy jedynostannie
 Dla pisma najlepsze zielone światło

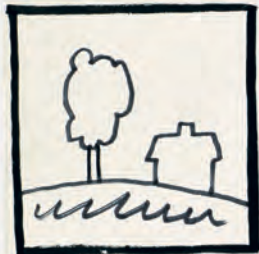
Poeta.

1
 2
 3
 4

Strony czytać w kolejności

H. F. ...

ten rysunek robię 30 minut
w tym czasie

turystów odwiedziło x200 Polskę

25 min.

telefon był w tym czasie

ten 20

PRZYSZĘŁE LOTNICY

Z AMERYKI

WYSTĄNY 6 TYGODNI TEMU

15 minut

dziesięć

1 rys = 10 minut
60 min : 10 = 6
6 rysunków
x 8 godz
48 czyli

48

rys. dziówka

H. Tomaszewski

LUDZIE

NIE

KRAMCIE

UWAGA: PISANE GRUBYM NIEMI

z poważaniem
Żona Iota

SIF

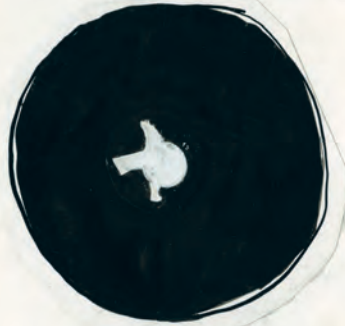
OGŁADAJ

-JE I NIE

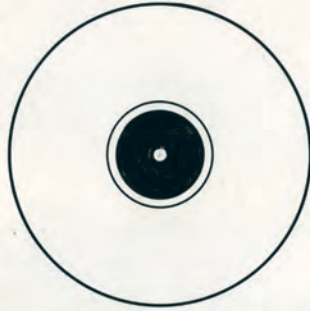
RQB SWO

H. Tomaszewski 78

Niemen

Mój koncert wjeren

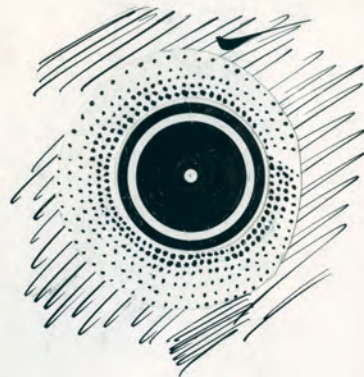
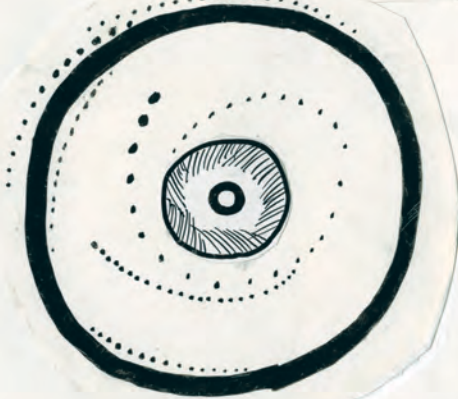
Moniuszko

Chopin

J.S Bach

Debussy

Penderecki

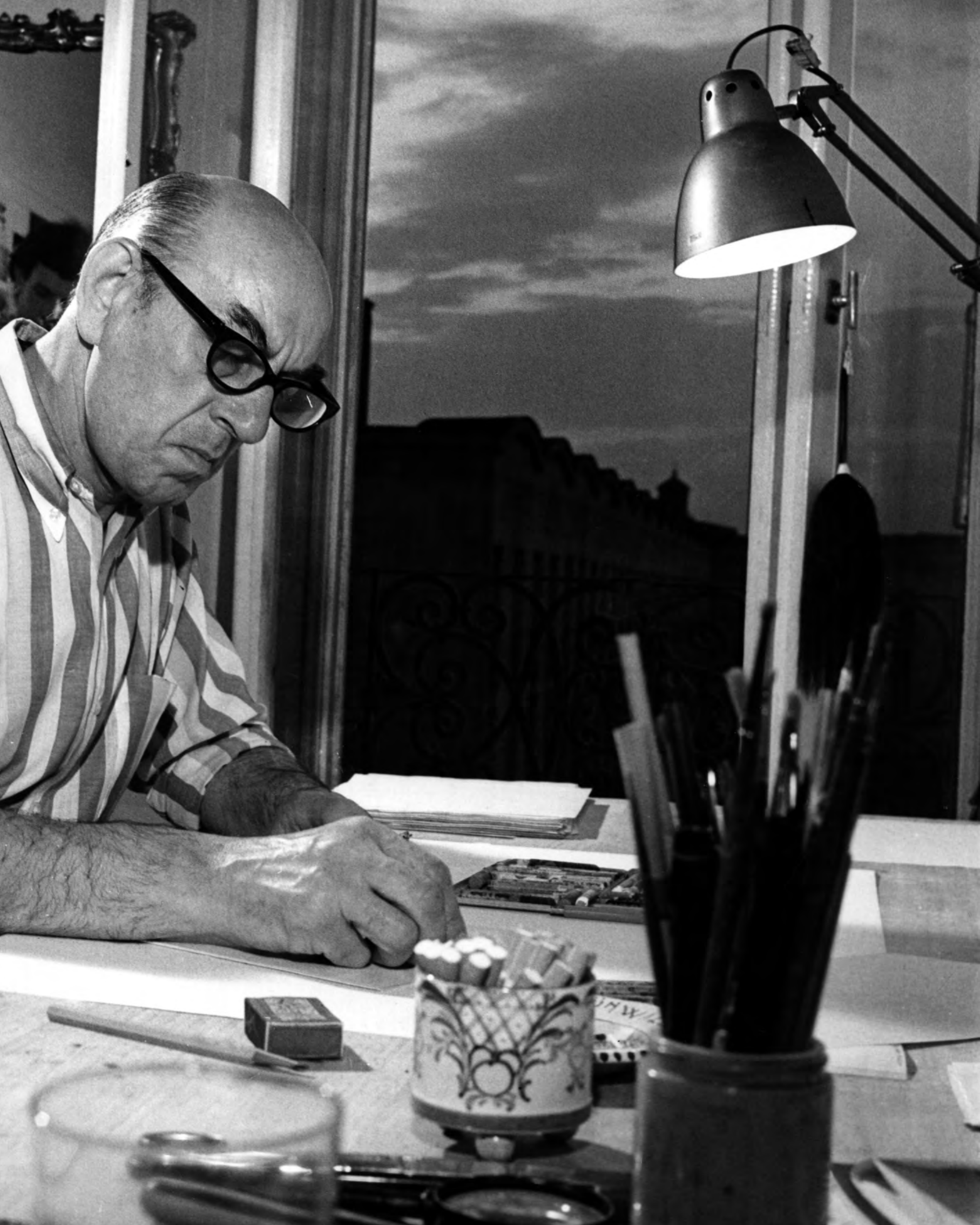
H. Tomaszewski

Wyszła
wielka
wieńca
wzrokami

H. Tomaszewski - 1972 -

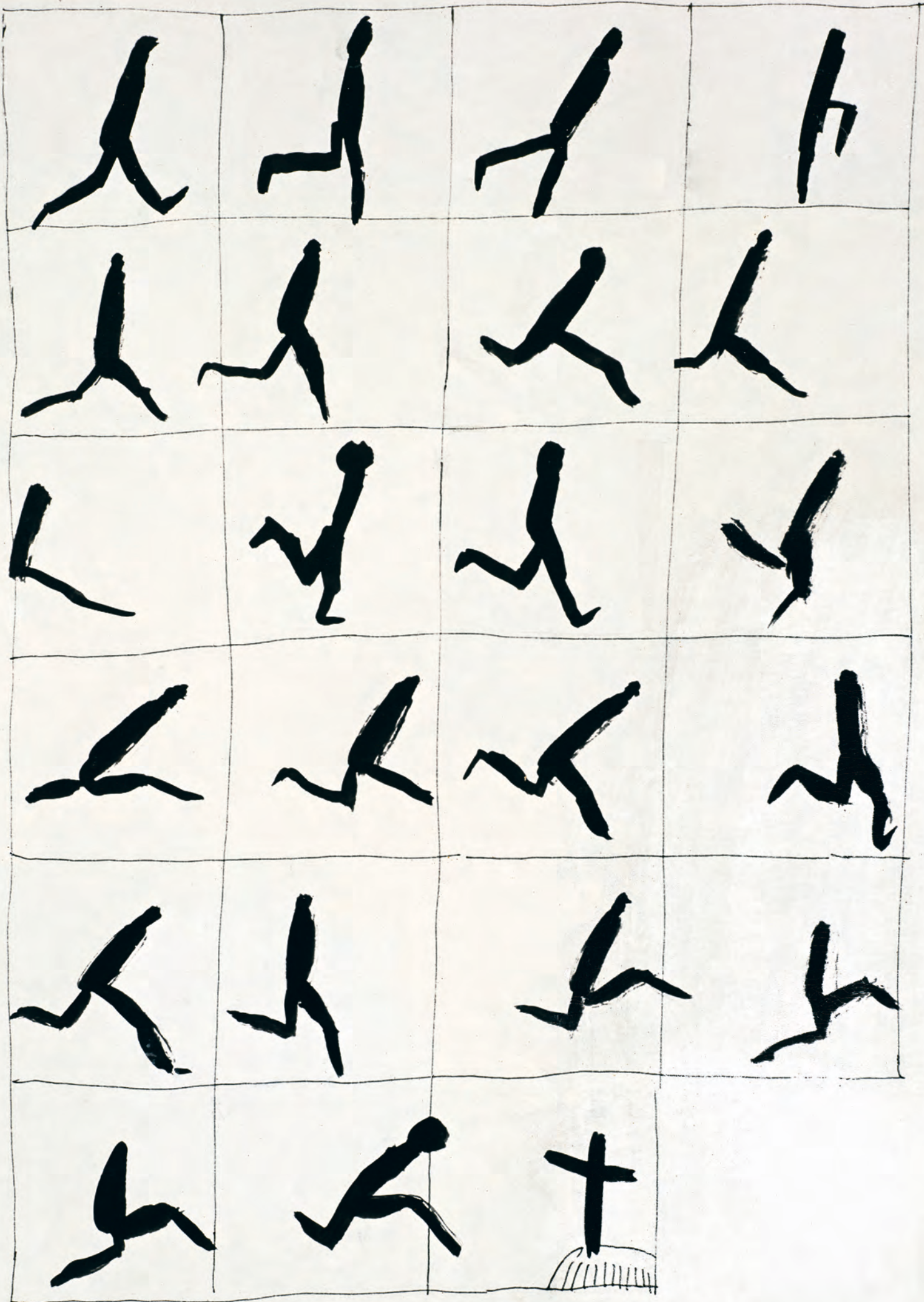
Byłem, czego i wam życzę

Henryk Tomaszewski

pod redakcją
Agnieszki Szewczyk

ZACHĘTA — NARODOWA GALERIA SZTUKI
BOSZ
WARSZAWA 2014

Spis treści

044

Lekcja widzenia

AGNIESZKA SZEWCZYK

049

Obraz do czytania

Film na plakatach

Henryka Tomaszewskiego

IWONA KURZ

131

Złapać Henryka

Tomaszewskiego

za stopę

KATARZYNA MATUL

245

Pracowite mistrzostwo:

książki Henryka

Tomaszewskiego

PIOTR RYPSOŃ

296

Pracownia plakatu

AGNIESZKA SZEWCZYK

310

Kalendarium

AGNIESZKA SZEWCZYK

326

Katalog plakatów

360

Książki projektowane

i ilustrowane

przez Henryka

Tomaszewskiego

362

Bibliografia

Nie mam cierpliwości na podziwianie piękna samego w sobie — wirtuozerii oka czy ręki. Wolę poronioną propozycję niż opanowaną doskonałość. [...] Stąd często na mojej kartce nie ma jakby nic do oglądania, niczego co „ładne”. Są to rzeczy niezdolne do pieszczenia oka. Raczej ulotne, mało trwałe. [...] Przestało mnie obchodzić epatowanie formą. Bawi natomiast posługiwanie się językiem, którego jeszcze nie znam.

Henryk Tomaszewski¹

Lekcja widzenia

AGNIESZKA SZEWCZYK

Gdyby próbować zrekonstruować drogę, jaką przemierzył Henryk Tomaszewski jako projektant — skąd się wziął i co po sobie pozostawił — być może musielibyśmy mówić przede wszystkim nie o formalnej stronie jego projektowania, bo tej nie sposób zamknąć w żadnych ściśle określonych regułach, a raczej próbować dociekać jego postawy, charakteru, intelektualnej formacji, sposobu pracy. Wiodące dyskursy opisujące jego twórczość sytuują go, po pierwsze, jako ojca założyciela i najwybitniejszego przedstawiciela tzw. polskiej szkoły plakatu, po drugie — znakomitego pedagoga, nauczyciela kilku pokoleń grafików projektantów. Obie te perspektywy łączą się ze sobą, mają swoje historyczne uzasadnienie, ale nie pozwalają uzyskać jasnej odpowiedzi na pytanie: dlaczego naznaczona skrajnym indywidualizmem formuła projektowa Tomaszewskiego opiera się działaniu czasu? Pozostawmy na boku pytanie o to, czy istniała polska szkoła plakatu, czy raczej kilku wybitnych grafików, działających od końca lat czterdziestych i przez całe lata pięćdziesiąte XX wieku, wystąpiło z „propozycją” projektową niedającą się zamknąć w określonej, jednorodnej stylistycznie formule². Podstawowym wyróżnikiem polskich plakatów z tego okresu była różnorodność, a jedyną dającą się sformułować ogólną cechą — odrzucenie przez projektantów dorobku racjonalnej w podejściu do konstruowania komunikatu wizualnego awangardy europejskiej (typografii konstruktywistów, druku funkcjonalnego) czy tradycji typografii szwajcarskiej, które po II wojnie światowej stały się międzynarodowym elementarzem form³. Charakterystyczne określenia pojawiające się w odniesieniu do plakatów tzw. szkoły polskiej — ich metaforyczny charakter, malarskość, swoboda, żart, poetycki klimat — są tyleż nieprecyzyjne, co jasno wskazują na swoisty paradoks. Mianem polskiej szkoły plakatu określano prace wybitnych indywidualistów, które znalazły uznanie w oczach zagranicznych krytyków designu na początku lat pięćdziesiątych. Ci zaś, jak się wydaje, widzieli w nich przede wszystkim wartości artystyczne, a nie projektowe. Tak też jest w przypadku Tomaszewskiego, którego prace przynależą w równym, a może większym stopniu do obszaru sztuki niż do obszaru projektowania postępującego się z reguły zunifikowanymi, zuniwersalizowanymi systemami komunikowania wizualnego.

Tomaszewski debiutował przed wojną, mając solidne wykształcenie warsztatowe, które dało mu ukończenie dwóch szkół zawodowych: Szkoły Przemysłu Graficznego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego i Miejskiej Szkoły Sztuk Zdobniczych, oraz artystyczne — jako absolwent malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Jednak nieliczne znane prace z tego okresu nie należą do kluczowych czy na tyle wyrazistych, by powiedzieć, że to z nich wywodzi się jego projektowanie. Podobnie niemożliwe jest wskazanie jego bezpośrednich poprzedników czy nauczycieli w szerszym rozumieniu tego słowa.

Jedyną ciągłość pomiędzy czasami przed- i powojennymi wyznaczał rysunek, w którym zakorzeniona była cała twórczość Tomaszewskiego. Artysta zadebiutował przed wojną rysunkami satyrycznymi oraz ilustracjami w „Szpilkach” i pozostał wierny tej formie wypowiedzi. Rysunek — jako codzienna notatka, zapis pomysłu, szkic, podstawa projektowania — oraz plakat to dwie nawzajem przenikające się dziedziny, które od połowy lat pięćdziesiątych były głównymi domenami twórczości Tomaszewskiego. Swoiste napięcie między karykaturalną deformacją czy pozornie niedbałą kreską a dążeniem do harmonii, zwięzłości i oszczędności formy, ujawniające się najsilniej w rysunku właśnie, jest jedną z cech jego sztuki w ogóle.

1 Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją, „Projekt” 1974, nr 3, s. 33.

2 O polskiej szkole plakatu napisano bardzo dużo, jest to jednak zjawisko silnie zmitologizowane, domagające się rzetelnych badań, dotyczących zwłaszcza kontekstu społeczno-politycznego, i zdekonstruowania swojej w znacznym stopniu opartej na anegdotach historii. Jednym z nielicznych tekstów próbujących zmierzyć się z tym problemem jest tekst Andrzeja Turowskiego. Zob. Andrzej Turowski, *L'École polonaise de l'affiche en question*, w: *L'Affiche polonaise de 1945 à 2004. Des slogans et des signes*, red. Jean Claude Famulicki, Éditions La Decouverte, Paris 2005.

3 Por. Hugues Boekraad, [inc.] *All words*, w: *Henryk Tomaszewski*, kat. wyst., Stedelijk Museum, Amsterdam 1991, s. 10–19, 22–27; Michał Warda, *Plakaty robione głową*, „Piktogram” 2006, nr 3, s. 53–71.

Wydaje się, że Tomaszewski był z temperamentu rysownikiem. Ta forma, pozwalająca na szybki zapis obserwacji (szkice z podróży, karykatury), kondensację treści, przekaz anegdoty pozbawionej opisu, najwyższy poziom osiągała w rysowanych felietonach publikowanych od 1956 roku w „Przełądzie Kulturalnym” (wydanych następnie jako *Książka zażaleń*), a po latach, od 1972 roku w publikowanej serii prac w „Literaturze”. Oba te „cykle” rysunkowe, odległe w czasie, znacząco różnią się od siebie. O ile pierwsze miały bardziej anegdotyczny charakter, a Tomaszewski za pomocą finezyjnej, lirycznej kreski w zdystansowany, filozoficzny sposób komentował codziennie doświadczaną „komedię ludzką”, to te z „Literatury” często konstruowane były jak wizualne rebusy. „Nie są to rysunki, lecz spontaniczny zapis reakcji na to, co z zewnątrz. Na to, w czym pływamy. Taki osobisty odzew na bodziec. Staram się to formułować bardziej zapisem graficznym — znakovym, niż rysunkowym”⁴ — mówił o nich autor.

Okres od połowy lat czterdziestych do połowy pięćdziesiątych naznaczony był wielością podejmowanych zadań. Tomaszewski projektował wówczas scenografie teatralne, dekoracje uliczne, okładki książek, ilustracje, publikował rysunki satyryczne, współpracował z projektantami pawilonów wystawowych, tworzył oczywiście również plakaty. Niezwykle intensywny czas, kiedy trzeba było pracować szybko, w bardzo różnych rejestrach zawodu grafika, współpracować z innymi artystami, mierzyć się z przestrzenią, a nie „tylko” płaską powierzchnią karki papieru, być może był tym decydującym okresem fermentu, w którym ukształtowała się jego osobowość artysty i projektanta. Proces ten przebiegał w dwóch kierunkach i dotyczył kluczowych dla Tomaszewskiego elementów. Stosowanie coraz częściej odręcznego liternictwa doprowadziło do unifikacji litery i znaku — przeniesienia typografii w sferę obrazowania za pomocą dowolnie tworzonych form i barw. Odwrotny zabieg przeprowadził względem obrazów, które w wyniku coraz większej sublimacji i upraszczania formy zamieniane były w projektach Tomaszewskiego w znaki graficzne. Ten postępujący w czasie proces doprowadził do powstania plakatów zbudowanych wyłącznie z ręcznie pisanych liter, które poza swym semantycznym znaczeniem pełniły funkcję jedyne graficznego elementu kompozycji (*Malarstwo Teresy Pągowskiej*, 1960; *Wojciech Zamecznik*, 1988; *Love. Henryk Tomaszewski. Affiches tekeningen*, 1991). Oraz takich, w których „obrazowy” motyw graficzny został przez Tomaszewskiego oczyszczony i przekształcony tak dalece, że czasem mamy do czynienia z balansującym na granicy abstrakcji, uniwersalnym znakiem, który stanowi na ogół centralny punkt kompozycji (*Fantazy*, 1967; *Ars erotica*, 1993).

Tomaszewski posługiwał się metodą eliminacji — usuwania z projektu wszystkich zbędnych elementów, odrzucał jednak rygor formalny na rzecz rygoru myślenia. Wydaje się, że na swój sposób lubił niedoskonałość. Z łatwością znajdziemy w jego pracach dziwne, jakby nieudane, „kolące w oko” elementy, które umieszczał przecież z rozmysłem i wielką precyzją (*Plakat WAG*, 1965; *Liberté, Égalité, Fraternité, dans la pure biosphère*, 1989), swoiście stosując zasadę „złotego cięcia” czy, inaczej mówiąc, „boskiej proporcji”, która sprawia, że oko odbiera całość kompozycji na niej opartej jako doskonałą.

W efekcie takiej metody projektowania nie powstawały jednak prace „chłodne” i mechanicznie precyzyjne. Wręcz przeciwnie, każdy element tak skomponowanego plakatu był wehikułem treści, ale i emocji. Powstawały projekty wieloznaczne, działające w obszarze szerszym niż ten tradycyjnie zarezerwowany dla grafiki projektowej (która ma reklamować i informować), prowokujące, czasem balansujące na granicy czytelności, wciągające widza do gry w odczytywanie skojarzeń, sensów, wizualnych rebusów. „Lubię zdania zbudowane w ten sposób, bym przymiotniki wyobrażał sobie, a nie musiał ich czytać. Stąd pracując nad obrazem plakatu, pragnę go wyartykułować prawie niczym i zmusić odbiorcę, by resztę sam sobie dośpiewał. Liczę na jego współautorstwo”⁵.

Wszystkie te zabiegi nie doprowadziły jednak do wykształcenia dającego się skodyfikować stylu projektowego Henryka Tomaszewskiego. Niechętny temu terminowi, nigdy nie wpadł w pułapkę,

4 Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją, op. cit., s. 33.

5 *Wciąż chcę nie umieć. Z Henrykiem Tomaszewskim rozmawia Joanna Paszkiewicz-Jägers*, „Polityka” 1988, nr 25, s. 1, 7.

jaką zastawiło na siebie kilku wybitnych projektantów, którzy w schyłkowej fazie okresu polskiej szkoły, na początku lat sześćdziesiątych „wynaleźli” własne, rozpoznawalne na pierwszy rzut oka style i pozostali im wierni przez kolejne dziesięciolecia.

Tomaszewski, by uniknąć wszelkich konwencji, rozwiązywanie projektowego zadania zaczynał zawsze w punkcie zero. I wypracowaną przez siebie metodą analitycznej redukcji dochodził do właściwego efektu. Zapewne dlatego wiele jego plakatów, niezależnie od swej nieaktualnej dziś informacyjnej treści (*22 Lipca*, 1960; *Hadrian VII*, 1969) stanowi wciąż ważką propozycję wizualną i znaczy historię polskiego projektowania (*Niech żyje 1 Maja*, 1945; *Obywatel Kane*, 1948; *Moore*, 1959). O swojej metodzie podążania wciąż niewytyczoną ścieżką mówił: „Sami decydujemy — którą koncepcję wybrać? Jaką skalę trudności wytrzyma ulica? Czy trwać w zawidzianym, czy brać ryzyko odtrącenia? Wolę to drugie”⁶. Charakterystyczne dla Tomaszewskiego stawianie sobie wysokich wymagań nigdy nie pozwoliło popaść mu w rozleniwiające intelektualnie samozadowolenie, a przenikliwa obserwacja zmieniającej się przez kolejne dekady sytuacji plakatu, jego miejsca wśród nowych form komunikatów wizualnych, pozwalała mu wciąż aktualizować język. Na powtarzające się na przestrzeni lat pytanie: „Co to jest plakat?”, najczęściej odpowiadał: „Nie wiem”. „Również nie bardzo wiem, czym jest dziś plakat i jaką spełnia funkcję. Czy informuje, czy reklamuje, czy to może cacko na ścianę, gadżet intelektualny, dzieło samo w sobie. Nie wiem”⁷. „Często sam plakat rodzi przeróżnych satelitów. Czy torba z napisem Coca Cola, w której niesiemy serek homogenizowany, to plakat, czy torba? Czy Jureczek w koszulce z napisem Marlboro — to plakat, czy jeszcze Jureczek? O jednoznacznej odpowiedzi nie jest łatwo”⁸.

Nie o sformułowanie wiążącej odpowiedzi zapewne chodziło, ale o ciągłą potrzebę zadawania sobie pytania, które trzymało go w stanie ciągłego napięcia i chęci zmierzenia się z kolejnym plakatowym zleceniem. W czasach, kiedy polska szkoła plakatu jako zjawisko o określonych historycznie granicach już nie istniała, ale w ciepłe jej sukcesu wciąż grzały się kolejne pokolenia grafików projektantów, Tomaszewski zadawał takie niewygodne pytania. Kolejne sukcesy, jakie odnosił na polu międzynarodowym, znaczone prestiżowymi nagrodami, nigdy nie stępiły jego trzeźwej oceny i sporej dawki samokrytycyzmu.

Podkreślane wielokrotnie intelektualny charakter i wartość sztuki Tomaszewskiego nie odnoszą się jedynie do przekazu, jaki niosą ze sobą jego plakaty i rysunki, do ich treści i sposobu wizualnego rozwiązania, ale do znacznie bardziej fundamentalnego zagadnienia. Rewolucyjna istota sztuki Tomaszewskiego polegała na zanegowaniu historycznego porządku i miejsca, w którym tkwiła do tej pory grafika projektowa, a z nią plakat i inne formy wizualnego komunikatu. Tomaszewski projektował plakaty tak, jak tworzy się sztukę wolną od użytecznych funkcji. Jednocześnie mówił o niej w kategoriach użytkowych. „Grafika taka, jaką ja uprawiam, to sztuka usługowa, jak to kiedyś powiedziałem: ja jestem grafik, co nosi meble, bo kiedy przychodzi klient i mówi: zanieś pan te meble, to ja zanoszę”. Zapewne w umiejętności synkretycznego łączenia tego, co postrzegane jest jako przeciwstawne, tkwi sedno metody, która sprawiła, że jego twórczość wyrastała daleko ponad standardy grafiki użytkowej.

Plakaty Tomaszewskiego obecnie — kiedy już od lat nie pojawiają się na ulicy, nie zapowiadają przedstawień teatralnych, filmów, wystaw — pełnią inną bardzo ważną rolę. Są swoistym elementem do nauki widzenia. Wszystkie te klasyczne pojęcia, które odbieramy intuicyjnie i za pomocą których próbujemy zracjonalizować swoje wizualne doświadczenia: kompozycja, proporcja, kontrast, kolor, tło, rytm, uwolnione od tradycyjnych rygorów, poddane są w projektach Tomaszewskiego gruntownej analizie, a co może ważniejsze — próbie. Jeżeli tylko chcemy, możemy otrzymać od Henryka Tomaszewskiego lekcję widzenia; oko szkoli się cały czas: „Wszystko idzie od oka. Ono musi być wykształcone, niepodległe, abstrakcyjne”⁹.

6 Ibidem.

7 Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją, op. cit., s. 33.

8 *Wiem, gdzie jestem i wiem, co jest moje — mówi Henryk Tomaszewski, grafik, laureat XII MBP, profesor ASP w Warszawie, „Życie Warszawy (dodatek „Kultura i Życie”) 1988, nr 14, s. 1.*

9 Henryk Tomaszewski, z listu do Jana Lenicy, w: *Jan Lenica. Labirynt*, Muzeum Narodowe w Poznaniu 2002, s. 230.

Obraz do czytania Film na plakatach Henryka Tomaszewskiego

IWONA KURZ

W 1974 roku, komentując Międzynarodowe Biennale Plakatu odbywające się wówczas w warszawskiej Zachęcie, Henryk Tomaszewski mówił o „pałacowym wnętrzu”, w którym prezentowano ekspozycję: „Cisza. Przytulnie. Panie pilnują, bym się nie rzucił z zyletką na jakieś dzieło. A w rzeczywistości coś jakby na kształt przechowalni zwierząt domowych. Wszystko na smyczy i w klatkach. Tęskni za ulicą”¹.

Powyższy plastyczny opis — zresztą w stylu plakatów Tomaszewskiego — oddaje pewną dwuznaczność wynikającą z niezwykłego awansu tej formy przekazu w hierarchii sztuk po drugiej wojnie światowej. Awans ten dokonał się między innymi dzięki artystom z tzw. polskiej szkoły plakatu, za której patrona i prekursora często uważa się właśnie Tomaszewskiego. W końcu istotą plakatu jest promowanie wśród szerokiej publiczności określonego, masowego i powtarzalnego — zgodnie z definicją „możliwości reprodukcji technicznej”² — przekazu, w rytmie i w duchu nowoczesności, a nie funkcjonowanie w galeryjnych ścianach niczym dzieło autonomiczne. Jak w filmie *Niewinni czarodzieje* (1961) Andrzeja Wajdy, gdzie w obrębie narracji, w jej pierwszej sekwencji pojawiają się na placu Konstytucji — dziś powiedzielibyśmy: na billboardach — plakaty z tytułem filmu i zdjęciami dwójki protagonistów. Stają się one pierwszymi z serii licznych rekwizytów, jak skuter, magnetofon szpulowy, golarka elektryczna, reprodukcja z obrazem Joana Miró i najnowszy numer „Przekroju”. Wszystkie one tworzą wyobrażone wyposażenie wielkowiejskiej nowoczesności, której puls bije w rytm jazzu i bokserskich meczów.

I tylko przez krótki moment widać w tle ciągle jeszcze istniejące w Warszawie ruiny. Plakat filmowy w powojennej Polsce rodzi się właśnie na tych ruinach — w swoich początkach niekoniecznie bywa widoczny na ulicach (z różnych powodów, o których za chwilę), ale próbuje żyć życiem ulicy, odwoływać się do jej nastrojów i aktywnych na niej skojarzeń.

¹ Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją, „Projekt” 1974, nr 3, s. 33.

² Por. Walter Benjamin, *Dzieło sztuki w dobie reprodukcji technicznej*, przeł. Janusz Sikorski, w: idem, *Anioł historii. Eseje, szkice, fragmenty*, wybór i oprac. Hubert Orłowski, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1996.

Jeden z pierwszych plakatów filmowych zaprojektowanych przez Henryka Tomaszewskiego dotyczył dramatu *Niepotrzebni mogą odejść* (1947) Carola Reeda. James Mason grał w nim bojownika IRA ukrywającego się po nieudanej akcji. W komentarzu otwierającym film czytamy i słyszymy, że nie opowiada on o walce prawa z nielegalną „organizacją” (jej nazwa nie pada ani razu), lecz o konflikcie w sercach osób, które nieoczekiwanie muszą się zaangażować. I treść filmu, i jego przesłanie — w znakomitej formie, grającej napięciami między ciemnością a światłem — musiała trafiać do ówczesnej polskiej widowni. Konflikt prawa i wolności, ranny, osaczony przez policję bohater i dziewczyna, która go odnajduje, by zostać z nim „do końca”. Zapewne wtedy widział go nastoletni Marek Hłasko, by następnie kilka lat później przywołać w swojej prozie — najpierw w opowiadaniu *Pętla*, a potem w *Ósmym dniu tygodnia*. Agnieszka, jego główna postać, streszczając film Reeda,

MICHELE MORGAN i PIERRE BLANCHAR

W wielkim Filmie Francuskim

H. TOMASZEWSKI 47

SYMFONIA PASTORALNA

Reżyser Jean Delannoy

PROD. LES FILMS GIBÉ-ESPE-FILM POLSKI

0-020332

R.S.W. PRASA DAKŁ. GRAF. ZWIERSKI 17

dosłownie przywołuje ostatnie słowa jego bohaterki: „To daleka droga, ale pójdziemy w nią razem”³. Agnieszkę prowokuje do tej opowieści moment uderzającego podobieństwa mężczyzny, z którym rozmawia, do kogoś, kogo widziała wcześniej: „Oświecony od dołu, barczysty i wysoki, z ostrymi rysami twarzy, wyglądał groźnie. »Ja cię już gdzieś widziałam [...]. Kogoś, kto tak wyglądał, jak ty w tej chwili«⁴.

U Hłaski mitologia bohaterstwa przemielona już jest z goryczą epoki postalinowskiej („Życie grozi rozstaniem, ale śmierć łączy na zawsze” — ironizuje Agnieszka), jednak w dużym skrócie ten sugestywny obraz bohatera filmu, pojawiającego się nagle przed oczami bohaterki i pokazanego w ujęciu filmowym („od dołu”), demonstruje charakter pracy wyobraźni odbiorcy współczesnej kultury popularnej.

Obraz ten wygląda niemal jak opis plakatu Henryka Tomaszewskiego do filmu Reeda. Widzimy na nim masywną sylwetkę Jamesa Masona malowaną kilkoma mocnymi kolorami, wyraziście rysującą się na czerwonym — niepokojącym — tle, rozpychającą się w kadrze. Pokazana jest lekko z dołu, w filmowym trybie heroizacji. Jasną plamę w prawym dolnym rogu tworzy przedramię bohatera, z cienką strużką krwi spływającą spod rękawa. Poza tym, w zróżnicowanym kroju i kolorystyce podane są podstawowe informacje o filmie: tytuł, reżyser, nazwisko aktora (złożone krojem pisma naśladowującym odręczne). Pomnikowa sylwetka bojownika z krwawiącą raną nie tylko sugestywnie oddaje mroczny nastrój filmu Reeda, lecz także apelowała do klimatu społecznego powojennej Polski. W ten sposób medium filmowe stawało się częścią wspólnego zespołu wyobrażeń i doświadczeń, jednocześnie to ono definiowało kompozycję plakatu. Gra z językiem filmu, widoczna w sposobie ujęcia bohatera *Niepotrzebni mogą odejść*, pojawia się w wielu innych plakatach Tomaszewskiego: „filmowana” od dołu sylweta samolotu w *Mściwym jastrzębiu* (1947), efekt przenikania w *Symfonii pastoralnej* (1947), zbliżenie w *Goalu* (1947), przedstawienie oglądania w *Wielkiej nagrodzie* (1948), odwołanie do pojęcia „kadru” w *Uroku szatana* i *Najpiękniejszej* (oba z 1954). Jednocześnie ekspresywne wykorzystanie koloru odsyła do skojarzeń malarskich (Jan Lenica mówi, że Tomaszewskiego cechuje absolutny „słuch” koloru⁵, a gdzie indziej nazywał go poetą).

Plakat do filmu Reeda demonstruje charakterystyczne cechy stylu Tomaszewskiego i tłumaczy zarazem — po części przynajmniej — przyczyny sukcesu jego prac (i innych prac polskich plakacistów) na Zachodzie. Sam Tomaszewski dostał pięć głównych nagród na międzynarodowej wystawie plakatu⁶ w Wiedniu w 1948 roku. Było to otwarcie pasma sukcesów w tej dziedzinie: potem przyszły

3 Marek Hłasko, *Ósmy dzień tygodnia*, w: idem, *Utwory wybrane*, t. 2, red. Michał Komar, Lech Kurpiewski, Czytelnik, Warszawa 1989, s. 50.

4 Ibidem, s. 48.

5 Jan Lenica, *Plakat — sztuka dzisiejszych czasów*, „Przegląd Artystyczny” 1952, nr 5, s. 41.

6 *Internationale Plakat Ausstellung mit Karikatureschad*, Künstlerhaus, Wiedeń, 1948.

MSĆIWI JASTRZĄB

następne nagrody, a prasa zachodnia przez kolejne dekady rozpisywała się na temat walorów tej formy sztuki w polskim wykonaniu, chwając „świeżość pomysłów, siłę ekspresji artystycznej, czystość formy, żywość koloru” i pytając retorycznie: „Gdzież indziej, z kilkoma wyjątkami, producenci i dystrybutorzy tak czarująco reklamują filmy?”⁷. Opinie te, istotne dla polskiego państwa z przyczyn „wizerunkowych”, znacząco też pomagały twórcom w Polsce w zachowaniu pewnej autonomii twórczej i wolności od nakazów propagandowych.

Wiele mówi porównanie z oryginalnym plakatem zachodniego dystrybutora filmu Reeda⁸. Oczywiście również operuje on obrazem i słowem. Jednak podstawą wyrazu są tu fotosy z filmu — leżący, wyczerpany bohater w planie bliskim i pokazana na tym tle pomniejszona sylwetka kobiety. Na całość nakładają się czerwone litery rozbudowanego sloganu reklamowego przekonującego, że *Niepotrzebni mogą odejść* to najbardziej ekscytujący film w historii świata i „przygoda o napięciu nie do zniesienia”. Zachęta ta pozostaje w luźnym związku z treścią, a zwłaszcza z nastrojem filmu i nadto krzycząco realizuje podstawowy cel plakatu — reklamę. Na tym przykładzie tym wyraźniej widać odmienność kontekstu, w którym przyszło pracować polskim twórcom.

Plakat filmowy pojawia się od momentu debiutu kinematografu (1895); afisz jest wówczas utrwaloną formą reklamy rozrywki masowej w różnym stylu i różnej postaci — od książki po cyrk — umożliwioną dzięki wynalezieniu pod koniec XVIII wieku techniki litograficznej. Przestrzenią jego istnienia i oddziaływania jest nowoczesne miasto. Kinematograf i plakat łączy chęć przyciągnięcia uwagi, intencja wywołania zaskoczenia, a nawet szoku. Publicyści „Moving Picture World”, jednego z najstarszych pism dotyczących kina, podkreślają, że plakat ma być „atrakcją”, tak jak atrakcją jest pokaz kinematograficzny, a potem filmowy. Film ma sprawić, by odbiorca przekroczył próg teatru lub budy, w której jest wyświetlany, plakat zaś ma przyciągnąć uwagę i zmusić przechodnia, by przeszedł przez ulicę, podszedł bliżej. To forma operująca przede wszystkim słowem, a w kontekście filmu także fotosem, co podkreślało służebną rolę plakatu, jego brak autonomii. W myśleniu o plakacie poza jego twórcą i odbiorcą konieczne jest uwzględnienie pozycji dystrybutora, czy też producenta — sprzedawcy towaru, jakim jest film. W jego perspektywie, w istocie dominującej nad perspektywą artysty, plakat jest jedynie opakowaniem, ekspozycją filmu w świecie ulicy, z której ma ściągnąć widza do kina.

To myślenie nie ma zastosowania w sytuacji, jak istniała w powojennej Polsce. Eryk Lipiński i Henryk Tomaszewski zgodnie wspominają⁹, że kiedy byli podpytywani przez przedsiębiorstwo Film Polski o możliwość współpracy (jeszcze w Łodzi, gdzie mieszkali zaraz po wojnie w związku z ulokowaniem tam centrum życia kulturalnego), w pierwszym odruchu odrzucili tę propozycję. Plakat filmowy był w Polsce nisko ceniony, bo też nisko ceniony był film — po doświadczeniach czysto rozrywkowej produkcji przedwojennej — inaczej niż grafika użytkowa, która stała na wysokim poziomie. Po namyśle Tomaszewski zasugerował, że może warto się tym zająć, pod warunkiem jednak, że polskie plakaty nie będą powielały modelu zachodniego. Zaproponował, by forma plastyczna plakatu była wyrazem treści filmu — i propozycja ta została przyjęta. W dużej mierze, jak można sądzić, również dlatego, że powojenny model polskiej kinematografii nie odpowiadał wzorcom zachodnim.

Centralizacja i dyktat państwa, realizowany także za pomocą głównego urzędu cenzorskiego, wiązały się z jednoczesnym *désintéressement* dla rachunku finansowego. Nie operowano kategoriami zysku i straty, film „zwracał się” raczej w kategoriach wpływu propagandowego niż pieniężnego. Po części wynikało to z głoszonego oficjalnie założenia, że ważnymi wartościami — duchowymi czy kulturalnymi — kupczyć nie należy. Z drugiej strony, w Polsce tuż po wojnie nikogo nie trzeba było zachęcać do chodzenia do kina: niedobór sal i miejsc na widowni, spowodowany wojennymi zniszczeniami infrastruktury, nakładał się na głód rozrywki, a wybór w tej dziedzinie był niewielki. Stąd dantejskie sceny przed kinami i kariera „konika”, barwnie opisana na przykład przez Leopolda Tyrmanda w *Złym*. Jak mówił Henryk Tomaszewski w filmie Daniela Szczechury: „tłum przed kinem

7 F. H. Wills, *Polnische Arbeitsschutzplakate*, „Gebrauchsgraphik” 1959, nr 6, s. 55. Cyt. za: David Crowley, „Sztuka niezależności i intelektu”. *Odbiór Polskiej Szkoły Plakatu w Europie Zachodniej*, w: *100 lat polskiej sztuki plakatu*, BWA Kraków 1993, s. 27–28.

8 Dostępny między innymi na stronie Wikipedii: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Odd-man-out-poster.jpg> (dostęp 18.12.2013).

9 Por. Eryk Lipiński, *Pamiętniki*, Fakt, Warszawa 1990; Henryk Tomaszewski, reż. Daniel Szczechura, 1995.

FILM PRODUKCJI POLSKIEJ

piątka z ulicy Barskiej

wg powieści Kazimierza
Kozłiewskiego

H. TOMASZEWSKI

NAGRODZONY W CANNES 1954

REŻYSER: ALEKSANDER FORD

WYKONAWCY: ALEKSANDRA ŚLĄSKA • TADEUSZ JANCZAR • LUDWIK BENOIT •

TADEUSZ ŁOMNICKI • MIECZYŚLAW STOOR

PRODUKCJA: WYTWÓRNIĄ FILMÓW FABULARNYCH 1953 R.

511-4 ZAM 750 -A-32

był plakatem dla filmu”. Apetyt na „działający obraz” wzmacniał też z kolei rolę plakatu, który nie był potrzebny jako narzędzie promocji, ale przyciągał samoistnymi wartościami wizualnymi, ożywieniem, jakie wnosił w ówczesną ikonosferę.

Sytuacja na „rynku” filmowym wyglądała zatem tak, że po pierwsze nie był to rynek, a po drugie był to rynek w stanie kryzysu, gdzie mechanizmy reklamy stawały się niekoniecznie. Jednocześnie w mniejszym stopniu działał w tym polu wpływ cenzury. Zanim artysta przystąpił do pracy, decydowała ona przecież o dopuszczeniu filmu na ekrany — był on już „cenzuralny” z definicji — a nie każdy film i niekoniecznie wprost realizował cele propagandowe, które plakat musiałby podkreślać. Jak już pisałam, istotny zysk promocyjny płynął zresztą z uznania wartości artystycznej plakatów na Zachodzie. Stosunkowo liczne zamówienia, nawet do 600 plakatów rocznie, realizowała niewielka grupa artystów (do Lipińskiego i Tomaszewskiego dołączyli, już po przenosinach stolicy kultury z powrotem do Warszawy, między innymi Wojciech Zamecznik, Waldemar Świerzy, Roman Cieślewicz, Józef Mroszczak), co sprzyjało krystalizowaniu się wyrazistego stylu. Powstał rodzaj enklawy, chronionej również przez urzędników i zarazem dygnitarzy partyjnych, jak Henryk Szemberg, szef działającego od lat pięćdziesiątych Wydawnictwa Artystyczno-Graficznego w Warszawie (WAG)¹⁰.

Największy opór, jak się zdaje, stawiali sami filmowcy. Eryk Lipiński wspominał kłopoty, jakie miał z przekonaniem Aleksandra Forda do swojej wersji plakatu *Ulicy Granicznej* (1948). Przedstawiał on dwie wyciągnięte ku sobie dłonie na tle wypalonego domu. Ford chciał, by dłonie oznaczać przynajmniej za pomocą symboli narodowych: orła i gwiazdy Dawida, a gdy przystał ostatecznie na pomysł Lipińskiego, zażądał osobno drugiej wersji, z fotosami. Utrwalony wzorzec plakatu zakładał bowiem, że zostaną wykorzystane „duże twarze i postacie artystów”¹¹, nie przewidywał natomiast formy graficznej, plastycznego skrótu. Podobną przeprawę z Fordem miał także Henryk Tomaszewski, kiedy robił plakaty do *Piątki z ulicy Barskiej* (1954) i do *Młodości Chopina* (1952) tego reżysera, oba również ostatecznie w więcej niż jednej wersji (co w inny sposób dowodzi „nieekonomiczności” polskiej produkcji filmowej z przyległościami). Trudno przy tej okazji nie zauważyć, że pożądaną przez filmowców wersję plakatów z fotosami najwyraźniej nie zachęcały twórców do inwencji. Nie tylko są mniej ciekawe niż wersje plastyczne, ale też wyraźnie gorzej zaprojektowane: operują powtarzalną kompozycją i symetrycznym układem elementów, wyrażając

¹⁰ Sam Szemberg — nie wprost — tak właśnie określał swoją rolę. Por. Henryk Szemberg, *Polish Posters 1957*, „Graphis” 1957, nr 13. Cyt. za: David Crowley, *Building the World Anew: Design in Stalinist and Post-Stalinist Poland*, „Journal of Design History” 1994, t. 7, nr 3, s. 194.

¹¹ Eryk Lipiński, op. cit., s. 165–166.

EMOCJONUJĄCA KOMEDIA SPORTOWA

NOWEJ PRODUKCJI RADZIECKIEJ

GOAL

H. TOMASZEWSKI 47

W ROLACH GŁÓWNYCH, E. DEREWSZCZYKOWA · W. DORONIN · B. TOŁMAZOW
L. KARTASZEWA · REŻYSERIA, S. DEREWIAŃSKI i I. ZEMGANO,
PRODUKCJA: KINOSTUDIO ARTYSTYCZNYCH FILMÓW W KIJOWIE

LTG.E.P.K.W.P. 0-015NK

pośrednio zdecydowane stanowisko autorów na temat plakatu filmowego. W przywoływanym filmie Szczechury Tomaszewski komentował: „myśmy nie umieli robić jak na Zachodzie i nam się nie chciało”.

Dla Henryka Tomaszewskiego plakat miał być przede wszystkim autonomiczną wypowiedzią plastyczną — z czasem, także już po odejściu od plakatu filmowego, będzie dążył do jej minimalizacji, nieprzegadywania — otwierającą i otwartą na skojarzenia odbiorcy. Plakat awansował w hierarchii sztuk dzięki temu, że „awansował” niejako rolę odbiorcy. Kryła się w tym prawdziwie inteligencka misja: wypowiedź opierała się na założonym zasobie wyobrażeń, a jednocześnie za sprawą swojej plastycznej jakości kształtowała gust publiczny. Graficzna sugestia skrywała w sobie skrót, metaforę, które odbiorca odczytywał na podstawie swojej wiedzy i doświadczenia rozumianego jako zbiorowe repozytorium skojarzeń. Jednocześnie chodziło o to, by nie były to skojarzenia oczywiste, mechaniczne i powtarzalne. Słynna krytyczka filmowa Pauline Kael powiadała, że kino to tylko cmok-cmok i bang-bang, dowodząc, że zarówno filmowe fabuły, jak i płynące z nich przyjemności odbiorcze opierają się przede wszystkim na potrzebie zaspokojenia instynktu agresji i pragnienia seksualnego, w cenzurowanych narracjach pseudonimowanych przez walkę i miłość. Zapewne tym właśnie jest kino, choć może nie tylko, jednak plakaty zachodnich dystrybutorów wyciągały na wierzch i demonstrowały właśnie pistolety i kobiety („kobieta, do niej facet z rozpylacza mierzy, w masce” — kpił Tomaszewski).

Henryk Tomaszewski wskazywał inne nastroje i apelował również do innych emocji, co świetnie pokazuje przywoływany plakat do *Niepotrzebni mogą odejść*. W filmie owszem, są i pistolety, i kobieta, ale w plastycznej wizji polskiego twórcy pojawiają się raczej inne doświadczenia: samotność, gorycz przegranej, wierność zasadom. Wszystko to dopowiada odbiorca pod wpływem impulsu płynącego z graficznego przekazu. Jeśli plakat czy afisz miał być pierwotnie, podobnie jak reklama, krzykiem w jakiejś sprawie, czy raczej agitującym na rzecz jakiejś sprawy (lub towaru), to ujęcie Tomaszewskiego jest dużo bardziej implozyjne. Plakat staje się tu wizualnym punktem skupienia, łącznikiem między treścią filmu a doświadczeniem odbiorcy. Doświadczenie to obejmuje zarówno wartości czy idee, do których odwołuje się dzieło, jak i obycie plastyczne. W tym sensie plakat musi być „odczytany”¹² — wymaga kompetencji, a szok właściwy doświadczeniu ulicy zastępuje próba przyjrzenia się jej nastrojom i zamiany ich na przekaz wizualny. Nie tyle ma ściągnąć widza do kina, ile połączyć ze sobą nastroje filmowe i możliwe reakcje odbiorcze — dokonać dzieła wizualnej kondensacji.

12 „Obraz do oglądania zamieniliśmy na obraz do czytania”, mówił Tomaszewski o polskiej szkole plakatu. Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją, op. cit., s. 33.

NIECH ŻYJE

Niech żyje

VIVE

LE

ЖИВА ДА ДА
3110 ABCIBYET
1 МАЯ 1 МАЯ

1 MAI

maja

H. TOMASZEWSKI 45

DZIEŃ MOBILIZACJI SIŁ OBOZU
DEMOKRATYCZNEGO DLA OSTATECZNEGO
ZWYCIĘSTWA NAD HITLERYZMEM

STANISŁAW WYSPIAŃSKI

**WIEŚ
IŚCIE
KLEŚ**

**TEATR WOJSKA POLSKIEGO
GMACH TEATRU MIEJSKIEGO**

Zwycięzcy Stepów

ANGIELSKI

NOWY FILM

Z PRERII AUSTRALIJSKICH

**WROLIACH GŁÓWNYCH: CHIPS RAFFERTY ★ JOHN NUGENT HAYWARD
DAPHNE CAMPBELL ★ HELEN GRIEVE ★ REŻYSER: HARRY WATT
PRODUKCJA: EALING STUDIOS FIRST AUSTRALIAN PRODUCTION
EKSPLOATACJA "FILM POLSKI"**

Film: Graf. Spół. Wyd. „Kopista”. Łódź. Państwowa W. D-06132

Niech żyje

H. TOMASZEWSKI 46

Wierzę w

1 maja

Pracy

NOWY FILM FRANCUSKI

W GŁÓWNYCH ROLACH NOWELI GUY DE MAUPASSANT

Baryteczka

REŻYS. CHRISTIAN JAUQUE

W ROLACH GŁÓWNYCH
Micheline
Prestetine
Louis Salou

PRODUKCJA: ARTIS-FILM (PARIS)
EKSPLOATACJA: FILM POLSKI

HITOMASZEWSKI 47.

MIEJSCE NA NALEPKĘ

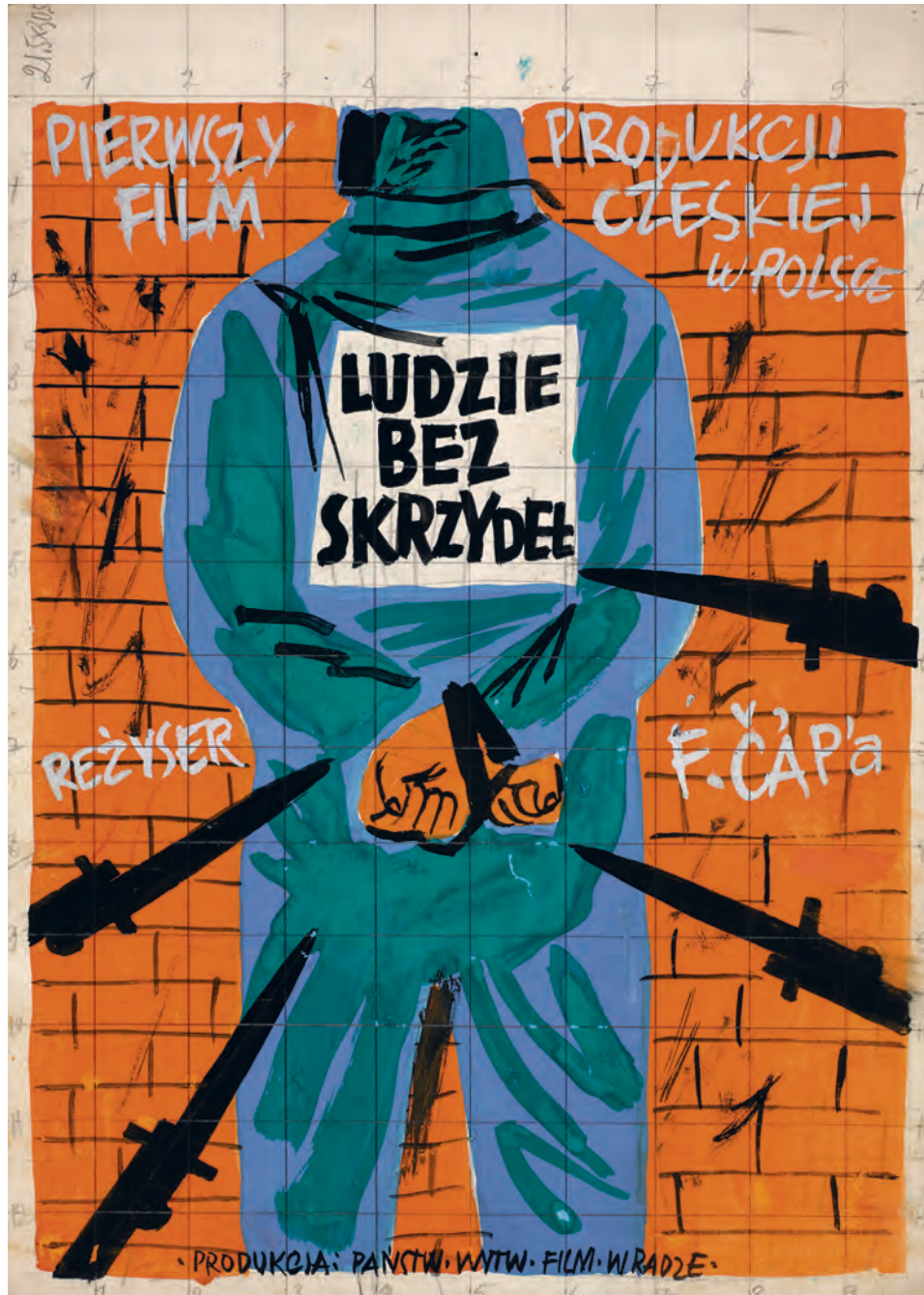
WIELKI FILM PRODUKCJI FRANCUSKIEJ
Realizacji
RENE CLÉMENT
naprowadzony
NA FESTIWALU
FILMOWYM
W CANNES

H. TOMASZEWSKI 47

BITWA O SZYNY

PRODUKCJA: COOPÉRATIVE GÉNÉRALE DU CINÉMA FRANÇAIS · EKSPLOATACJA: FILM POLSKI

PIERWSZY
FILM

PRODUKCJI
CZEŚKIEJ W
POLSCE

LUDZIE
BEZ
SKRZYDEŁ

REŻYSER

F. ČÁP

H. TOMASZEWSKI 47

PRODUKCJA: PAŃSTWOWA WYTW. FILM. W PRADZE - EKSPLOATACJA: FILM POLSKI

KOMEDIA SPORTOWO-MUZYCZNA

KNOCK- OUT

NOWEJ PRODUKCJI
RADZIECKIEJ

W ROLACH
GŁÓWNYCH

I. PIEREWIERZIEW
N. CZEREDNICZEWA

W. WOŁODIN
A. STIEPANOW

REŻYSER:
ANDRZEJ FROŁOW

PRODUKCJA
MOSFILM

П. ТОМАСZEWSKI 47

REŻYSER: CAROL REED

H. TOMASZEWSKI '47.

James
Mason

W WIELKIM DRAMACIE
PRODUKCJI ANGIELSKIEJ

NIEPOTRZEBNI
MOGĄ ODEJŚĆ

PRODUKCJA: J. ARTHUR RANK · EKSPLOATACJA: FILM POLSKI

Szczepienia przeciwgruźlicze zmniejszają pięciokrotnie możliwość zachorowania na gruźlicę, 1948

Gruźlica opóźnia dzieło odbudowy, 1948

Arena śmiałych, 1953, plakat filmowy

H. TOMASZEWSKI
53

ARENA

ŚMIAŁYCH

FILM PRODUKCJI RADZIECKIEJ

SCENARIUSZ I REZ.: S. GUROW · J. OZIEROW · ZDJĘCIA: E. SAWIELEWA · F. FIRSOW · MUZYKA: J. LEWITIN

PRODUKCJA: MOFIKIN

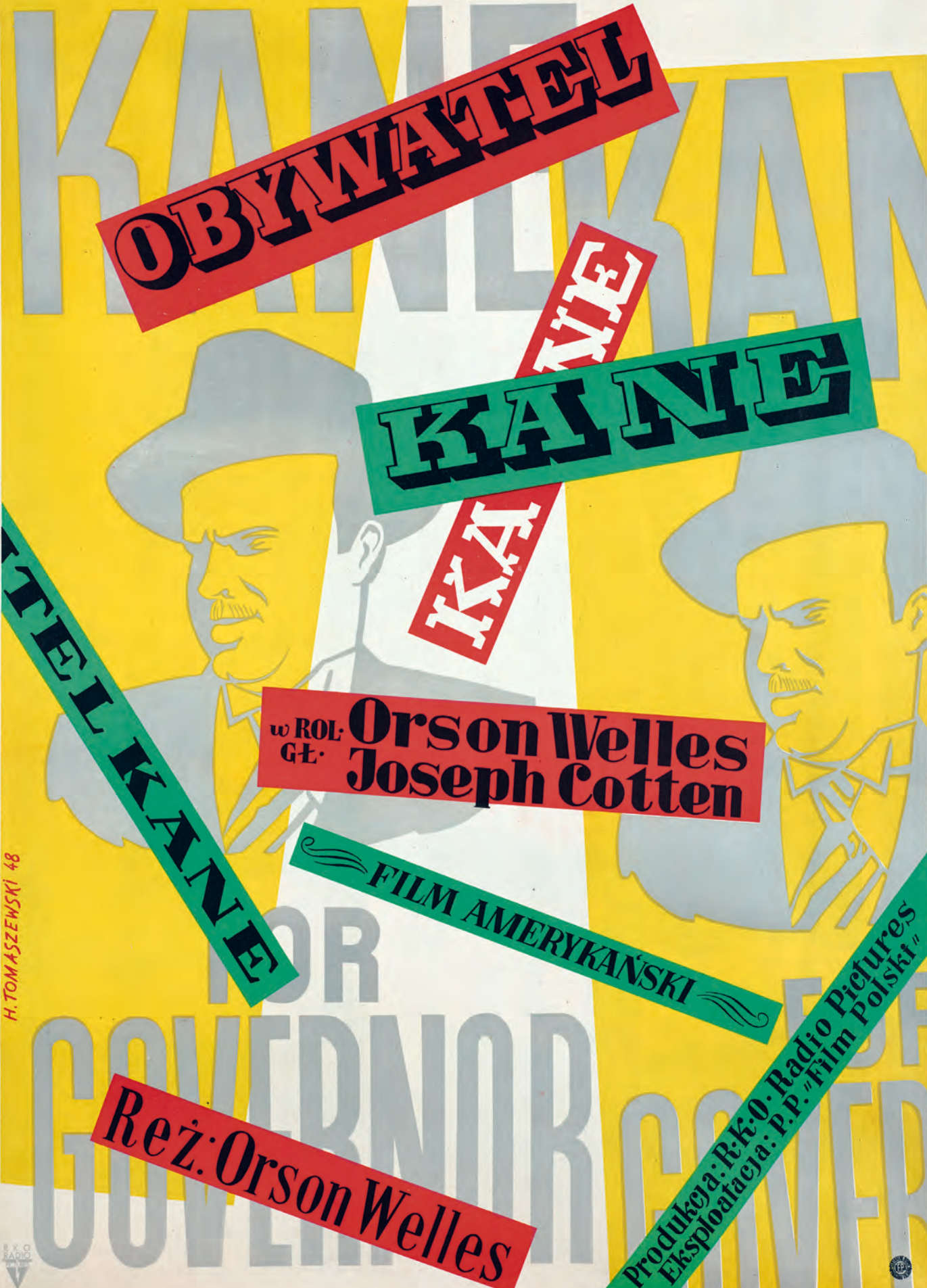
WROCLAW 25-28 VIII 1948
POLSKA

ŚWIATOWY KONGRES INTELEKTUALISTÓW

W OBRONIE POKOJU

H. TO MASZEWSKI 48.

MIEJSCE NA NALEPKĘ

OBYWAATEL

KANE

TEL KANE

w ROL: **Orson Welles**
GŁ: **Joseph Cotten**

FILM AMERYKAŃSKI

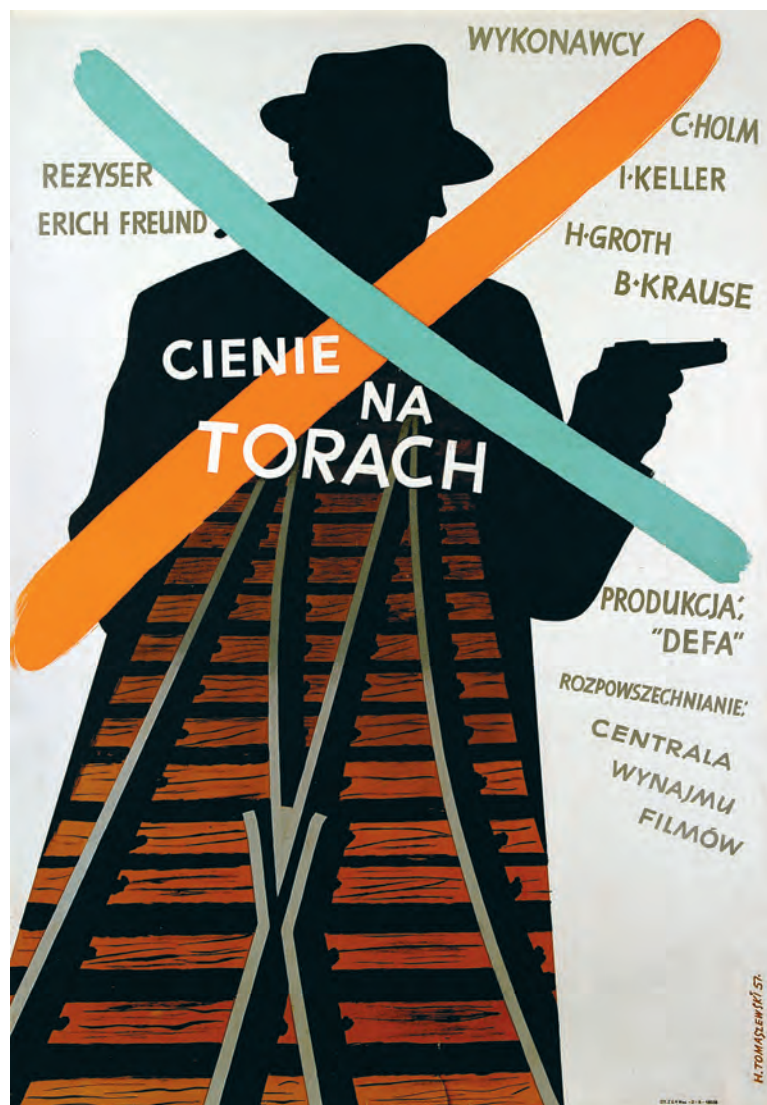
Reż: Orson Welles

Produkcja: R-K-O Radio Pictures
Eksploatacja: P.P. "Film Polski"

H. TOMASZEWSKI 48

0-02572

R.S.W. „PRASA” ZAKŁ. GRAF. 1001. ŁWIKI 17

CZARNY KONARCOY ZY

REŻYSERIA:
MICHAEL POWELL
EMERIC PRESSBURGER

DRAMAT PRODUKCJI ANGLIEJSKIEJ
H. TOMASZEWSKI, 48

WROLACH GŁÓWNYCH
DEBORAH KERR DAVID FARRAR

PRODUKCJA: J. ARTHUR RANK • EKSPLOATACJA "FILM POLSKI"

H. TOMASZEWSKI '48

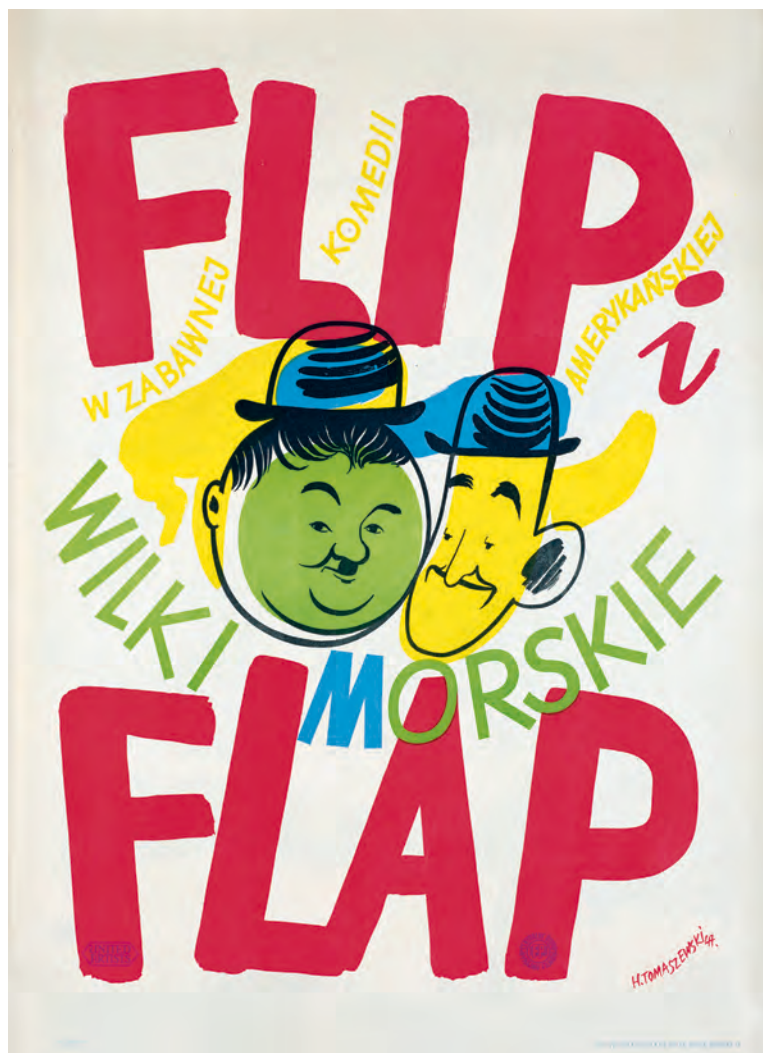
FOOT BALL

P O L S K A

ROK
CHOPINOWSKI
1949

H. TOMASZEWSKI · 49

**"CARMEN"
W
HOLLYWOOD**

**KOLOROWY FILM
KUKIEŁKOWY wg S. OBRAZCOWA**

MUZYKA: B. WIEMANN

PRODUKCJA „DEFA”

OPRACOWANIE; ROZPOWSZECHNIANIE; CENTRALA WYNAJMU FILMÓW

H. TOMASZEWSKI '52

Dezajn: Wyd. Art. Graf. R.S.W. „Prasa”

Wykonawcy:

M. Girotti

J. Salinas

Ch. Vanel

S. Urzi

Produkcja

-LUX FILM-

m Sycylii

HITOMASZEMSKI 52

Opracowanie i rozpowszechnianie: Centrala Wynajmu Filmów

Druk Zetel-Graf. | Wyd. „Dom Słowa Polskiego”, Zam. 241052 (01/95-96/8) 0000 | 3-5-7400

REWIZOR

FILM PRODUKCJI RADZIECKIEJ

HITOMA SZEWSKI 53.

WYKONAWCY: I. GORBACZEW.

REZYSERIA: W. SZWELIDZE

J. TOŁUBIEJEW.

A. GRIBOW i INNI.

SCENARIUSZ: W. PIETROW

PRODUKCJA: MOSFILM

ROZPOWISZE CHINIANIE: CENTRALA WYNAJMU FILMÓW

FILM PRODUKCJI DUŃSKIEJ ^{w/g} POWIEŚCI M·ANDERSENA NEXÖ

*Wykonawcy: Tove Maës-Karen Poulsen-Rasmus Ottesen
Scenariusz i reżyseria: Bjarne Genning-Jensen*

Ditla

Produkcja: 1/8 Nordisk Films Kompagni Copenhagen · Opracowanie i Rozpowszechnienie: Centre Wynajmu Filmów

024 10 004

F I L M P R O D U K C J I W Ł O S K I E J

N A J P I Ę K N I E J S Z A

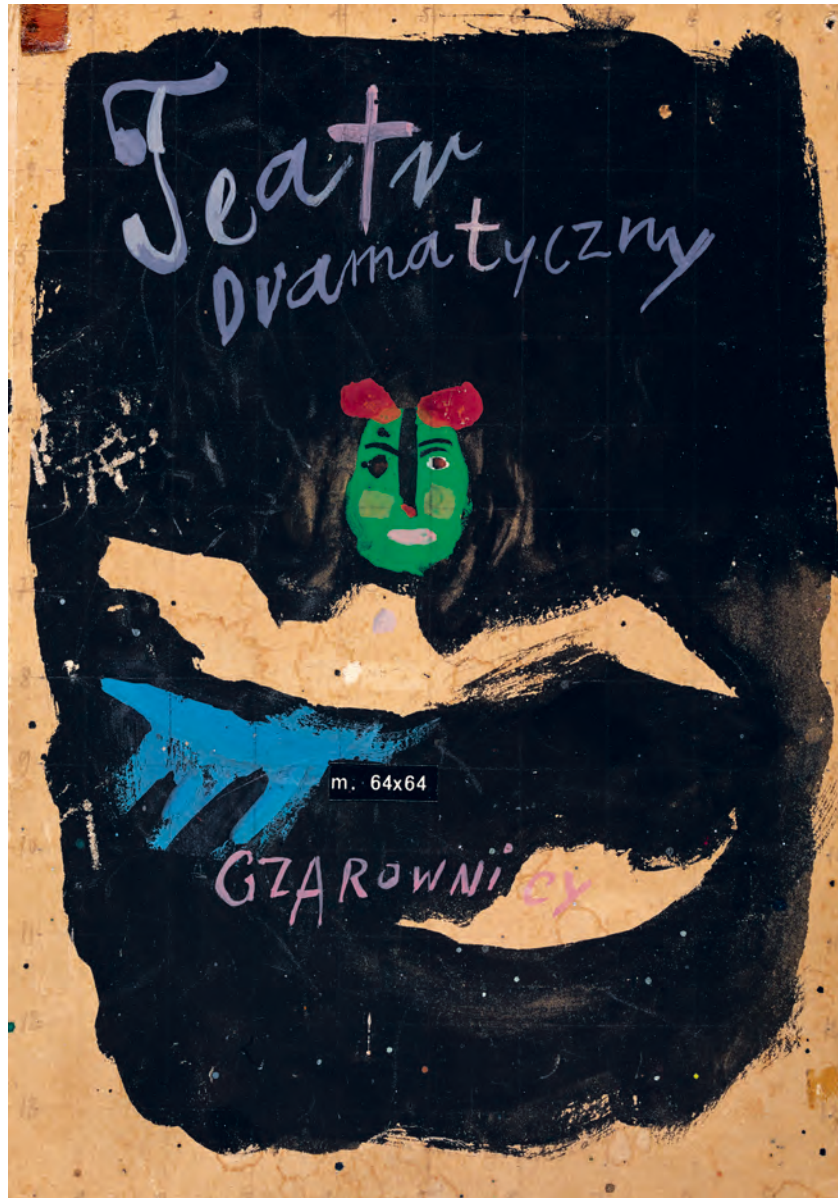
H. TOMASZEWSKI 54

DOM SŁOWA POLSKIEGO ZAM 3188 5-B-02730

REŻYSERIA: **L. VISCONTI**, • WYKONAWCY: **ANNA MAGNANI** • WALTER CHIARI • TINA APICELLA • KUNIKUNIK •

Teatr Dramatyczny

TOMASZEWSKI '58

Christopher Fry

SZKODA

TEJ

CZAROWNICY NA STOS

MUZEUM NARODOWE W WARSZAWIE

GRUDZIEŃ 1958
STYCZEN 1959

14 Sierżant
Tomaszewski

MICHEL SIMON

REŻ · RENÉ CLAUDE

UROK SZAROTY

FILM PRODUKCIJ FRANCUSKIEJ

AIR

GÉRARD PHILIPPE

Urok szatana, 1954, plakat filmowy

ATANA

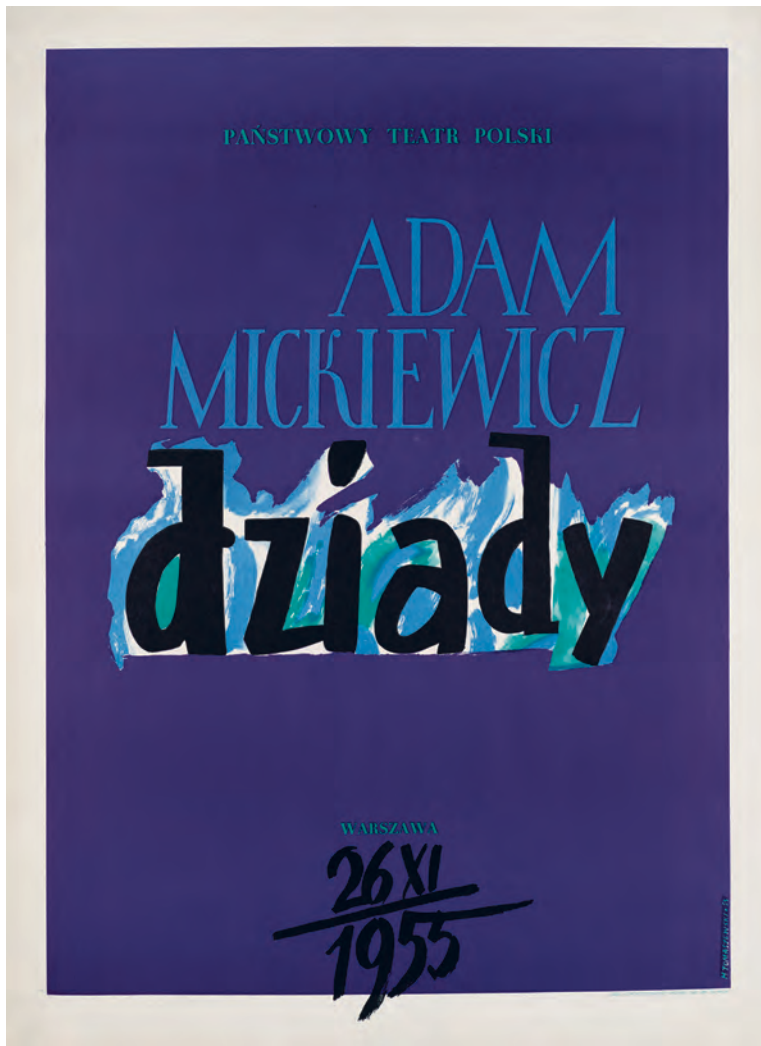

DOM SŁOWA POLSKIEGO Zam. 6261 5-B-82196

H. TOMASZEWSKI, 54

Adam Mickiewicz, *Dziady*,
1955, plakat teatralny

Bertold Brecht, *Dobry człowiek
z Seczuanu*, 1956, plakat teatralny

Teatr Domu Wojska Polskiego

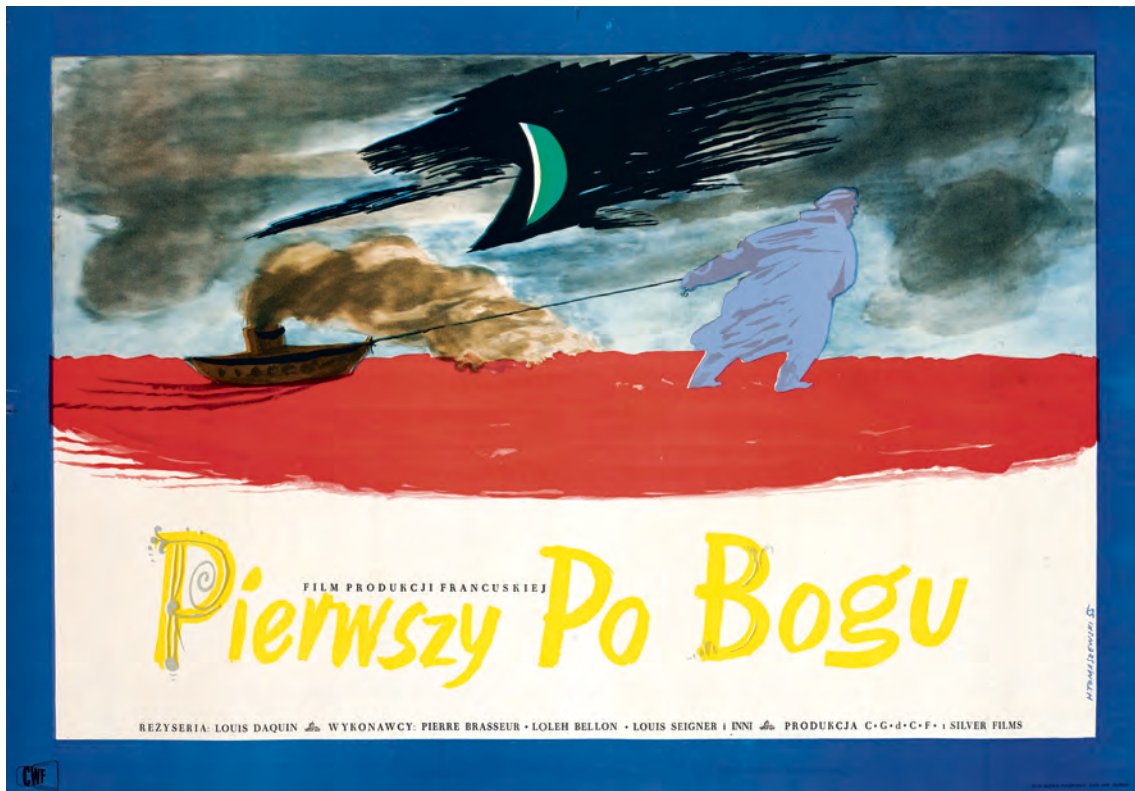

BERTOLT BRECHT

DOBRY CZŁOWIEK

Z SECZUANU

H-TOMASZEWSKI '56

przemy

FILM PRODUKCJI DŃSKIEJ
REŻYSERIA: LAU LAURITZEN
PRODUKCJA: A-S PALADIUM - KOPENHAGA

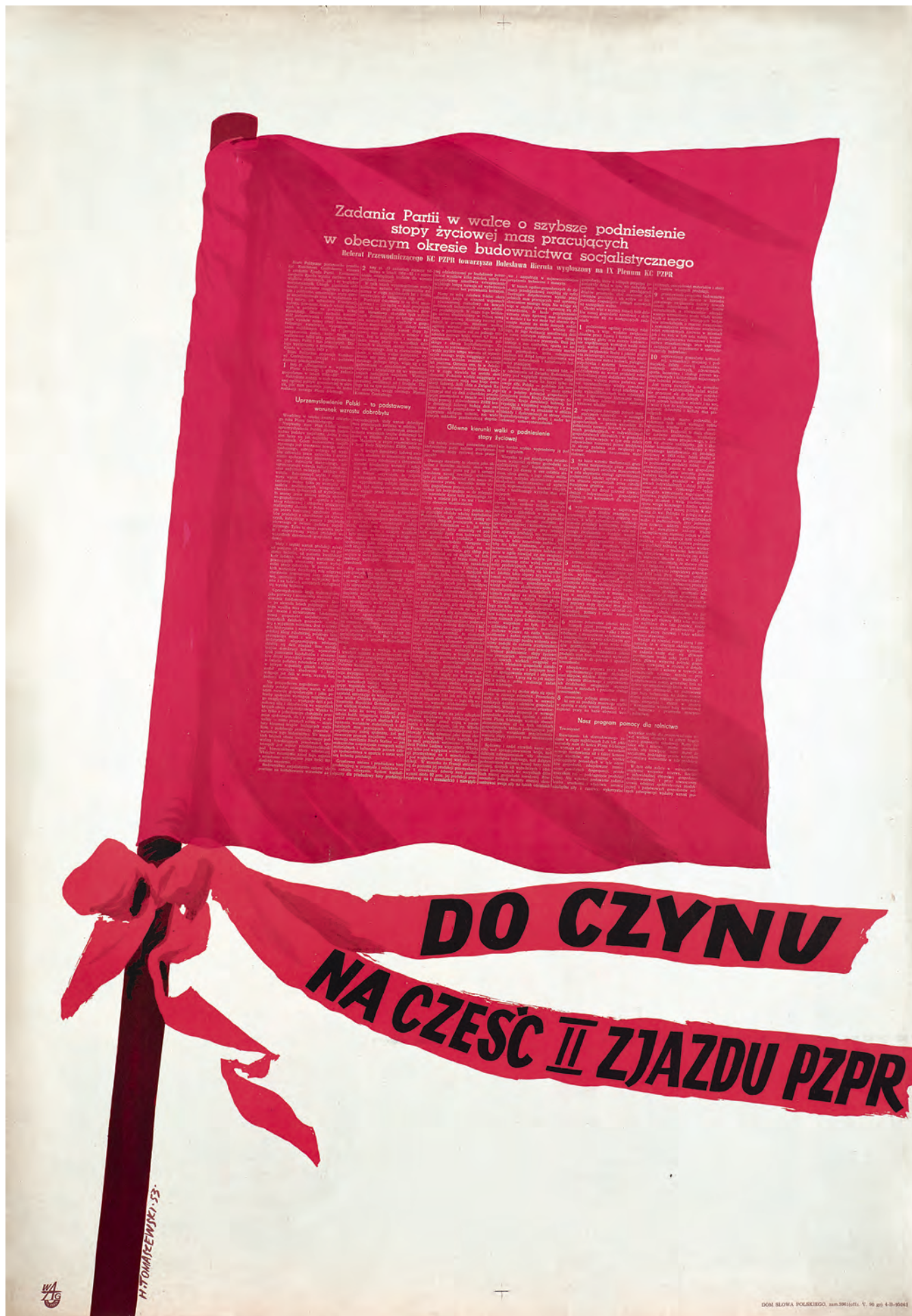
P A T A

i PATACHONA

Dom Słowa Polkiński, Zam. 7072 D nakł. 13 000, B-24

H. TO MASZEWSKI 57

FILM PRODUKCJI POLSKIEJ
PIERWSZE
DNI

REŻYSERIA
JAN
RYBKOWSKI

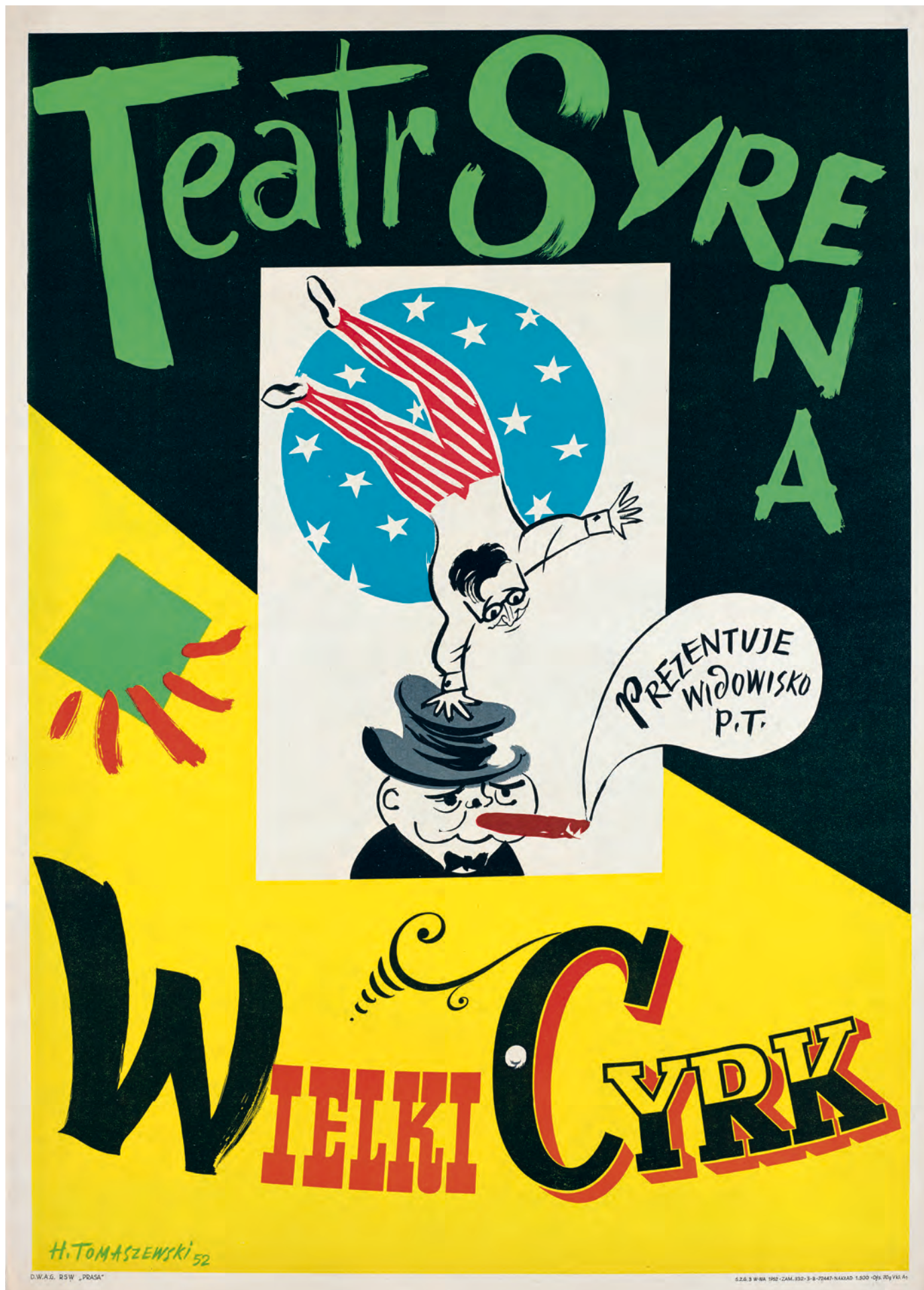
SCENARIUSZ
BOGDAN
HAMERA

WEDŁUG POWIEŚCI
"NA PRZYKŁAD PLEWA"

OPRACOWANIE I ROZPOWSZECHNIANIE: CENTRALA WYNAJMU FILMÓW

CENTRUM WYNAJMU FILMÓW

ZAKŁ. GRAF. I WYD. D.S.P. ZAM. 020/52 (OFFS.-V-90 87) 3-8-13368

FILM PRODUKCJI RADZIECKIEJ W WERSJI ORYGINALNEJ w/g KOMEDII AL. OSTROWSKIEGO

SPEKTAKL LENINGRADZKIEGO PAŃSTW. TEATRU DRAMATYCZ. IM. A. PUSZKINA

LAS

SPEKTAKL LENINGRADZKIEGO PAŃSTW. TEATRU DRAMATYCZ. IM. A. PUSZKINA

REŻYSERIA SPEKTAKLU: W. KOŻICZ • A. DAUSON • REŻYSERIA FILMU: W. WIENGIEROW • S. TIMOSZENKO.
WYKONAWCY: E. TIME • K. TROFIMOWA • W. MIERKURIEW • J. TOŁUBIEJEW • A. BORYSOW • G. KULBUSZ „LENFILM” 1953 R.

Film produkcji niemieckiej
W rolach głównych: Ernst Georg

FANGOR
TOMASZEWSKI

Zakł. Graf. Dom Słowa Polskiego. Zam. 2290/D. W-47

j (NRD)-DEFA Reżyseria: Heiner Carow
Schwill, Bernd Trewendt, Wilhelm Koch-Hooge

H. TOMAJZEWICZ 50

AUSSTELLUNG

MUSEUM FÜR ANGEWANDTE KUNST
STUBENRING 5

POLNISCHES
PLAKAT

28 XI
20 XII 1956

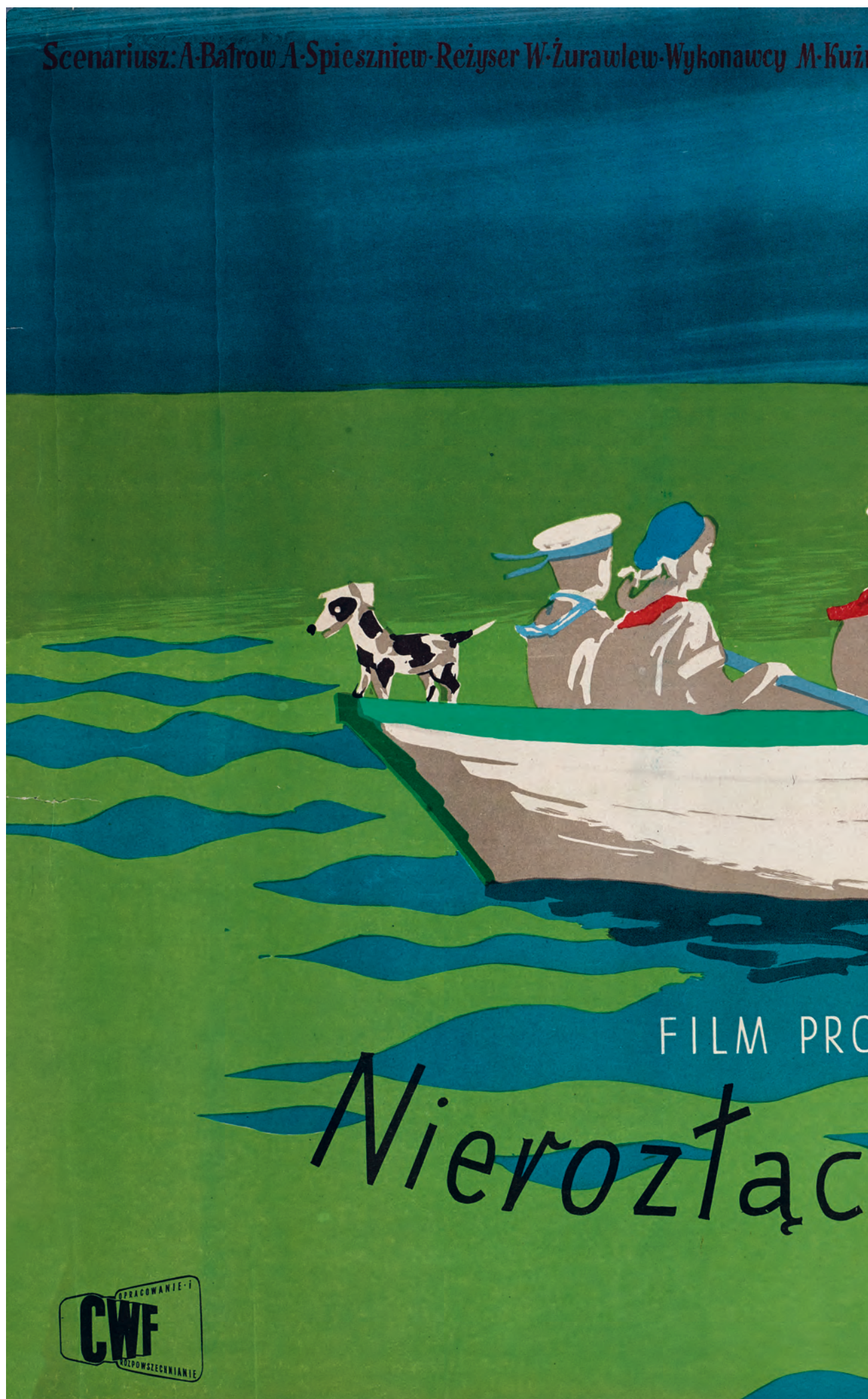

MAJA

H. T. MARZENI 88

Scenariusz: A. Bałrow, A. Spieszniw. Reżyser: W. Żurawlew. Wykonawcy: M. Kuznecow

FILM PRO

Nierozłąc

niecow·E·Samojłow·M·Mokriński·W·Łuszczik·W·Sudjin·Produkcja:Wytwórnia Filmów Fabularnych w Kijowie 1952r

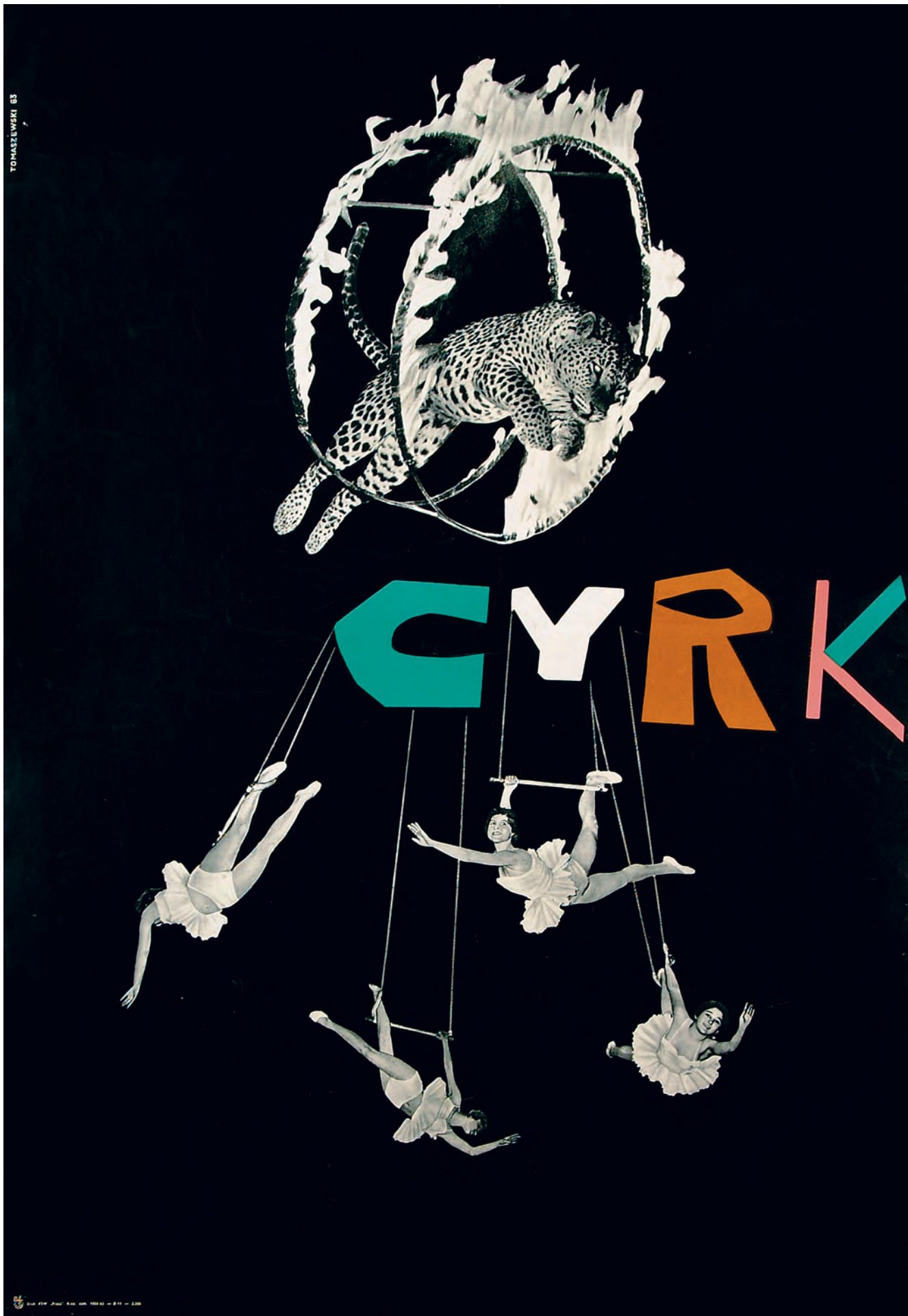

HITOMASZEWSKI '53

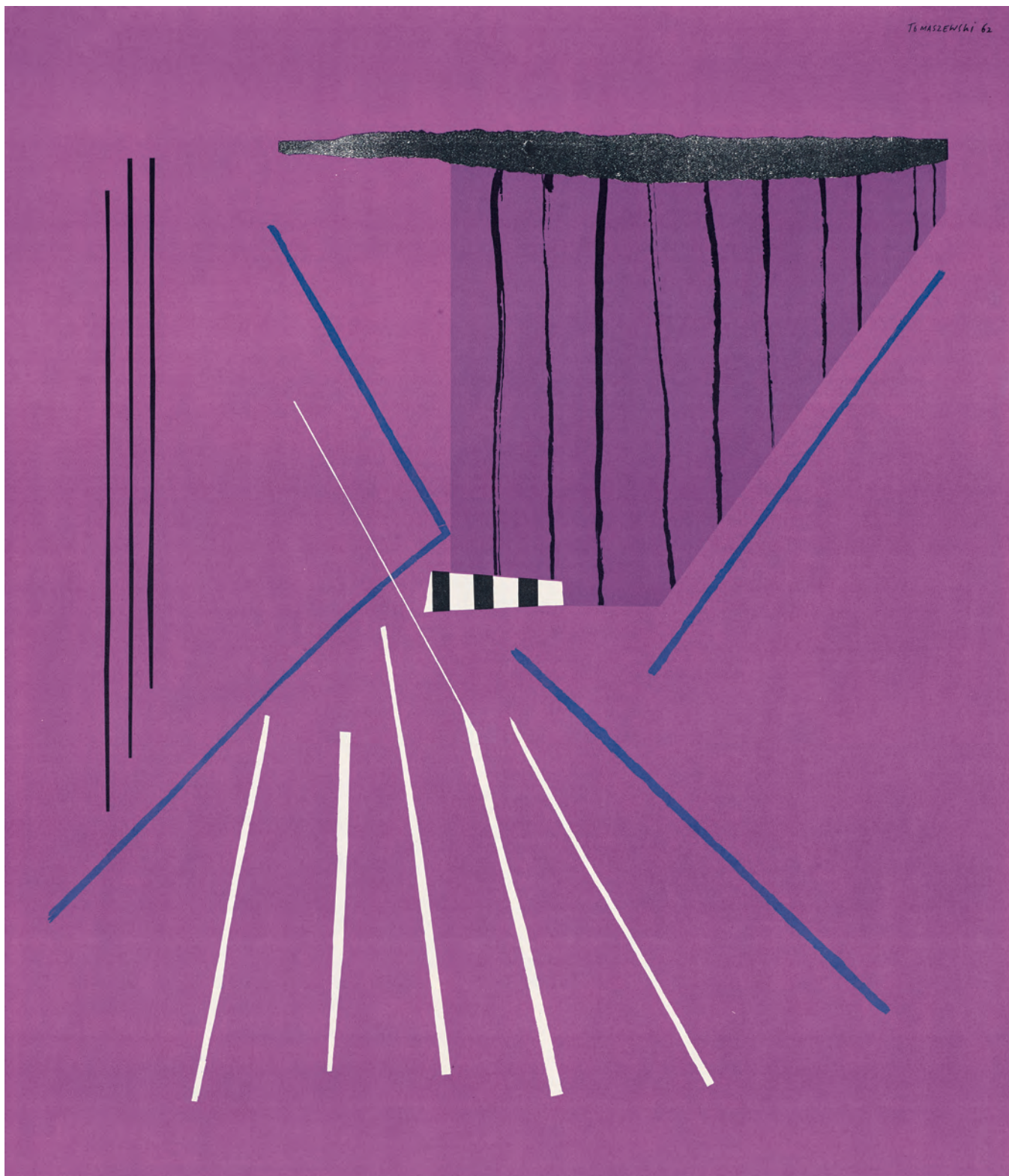
ODUKCJI RADZIECKIEJ

zni Przyjaciele

TOMASZEWSKI 63

Wydawnictwo 'Polska' Warszawa 1963 - 811 - 220

xvii Festiwal Chopinowski

DUSZNIKI-ZDRÓJ 11-14 SIERPIEŃ 1962

Centrala Obsługi Przedsiębiorstw i Instytucji Artystycznych

	Produkuje	Sprzedaje
<p>COPIA</p> <p>Dyrekcja Warszawa, ul. Smałowska 13/15 tel. 6 28 35</p>	<p>kostiumy sceniczne, ludowe, nakrycia głowy, obuwie baletowe; ludowe i sceniczne, baletki plastyczne i klasyczne.</p> <p>Zakład Kostiumów Scenicznych Warszawa, ul. Smocza 1 tel. 31 34 81</p> <p>Zakład Obuwia Scenicznego Warszawa - Bielany, ul. Kłeczewska 38 tel. 34 02 91</p>	<p>w odrodkach handlowych</p> <p>Warszawa, ul. Nowotki 13 tel. 31 01 71</p> <p>Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 17 tel. 602 51 w. 400</p> <p>Katowice, ul. 1 Maja 19 tel. 342 61</p> <p>Gdańsk, ul. Elbląska 45/49 „B” wszelkie towary tekstylne, kume- tyczne, galanterie i inne.</p>

Ogólnopolski

WYSTAWA MALARSTWA
TERESA
PAŁGOWSKA

ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

WRZESIEŃ 1966

ZACHĘTA, WARSZAWA, PL. MALACHOWSKIEGO 2, WYSTAWA OTWARTA OPRÓCZ PONIEDZIAŁKÓW W GODZINACH OD 11 DO 19

PLA/PRZEBUDOWA/1/10/1966/10/1966

CARLO GOZZI

T
U
R
a
N
D
O
T

Teatr
Dramatyczny

Złapać Henryka Tomaszewskiego za stopę

KATARZYNA MATUL

Zdumienie jest nieśmiałym początkiem rozkoszy.

Roland Barthes¹

Henryk Tomaszewski sławę zawdzięcza zarówno wybitnemu talentowi, jak i nietuzinkowej osobowości. Obfitość cytowanych wypowiedzi twórcy, anegdot związanych z jego działalnością pedagogiczną, wspomnień jego uczniów składa się na legendę, która nieco przyćmiewa jego prace. Czym są dla współczesnego odbiorcy? Znakiem minionego czasu, przyczynkiem do wspomnień o złotych latach polskiej szkoły plakatu, odkurzonymi na potrzeby wystawy „smutnymi ptakami”, jak Jan Lenica określił prezentowane na wystawach plakaty wyrwane z ulicznego kontekstu? A może ich wartość „użytkowa” nigdy nie była najistotniejsza, ich autor tworzył je z myślą o odbiorze czysto estetycznym?

„Każdy plakat Tomaszewskiego, świetny, dobry czy chybiony mówi o twórcy”², napisał w 1953 roku historyk sztuki Jan Białostocki. Opinia o „autorskim” podejściu Henryka Tomaszewskiego do projektowania jest powszechna, lecz na czym to podejście tak naprawdę polega?

„Aby zobaczyć co dzieje się w głowie artysty, wystarczy śledzić jego rękę”, stwierdził dziennikarz przeprowadzający w 1955 roku wywiad z Picassem, dając tym samym wyraz wiary w mit o geniuszu artysty, który uwidacznia się w najbardziej intuicyjnych śladach po pociągnięciach pędzlem, rozlanej przypadkowo farbie, z pozoru najmniej istotnych maźnięciach i kreskach. Postanowiłam sprawdzić, co można „wyczytać” z gestu, śladu, detalu na plakatach Henryka Tomaszewskiego. Interesował mnie detal w ujęciu francuskiego historyka sztuki Daniela Arasse’a: „*Dettaglio* w odróżnieniu od *particolare* nie jest jedynie wycinkiem, elementem cząstkowym obrazu, to ta tylko z pozoru nieistotna część obrazu, która ogłasza program działania”³. W takim rozumieniu wszystko może być detalem, wszystko, co „alarmuje” i zdumiewa patrzącego. Daniel Arasse w swojej fascynującej historii malarstwa, widzianej przez pryzmat detalu, kładzie nacisk na rolę patrzącego w procesie „stwarzania” detalu. „Detal (*dettaglio*), jest śladem działania tego, kto go stwarza, a więc autora dzieła lub oglądającego”⁴. Ta dwutorowość analizy Arasse’a wydała mi się interesująca w odniesieniu do twórczości artysty, który w 1988 roku powiedział: „Lubię zdania zbudowane w ten sposób, bym przymiotniki wyobrażał sobie, a nie musiał ich czytać. Stąd pracując nad obrazem plakatu, pragnę go wyartykułować prawie niczym i zmusić odbiorcę, by resztę sam sobie dośpiewał. Liczę na jego współautorstwo”⁵.

Detal stanowił dla Henryka Tomaszewskiego przedmiot największej uwagi, o czym świadczą liczne próby i szkice, w trakcie których dopracowywał te „najmniej istotne” elementy kompozycji, by następnie „udawały” spontaniczne gesty. Tym bardziej podejrzane wydały mi się te niby-przypadkowe

1 Roland Barthes, *Sollers écrivain*, Flammarion, Paris 1978, s. 70.

2 Jan Białostocki, Henryk Tomaszewski, „Przegląd Kulturalny” 1953, nr 32.

3 Daniel Arasse, *Detal. Historia malarstwa w zbliżeniu*, przeł. Anna Arno, Dodo Editor, Kraków 2013, s. 11.

4 Ibidem, s. 11.

5 *Wciąż chcę nie umieć. Z Henrykiem Tomaszewskim rozmawia Joanna Paszkiewicz-Jägers*, „Polityka” 1988, nr 25, 1, 7.

Teatr Dramatyczny

Eugène Ionesco

NOSOPOZEC

Tamaszewski G.

WZGraf - Zam. 988 - 3/13

maźnięcia, plamy, kropki i nieregularne figury geometryczne, które od końca lat pięćdziesiątych artysta coraz częściej umieszczał na plakatach.

We wczesnych pracach, jak *Porwanie Sabinek* (1958), *Czyste szaleństwo* (1959) czy słynny *Nosorożec* (1961), służą one wyrażeniu komicznego lub absurdałnego charakteru anonowanej przez plakat sztuki czy filmu. Na plakatach zapowiadających wystawy indywidualne artystów Piotra Potworowskiego (1958) i Andrzeja Stopki (1985) maźnięcia i „przypadkowe” chlapnięcia farbą symbolizują proces tworzenia, malarski gest. Taki detal pozostaje w harmonii z przesłaniem plakatu, jest więc niewinny.

Bardziej enigmatyczne są te kropki, plamki i chlapnięcia farby w późnych plakatach twórcy, których obecności nie da się łatwo wyjaśnić poprzez odniesienia do tematu plakatu. Czasami są prawie niewidoczne, umieszczone z boku, jak na plakacie do *Kordiana* (1987), gdzie gubią się w kompozycji złożonej ze „spontanicznych” maźnięć pędzlem. Innym razem zajmują centralną pozycję, jak na plakacie do XIII Międzynarodowego Biennale Plakatu (1990) — umieszczone jedna pod drugą na tułowiu kota.

Te właśnie dwie kropki-plamki, czerwona i niebieska, wydały mi się szczególnie zagadkowe ze względu na ich umiejscowienie — ukryte jako ornament, lecz jednak umieszczone w samych centrum kompozycji, co świadczy o tym, że ich twórca chciał, aby zostały zauważone. Na pierwszy rzut oka ich obecność wydaje się tłumaczyć analogią z czerwoną kropką w znaku Biennale znajdującą się w lewym górnym rogu plakatu, lecz przy bliższej obserwacji okazuje się, że różnią się od niej nie tylko większym rozmiarem, również ich kontur jest mniej regularny. Są to niby-kropki, niby-plamki, z daleka zbliżone kształtem do koła, z bliska widać wszystkie niedoskonałości. Analiza innych plakatów Tomaszewskiego pozwala stwierdzić, że koło lub okrąg, malowane lub wycinane z zamierzoną niedbałością, jest jednym z jego ulubionych motywów. Występuje w różnych wariantach: niebieskie koło i czerwony okrąg zestawione obok siebie na plakacie dla ZPAP (1960), białe na czarnym tle jako główny motyw *Mostra di arte grafica polacca* (1961), czerwona kropka zagubiona w natłoku spiral i liter tworzących słowo „Cyrk” (1963), czerwony okrąg, który „nie zmieścił” się na plakacie, tworząc przerwana arenę lub literę C na plakacie *Cyrk* (1965), lub ten będący znakiem zakazu wjazdu w *Zemście Fredry* (1970), „wężowy” w *Karykaturach* (1970), a także podwójnie kreślone czarną i czerwoną kreską, układające się w kształt serca i będące zarazem literą O w słowie „LOVE” na plakacie do wystawy indywidualnej artysty w Stedelijk Museum (1991).

Reżyser H. C. Potter

Czyste Szaleństwo

„HELLZAPOPPIN“

W rol. Stowmy de Ole Olsen

لعلف

Chic Johnson

Martha Raye

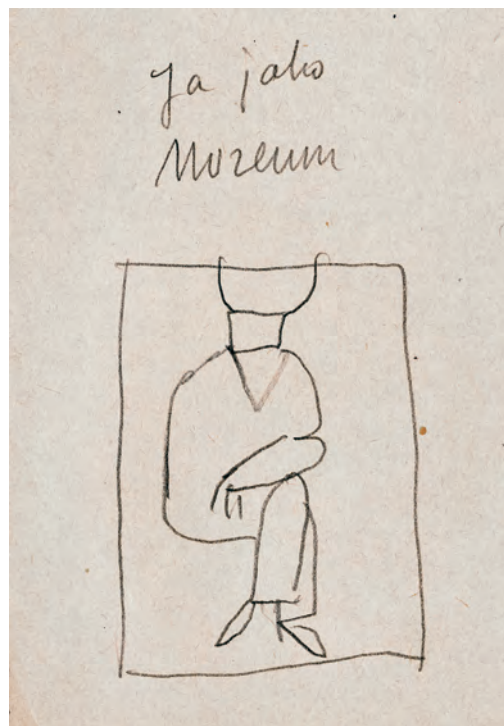
film produkcji Amerykańskiej

Prod: Universal Picture

HEIS

274-101-10-1

Koło lub okrąg, te najdoskonalsze z figur z takim upodobaniem przez Tomaszewskiego eksplloatowane, z równą uporczywością są pozbawiane właściwej im doskonałości kształtu. Czy artysta nie pozostawił tu autokomentarza dotyczącego własnego sposobu tworzenia? Zagadnienie niedoskonałej doskonałości lub też doskonałej niedoskonałości zajmowało go w najwyższym stopniu. Panicznie bał się rutyny, wzbraniał się przed doskonałością: „im bliżej się jest tej doskonałości, tym bardziej zaczyna ona więzić”⁶, stwierdzał w jednym z wywiadów.

Osiągnął ją bardzo szybko. Już w roku 1948 otrzymał pięć głównych nagród na międzynarodowej wystawie plakatu w Wiedniu⁷, a jego pierwsze powojenne plakaty jak literniczy *Niech żyje 1 Maja* z 1945 roku czy *Football* z 1948 roku dowodzą perfekcji autora we władaniu detalem i podporządkowywaniu go całości kompozycji. Lecz w tych właśnie momentach, gdy czuł, że jest zbyt blisko ideału, nagle zmieniał swój sposób tworzenia. Można wręcz odnieść wrażenie, że czasami specjalnie „psuł” kompozycję poprzez maźnięcie, bazgroł lub nieregularność. Nie chciał być niewolnikiem własnej doskonałości. Liczyła się dla niego przede wszystkim wynalazczość, ciągłe poszukiwania.

W wywiadzie dla „Projektu” w 1974 roku mówił o tym w odniesieniu do swoich rysunków satyrycznych: „Wolę poronioną propozycję niż opanowaną doskonałość. Spróbowałem jakiegoś innego sformułowania, może nawet bełkotu, urwanej myśli w nieskończonym wpół zdaniu. Stąd często na mojej kartce nie ma jakby nic do oglądania, niczego, co »ładne«. Są to rzeczy niezdolne do pieszczczenia oka. Raczej ulotne, mało trwałe. [...] Przystało mnie obchodzić epatowanie formą.”⁸

Te refleksje miały też dla artysty charakter bardziej ogólny, życiowy, filozoficzny. W wywiadzie dla „Kulis” mówił: „Nie warto żyć wygodnie, zdzierając kartki z kalendarza. Nie warto dodawać wczoraj do przedwczoraj. Należy rodzić się co dzień”⁹. Koło można więc postrzegać jako symbol ciągłego odradzania się twórcy. Ilustrują to dwa rysunki. Na pierwszym, zatytułowanym *Ja jako muzeum*, Tomaszewski przedstawia siebie w schematycznym szkicu w postawie siedzącej, z nogą założoną na nogę, bez połowy głowy (a więc bez koła), która została „ucięta” przez prostokątną ramę. Koło — symbol pozostawania w stanie gotowości artystycznej do wciąż nowych wyzwań twórczych,

6 *Strzelić w dziesiątkę. Z profesorem Henrykiem Tomaszewskim rozmawia Krystyna Nastulanka*, „Polityka” 1977, nr 52.

7 *Internationale Plakat Ausstellung mit Karikaturenschad*, Künstlerhaus, Wiedeń, 1948.

8 *Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją*, „Projekt” 1974, nr 3, s. 33.

9 *Ten, który udaje Tomaszewskiego*, rozm. Jadwiga Radomińska, „Kulisy” 1959, nr 37.

Festiwal

H. TOMASZEWSKI 58

Filmów
Radzieckich
dla Dzieci
i Młodzieży
29.X-4.XI.58

utożsamiany z głową, okiem i rozumem — stoi tu więc w opozycji do muzeum symbolizującego skostnienie. Drugi rysunek, będący w kontrze do pierwszego, przedstawia postać złożoną z trzech elementów: odcisku palca, jak zawsze nieperfekcyjnego okręgu oraz kapelusza.

Jednak na tym nie kończy się rozwiązanie zagadki dwóch punktów na kocim tułowiu. W podobnym układzie występują one na plakacie do wystawy retrospektywnej Wojciecha Zamecznika, choć tu są dużo większe, a niebieska kropka jest teraz umiejscowiona wyżej, tuż ponad literą W. Czerwony kolor przyciąga wzrok, ale jest też symbolem emocji i uczuć, niebieski — kolorem rozumu. Tomaszewski nieprzypadkowo umieszcza czerwoną kropkę w okolicach kociego serca. Z kolei na plakacie do wystawy Zamecznika z inicjałów grafika wydaje się zarysowywać fragment jego sylwetki; niebieska kropka zaznacza głowę, podczas gdy czerwona sytuuje się w okolicach serca. Pomiędzy tymi biegunami, rozumem a emocjami, rozciąga się twórczość Henryka Tomaszewskiego i być może na ten bliski własnej postawie aspekt sztuki Zamecznika chciał tu wskazać.

Tomaszewski bronił prawa autora plakatu do wyrażania własnych emocji, co odważnie wypowiedział w trakcie ostrej dyskusji na temat plakatu politycznego z udziałem dygnitarzy politycznych i związanych z nimi krytyków, zorganizowanej w czerwcu 1953 roku przy okazji I Ogólnopolskiej Wystawy Plakatu. Jego głos był jednym z tych, które przyczyniły się do odrzucenia doktryny socrealistycznej dużo wcześniej, niż miało to miejsce w malarstwie. Ten gest zapewnił grafikom możliwość większej swobody twórczej. Mówił wtedy: „Niepotrzebnie bronimy się przed działaniem sztuki poprzez uczucie. Krytyka często jest tylko teoretyczna, skostniała, rozumowa, klasyfikuje według jakichś paragrafów, żargonem zarozumiałych kiperów. Przecież dzieło ma przemawiać do człowieka, a nie do znaków algebraicznych, których wartość można dowolnie zmieniać”¹⁰. Emocje w procesie tworzenia i w procesie recepcji zawsze były dla Tomaszewskiego istotne: na plakacie do wystawy indywidualnej artysty w Société des Beaux-Arts w Brukseli w 1969 oko schematycznie narysowanej postaci wpatruje się w czerwony punkt. Obraz ten może być odczytany jako metafora pierwszego etapu tworzenia, jakim jest postrzeganie, lecz również jako proces stwarzania obrazu przez odbiorcę. W obu wypadkach Tomaszewski zaleca zachowanie wysokiej temperatury, którą symbolicznie wyraża poprzez zastosowanie czerwonego koloru.

¹⁰ O plakacie. Zbiór materiałów z narad i dyskusji oraz artykułów poświęconych sprawom plakatu politycznego, na prawach rękopisu, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa 1953, s. 44.

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI • CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

THEATRUM

H. TOMASZEWSKI • 85

WARSZAWA

• ZACHĘTA • PLAC MAŁACHOWSKIEGO 3 •

WRZEŚIEN 1985

Wystawa czynna codziennie, oprócz poniedziałków w godz. 10-18

Andrzeja **STOPKI**

Jednocześnie w jego metodzie twórczej istotne było podejście intelektualne: wyszukiwał najtrafniejsze skojarzenia na drodze skrupulatnych studiów. Podobnie proces recepcji jego obrazów nie opiera się wyłącznie na emocjach. Mówił o tym w wywiadzie dla „Projektu” w 1974: „Po prostu obraz do oglądania zamieniliśmy na obraz do czytania”¹¹.

Pozostaje wyjaśnienie zagadki kota. Dlaczego dwie kropki, które są przedmiotem naszych rozważań, zostały umiejscowione na kocim tułowiu? W historii kultury kot jest zwierzęciem o silnie zaznaczonej i złożonej symbolice, a użycie tego motywu przez twórcę plakatów nigdy nie jest zabiegiem neutralnym. W historii tego gatunku był on szczególnie popularny w drugiej połowie XIX wieku we Francji. Edouard Manet stworzył wówczas swój słynny plakat litograficzny *Le Rendez-vous des chats*, przedstawiający dwa koty, białego i czarnego, jako anons publikacji Champfleury'ego o kotach (*Les Chats: histoire, mœurs, observations, anecdotes*), a Théophile-Alexandre Steinlen, rysownik słynnego kabaretu Chat Noir, uczynił je motywem przewodnim swojej sztuki. Tomaszewski kontynuuje tradycje francuskich mistrzów plakatu, którzy rozpatrywali to medium w kategoriach artystycznych, przedstawiając graficzny wizerunek kota na plakacie do XIII Międzynarodowego Biennale Plakatu, jego „malarski” odpowiednik w meloniku — na projekcie plakatu anonsującego cyrk studencki Tralabomba (1960) (który nota bene wisił w jego domu¹²), kota odrobinę drapieżnego — na marcowej kartce z kalendarza na rok 1977, erotycznego — na dwóch rysunkach tuszem przedstawiających kobietę kota (1957) oraz na rysunku zatytułowanym *Nie drażnić*, zamieszczonym w *Książce zażaleń* (1961), milusińskiego — na plakacie do Festiwalu Filmów Radzieckich dla Dzieci i Młodzieży (1958), a nawet „literniczego” — ukrytego w napisie „Plakaty o plakacie” (1987). Porównania ze Steinlenem wydają się też uzasadnione dzięki podobnemu u obu artystów eksplorowaniu kota jako symbolu kobiecości i erotyki, a także dzieciństwa. Najbardziej „dziecięcy” kot Tomaszewskiego to ten z plakatu do Festiwalu Filmów Radzieckich dla Dzieci i Młodzieży z przerysowanymi wąsami i zawiniętym wokół siebie ogonem. To kot z dziecięcych rysunków, z pierwszego zdania czytanki *Ala ma kota*, przygód kota Filemona czy bajki o kocie w butach. Przywołuje na myśl wizerunki tych zwierząt ze słynnych litografii Steinlena do reklam mleka Vingeanne z 1894 roku czy Francuskiej Kompanii Czekolad i Herbat z 1895 roku.

Podwójna kocia natura doskonale symbolizuje podwójną naturę plakatu w koncepcji Henryka Tomaszewskiego, który rozumiał go jako sztukę demokratyczną, przeznaczoną dla zwykłych ludzi na ulicy. Zwierzę to znane jest również z chodzenia własnymi drogami, co współgra z przekonaniem artysty o potrzebie naznaczenia swych realizacji własnym pazurem. Jako symbol intuicji i podświadomości kot jest również uosobieniem podejścia do sztuki jako przecucia. Artysta ilustruje to anegdotą opowiedzianą w rozmowie z Krystyną Nastulanką w 1966 roku. W momencie, gdy dziennikarka zaczyna podejmować temat doskonałości, Tomaszewski gwałtownie zmienia temat i opowiada historię o człowieku, który wywołał go z zajęć w ASP, aby pokazać teczkę z własnymi pracami. Artysta szybko zorientował się, że prace są nic nie warte. „Co mu tu powiedzieć? Siedzę, milczę, założyłem nogę na nogę i patrzę, a ta stopa coś mi w powietrzu tak lata w tę i z powrotem. Co mi ta noga tak lata? — pomyślałem... I mówię: Panie, jak ja bym sobie wsadził ołówek między palce stopy i położył papier na podłodze, to też powstałyby takie rysunki. Niech pan się na mnie nie gniewa. Pan się powinien leczyć. Na nerwy. — A skąd pan wie? Ja nic nie wiem, ja pana nie znam. Tylko tak mi się zdaje. On wtedy wstaje i mówi: Dziękuję bardzo. Dużo mi pan powiedział...”¹³.

Ta iście gombrowiczowska stopa (która nota bene urosła do rangi głównego motywu plakatu sztuki Witolda Gombrowicza *Historia* z 1983 roku), początkowo nic nieznaczący detal, nagle „oświeca” artystę, podsuwa mu rozwiązanie. Kot i stopa mają więc podobne znaczenie — są symbolem intuicji niezbędnej w procesie tworzenia, lecz również w procesie stwarzania obrazu przez odbiorcę.

11 Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją, op. cit., s. 33.

12 Olgierd Budrewicz, *Pozostać sobą bez względu na to, kim się jest*, „Przekrój” 1961, nr 843, s. 9.

13 *Strzelić w dziesiątkę*, op. cit.

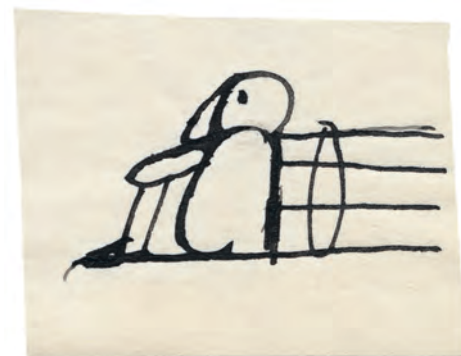

1923
1967 *Wojciech*
Zamecznik
Kwiecień 1988
Galeria · Zachęta ·
Warszawa, Plac Małachowskiego 3
Wystawa czynna oprócz poniedziałków w godz. 10-18

H. T. OMA SZE WSK I . 88

14 André Chastel, *Fables, formes, figures*, t. 1, Flammarion, Paris 1978, s. 15.

„Osobliwy detal alarmuje i pobudza historyka”¹⁴, stwierdził André Chastel. Analiza detalu doprowadziła do rozwiązania zagadki: kot z dwiema kropkami na plakacie z XIII Międzynarodowego Biennale Plakatu to alter ego Henryka Tomaszewskiego jako twórcy (bo w życiu prywatnym wołał jamniki), to jego odcisk palca, autoportret artysty. Można z niego wyczytać, że był twórcą auto-refleksyjnym, który zostawiał na swoich plakatach ślady własnego „ja”, osobiste przemyślenia na temat procesu tworzenia, jak również myśli bardziej ogólne, dotyczące życia jako maszyny, którą warto każdego dnia świadomie wprawiać w ruch, najlepiej w przeciwnym do powszechnie przyjętego kierunku. Przy okazji można też dowiedzieć się czegoś o nas jako odbiorcach sztuki. Nie tylko tego, że dzieło nie istnieje bez aktu stwarzania go przez patrzącego, ale i tego, że jego przenikliwość i autorskie podejście jest w tym procesie nie mniej istotne niż pozostawianie przez artystę własnego odcisku palca.

M

O

Wystawa

rzeźb

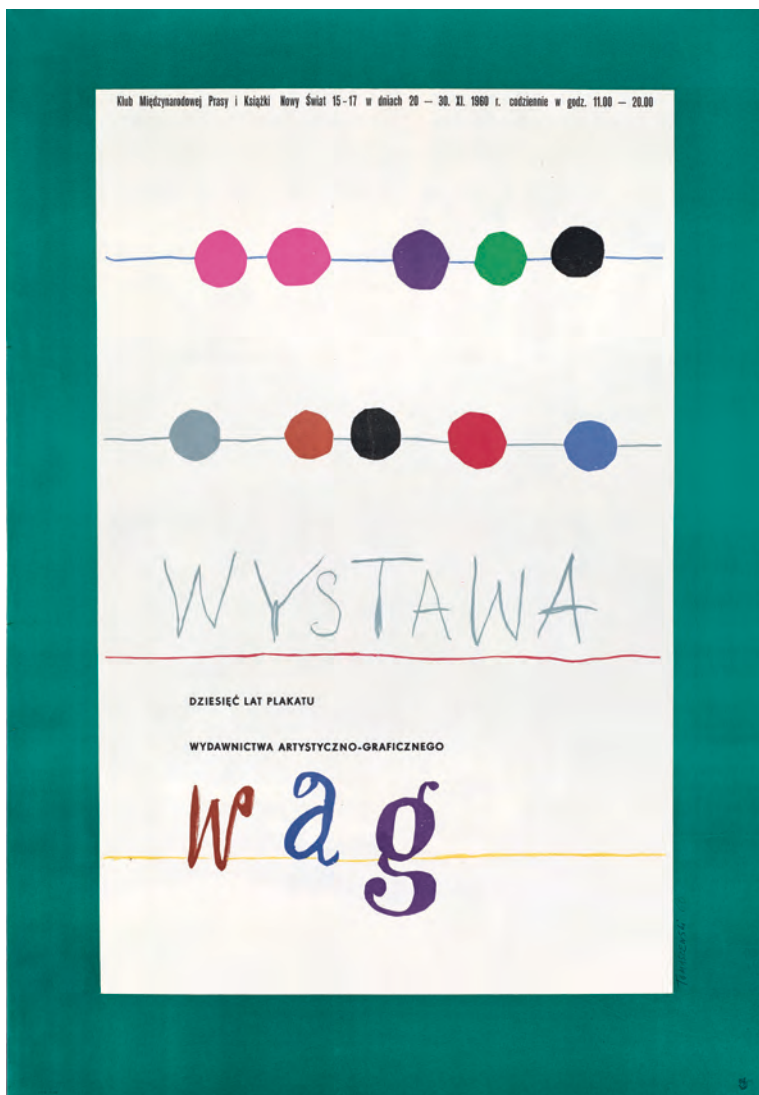
Henry

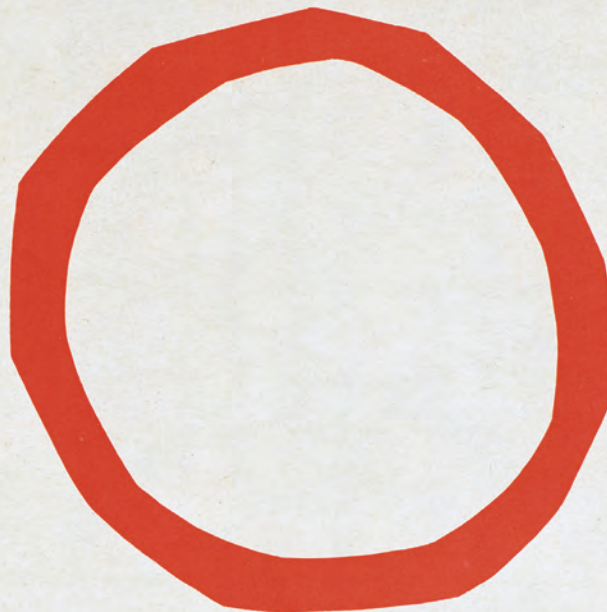
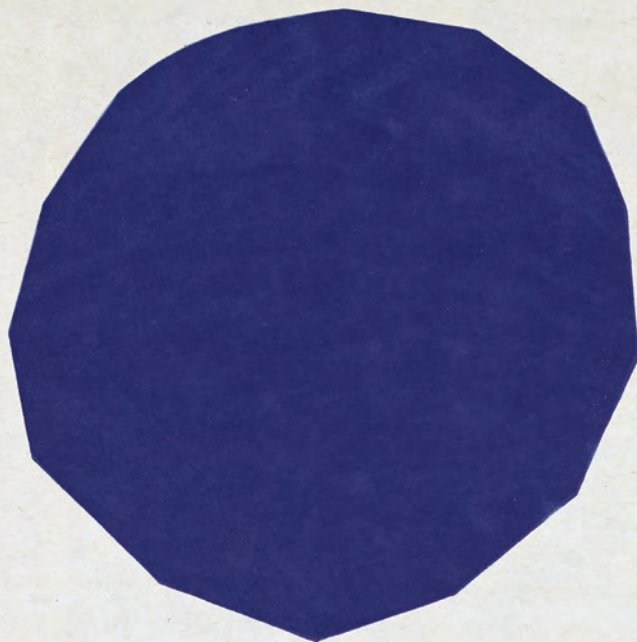
Moore'a

RE

H. TOMASZEWSKI 59

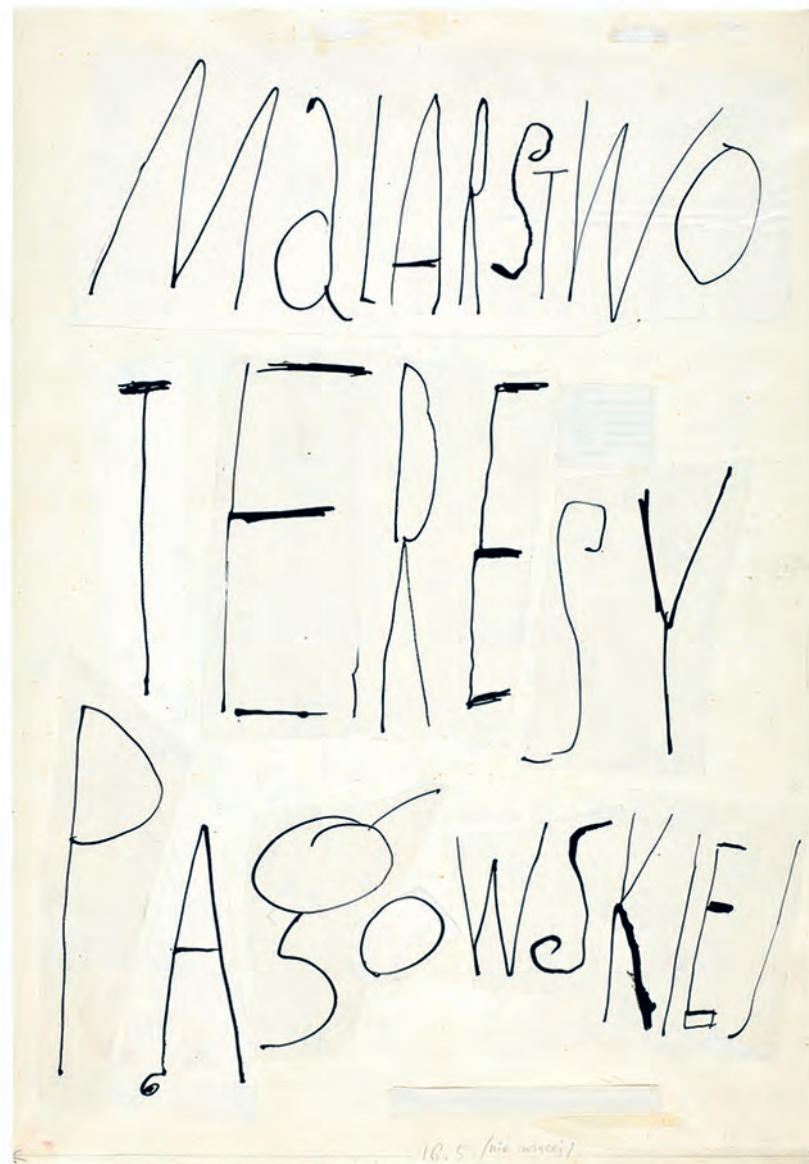

ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW • CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

Wystawa ceramiki
Heleny i Lecha Grześkiewiczów
Wystawa tkanin
Jolanty Owidzkiej
LISTOPAD – GRUDZIEŃ 1960

Wydawca: „Jedność” - P.O. Katowice 403
Wydawca odpowiedzialny: J. Owidzka - Katowice 403

MALARSTWO

TELESY

Wystawa czynna od
11 - 19 codziennie
oprócz poniedział-
ków w pawilonach
CBWA przy moście
w Sopocie

PASOWSKIE

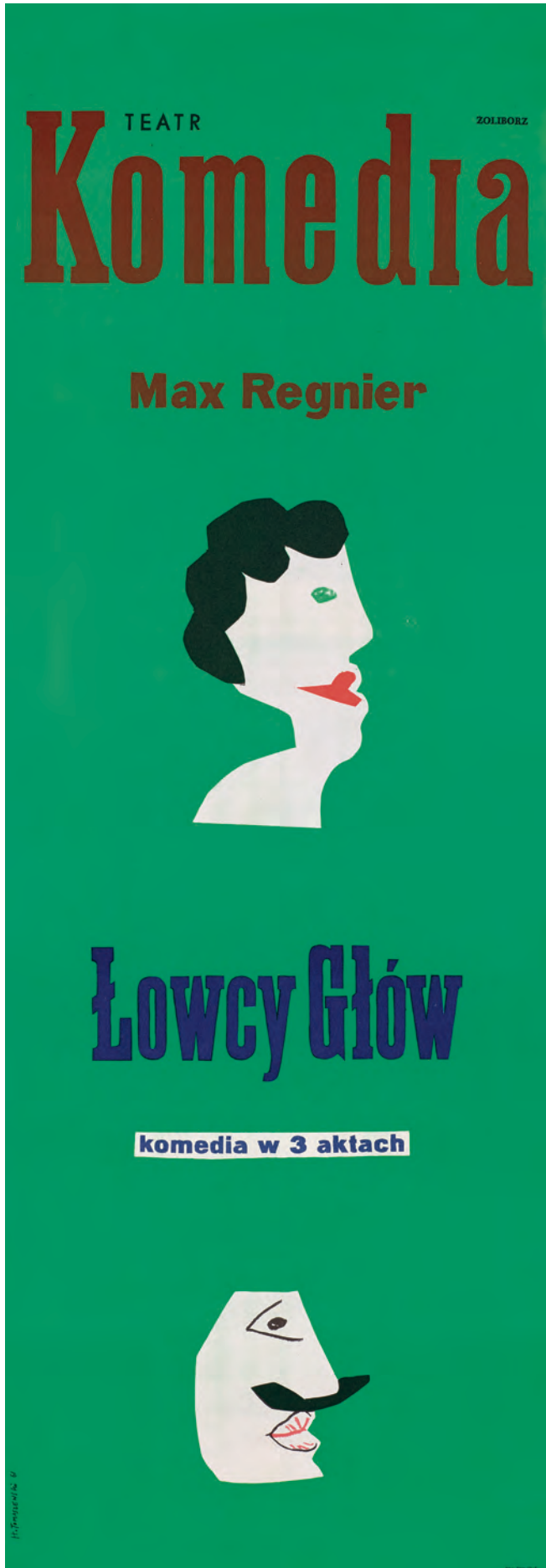
20 VIII - 14 IX

H. TOMASEWICZ. 60.

22 LIPCA

1 МАЈА

РОКÓЈ

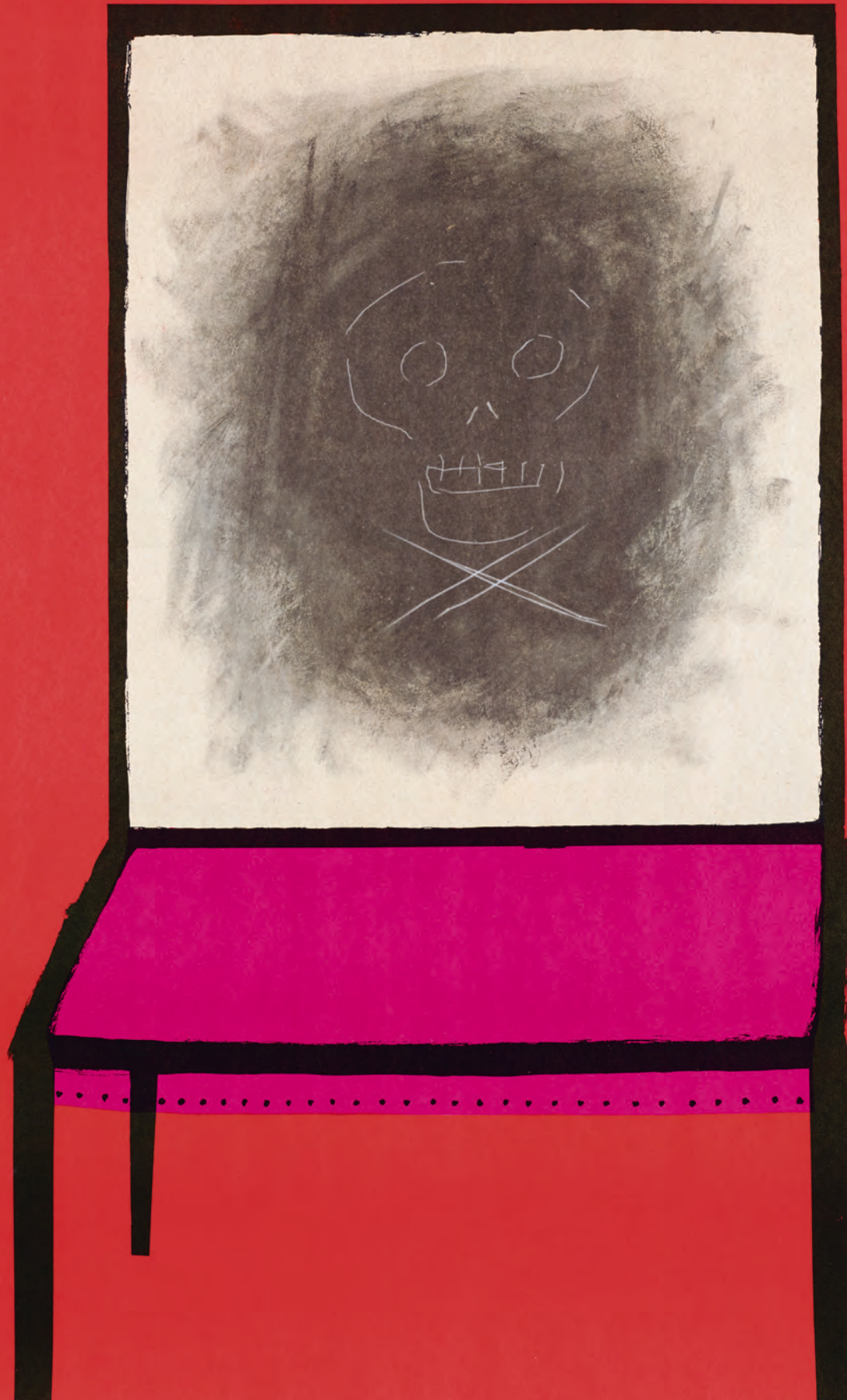

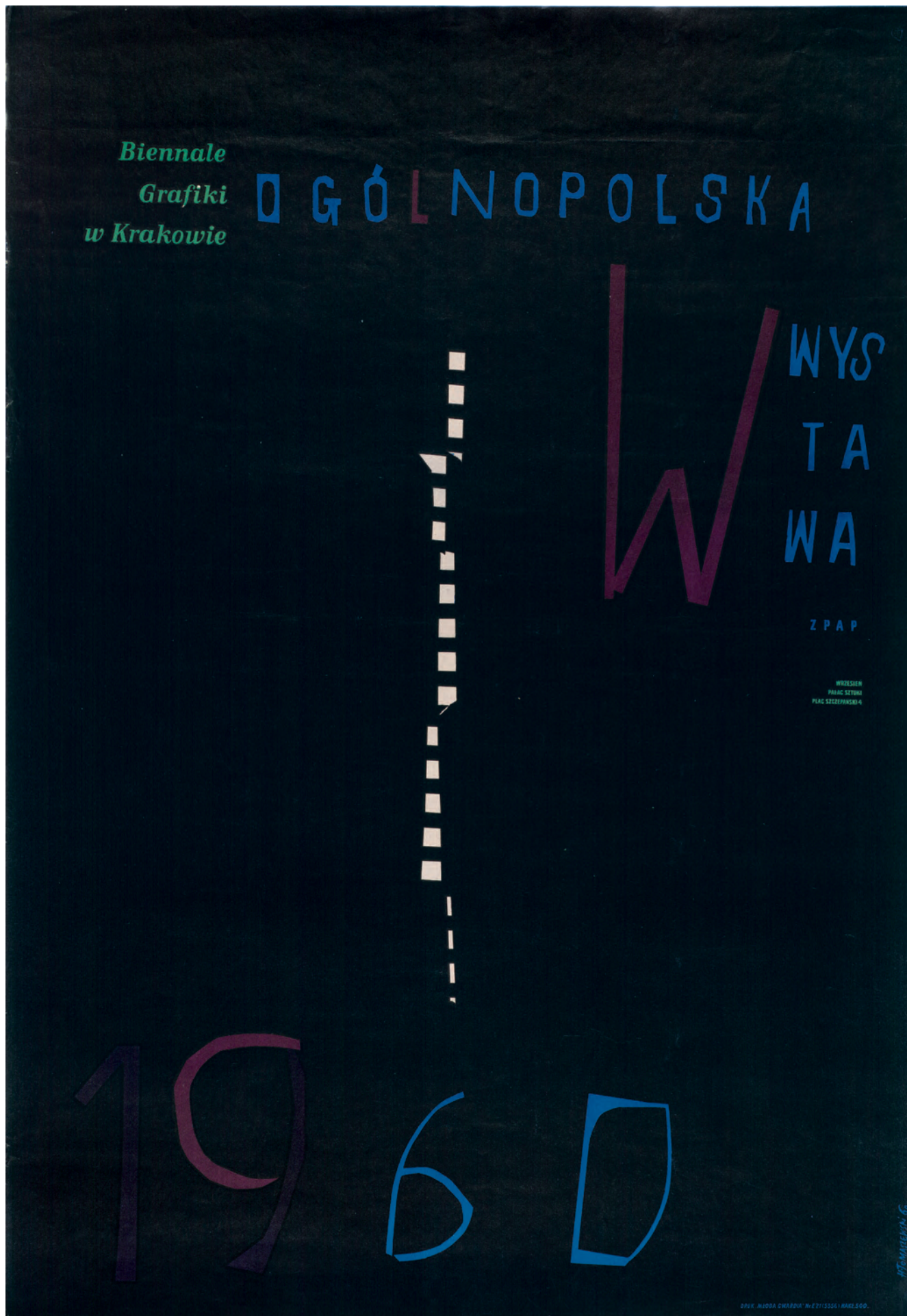

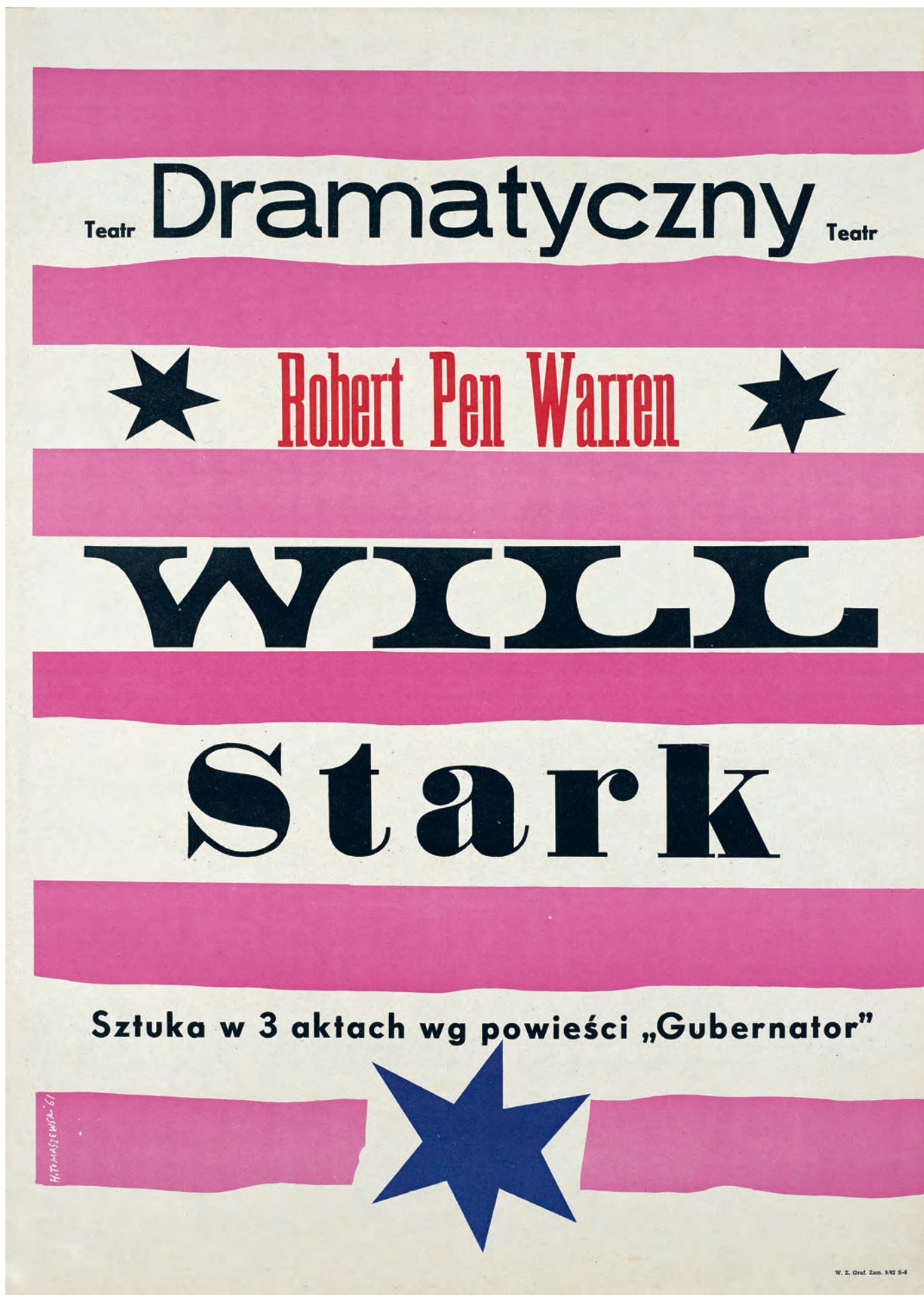

William Szekspir
Hamlet

TEATR DRAMATYCZNY

Teatr **Dramatyczny** Teatr

★ **Robert Pen Warren** ★

WILL

Stark

Sztuka w 3 aktach wg powieści „Gubernator”

HITMAN/STARK-61

**MOSTRA DI ARTE
GRAFICA POLACCA**

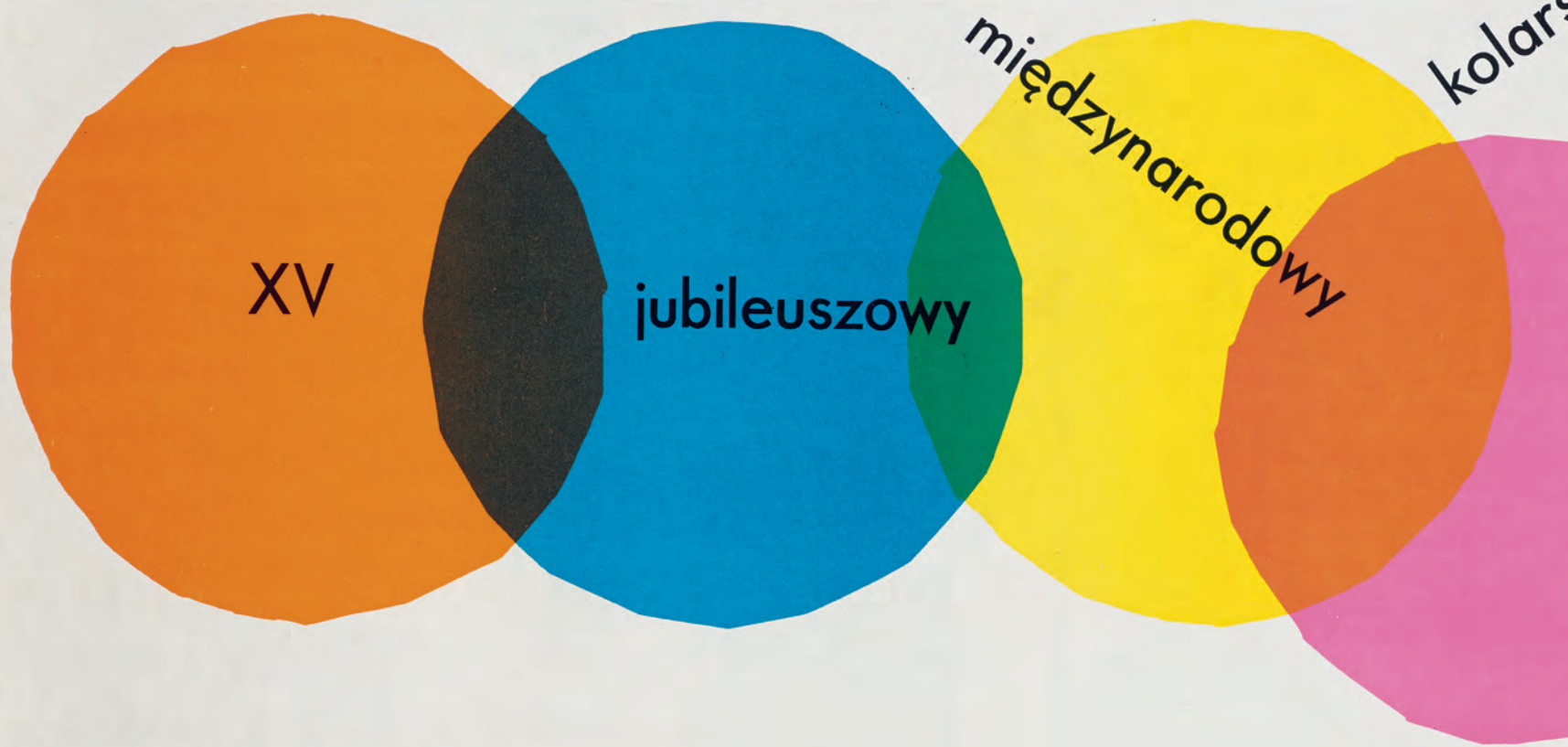

Calcografia Nazionale

via della Stamperia 6

Praha

RUDÉ PRÁVO

TRYBUNA LUDU

Warsz

ski wyścig pokoju 2-17 maja 1962

Berlin

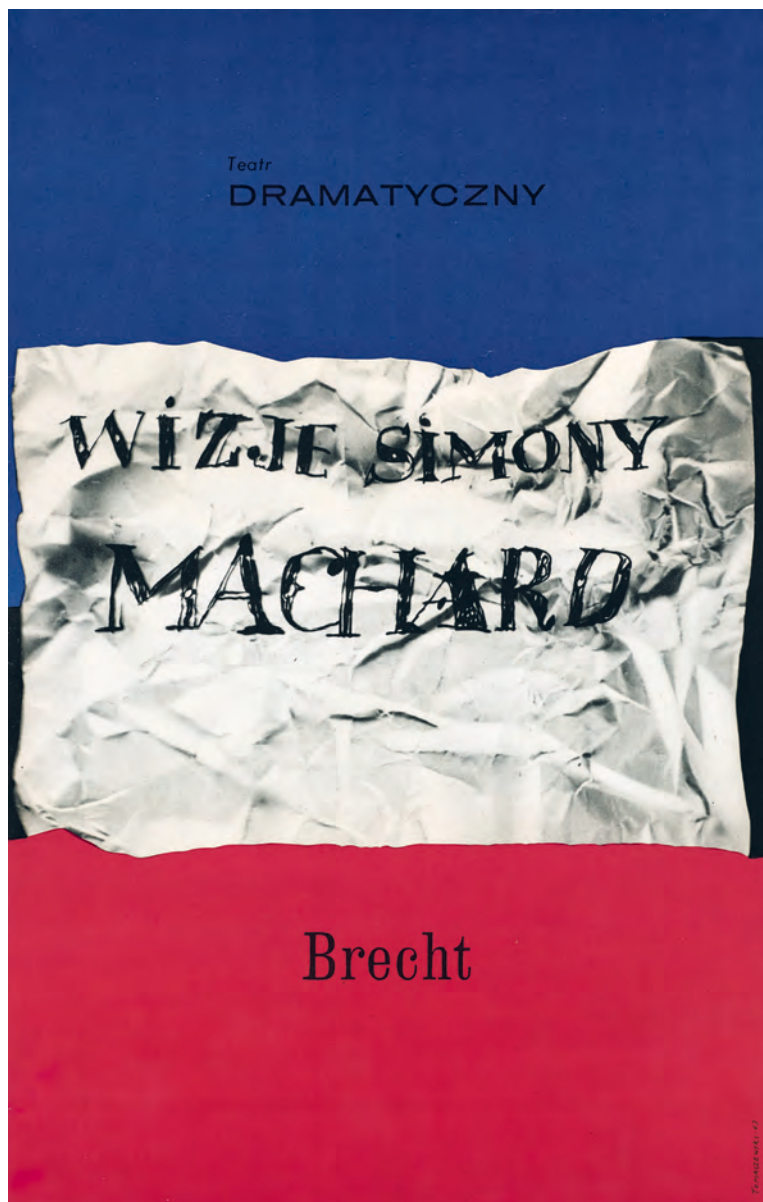
NEUES DEUTSCHLAND

Warszawa

PIAŁKA-TRAMBALEWICZ

MARYSIA i NAPOLEON

Teatr

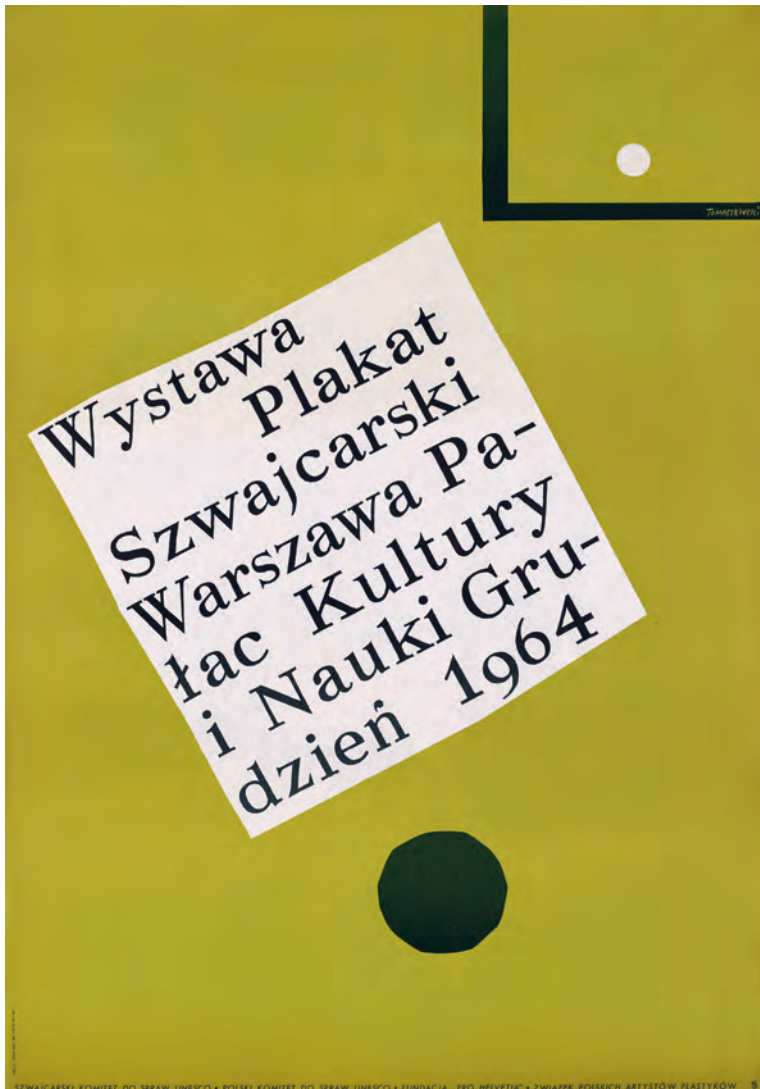
Andrzej Jarecki

POWSZECHNY

TOMASZ PIWIŃSKI '64

Opera Warszawska

H. Tomaszewski 62

Opowieści
J. Offenbach
Hoffmanna

TEATR

NARODOWY

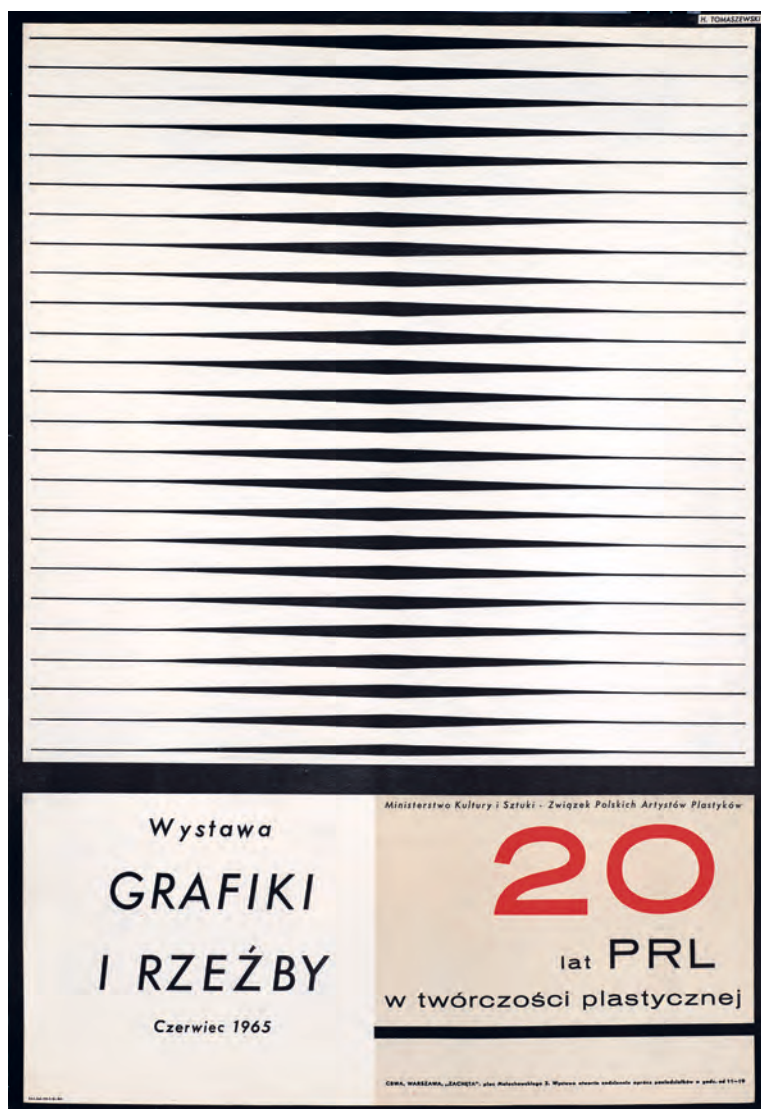
SZEKSPIR

—
KRÓL
RYSZARD
DRUGI

TOMASZEWSKI '65

KOMITETY NARODOWE UNESCO POLSKI I JAPONII

PLAKAT JAPONSKI

MUZEUM NARODOWE W WARSZAWIE

Tęcza

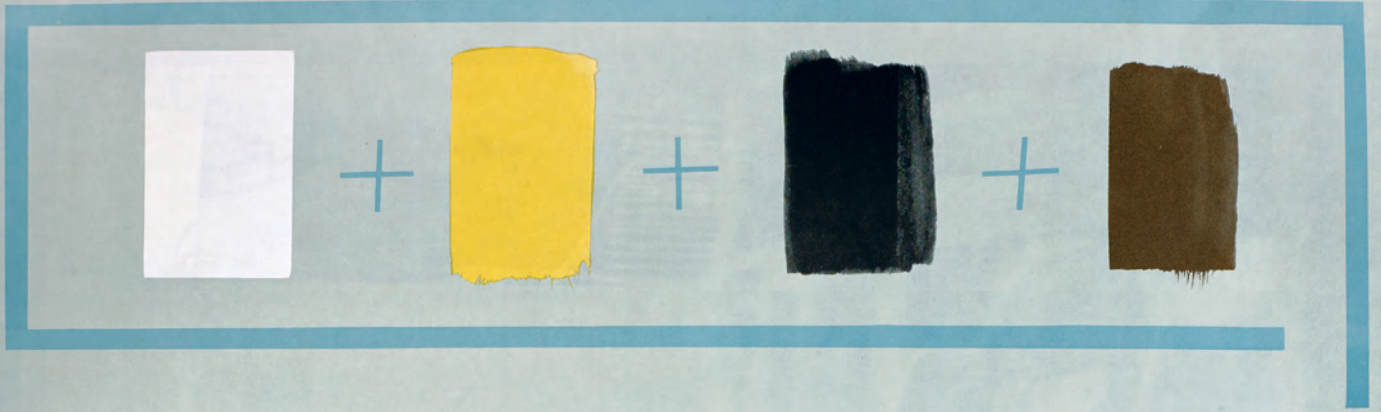

od Młodej Polski do naszych dni

WYSTAWA PLAKATU

GRZEWIEC — LIPIEC 1968

Teatr Współczesny

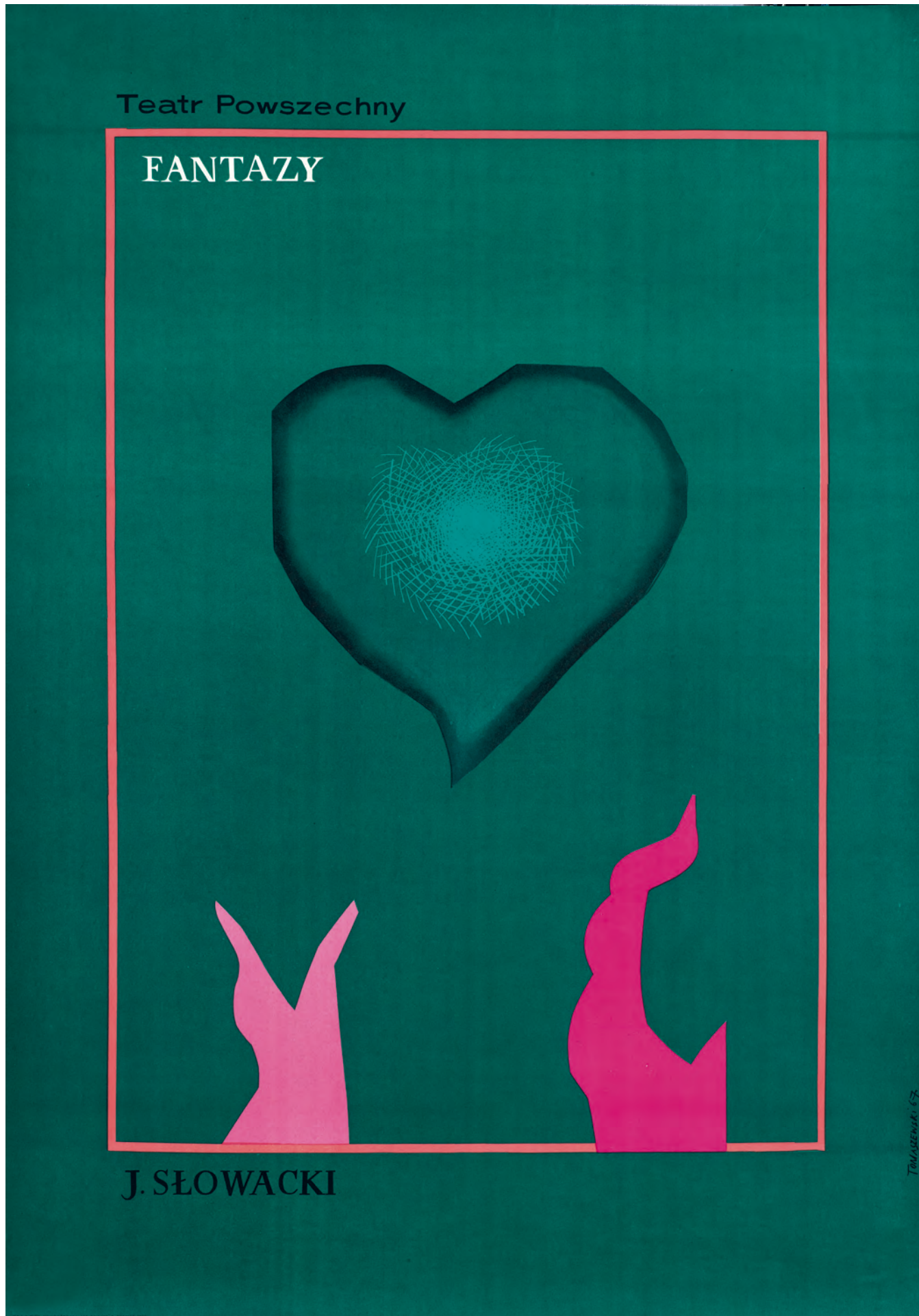
Aleksiej Arbuzow

IRKUCKA HISTORIA

FESTIWAL SZTUK RADZIECKICH I ROSYJSKICH 1967 R.

Tamajewski 67

Aleksander Ostrowski, Pamiętnik szubrawca własnoręcznie przez niego napisany, 1967, plakat teatralny

TEATR
DRAMATYCZNY

Friedrich DÜRRENMAT

KRÓL JAN

według Shakespear'a

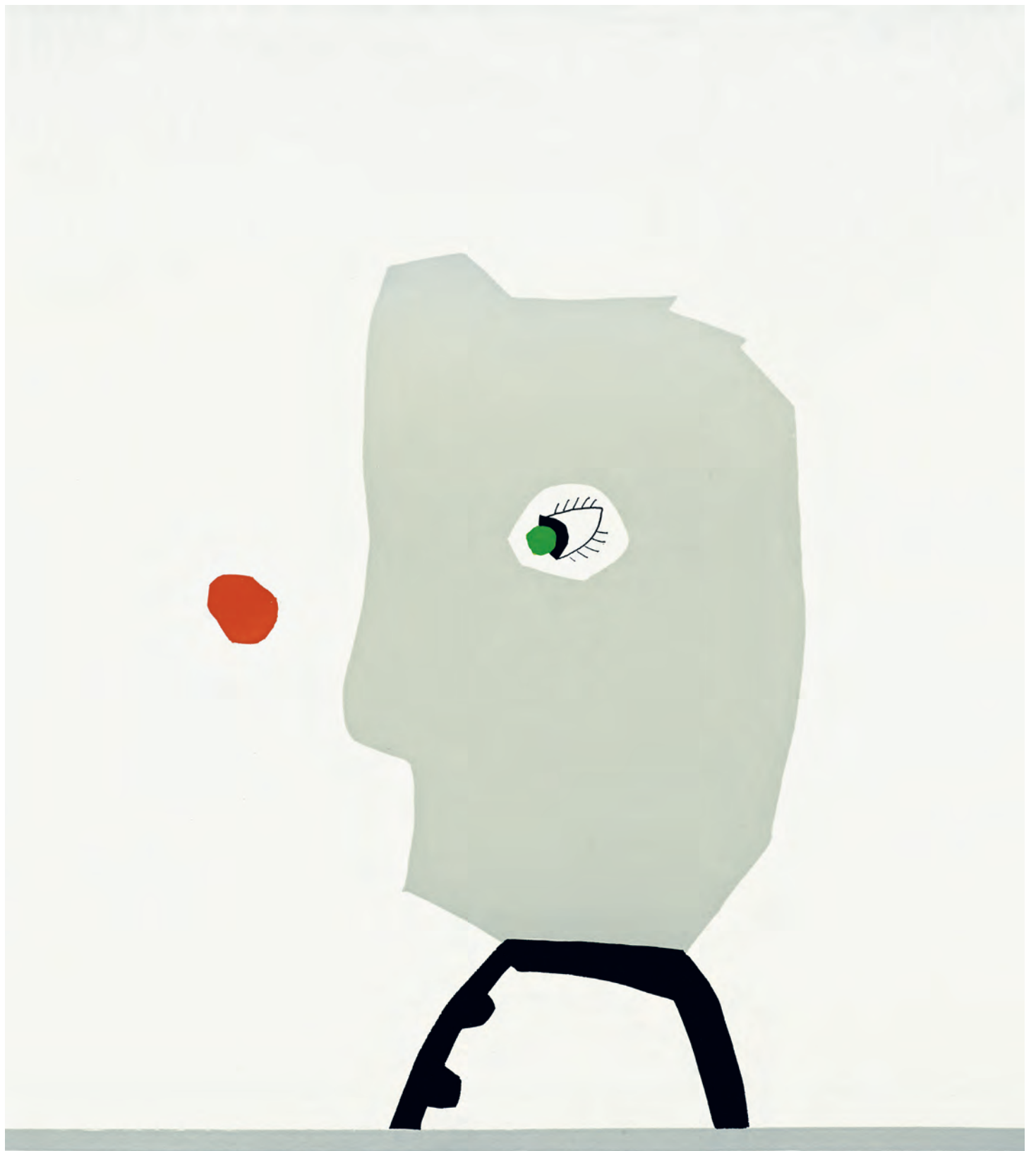
Teatr Dramatyczny

Peter Luke

HADRIAN VII

H. TOMASZEWSKI '03

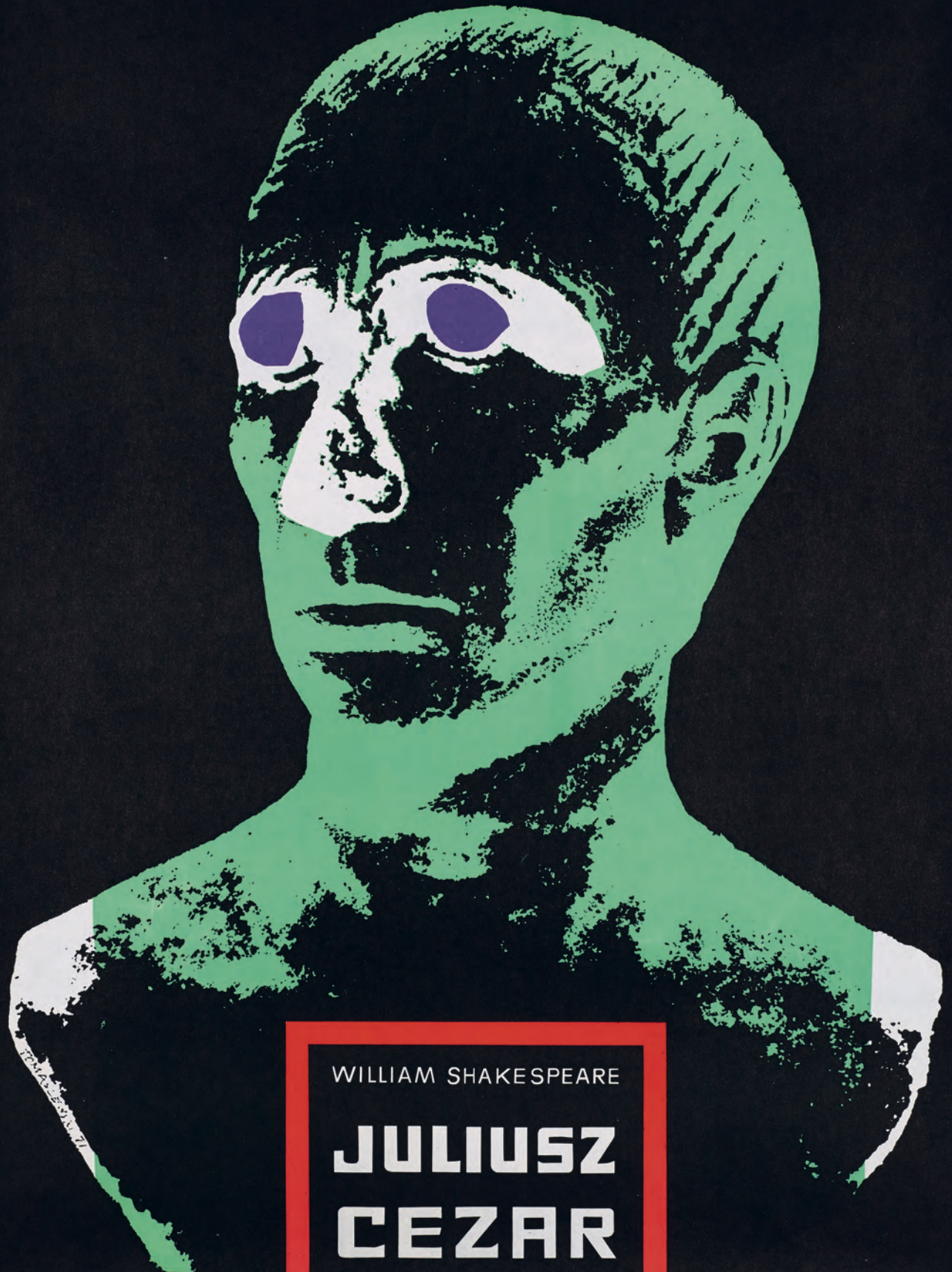
Henryk TOMASZEWSKI Varsovie

Société des Beaux-Arts Palais des Congrès
Kunstverein Kongresshaus Biel-Bienne (Foyer)

21 juin - 20 juillet 1969 21. Juni - 20. Juli 1969

TEATR DRAMATYCZNY

WILLIAM SHAKESPEARE

**JULIUSZ
CEZAR**

Szkic plakatu J. Strauss,
Zemsta nietoperza, 1970

J. Strauss, *Zemsta nietoperza*,
1970, plakat teatralny

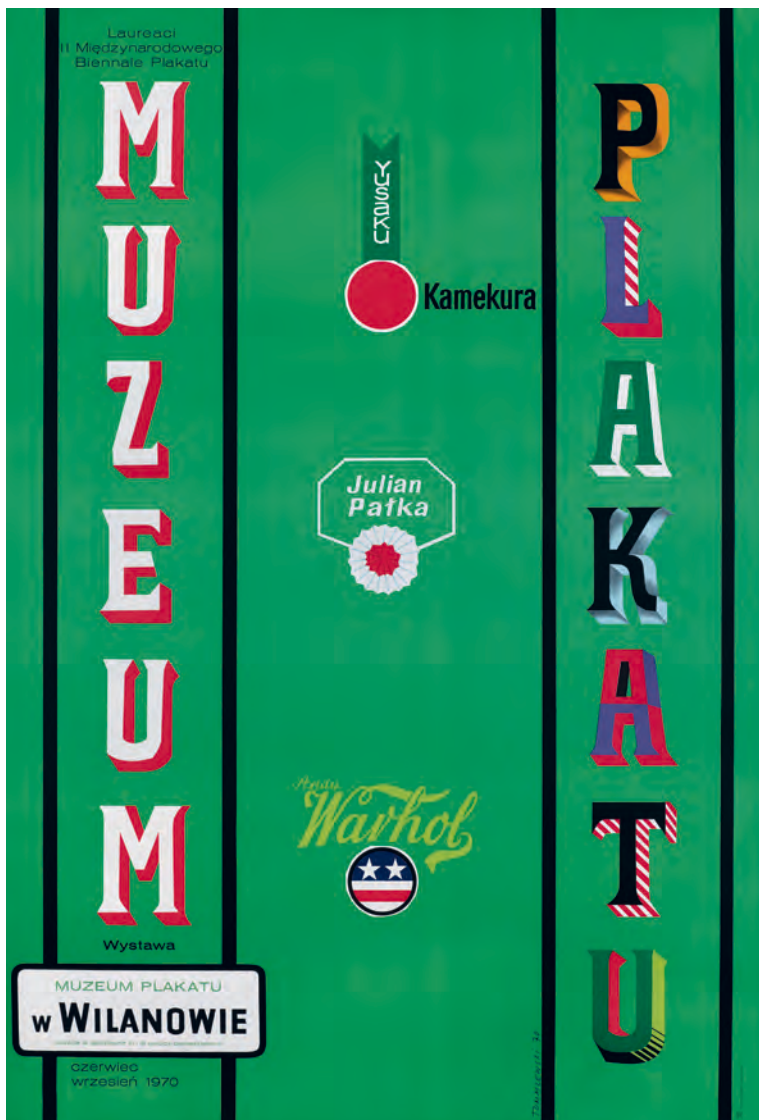
TOMASZEWSKI '70

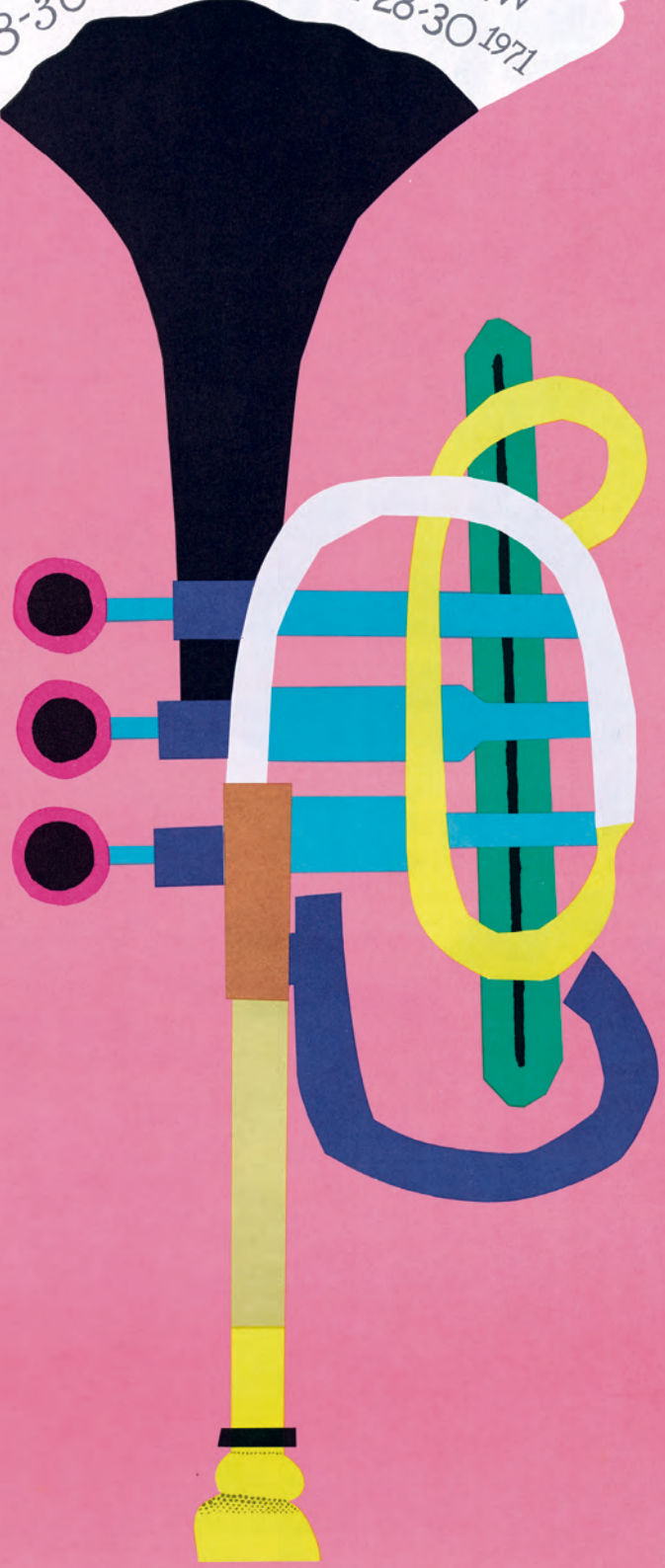
J. Strauss

OPERETKA
WARSZAWSKA

ZEMSTA NIETOPERZA

Jazz
Jamboree 71
XIV Międzynarodowy
Festiwal
JAZZOWY 14th International
Warszawa 28-30.X.1971 October Warsaw
Warsaw Festival
28-30 1971

VARSOVIE
Juin ♦ Juillet ♦ Août

1972 :

IVe Biennale Internationale
de l'Affiche Bureau Central des Expositions d'Art
3, Place Malachowski, Varsovie

TOMASZEWSKI '72

22 LIPCA – ŚWIĘTO ODRODZENIA

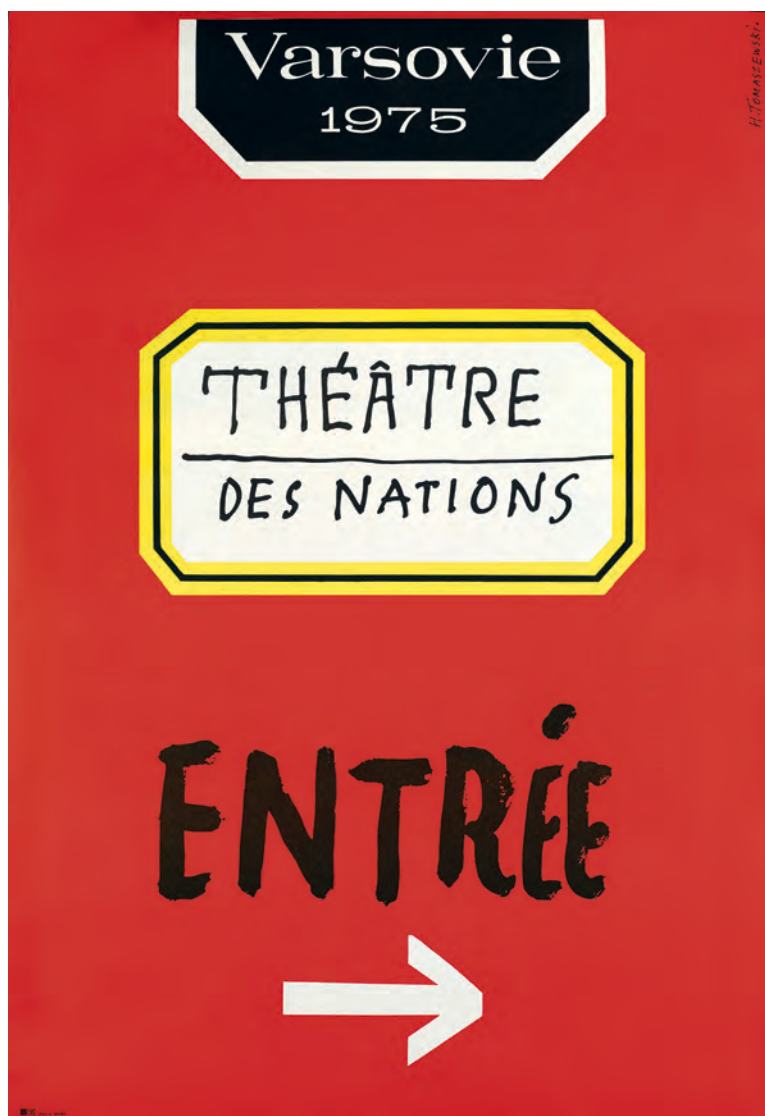
**J
A
T
Y
O
N**

OJCZYŻNA

MY

sumą Jej wartości

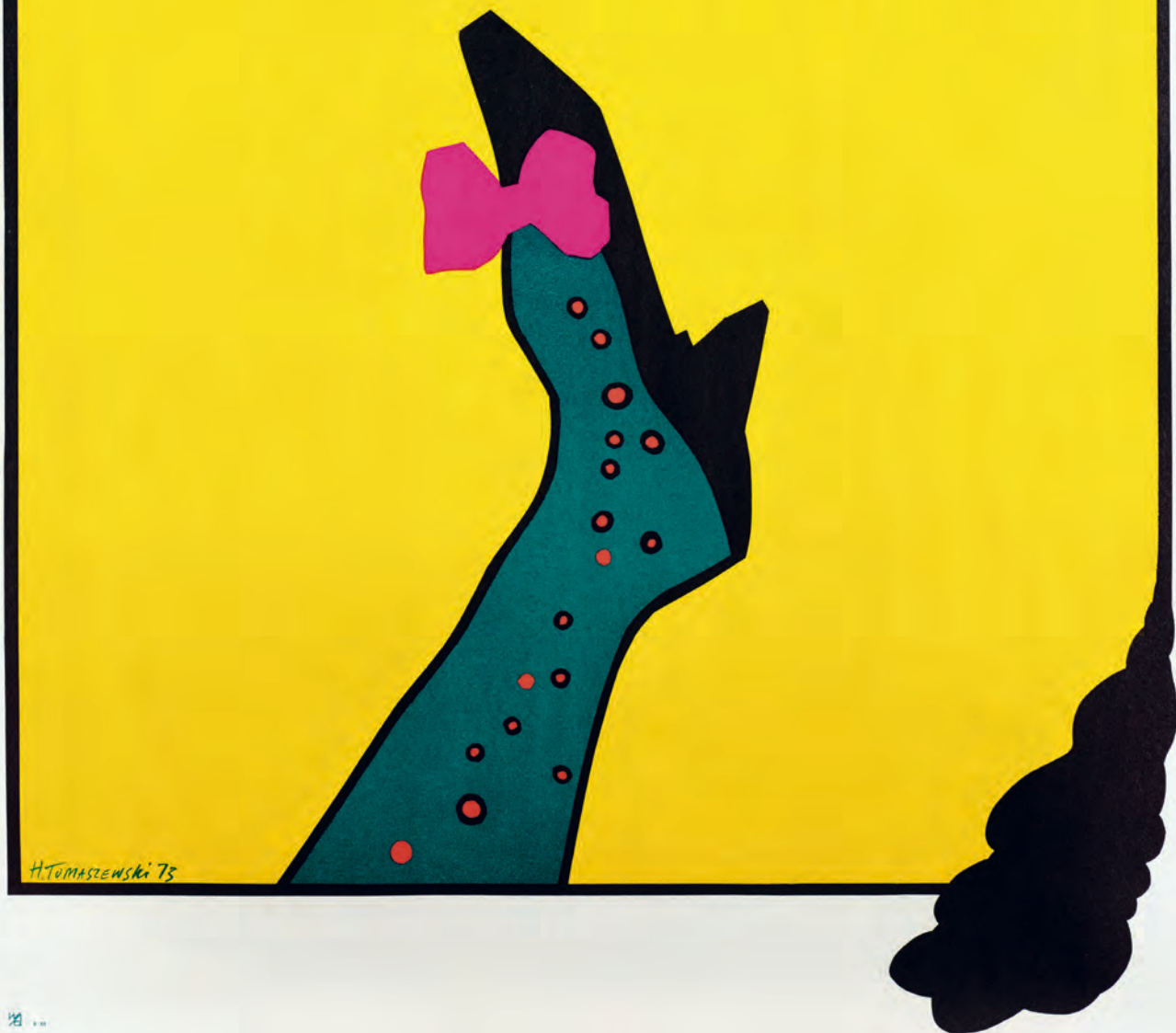

Muzeum Plakatu
w Wilanowie

Belgijski Plakat
Secesyjny ze zbioru
L. Wittamera-de Camps
z Brukseli

czerwiec - sierpień 1973

Skoro GO

Tadeusz Peiper

teatr

Ateneum

Hiema

H. Tomaszewski '73

Leon Kruczkowski, Niemcy,
1984, plakat teatralny

Maksym Gorki, Barbarzyńcy,
1976, plakat teatralny

Teatr Powszechny

Maksym Gorki Barbarzyńcy

ŚLUB

H. TOMASZEWSKI 74

50-ème Anniversaire de l'Union Internationale

de la

Marionnette

H. Temazowski. 78

KRYTYCY SZTUKI PROPONUJĄ

Wystawa przygotowana w oparciu o opinię 20 krytyków Sztuki, członków Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA z których każdy dokonał własnego wyboru 30 dzieł XXX-lecia.

Data - wrzesień 1975 r

Miejsce - Centralne Biuro Wystaw Artystycznych. Warszawa. Zachęta. Pl. Matachowskiego A 3.

Wystawa czynna codziennie z wyjątkiem poniedziałków w godzinach

11-19

ordian JULIUSZ SŁOWACKI

H. TOMASZEWSKI - 80.

Peter
Shaffer

Amadeusz

H. TOMASZEWSKI. 81.

Teatr Na Woli

Stanisław Tym, *Pralnia*,
1981, plakat teatralny

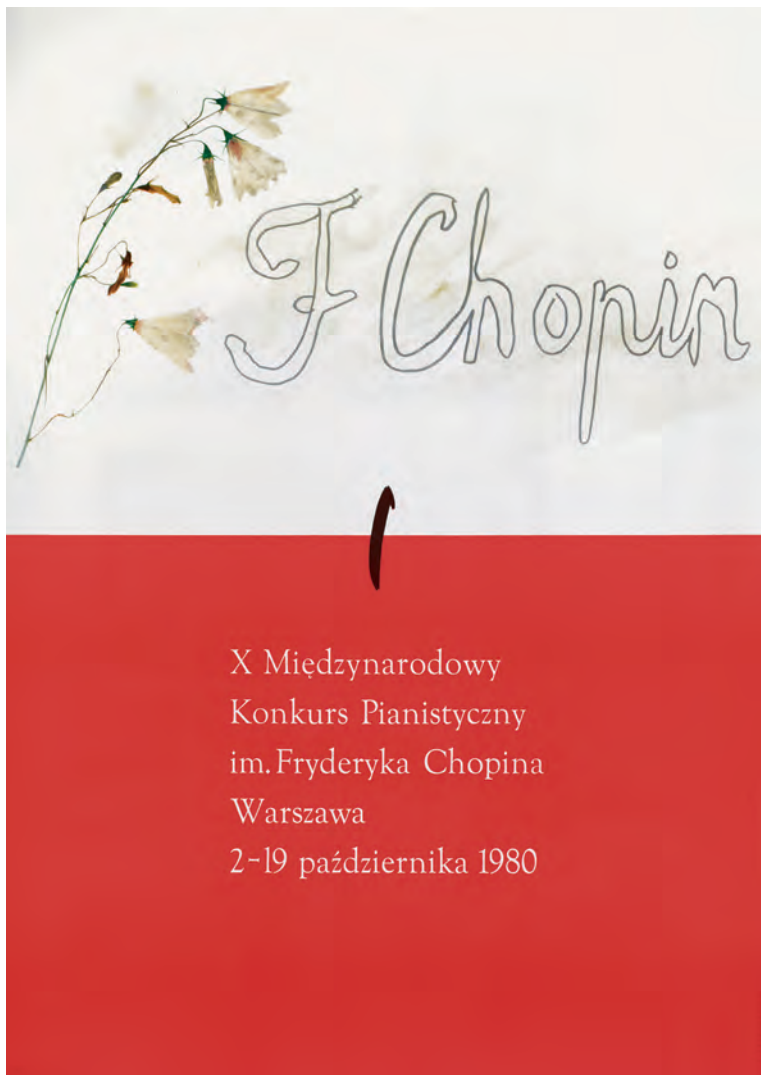

TEATR

NA WOLI

H. TOMASZEWSKI 81.

Witold
Gombrowicz

H. Tomaszewski '83

W
O
W
Y

Historia

SPEKTAKL MA MIEJSCE
W PIWNICY WANDY WARSKIEJ
W WARSZAWIE

Państwowa

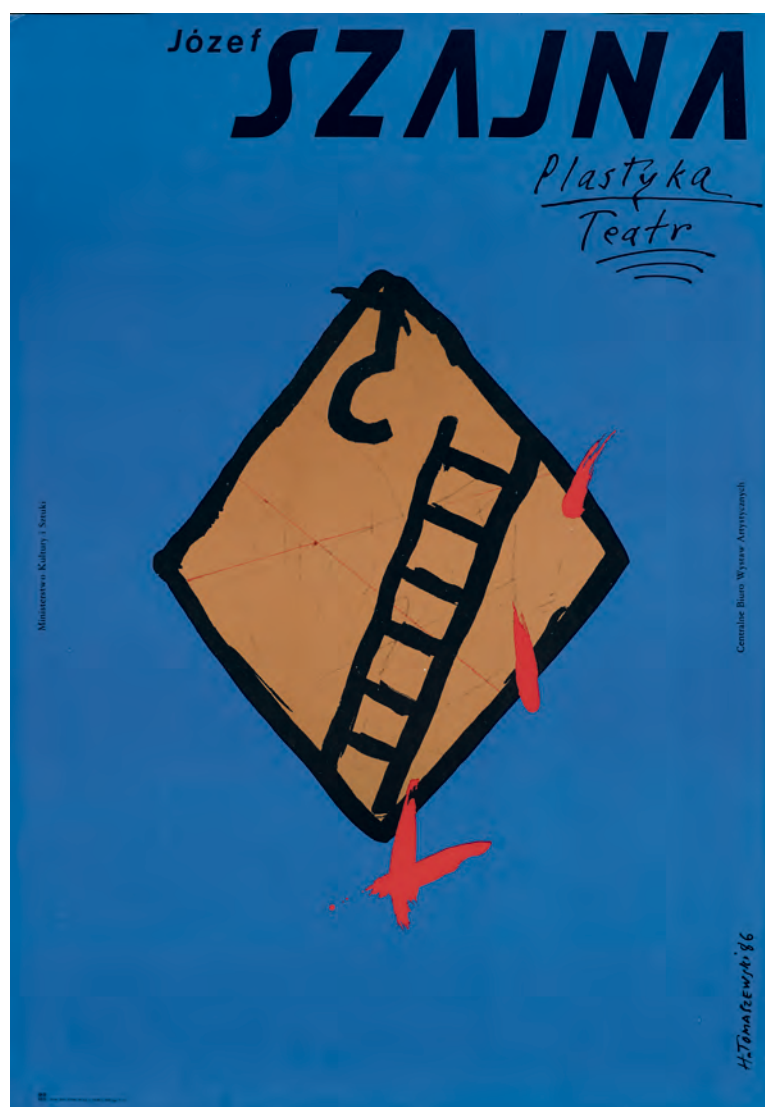
Opera we Wrocławiu

H. TOMASZEWSKI '85

Zbigniew
Rudziński

Manekiny

P O P L A
L A K A
K A T Y
T Y
P L A K A
K A C I I E.

H. TOMASZEWSKI · 87.

BWA Leszno
Lipiec 1987
BWA Konin
Sierpień 1987

WYSTAWA
Z KOLEKCJI P. M. ZAKĘSKIEGO

resqa

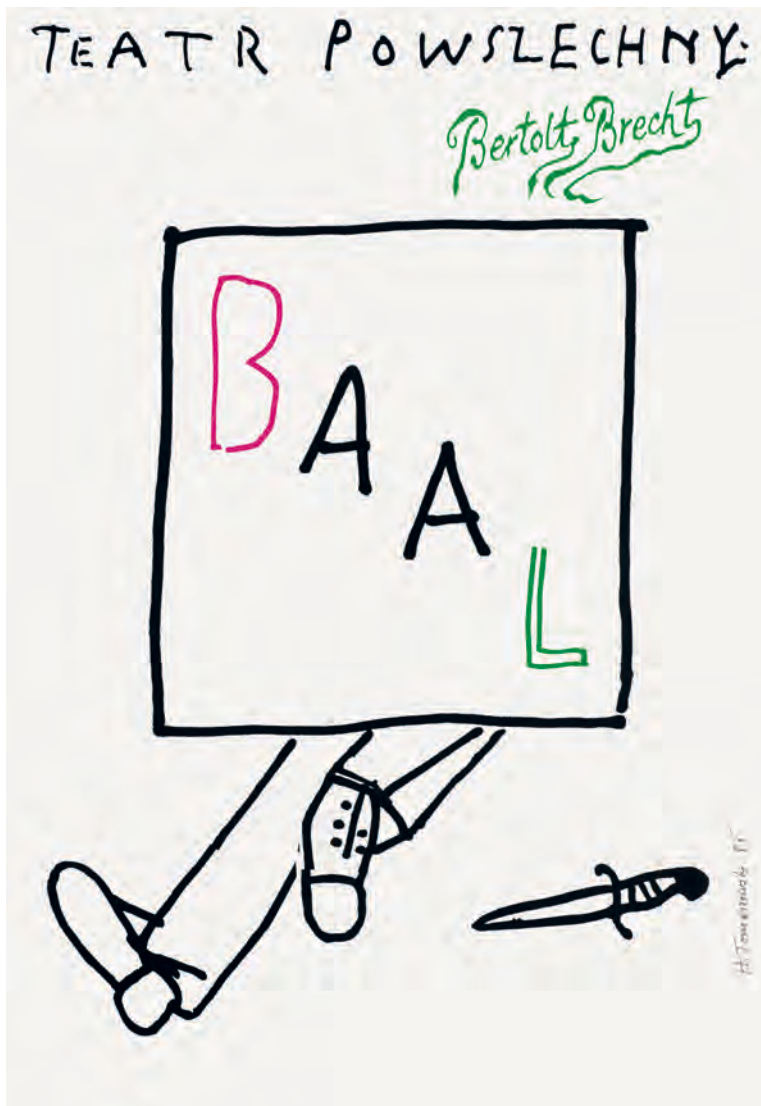
H. Tomaszewski 86

*Wystawa
Malarstwa*

*Galeria
Sztuki BWA
Gdańsk
Długa 67/68*

*Październik
1986*

owska

Christopher
EDWARD II
Marlowe

H. Tomaszewski '86

TEATR NOWY
WARSZAWA

LIBERTÉ

EGALITÉ

FRATERNITÉ

DANS LA PURE
BIOSPHÈRE

H. TOMASZEWSKI.

TEATR

im. Jana
Kochanowskiego

W OPOLU

Juliusz

SŁOWACKI

Juliusz Słowacki, *Kordian*,
1987, plakat teatralny

Sławomir Mrozek, *Policjanci*,
1981, plakat teatralny

Żeby Polska była Polską, 2 + 2
musi być zawsze cztery, 1989

Żeby POLSKA
była POLSKA

2 + 2

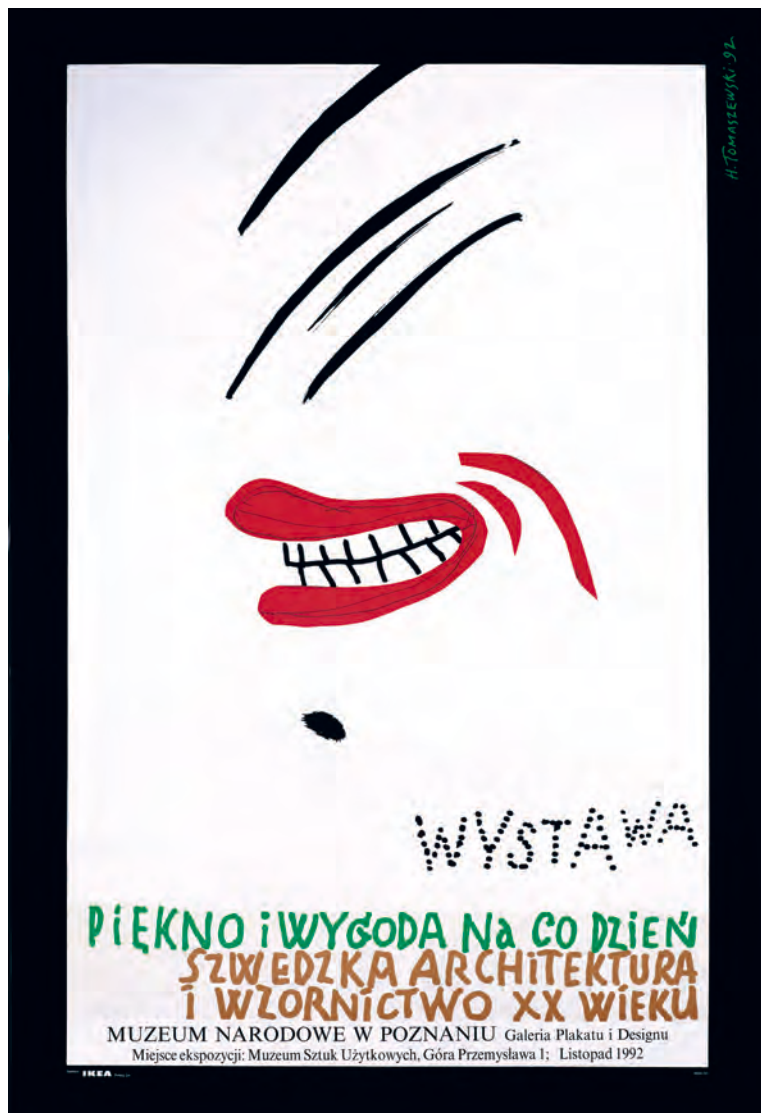
musi być Zawsze

Cztery

H.T.

V^R

Solidarność

BIENNALE

Galeria · Zachęta · Warszawa
pl. Małachowskiego 3

XIII
Międzynarodowe
Biennale
Plakatu
Warszawa
1990
Czerwiec
Sierpień
1990

13 th
International
Poster
Biennale
Warsaw
1990
Juni – august
1990

13th

Henryk Tomaszewski

Affiches tekeningen

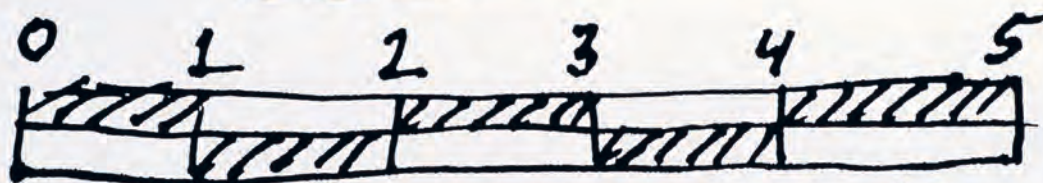

Stedelijk
Museum
Amsterdam

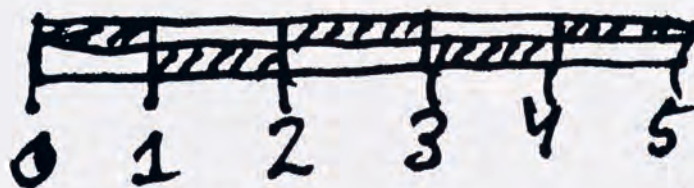
20 april
tm 2 juni
1991

H. TOMASZEWSKI. 91.

MOJA DRO- GA TWÓRCZA

w milach

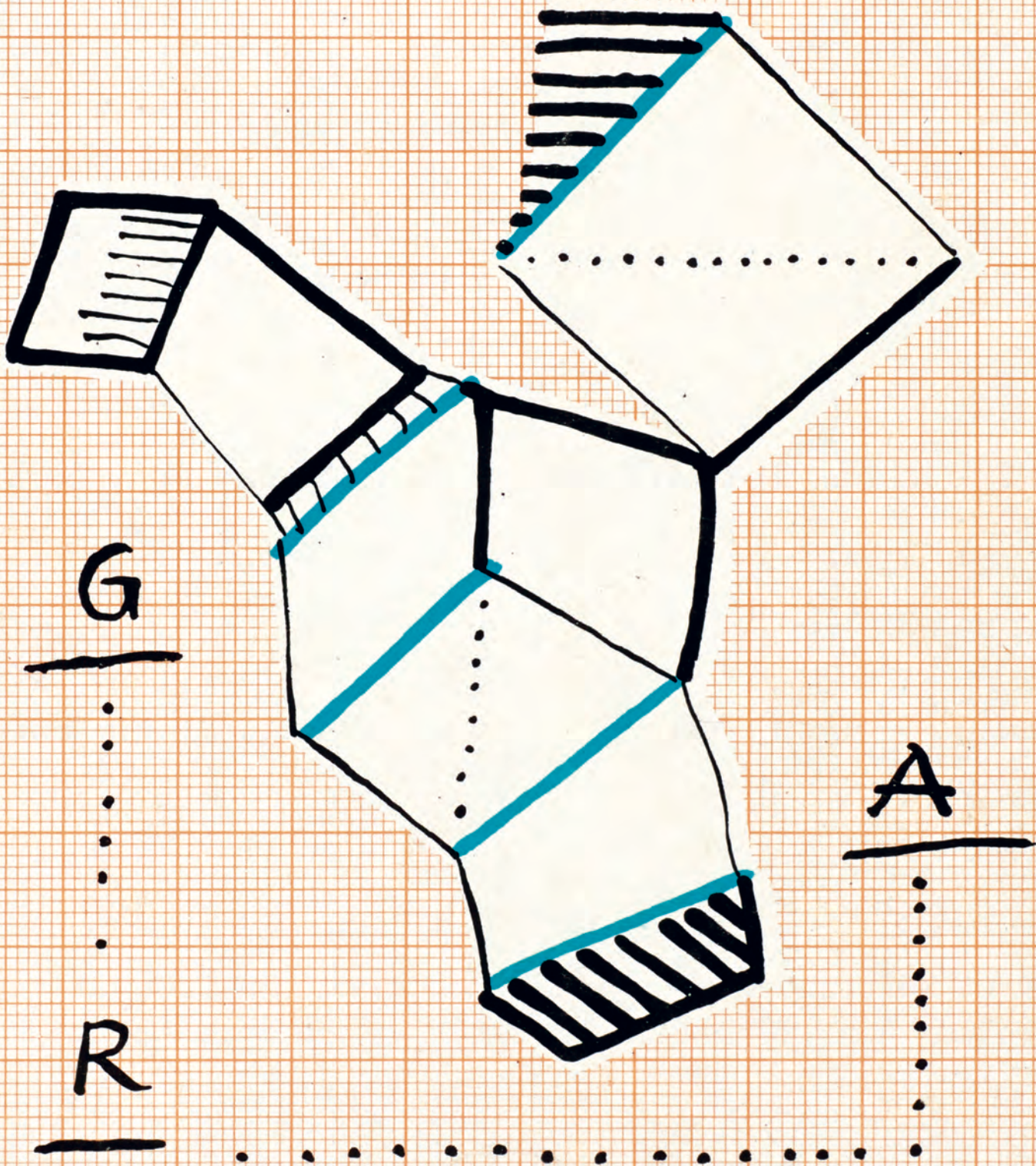
w kilometrach

galeria **Hoża № 40** IX-X 1996

HENRYK TOMASZEWSKI

Galeria Grafiki i Plakatu 00-681 Warszawa ul. Hoża 40 tel/fax: 621-40-77

H.T.+R.

Pracowite mistrzostwo: książki Henryka Tomaszewskiego

PIOTR RYPSOŃ

Polski grafik użytkowy, który rozpoczynał działalność w drugiej połowie lat trzydziestych XX wieku, znajdował się w szczęśliwej sytuacji. Pracowała wówczas na rynku wydawniczym cała rzesza utalentowanych twórców — trzy pokolenia, które kształtowały i rozwijały w odrodzonej po 1918 roku Polsce grafikę książkową, sztukę plakatu, reklamę, infografikę, a także urządzenie witryn sklepowych oraz aranżowanie wystaw handlowych.

Najstarsi spośród nich, jak Wojciech Jastrzębowski, Bonawentura Lenart, Edmund Bartłomiejczyk czy Zygmunt Kamiński byli w tym czasie szacownymi pedagogami (u dwóch pierwszych pobierał nauki również Tomaszewski w warszawskiej ASP). Młodszy o jakieś dziesięć lat Tadeusz Gronowski, Stefan Norblin, najbardziej wzięci na rynku przedstawiciele modernizmu dekoracyjnego na polu grafiki użytkowej, czy też czołówka awangardy artystycznej w osobach Władysława Strzemińskiego, Henryka Stażewskiego lub architektów zajmujących się projektowaniem, związanych z kręgiem ugrupowania Praesens — to były już nazwiska głośne, znane, wyznaczające trwałe punkty odniesienia na mapie polskiego designu graficznego (by posłużyć się dzisiejszą terminologią).

Tomaszewski należał do trzeciego pokolenia — młodych ludzi, którzy rozpoczynali pracę zawodową w latach trzydziestych. Do Szkoły Przemysłu Graficznego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie trafił w 1929 roku; pod wieloma względami był to rok szczególny dla branży grafiki użytkowej. W maju w Poznaniu otwarto wielką Powszechną Wystawę Krajową, na której cztery miliony zwiedzających mogły po raz pierwszy na taką skalę podziwiać nie tylko osiągnięcia gospodarcze i organizacyjne kraju, lecz również stworzoną z niespotykanym rozmachem grafikę informacyjną, wystawienniczą i reklamową. Rok wcześniej powstał Polski Związek Reklamowy wydający czasopismo „Reklama” — pierwsze pismo w całości poświęcone zagadnieniom grafiki użytkowej, którego okładki przygotowywali najlepsi graficy. Jednocześnie był to rok, w którym wybuchł wielki kryzys, rujnujący światową gospodarkę, lecz uruchamiający w sytuacji spadającego gwałtownie popytu rozwój reklamy, w tym reklamy wydawniczej. Wybór profesji dokonany przez młodego Henryka Tomaszewskiego był więc rozsądnym posunięciem.

Gdy w drugiej połowie lat trzydziestych Tomaszewski studiował w warszawskiej Akademii, w witrynach księgarskich konkurowały ze sobą książki reklamowane okładkami najbardziej wziętych grafików oraz specjalistów od książki popularnej, czytelniczej pulpy. Ton nadawali wówczas niewiele starsi autorzy, jak słynny już fotomontażysta Mieczysław Berman, sięgający po kontrastowe, zgeometryzowane formy Henryk Nowina-Czerny, Konstancy Maria Sopoćko, Wacław Świerczyński i inni. Coraz silniej do głosu dochodziły spółki autorskie, najczęściej nazywane z francuska *atelier* — Lewitt–Him, Mewa, Girs–Barcz, Hryniewiecki–Osiecki i Osiecki–Skolimowski, Nowicki–Sandecka, a także Tadeusz Piotrowski, wybijający się swymi wyrazistymi kompozycjami literniczymi łączonymi z pojedynczym akcentem graficznym.

Dwie zachowane młodzieńcze okładki Tomaszewskiego, które wykonał (zapewne jako świeżo upieczony absolwent Akademii) dla Instytutu Wydawniczego „Renaissance” Ludwika Erdtrachta, są najbliższe stylistycznie projektom Edwarda Manteuffla i Antoniego Wajwóda z Atelier Grafiki Dekoracyjno-Reklamowej „Mewa” oraz Konstantego Marii Sopoćki. Do Renaissance zaprotegował go zapewne bliski kolega, Eryk Lipiński¹; jeśli Tomaszewski zdążył jeszcze coś przygotować dla wydawnictwa Erdtrachta przed wybuchem wojny, to z pewnością nie było tego wiele więcej. Wydawca wynajął młodemu artyście pokój w siedzibie firmy przy Krakowskim Przedmieściu 53, w którym Tomaszewski spotykał się ze związanymi z lewicowym czasopiśmem „Szpilki” Lipińskim i Andrzejem Rubinrotem; do kręgu przyjaciół należeli również Franciszek Parecki i Stefan Bernaciński (po wojnie jeden z filarów graficznych wydawnictw komunistycznych Książka oraz Książka i Wiedza)².

Wybuch wojny i okupacja kraju podzielonego przez Niemcy i Związek Radziecki w dramatyczny sposób zmieniły także bieg rozwoju grafiki użytkowej, a w tym grafiki książkowej. Wielu wybitnych artystów zginęło — lista nazwisk jest przytłaczająco długa — lub po wojnie pozostało za granicą (jak Jan Lewitt i Jerzy Him, Franciszka i Stefan Themersonowie, Stefan Norblin, by wymienić tylko kilka nazwisk). Wielkie straty poniósł również cały przemysł wydawniczy i drukarski. W zasadzie mapa wydawnictw kształtowała się w latach 1944–1949 na nowo, a prym wiodły nowe przedsiębiorstwa wydawnicze założone przez komunistów i PPS: Książka, Wiedza (połączone w 1949 roku po tzw. zjednoczeniu partii w Wydawnictwo „Książka i Wiedza”), Czytelnik i Prasa Wojskowa³, choć przez kilka lat kontynuują swą działalność wydawcy prywatni. W latach 1944–1947, a więc do referendum ludowego i sfałszowanych wyborów w 1947 roku władze podtrzymywały nadzieję na współistnienie obydwu sektorów. Była to jednak tylko chwilowa taktyka stosowana przez umacniających władzę komunistów. „Książka miała być — wedle określenia Anny Kamieńskiej — *gwarantem panującego systemu politycznego*, a nie medium realizacji wolności politycznych, kulturalnych, gospodarczych. To nie rynek był regulatorem działań wydawniczych państwa, ale interes polityczny władzy, która uznała, że komunikacja realizowana za pomocą książek jest skutecznym narzędziem kontroli politycznej, środkiem do osiągnięcia panowania nad umysłami i zachowaniami ludzi, którzy książki czytają. Książka powinna być przede wszystkim — jak głoszono — »kolektywnym agitatorom i propagandystą, organizatorem mas«”⁴.

Ukształtowanie się nowego etapu polskiej grafiki książkowej i prasowej zawdzięczamy zwłaszcza czterem wspomnianym wydawnictwom. Ton nadało młode pokolenie grafików, które podjęło współpracę z koncernami państwowymi oferującymi ogromne możliwości pracy, nakłady wielokrotnie większe od tych, na jakie zezwalano wydawcom prywatnym, oraz pole działania poszerzone o inne, znaczące zamówienia — projektowanie wystaw, plakatów propagandowych, dekoracji okolicznościowych. Znaleźli się pośród nich najlepsi graficy użytkowi PRL-u, między innymi przybyli ze Związku Radzieckiego Mieczysław Berman (najlepszy grafik Prasy Wojskowej), Szymon Bojko (kierujący pracownią graficzną tegoż wydawnictwa), Ignacy Witz (pracujący głównie dla Wiedzy). Spośród grafików „krajowych” zajmujących się wówczas książką należy wymienić zwłaszcza Piotra Baro, Stefana Bernacińskiego, Jerzego Cherkę, Marię Hiszpańską-Neumann, Jana Lenicę, Eryka Lipińskiego, Zbigniewa Rychlickiego, Konstantego Marię Sopoćkę. I Henryka Tomaszewskiego.

Środowisko to łączyły przyjaźnie jeszcze przedwojenne i lewicowe najczęściej przekonania. Graficy znali przedwojennych literatów przybyłych z Armią Polską ze Związku Radzieckiego w 1944 roku, którzy, jak Leon Pasternak czy Stanisław Jerzy Lec, pełnili ważną rolę w tworzeniu nowego ładu kulturalnego, a także przedwojennych wydawców, działaczy komunistycznych i lewicowych zajmujących prominentne stanowiska w resortach kultury (Jerzy Borejsza, Karol Kuryluk, Zbigniew Mitzner itd.). Ukształtowało się w owej pierwszej pięciolatce Polski Ludowej środowisko, w którym przedwojenny kawiarniany styl warszawski spletał się z bezwzględnym reżimem nowej władzy i powinnościami propagandowymi wypełnianymi przez grafików. Autorzy wspomnień opisują te czasy najchętniej poprzez dowcipną anegdotę; cały ten okres, mechanizmy zamówień i rola, jaką odgrywało środowisko grafików, oczekują na wnikliwe opracowanie⁵.

1 Eryk Lipiński, *Pamiętniki*, Fakt, Warszawa 1990, s. 65–66. Lipiński i Andrzej Rubinrot pracowali dla Erdtrachta już od 1935 roku; wcześniej okładki wydawnictwa projektował najczęściej Karol Hiller.

2 Ibidem, s. 51.

3 Por. Piotr Rypson, *Inżynierowie oczu. Prasa pop wojskowa*, „Piktogram” 2010, nr 14, s. 14–27.

4 Stanisław Adam Kondek, *Władza i wydawcy*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 1993, s. 16. Wyowiedź Anny Kamieńskiej pochodzi z „Kuźnicy” 1948, nr 25, s. 5.

5 Książka Marci Shore *Kawior i popiół. Życie i śmierć pokolenia oczarowanych i rozczarowanych marksizmem*, Świat Książki–Bertelsmann Media, Warszawa 2008, a wcześniej ekspicyjne rozmowy przeprowadzone przez Jacka Trznadla, *Hańba domowa*, Test–Versus, Lublin 1990, poświęcone były łatwiej uchwytniej sytuacji pisarzy w tym okresie.

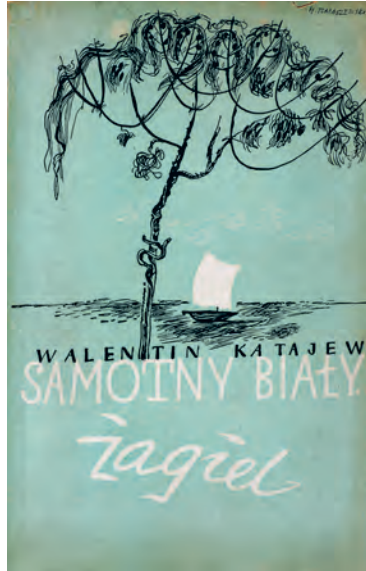

Pierwsze projekty okładek książkowych Tomaszewskiego z lat 1945–1946 — czy to dla Czytelnika (dla którego zaprojektował logotyp), czy też dla Wiedzy lub Książki — nie odbiegają stylem od publikacji przedwojennych, nawiązują do prac Piotrowskiego, Bermana, Wajwóda czy Rubinrota. A jednocześnie widać w nich już zapowiedź tego, co będzie cechą charakterystyczną prac Tomaszewskiego w ogóle: grę z liternictwem, które ma oddawać znaczenie tytułu lub utworu, oraz bardzo oszczędne korzystanie z motywów ściśle graficznych. Wyróżniają się wśród nich okładki do *Granicy* Zofii Nałkowskiej i *Jeziora Bodeńskiego* Stanisława Dygata. Typowe dla tego okresu ograniczenie do trzech najczęściej kolorów wynikało zapewne z trudności technicznych — baza poligraficzna była w Polsce zniszczona lub została wywieziona przez Armię Czerwoną. Toteż większość doświadczonych grafików ograniczała paletę barwną i stosowała wyraziste, kontrastujące aple kolorów i mocną kreskę rysunku.

Początkowo były to więc tylko opracowania graficzne okładek — jedynie *Spacer cynika* Stanisława Jerzego Leca zawiera 12 ilustracji Tomaszewskiego, nasuwających na myśl kreskę przedwojennych karykaturzystów, jak Jerzy Zaruba czy Karol Ferster. Rok 1948 przyniósł kilka okładek, które potwierdzają wyjątkowy zmysł literniczy artysty i umiejętność nieskrępowanej gry znakami alfabetu: *Krzyk ostateczny* Władysława Broniewskiego, *Poufne* Jerzego Słobodnika, *Zasady i kwasy*. *Satyry* Leona Pasternaka. Z kolei zachowane szkice do tomu wierszy Broniewskiego dowodzą pracowitości i precyzji, dzięki którym Tomaszewski swój talent przekuł w mistrzostwo.

Socrealistyczne dekryty z 1949 roku w widoczny sposób hamowały rozbrykaną kreskę artysty. Poważne, wypisane antykizującą czcionką *Strofy o Stalinie* przypominają wymuszone ćwiczenie z liternictwa. Później nastąpiła, prócz dwóch plakatowych projektów do książek Martina Andersena Nexø, dłuższa seria mało efektownych, klasycyzujących okładek stworzonych dla serii Czytelnika Klub Dobrej Książki — z dominującymi, ręcznie rysowanymi inicjałami tej i kolejnych serii wydawniczych. Inne projekty z lat 1950–1952 są całkiem już bezbarwne, a być może — biorąc pod uwagę czas ich powstania — „ostrożne”, niedające pretekstu do oskarżeń o formalizm lub inne odstępstwa.

Talent do opracowania graficznego całej publikacji objawił się pełniej i z dużym wdziękiem w dwóch książkach dla dzieci — *Kacze dziwaczce* Jana Brzechwy oraz *Przyjemnym dniu* Samuëla Marszaka. Wprawdzie wcześniej były *Wędrowniki po zwierzyńcu* (1948) Alicji Dryszkiewicz, opraco-

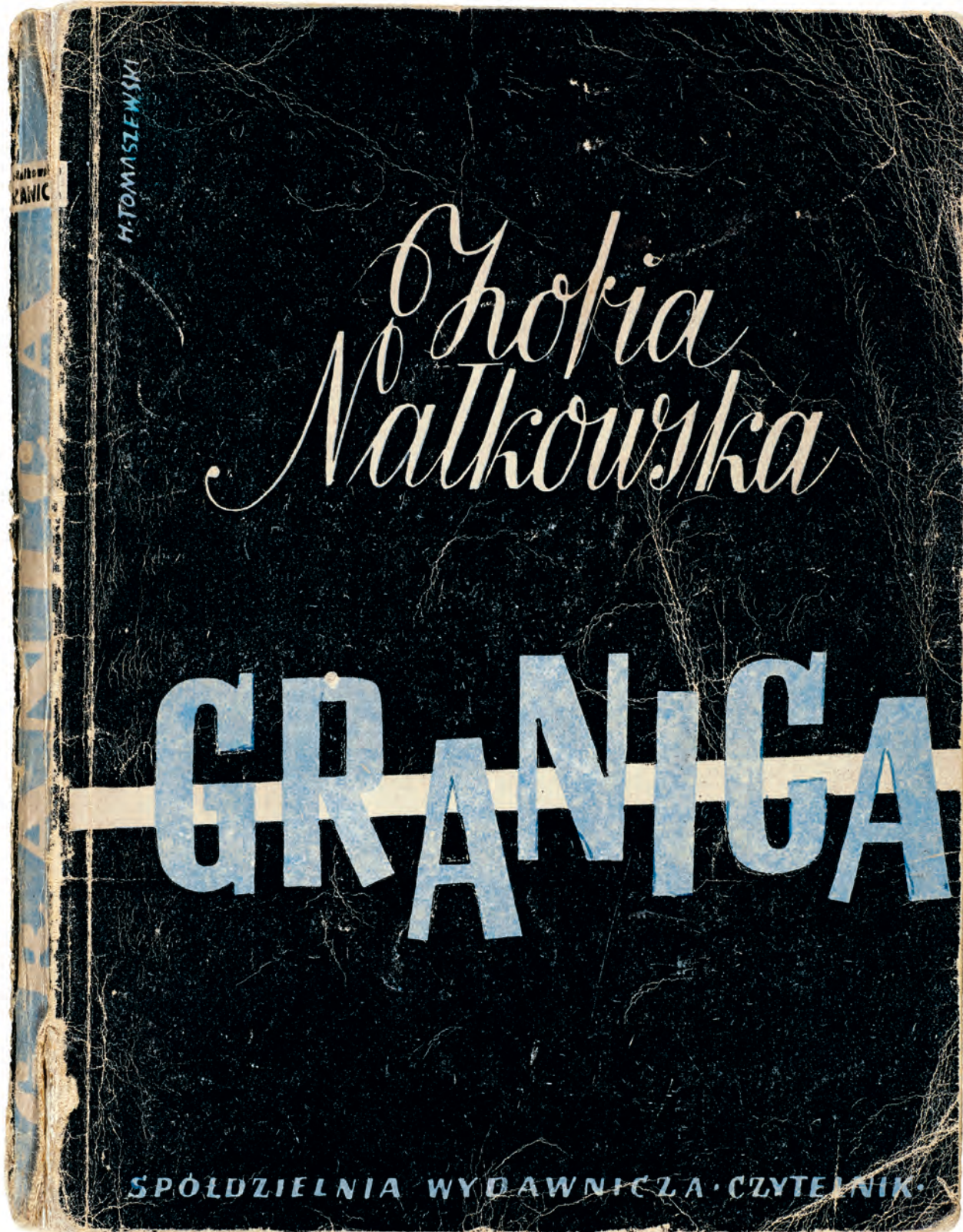

wane w całości przez Tomaszewskiego, jednak dopiero te dwie publikacje pokazują umiejętności kompozycji kolumny i rozkładówki — przy pomocy lekkiej, wesołej, barwnej kreski i litery w wierszach Brzechwy i precyzji czarnej cienkiej kreski ożywiającej cokolwiek drewniane, ideologiczne wierszyki Marszaka.

Od wydania *Różowego kajecika* (1958) Stanisława Dygata rozpoczął się nieprzerwany ciąg okładek projektu Tomaszewskiego charakteryzujący się trójczęściową zwykle kompozycją, złożoną z tytułu skontrastowanego z imieniem i nazwiskiem autora oraz prostego akcentu graficznego (lub fotograficznego). Poza nielicznymi wyjątkami artysta stosował zamaszyste lub pozornie nieporadne liternictwo (będące jego swoistym autografem) albo dobrze dobrane, bezszeryfowe czcionki składu (np. Paneuropa), a niekiedy pismo maszynowe. Od początku lat sześćdziesiątych zaczęły się też całe serie wydawnicze, w których Henryk Tomaszewski objawił swoją maestrię: najpierw krótkka Wydawnictw Artystycznych i Filmowych, potem zaś serie Państwowego Instytutu Wydawniczego: od kultowej Biblioteki Jednorożca zaczynając, poprzez serię polskiej prozy współczesnej w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, po dwie mistrzowskie serie okładek zbiorów poetyckich.

Dla każdej z tych serii Tomaszewski opracował podstawowe schematy projektowania, które identyfikowały dany cykl, a jednocześnie ułatwiały i organizowały pracę. Zbiory felietonów wydawane przez WAiF mają „cięższą” okładkę; tytuł dzieli lico na dwie połowy: w górnej widnieje nazwisko autora oraz wyrazista figura graficzna, u dołu zaś forma kolistą i stopką z nazwą wydawnictwa. Podobnie „ciężką”, nasyoną kolorem postać mają okładki prozy PIW-u, z białym paskiem u góry zawierającym podkreślone nazwisko autora i nieco niżej tytuł utworu, złożone pismem maszynowym. Pozostałą część wypełnia barwna apla z ręcznie rysowanym inicjałem autora książki, za każdym razem inaczej budowanym i umieszczonym w prostokącie. Bohaterami tych projektów są pojedyncze litery, a ich sposób rysowania i rozmieszczenia daje przecucie klimatu zawartości tomu.

Podobna trójczęściowa architektura cechuje okładki PIW-owskich serii poetyckich, tyle że są one lekkie, przejrzyste, a zarazem bardziej „odręczne”. Przypominają formatem zeszyt obłożony w piękną obwolotę. Jej tło jest wypełnione drobnym, nieregularnym wzorem, na którym został umieszczony przypominający naklejkę prostokąt z nazwiskiem autora, złożonym krojem jednoelementowym, i tytułem w kroju maszynowym. Ostatnim elementem jest forma w kształcie rozciągniętej litery

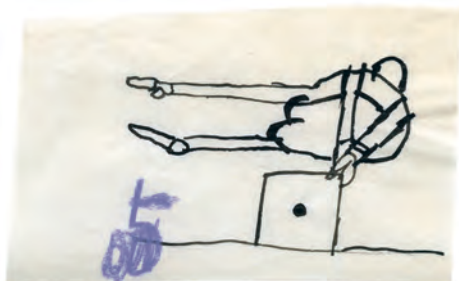
omega umieszczona w prawym dolnym narożniku, jakby odkrywająca opakowaną w obwolutę zawartość, i niekiedy dodatkowo prosty trójkącik w prawym górnym rogu, wypełniony kolorem.

W kolejnej serii poetyckiej, tzw. milimetrowej, Tomaszewski zrezygnował z rysowania tła, tworząc je z gęstej siatki papieru milimetrowego. Mistrzowską, niezawodną kreską naniesione imię i nazwisko poetki lub poety oraz prosty znak graficzny połączony z tytułem tomiku dopełniają całości w sposób charakterystyczny dla artysty. Były to, trawestując wypowiedź Tomaszewskiego o polskiej szkole plakatu, miniplakaty „do czytania”. Do tych trzech serii należy dodać wydawane w końcu lat dziewięćdziesiątych i na początku nowego stulecia dzieła zebrane Mirona Białoszewskiego, opracowane podobnie oszczędną i odrębną metodą. Lekkość i nonszalancja stylu mogłaby zwiędzić nas i tym razem, gdyby nie zachowane dziesiątki szkiców i prób deseni, zapisu nazwiska, poszczególnych elementów graficznych.

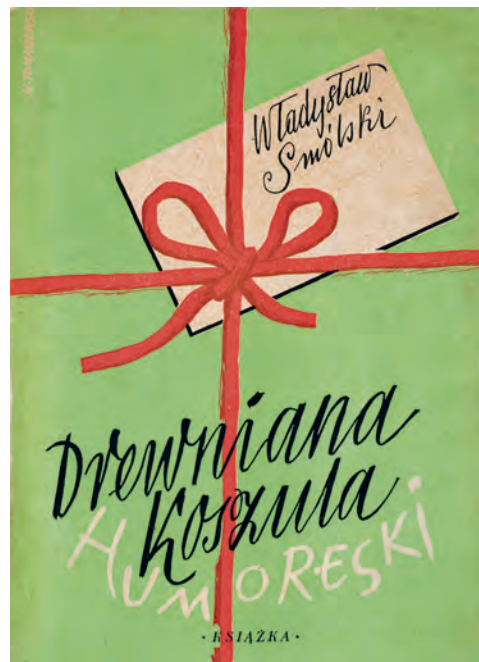
W książkowym dorobku Tomaszewskiego znajduje się również kilkanaście pozycji, do których artysta wykonał rysunki, wyklejki okładkowe; w kilku przypadkach opracował książki graficznie w całości. Wszystkie bez mała rysunki piórką, poczynając od zbioru wierszy Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego z 1955 roku, poprzez dzieła Leca, Dygata, Henry’ego Millera, Bogumila Hrabala, aż po *Znać życie* Michała Radgowskiego z 1982 roku, urzekają lekkością stylu i dowcipem. Perełkami są tu jednak książki dla dzieci: *Śmiechu warte* (1964) Jana Brzechwy i *Gabryś, nie kapryś!* (1967) Wiktora Woroszylskiego. Artysta połączył w nich rozmaite środki — rysunki, gwasze, wyklejanki, fotografię, fotomontaże i dawne ryciny, umiejscowione w prostych podziałach kolumny lub wypełniające ją całą, budujące kolejne odstony zaskoczenia i estetycznej przyjemności. Książki te śmiało konkurują z pracami innego mistrza dziecięcego edytorstwa, Bohdana Butenki. Dorosłych czytelników w taki sam sposób mogą cieszyć ilustracje do dwóch tomików *Kabaretu Starszych Panów* Jeremiego Przybory czy do wspomnianego zbioru Michała Radgowskiego.

Nie sposób choćby wspomnieć wszystkich udanych projektów Henryka Tomaszewskiego. Wychoząc z międzywojennej tradycji polskiej grafiki użytkowej i ilustracyjnej, mistrz polskiego plakatu współtworzył nowy rozdział grafiki książkowej w PRL-u, wraz z innymi wybitnymi artystami tej dyscypliny, jak twórcy już wcześniej wspomniani, do których należy jeszcze dodać nazwiska Józefa Mroszczaka, Stanisława i Wojciecha Zameczników, Jana Młodożeńca, Janusza Marii Brzeskiego, Zdzisława Czaczki i Antoniego Świętego, Daniela Mroza i młodszych — Bohdana Butenkę i Jerzego Jaworowskiego. Być może bez państwowej maszyny wydawniczo-propagandowej — od jej stricte ideologicznych początków, po lata normalizacji i najlepszy okres lat sześćdziesiątych, gdy finezja graficzna splotła się fortunnie z możliwościami i kompetencjami technicznymi — owo pokolenie grafików nie spełniłoby się artystycznie w takim stopniu. Być może...

Henryk Tomaszewski dożył czasu, w którym wolny rynek przejechał się po polskiej tradycji grafiki książkowej ciężkim walcem. Trzeba było kolejnej dekady z okładem, by ta linia ożyła na nowo, w następnym pokoleniu, wolnym od kompleksu „bloku wschodniego” i doceniającym dzieła swych poprzedników.

Władysław Smólski, *Drewniana koszula. Humoreski*, 1948

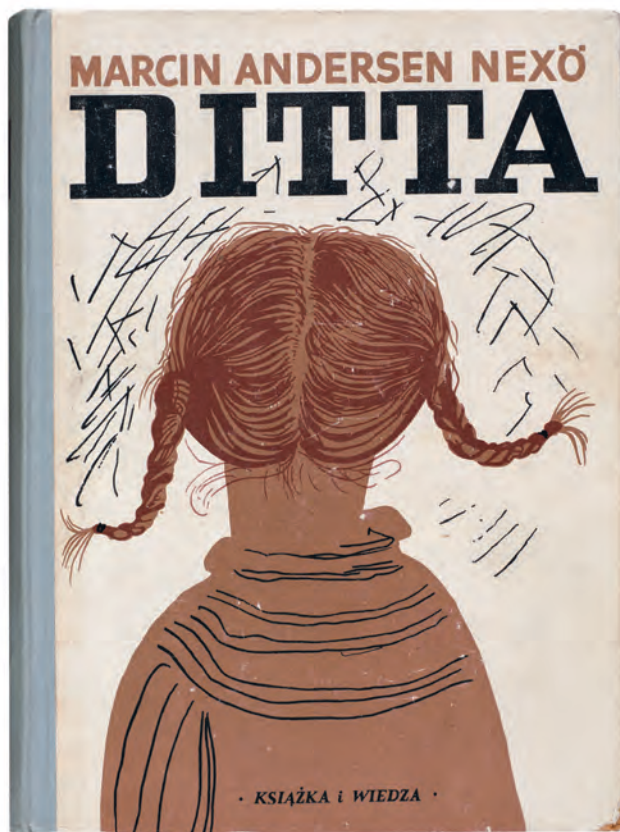
Stanisław Jerzy Lec, *Spacer cynika*, 1946

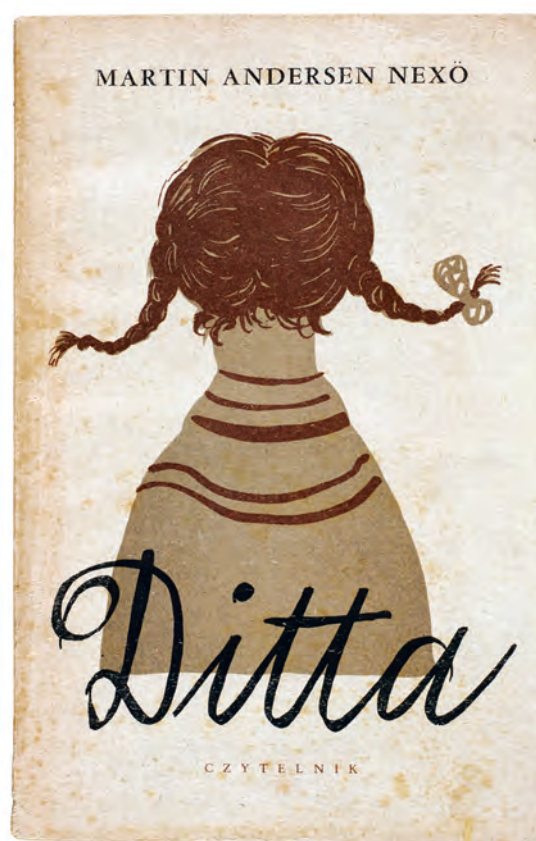
Stanisław Dygat, *Słotne wieczory*, 1957

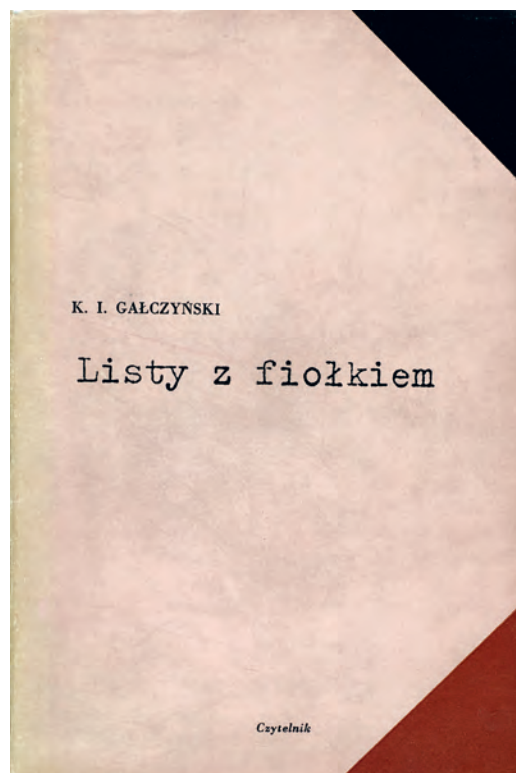
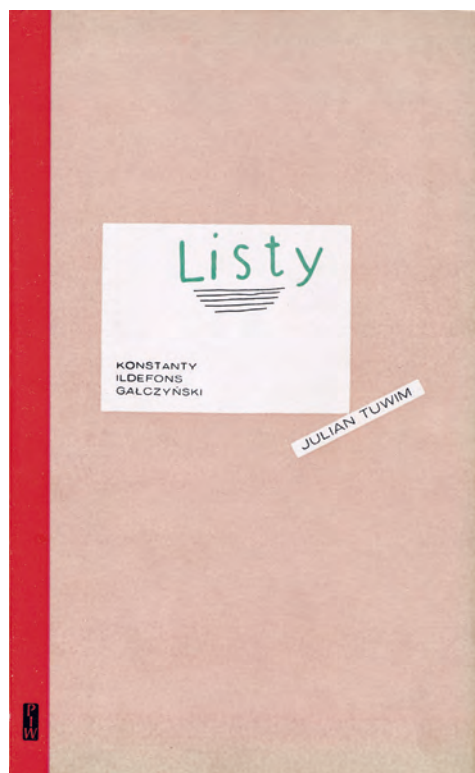
Martin Andersen Nexø, *Ditta*, 1949

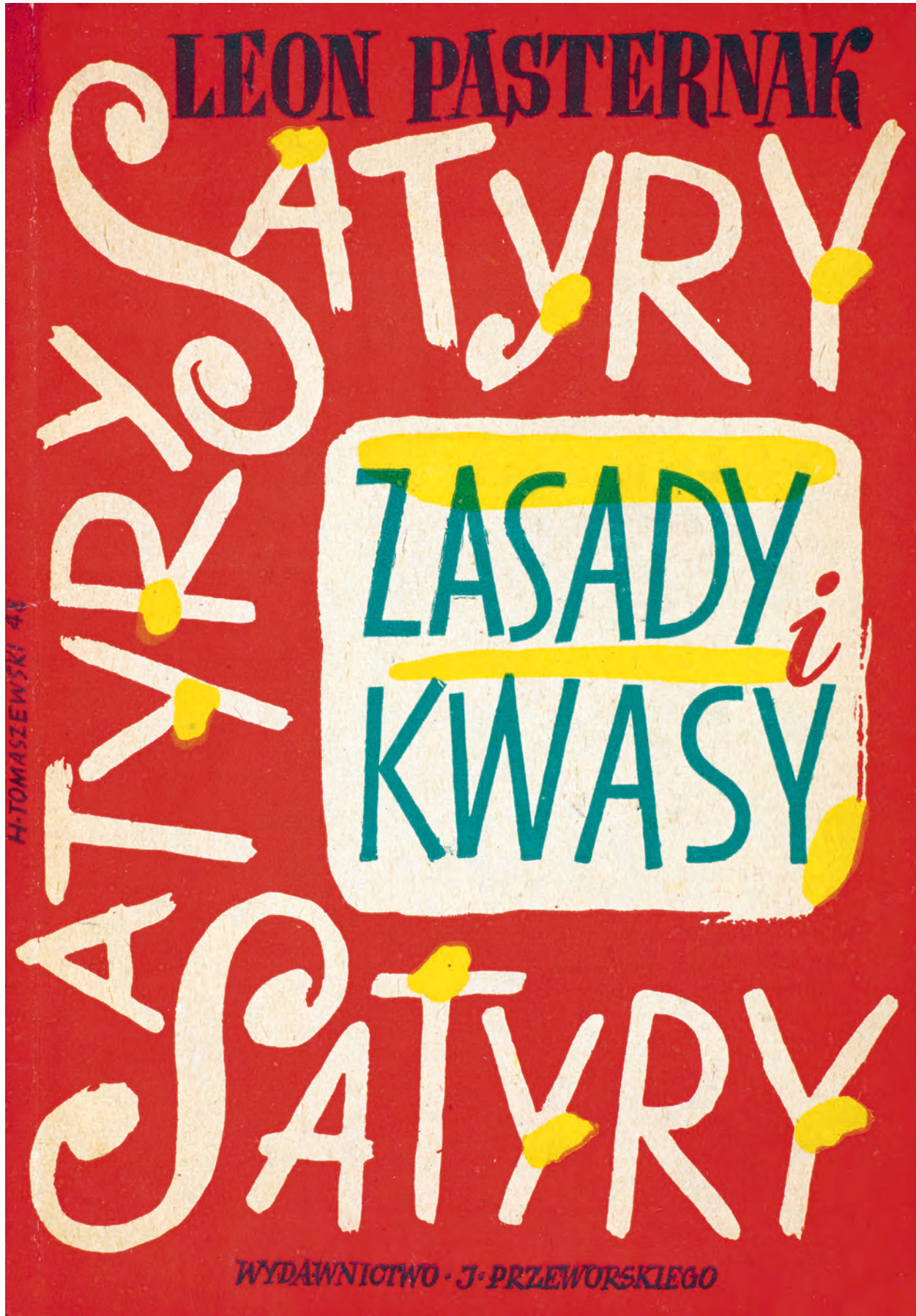

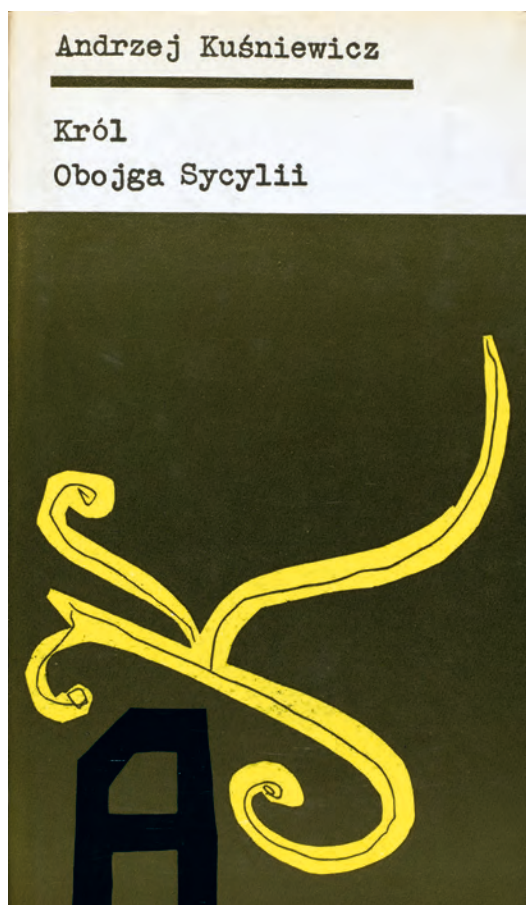
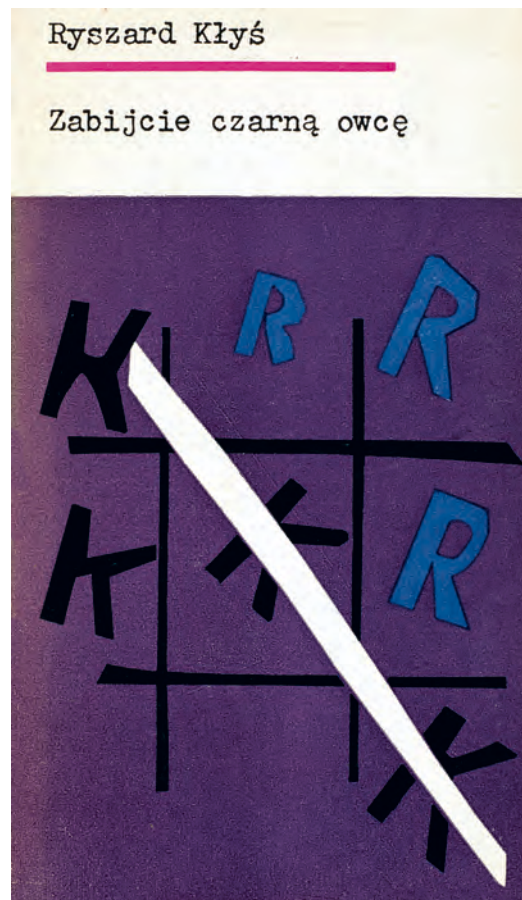
Martin Andersen Nexø, *Ditta*, 1956

Jerzy Andrzejewski

Trzy opowieści

Andrzej Kuśniewicz

Strefy

Piotr Wojciechowski

Czaszka w czaszce

Witold Zalewski

Splot
słoneczny

Bogdan Wojdowski

Chleb

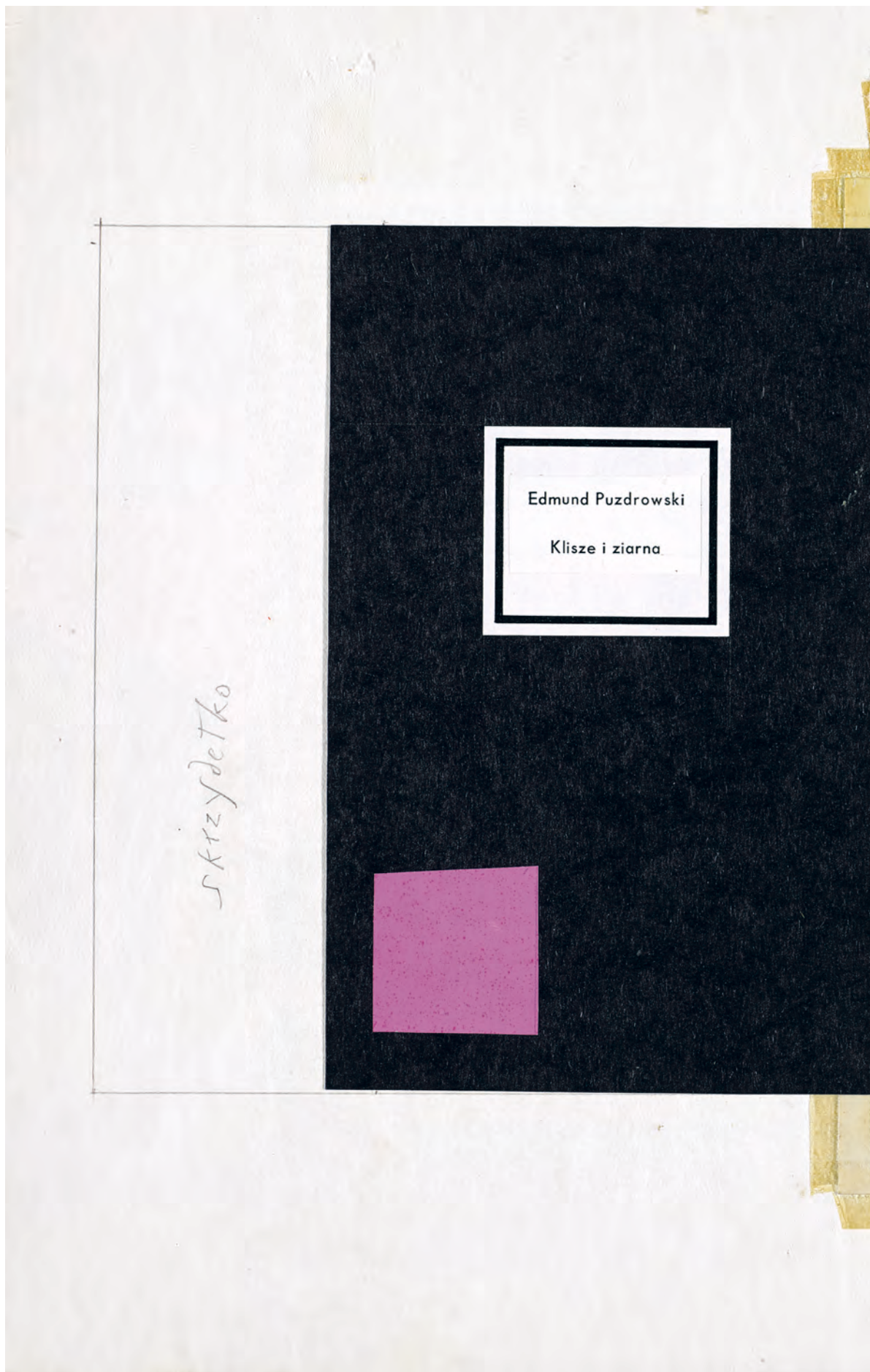
rzucony umarłym

Miron Białoszewski

Pamiętnik
z powstania warszawskiego

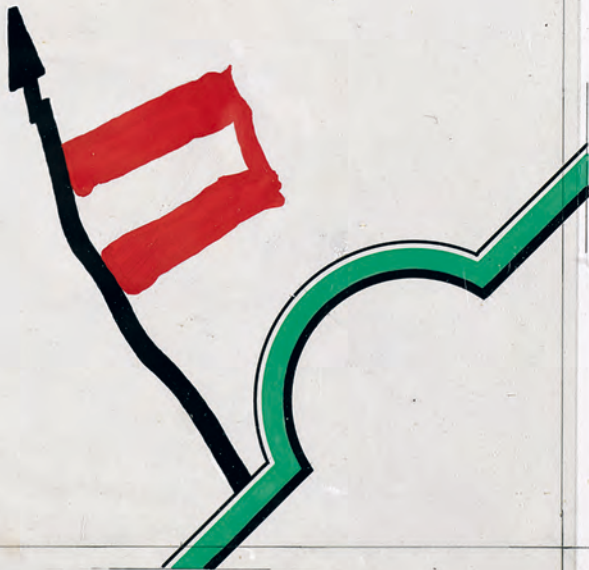

P
W

Edmund Puzdrowski
Klisze i ziarna

grudzień

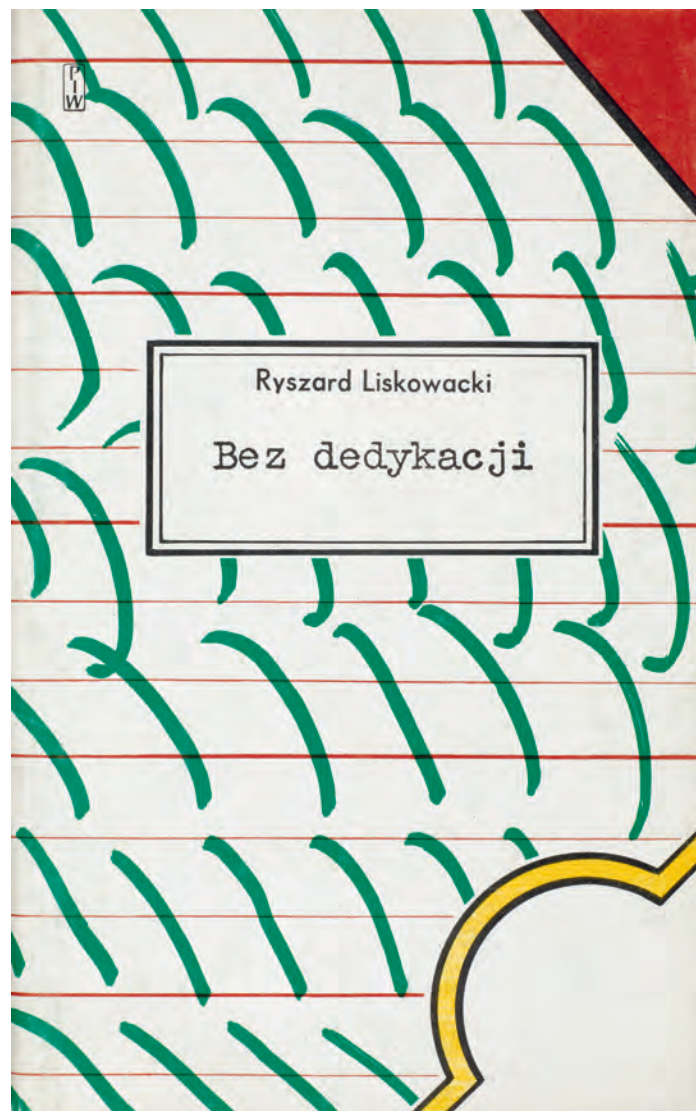
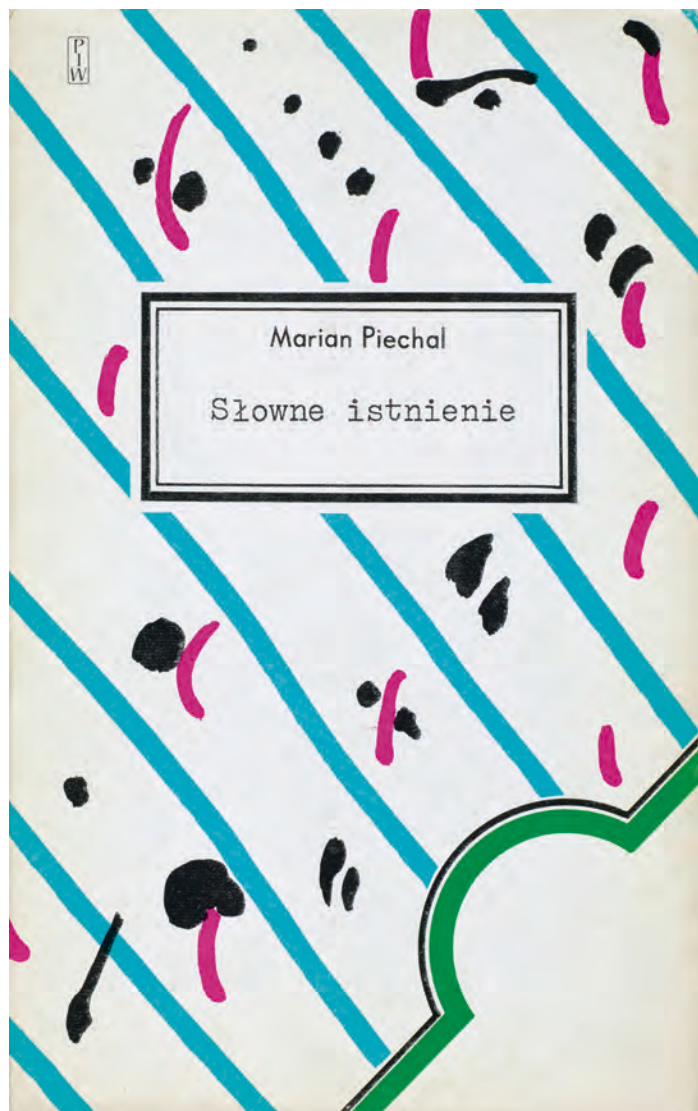
30 V 1988

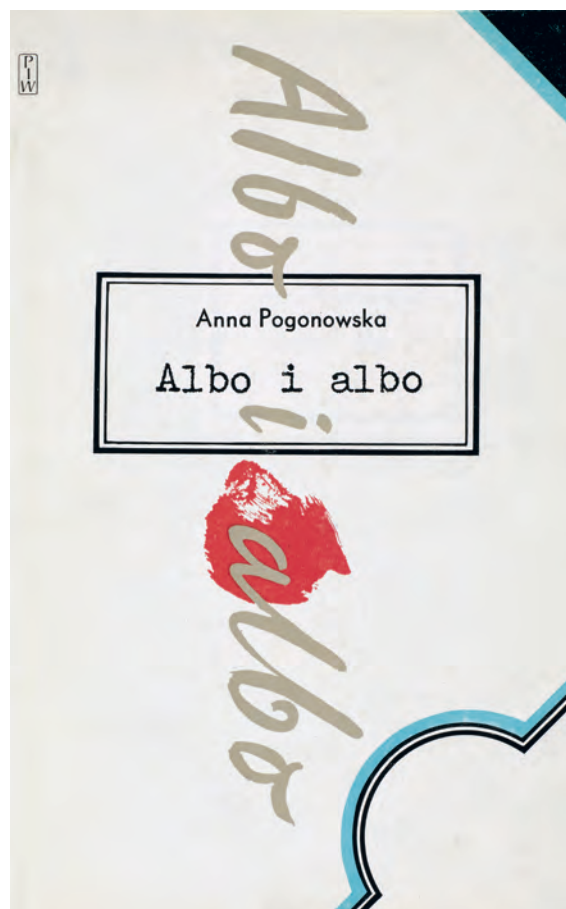
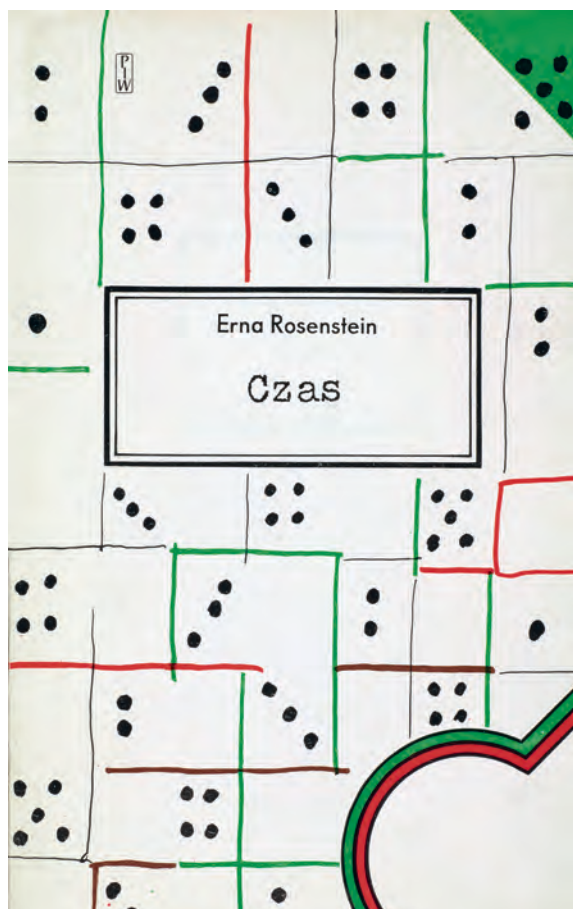
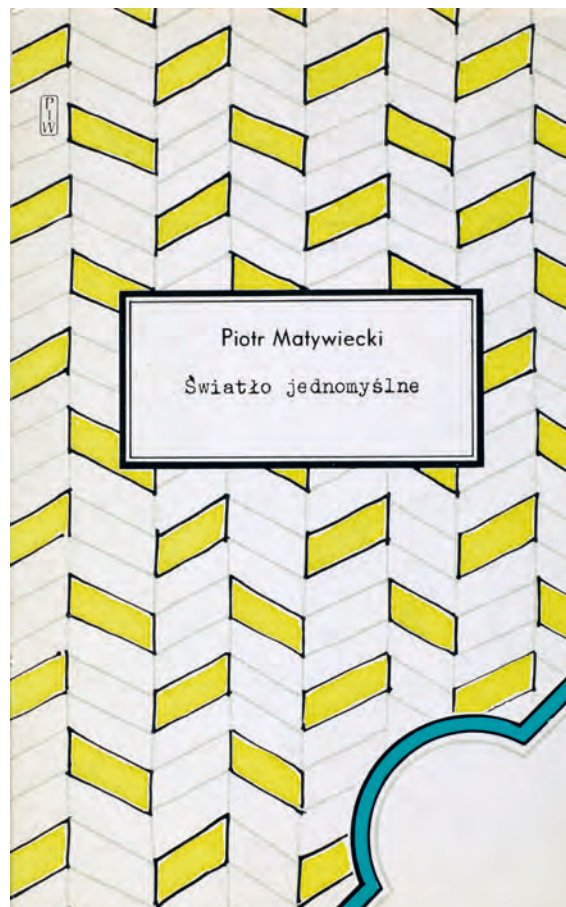
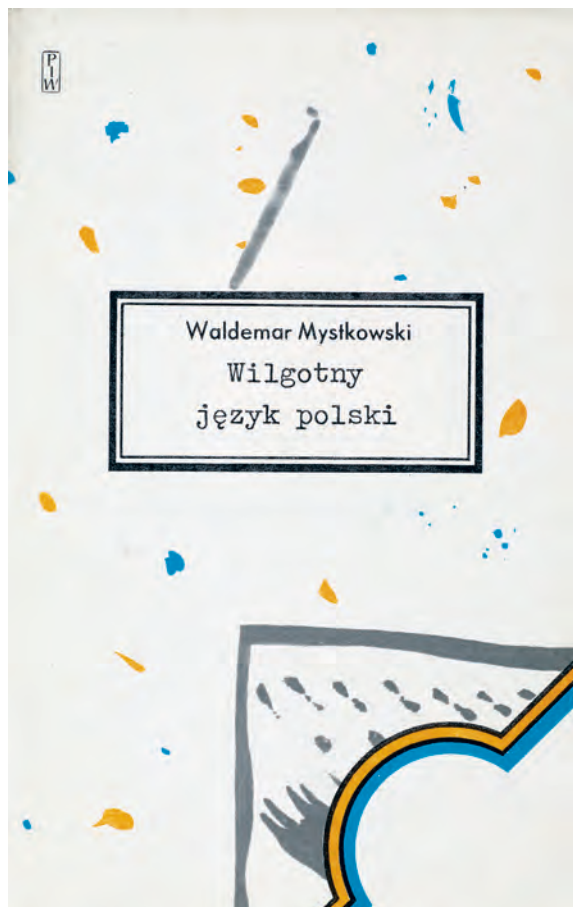
skizy do etko

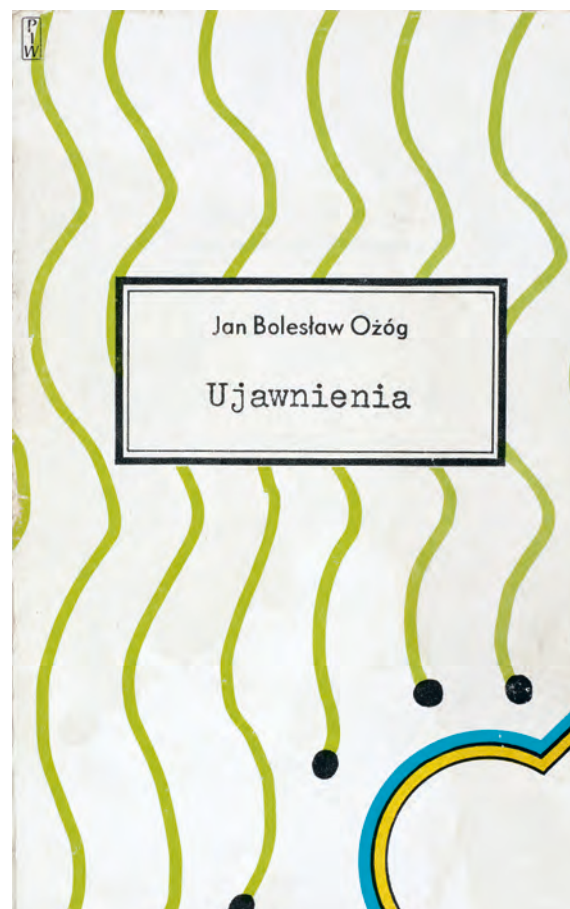
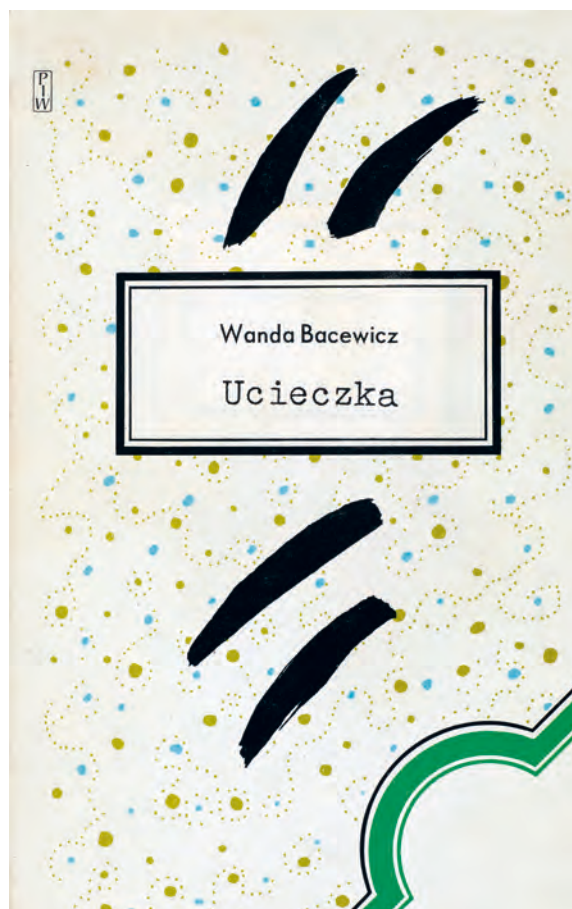
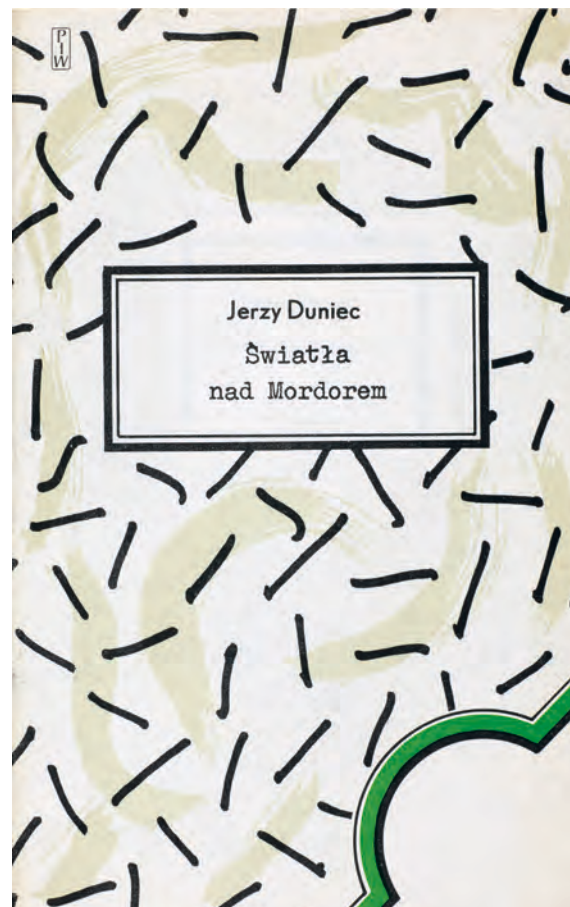
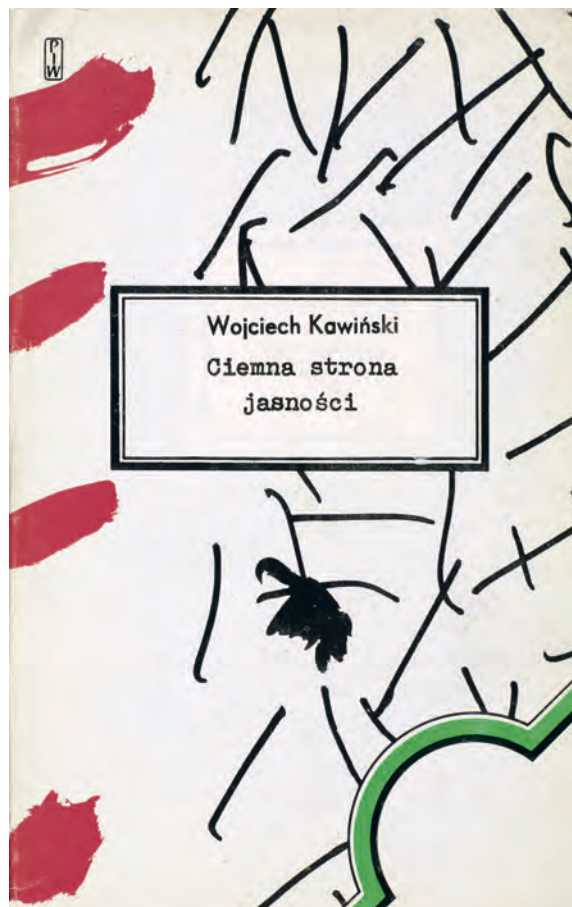
Kolory do okładek: Edmund Puzdrowski - klisze i ziarna

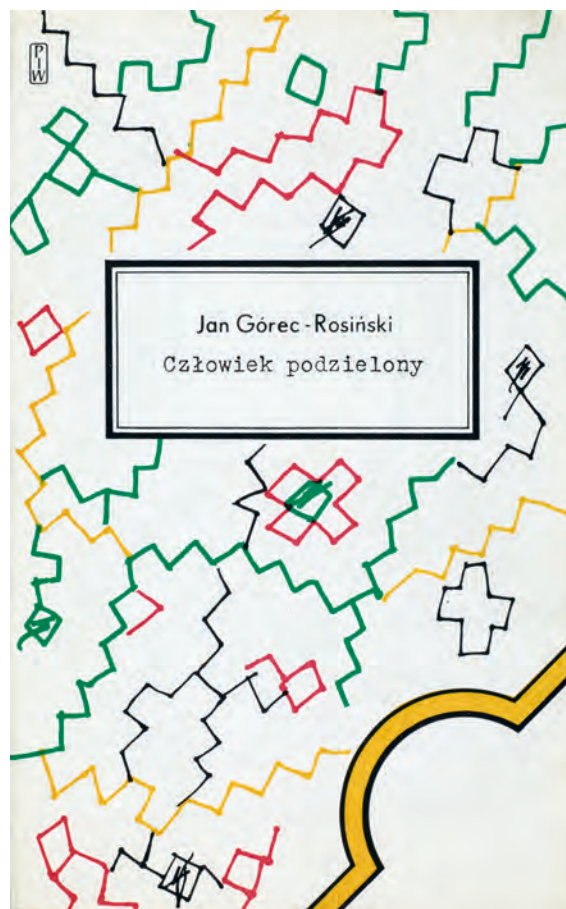
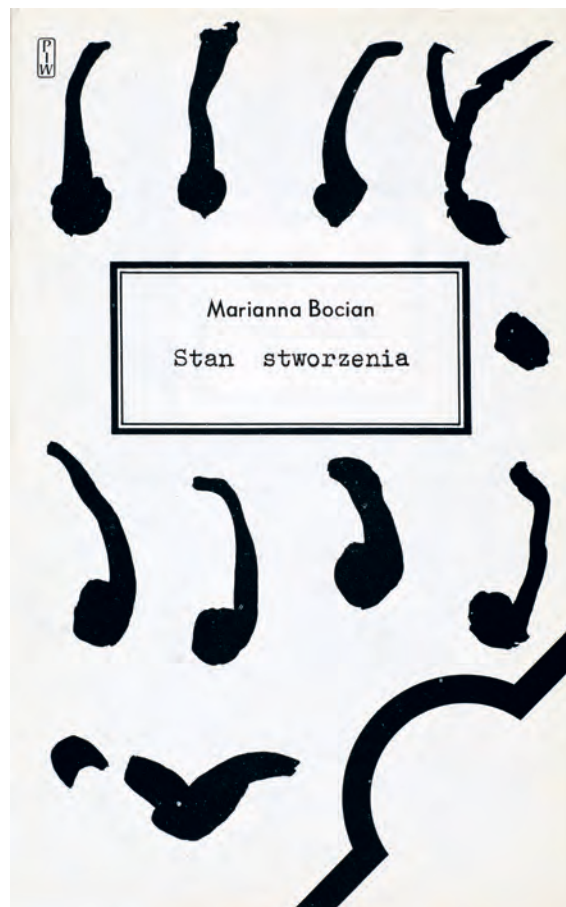
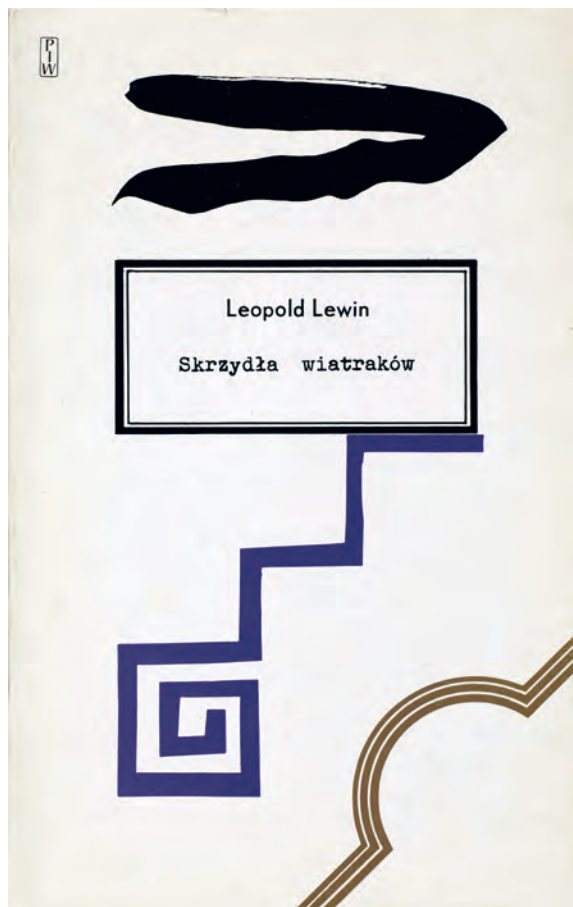

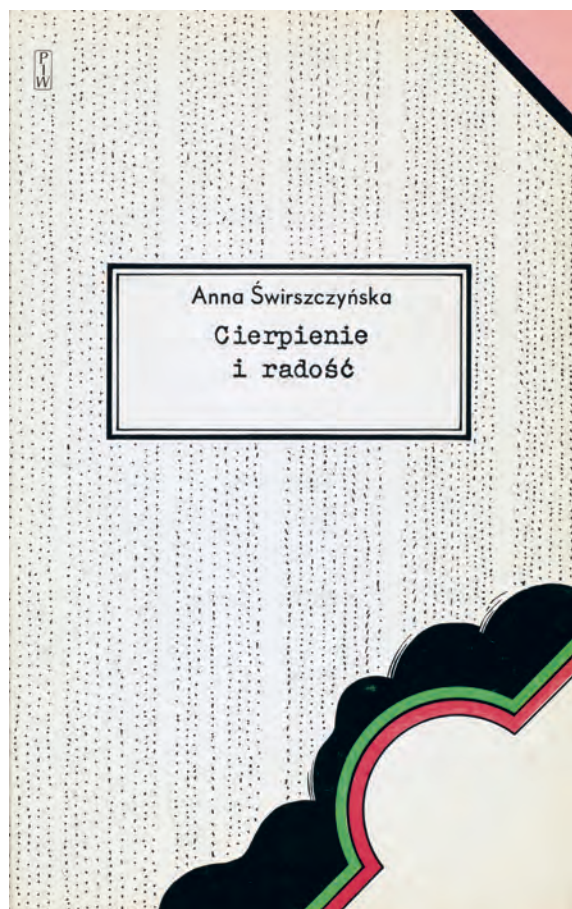
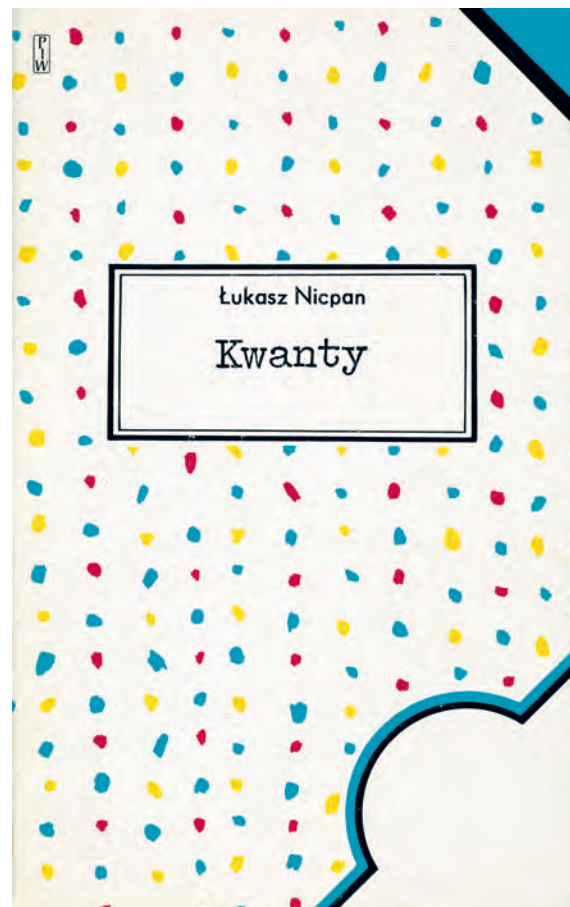
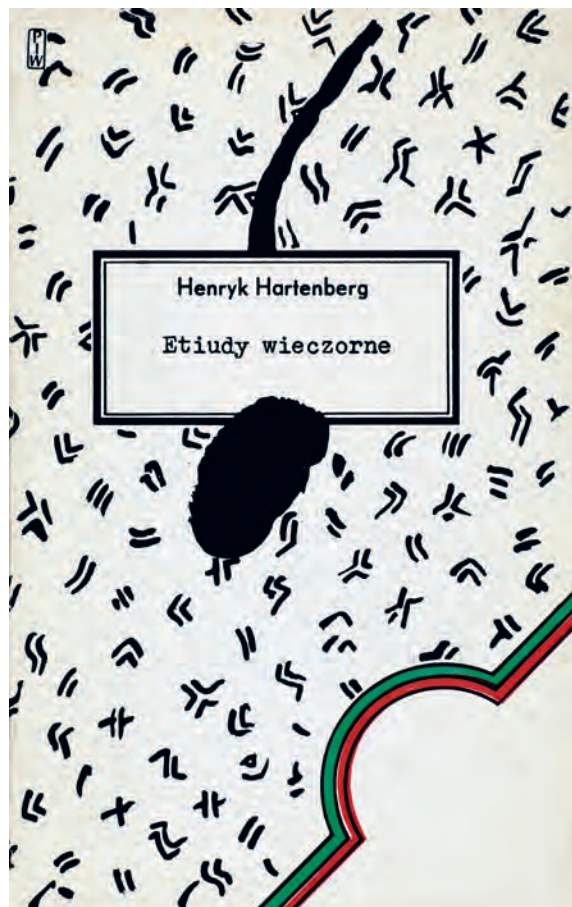

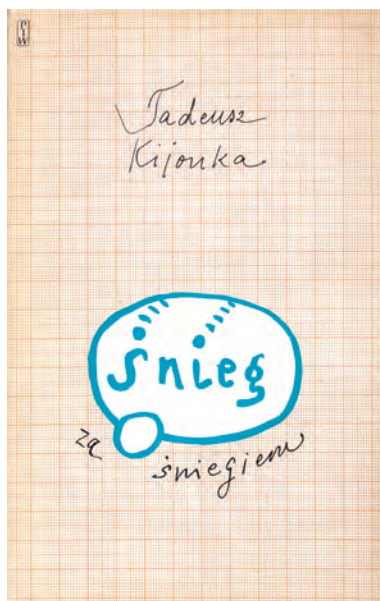
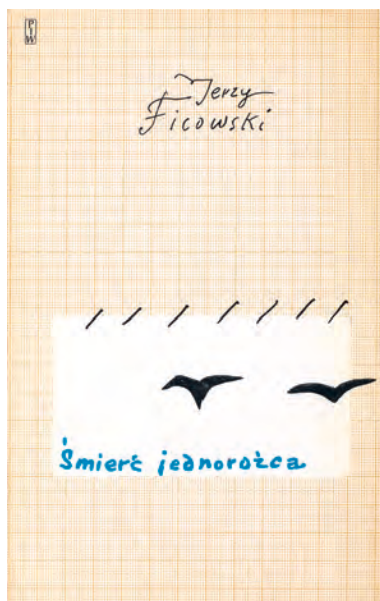
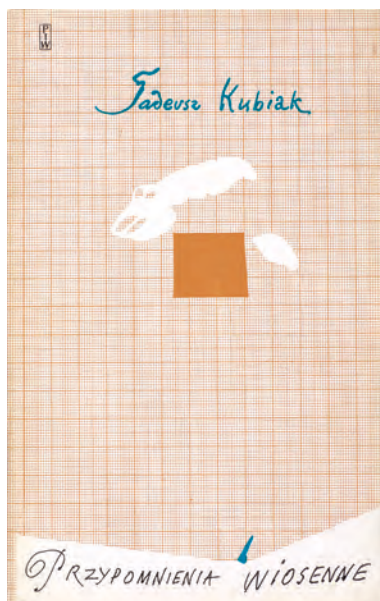
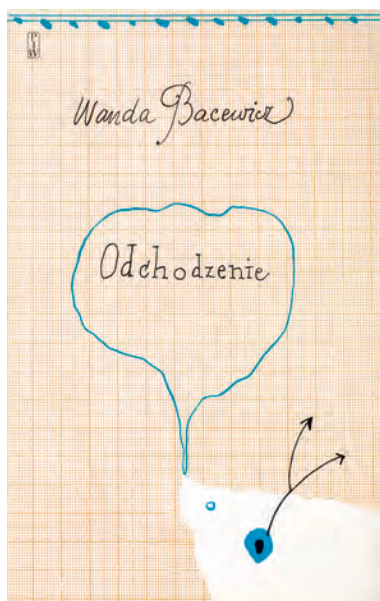
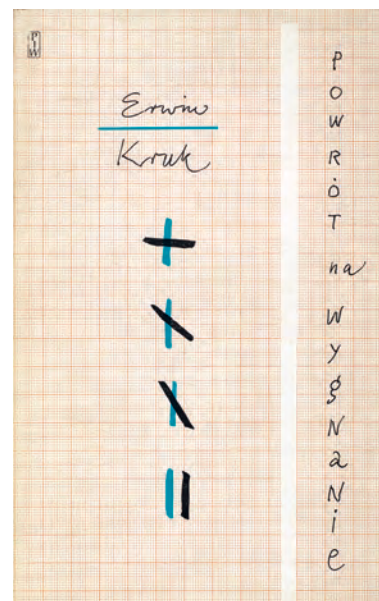

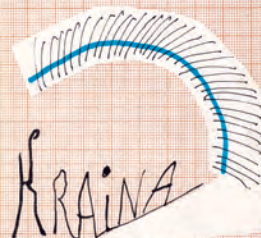
Zbigniew
Zalewski

Margorzata
Baranowska

Anna
Winowiecka

Julian
Kornhauser

Henryk
Hartenberg

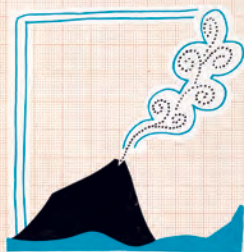

Zbigniew Jerzyca

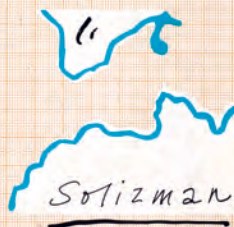

Spiesztanie

Jens Braune
Oddech planety

Tadeusz
Sliwiak

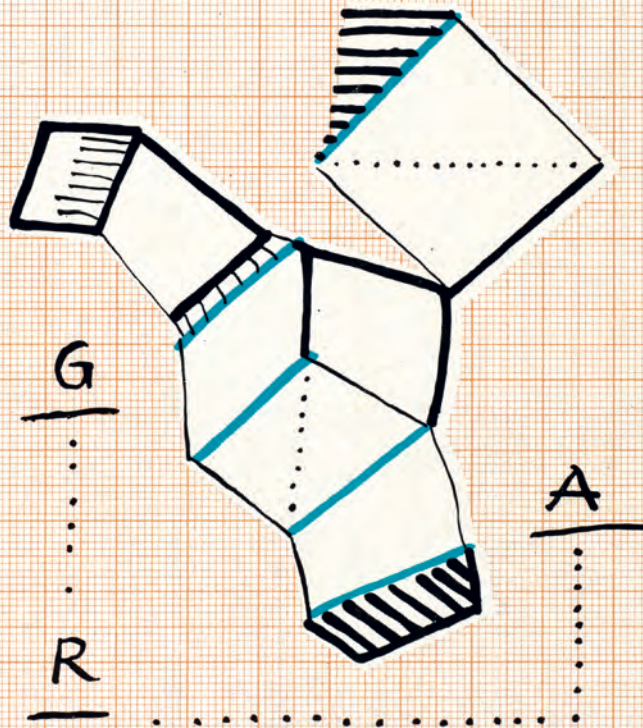

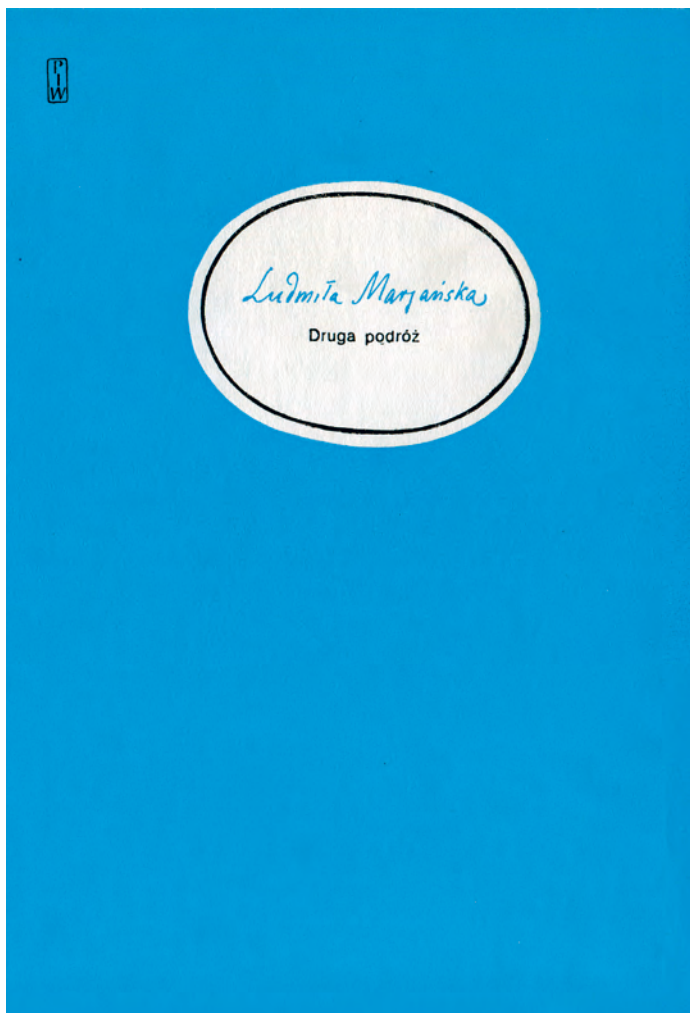
Marcin L.
Bordowicz

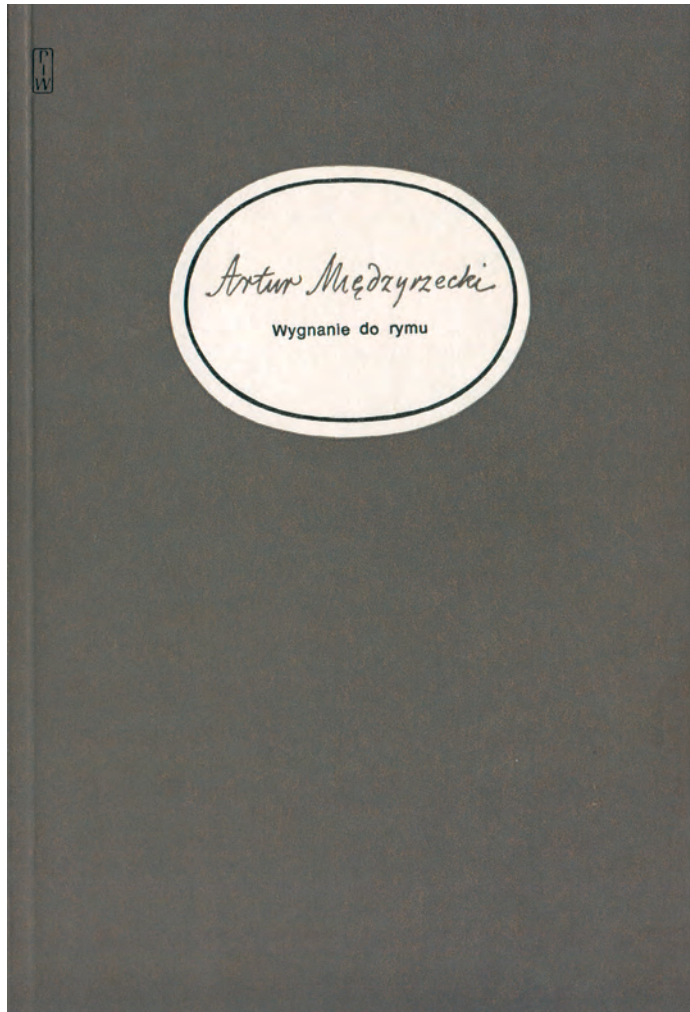

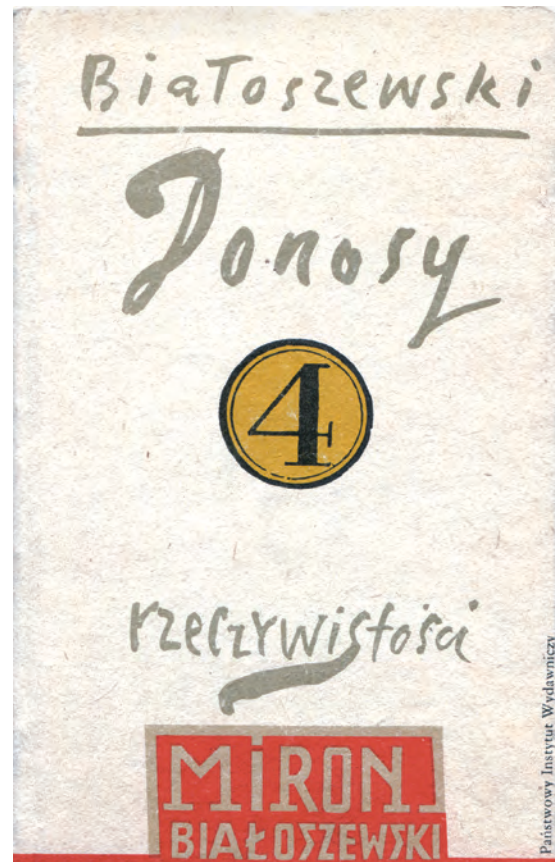
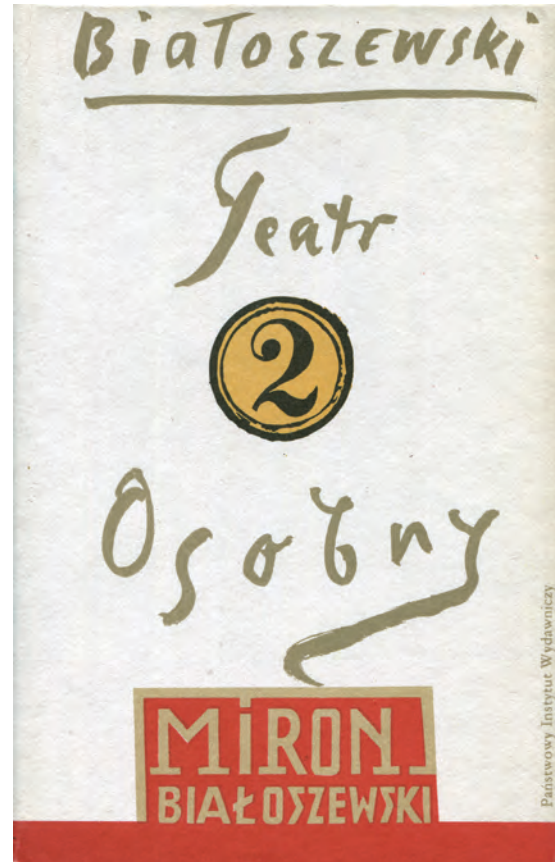
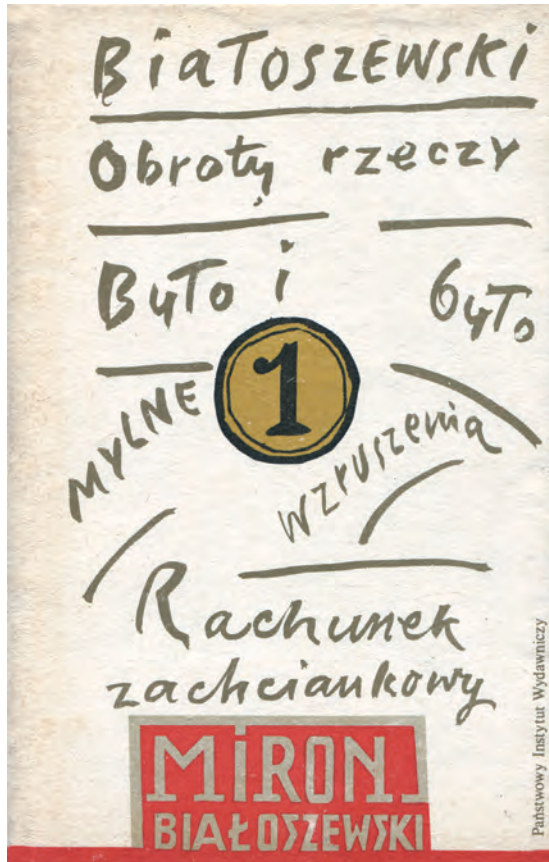

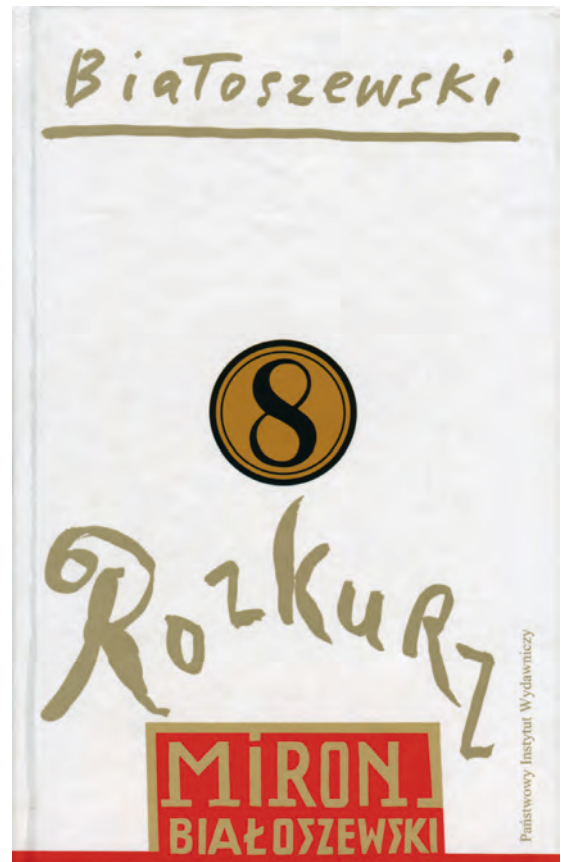
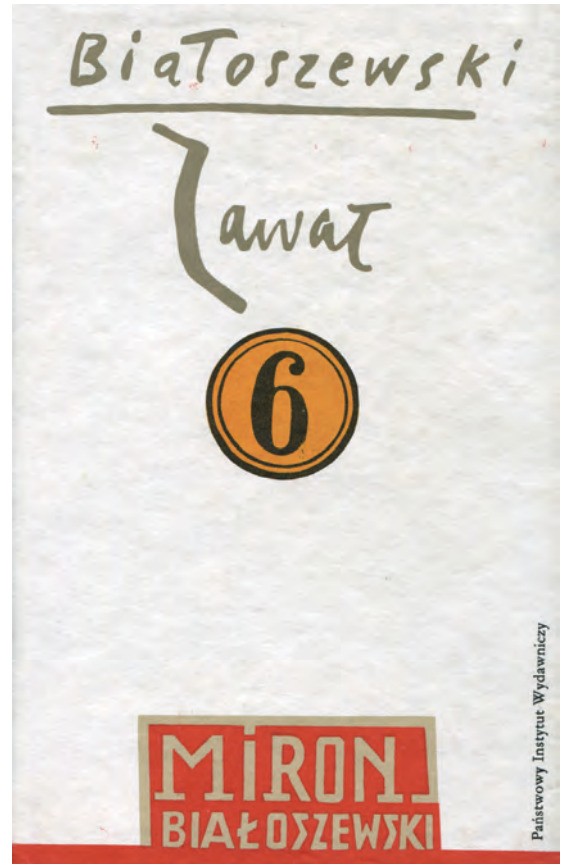
Ewa
Filipezuk

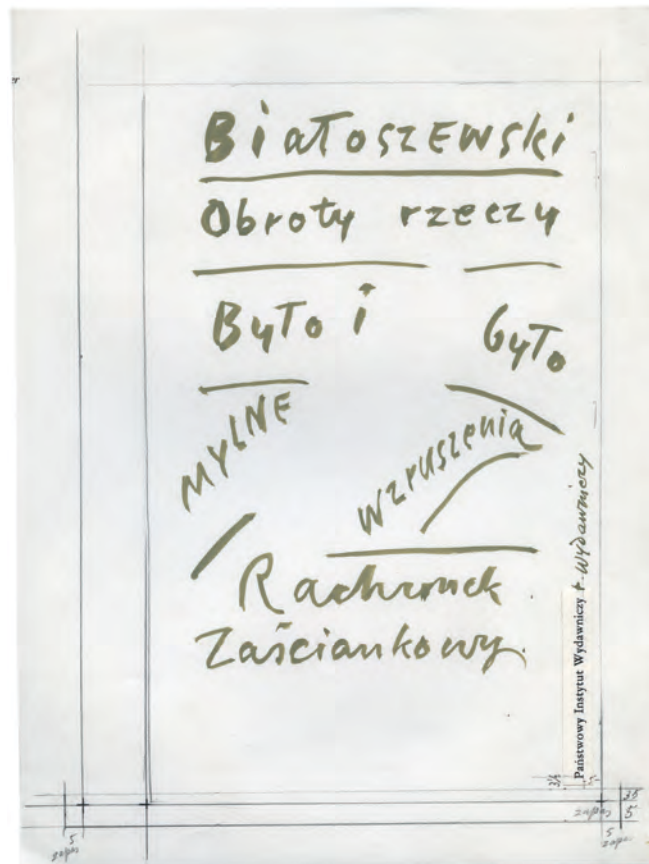
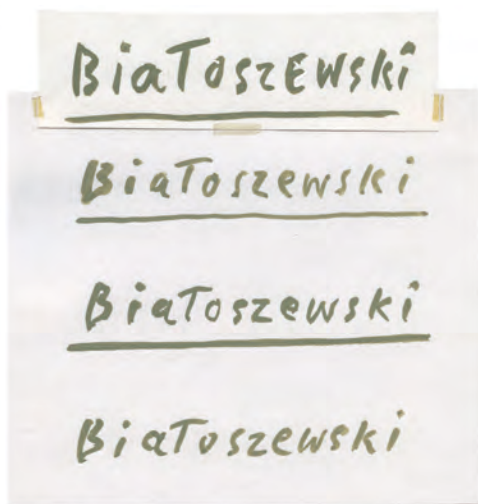
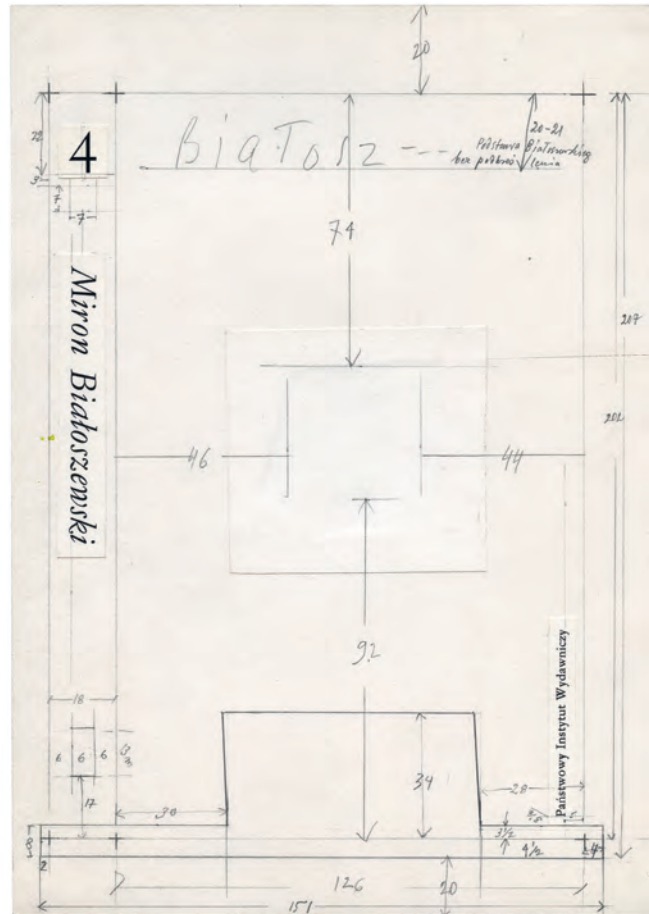

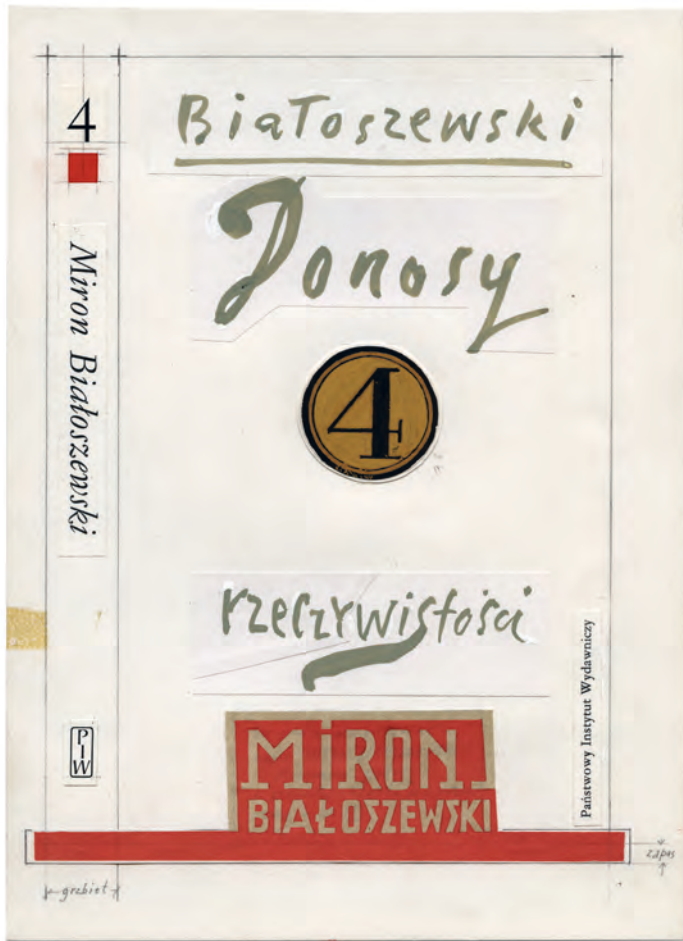

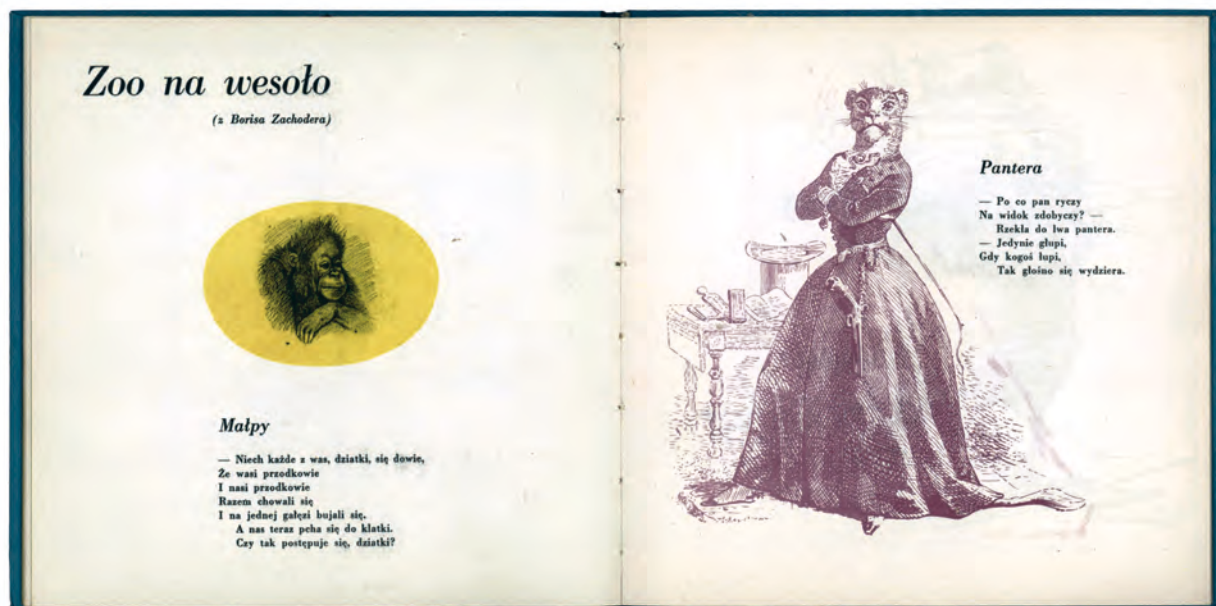

Wąż — kaligraf

Daleko, w krainie Goa,
 Zył bardzo długo wąż boa,
 Który przedziwnym trafem
 Był świetnym kaligrafem.

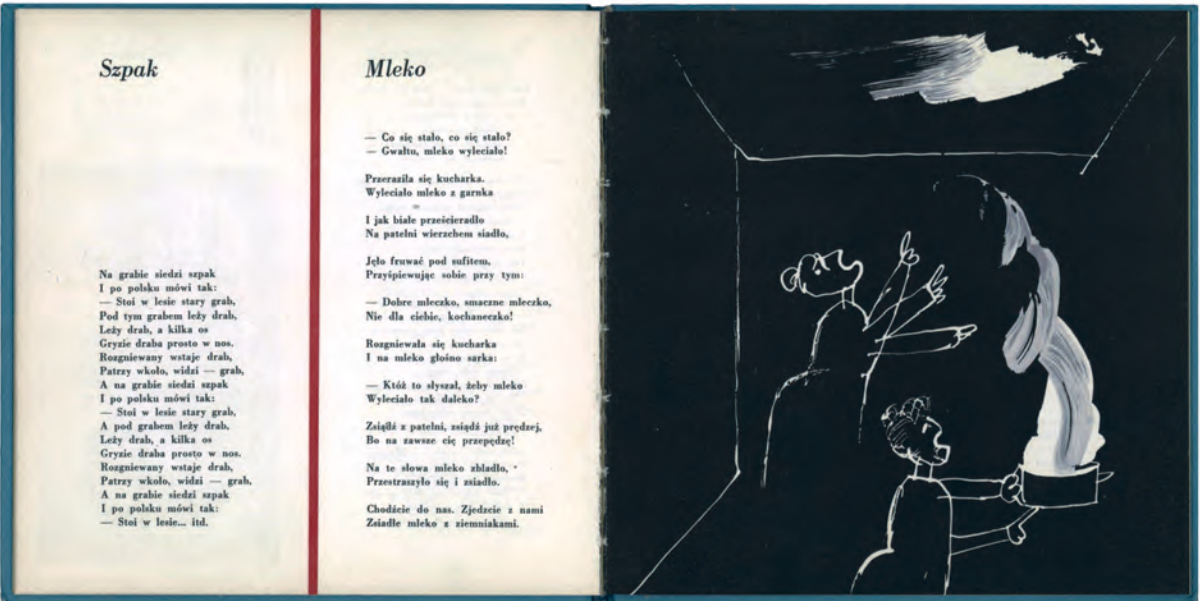
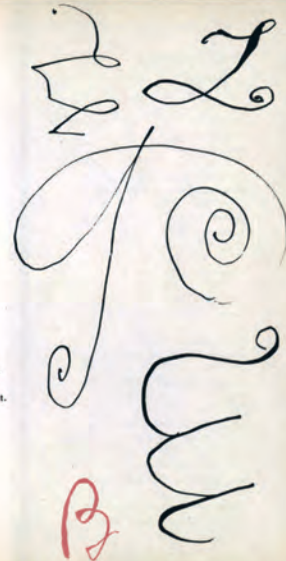
Miał jednak tę naturę,
 Ze liter nie pisał piórem.
 Pióro — rzecz nauczycielska,
 On zaś litery niektóre
 Tworzył uprost z własnego ciała.

Kiedy więc barana zjadł,
 W literę Bę się układał,
 A kiedy lwa brał na cel,
 Zwijął się w literę cł.

Żeby zgruchotać panterę,
 Tworzył z siebie Pę literę,
 A gdy na szakala szedł,
 Skręcał się cały w eS-Zet.

I tylko spotkawszy żyrafa
 Popchnął gaffę, kiedy gniótł jej grzbiet,
 Bo chociaż był kaligrafem,
 Nie wiedział, jak kropkę postawić nad Zet.

Tak oto w krainie Goa
 Poczywał sobie wąż boa
 I oto lat przeszły chyba,
 Lecz go wreszcie myśliwy przydybał.
 Wąż nie odgrył poruszyć łbem,
 Pif-paf! — i już leżał nieżywy.
 Leżał w kształcie litery eM.
 Na znak, że go zabił myśliwy.

Szpak

Na granie siedzi szpak
 I po polsku mówi tak:
 — Stoi w lesie stary grab,
 Pod tym grabem leży drab,
 Leży drab, a kilka os
 Gryzie draba prosto w nos.
 Rozgniewany wstaje drab,
 Patrzy wkoło, widzi — grab,
 A na granie siedzi szpak
 I po polsku mówi tak:
 — Stoi w lesie stary grab,
 A pod grabem leży drab,
 Leży drab, a kilka os
 Gryzie draba prosto w nos.
 Rozgniewany wstaje drab,
 Patrzy wkoło, widzi — grab,
 A na granie siedzi szpak.
 I po polsku mówi tak:
 — Stoi w lesie... itd.

Mleko

— Co się stało, co się stało?
 — Gwałtu, mleko wyleciało!

Przerzuciła się kucharka,
 Wyleciało mleko z garnka

I jak białe przecieradło
 Na patelni wierzchem siadło,
 Jęło fruwać pod sufitem,
 Przypiewując sobie przy tym:

— Dobrze mleczko, smaczne mleczko,
 Nie dla ciebie, kochaneczko!

Rozgniewała się kucharka
 I na mleko głośnie sarkła:

— Któż to słyszał, żeby mleko
 Wyleciało tak daleko?

Zażęł z patelni, zsiądł już przedziw,
 Bo na zawazę cię przepędzi!

Na te słowa mleko zbladło,
 Przestraszyło się i zsiadło.

Chodźcie do nas, Zjedzcie z nami
 Ziadłe mleko z ziemniakami.

Ciaptak

Siedzi Ciaptak na dachu
 I wszystkim napędza strachu.
 Ludzie patrzą, brednie plotą,
 Bo żaden z nich nie wie, co to.

— Widzieliście Ciaptaka?
 Czy to jest odmiana ptaka?
 Czy może roślina taka?
 Czy może garnek, czy bania?
 Czy może głowa barania?
 A może to rodzaj gryzka?
 A może po prostu ryba?
 A może zwyczajny plasz?

Któż go głębiej widział już raz,
 Ale też nie na pewno,
 Bo wtedy wyglądał jak drewno
 Pomalowane z dwóch stron,
 Więc chyba to nie był on.

Sprawdzono z drabin strażaka,
 Żeby ściągnąć z dachu Ciaptaka.
 Rzecz strażak: — To rzecz nieklawa,
 Nie mój dach i nie moja sprawa...

Weszli wójta sąsiedzi,
 A Ciaptak na dachu siedzi,
 Sycey, burczy i prycha.
 A cóż to za stwor, do licha?

Wójt do urzędu wszedł i
 Zagłębił się w encyklopedii.
 — Co... Ciaptak... Nie ma Ciaptaka...
 A może to rodzaj buraka?
 Ogórka albo ziemniaka?

A Ciaptak na dachu siedzi,
 Natrąsa się z gawiedzi.

Tłum rośnie, gapią się gapie,
 No, kto go za ogon ślapie?
 — Też mądry! Ciaptak nie wrona,
 On wcale nie ma ogona!
 — Co ty tam wiesz, patałachu?!

A Ciaptak siedzi na dachu,
 Nabzdyczył się i nadął.
 Aż nagle zleciał na dół.

Ludzie za nim pogнали w te pody,
 A on kluczył tudy, owdy,
 Przez pole, przez rzeczkę, przez las,
 Tam szybko na drzewo wlasł
 I wskoczył do dziupli w drzewie.

A co to jest Ciaptak — nikt nie wie.

Stryjek

Miał stryjek pod Gródkiem
Chalupę z ogródkiem.
„Dużo z tym zachodu,
Dosyć mam ogrodu!”
I wszystko, co miał, to
Zamienił na auto.
Zyskał wiele-mało,
Dobrze mu się działo.

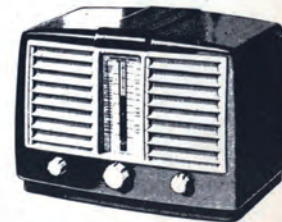
30

Jeździł autem tydzień,
Kiepsko jakoś idzie.
„Dużo z tym zachodu,
Nie chcę samochodu.
Zrobię znów zamianę,
Lepszą rzecz dostanę.”
Dostał krowę białą,
Dobrze mu się działo.

Wypił wiadro mleka.
Ale znów narzeka:
„Mam ja krowę białą,
Za to mleka mało,
Chętnie ją zamienię
Na radio w tej cenie.”
No i oddał rad ją,
Biorąc w zamian radio.
Zyskał wiele-mało,
Dobrze mu się działo.

Lecz radio, jak wiecie,
Bardzo trzeszczy w lecie...
Stryjek myśli sobie:
„Ano wiem, co zrobię,
Pudło to zamienię
Na żywe stworzenie.”
Mieszkał chłop przy szosie
Dał za radio prosie.
Chętnie wziął je stryjek,
Pocalował w ryjek:
„Jak nastanie bieda,
To się prosie sprzedę.”

Poszedł stryjek lasem,
Przypiewując basem,
Dźwiga swoje prosie:
„Wolę pozbyć go się,
Mdleją ręce obie,
Więc najlepiej zrobię,
Jeśli to stworzenie
Znów na coś zamienię.”
Siedział drwał pod lasem
Z siekierką za pasem.

31

Aż wreszcie znalazł się kupiec:
— Na obiad można ją upiec!

Pan kucharz kaczkę starannie
Piekl, jak należy, w brytwannie.
Lecz zdębiał, obiad podając,
Bo z kaczki zrobił się zajac.
W dodatku cały w buraczkach.

Taka to była dziwaczka!

6

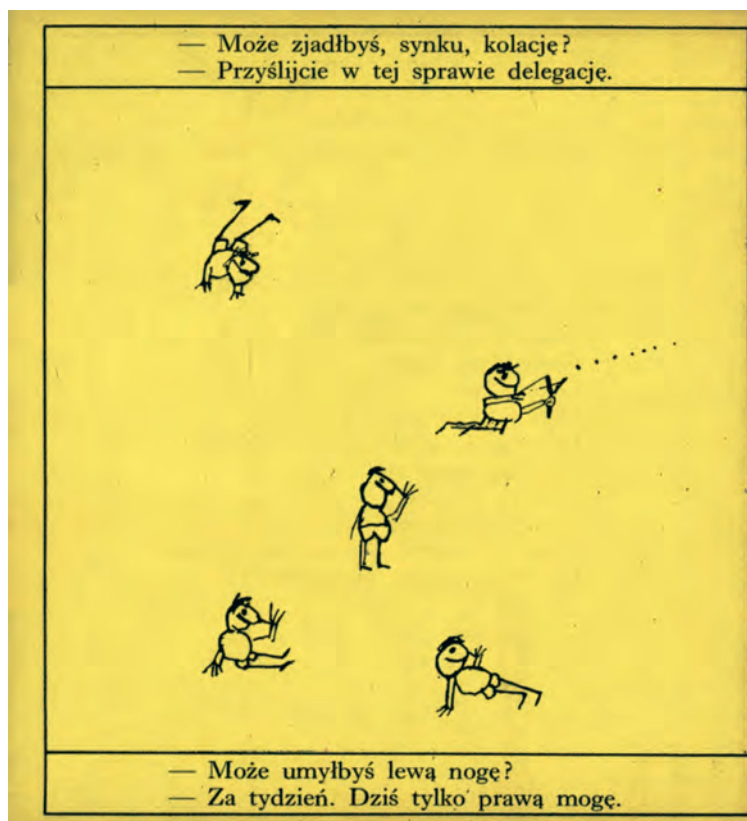
ŻABA

Pewna żaba
Była słaba,
Więc przychodzi do doktora
I powiada, że jest chora.

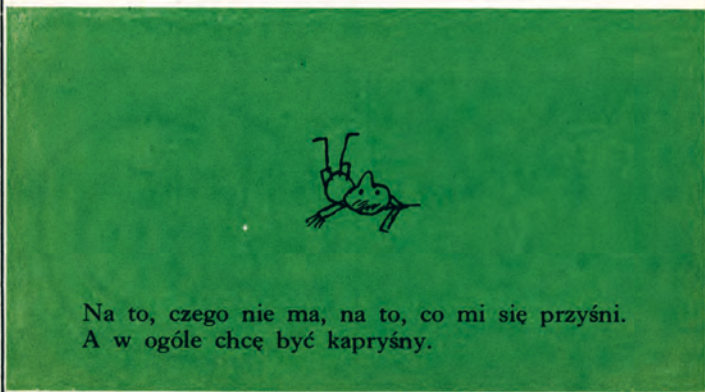
Doktor włożył okulary,
Bo już był cokolwiek stary,
Potem ją dokładnie zbadal,
No, i wreszcie tak powiada:

7

— No więc powiedz, na co masz ochotę?
— Latem na białe, zimą na zielone.

Na to, czego nie ma, na to, co mi się przyśni.
A w ogóle chcę być kapryśny.

Prosi mama:
— Gabryś, nie kapryś!

Prosi tatuś:
— Gabryś, nie kapryś!

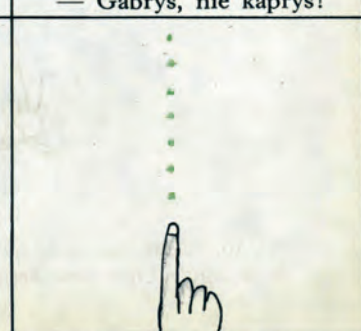

Prosi babcia:

— Gabryś, nie kapryś!

Prosi dziadek:
— Gabryś, nie kapryś!

Cioć i wujków zmartwionych tuzin
proszą wszyscy, mali i duzi:

- Gabryś, nie kapryś!
- Gabryś, nadgryź!
- Gabryś, poliz!
- Gabryś, policz!
- Gabryś, ucz się!
- Gabryś, zgódź się!
- Gabryś, spójrzże!
- Gabryś, pójdzże!
- Gabryś, Gabryś, ach, niepoprawnyś!
- Gabryś, wreszcie nie kapryś!

KWIECIEŃ

Poemat
A. Woznińskiego ●

Dzień
aktora ●

1969 ● NR 4 (108)

Cena 12 zł

H. TOMASZEWSKI

ija

LIPIEC

• *Po Wiśle
rzece nie —
znanej*

• *Matematyka
i miłość.*

1970 • Nr 7(123)

Cena 12 zł

tyiia
eiiia
tyiia
jajia
taijia i
ty

STYCZEŃ

*Na Grenlandii
ludzie się lubią*

*Jak długo
trwa młodość?*

1968 • NR 1 (93)

cena 12 zł

ty i ja

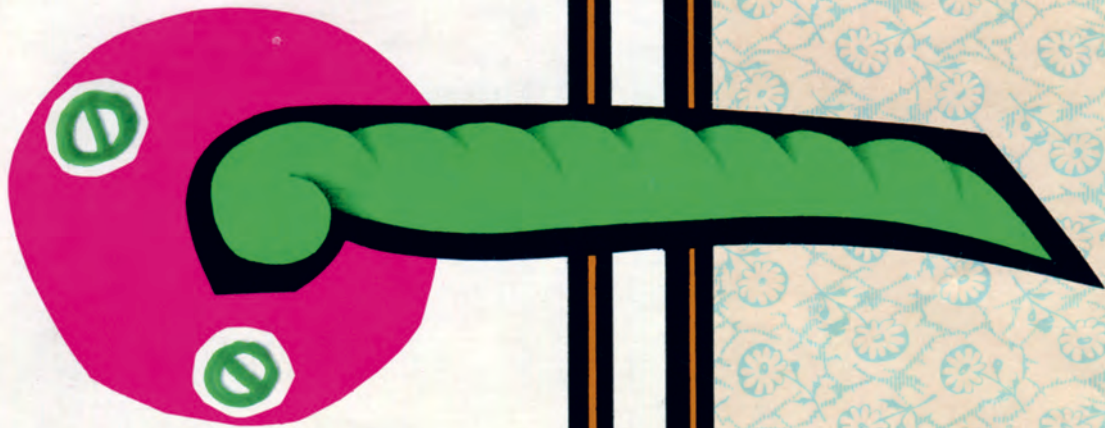

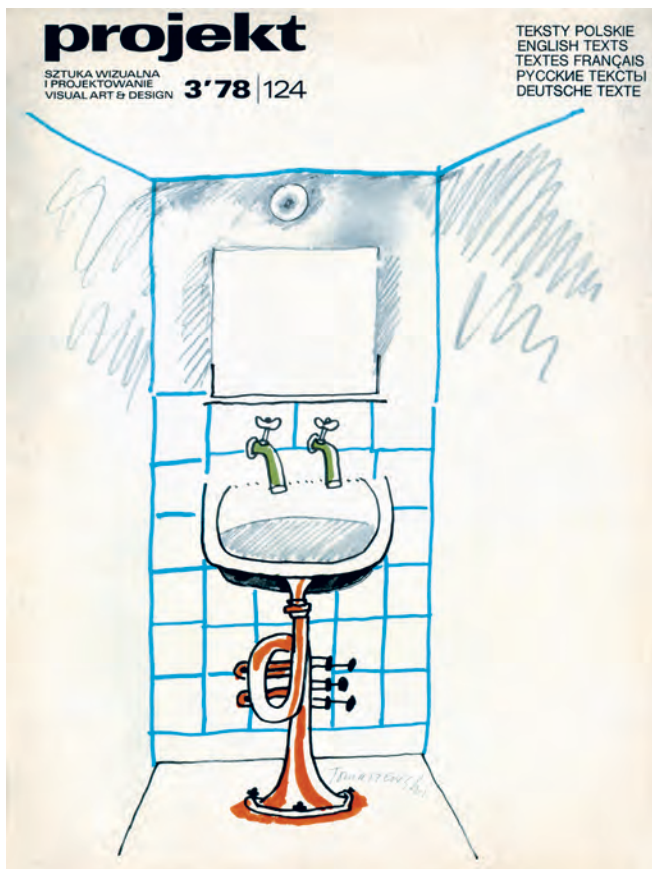
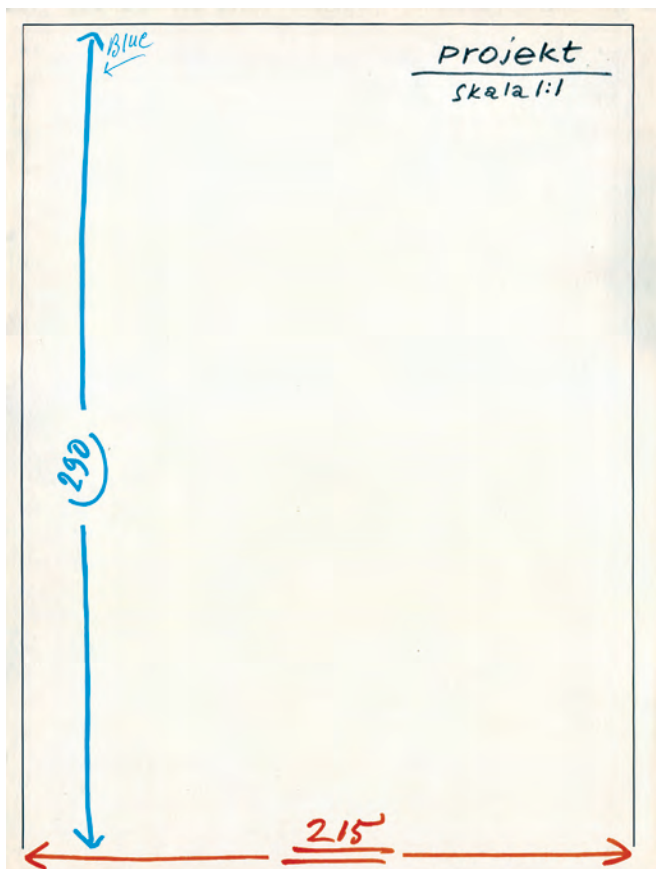
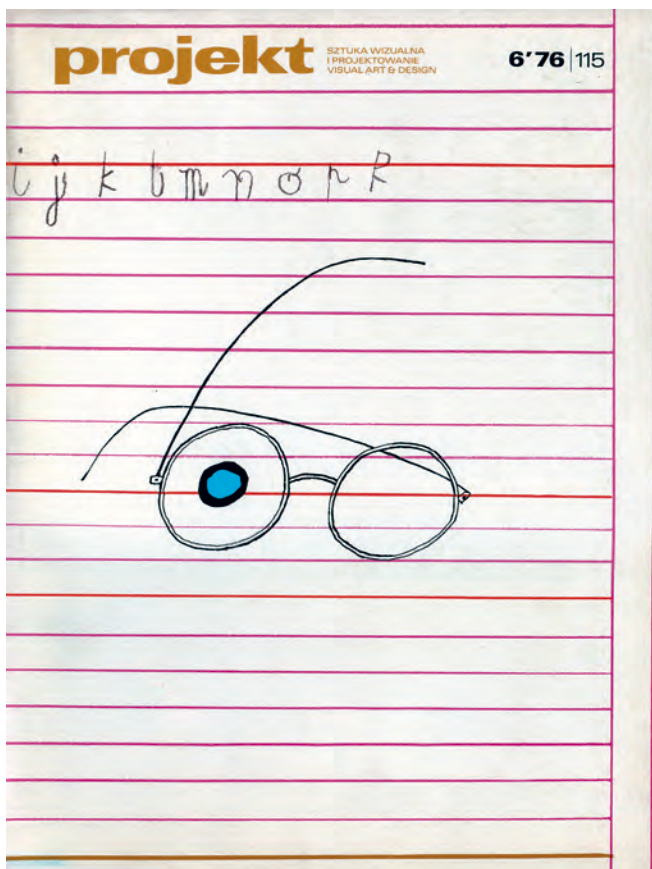
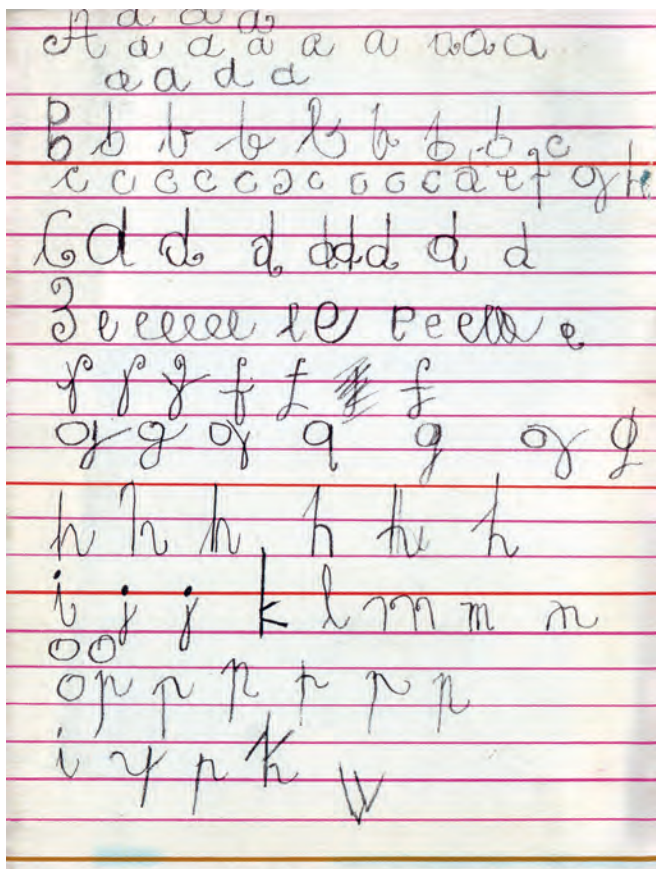
H. TOMASZEWSKI

POLAND

ILLUSTRATED MAGAZINE No. 10 (278) • 1977 • PRICE 50 p.

3 (20) 1960

PROJEKT

GRAPHIS 186

A. TOMASZEWSKI

Seria zdjęć Henryka Tomaszewskiego ze studentami w pracowni projektowania plakatów w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, 1980/81, fot. Jerzy Sabara
Od lewej: Mieczysław Wasilewski (asystent), Ida Zwierzchowska, Jan Młynarczyk, Piotr Młodożeniec, Filip Pągowski, Radovan Jenko, Carmen Peña

Pracownia plakatu

AGNIESZKA SZEWCZYK

Henryk Tomaszewski zaczął prowadzić pracownię projektowania plakatu w warszawskiej ASP w marcu 1952 roku. Sam był już wtedy uznanym grafikiem, a polski plakat budził międzynarodowe zainteresowanie. Zjawisko polskiej szkoły plakatu niewątpliwie zakreślało horyzont funkcjonowania pracowni, zwłaszcza w pierwszym okresie. Z czasem kolejne pokolenia absolwentów współtworzyły środowisko i życie artystyczne wokół plakatu. Zachodziło coś w rodzaju sprzężenia zwrotnego: pracownia Tomaszewskiego cieszyła się nieśląbnącym zainteresowaniem z powodu sławy polskiego plakatu i pozycji samego profesora, a polski plakat był w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych w świetnej kondycji — między innymi dlatego, że zasilały go szeregi absolwentów tej pracowni.

¹ W latach 1981–1982 zastępowany przez Cypriana Kościelniaka. Jednocześnie z Wasilewskim w latach 1972–1975 drugim asystentem w pracowni był Jan Kotarbiński.

Tomaszewski uczył w warszawskiej Akademii przez 33 lata, do 1985 roku. Pierwszym asystentem w pracowni został uznany już wtedy plakacista Jan Lenica. Funkcję tę pełnił w latach 1952–1954, po jego odejściu miejsce to zajął Tadeusz Jodłowski (1954–1967), następnie absolwent pracowni Bronisław Zelek (1967–1971), w końcu w latach 1971–1984 kolejny absolwent, Mieczysław Wasilewski¹. Pracownia funkcjonowała pod różnymi nazwami, w chwili powstania nazywała się Pracownią Projektowania Grafiki Propagandowej. Studenci przychodzili do niej po dwóch latach wstępnej nauki. W roku akademickim 1961/62 już jako Pracownia Projektowania Graficznego (taką nazwę nosiły wtedy wszystkie pracownie projektowe) weszła w skład Katedry Zespołowej Projektowania Graficznego — tzw. kombajnu. Pod tą nazwą kryła się nowa koncepcja edukacyjna. „Kombajn” tworzyły pracownie: typografii Juliana Pałki, grafiki wystawienniczej Józefa Mroszczaka, plakatu

Henryka Tomaszewskiego, projektowania fotograficznego Wojciecha Zamecznika. Studenci wybierający grafikę musieli odbyć semestralne zajęcia w każdej z nich, następnie ci, którzy chcieli specjalizować się w grafice projektowej, na piątym roku wybierali spośród nich pracownię dyplomową.

Sława polskiego plakatu i uznanie dla Henryka Tomaszewskiego szybko zaczęły przyciągać do Warszawy zagranicznych stażystów. Jednym z pierwszych był Michel Quarez z Francji, który przyjechał na roczny staż w 1961 roku. Po nim zaczęli przyjeżdżać inni. W połowie lat sześćdziesiątych staż u Tomaszewskiego odbyli m.in. Pierre Bernard i Gérard Paris-Clavel. Kilka lat po powrocie do Francji założyli grupę Grapus, która silnie wpłynęła na projektową grafikę francuską tego czasu. Obaj twórcy chętnie powoływali się na studia u Tomaszewskiego i bardzo przyczynili się do rozpowszechnienia jego renomy, tym razem jako wybitnego pedagoga.

Program

Praktyka pedagogiczna Tomaszewskiego, oparta na ćwiczeniu i rozbudzaniu intelektu, poszukiwaniu nowych rozwiązań, przełamywaniu stereotypów, nieuleganiu schematom i nade wszystko podkreślająca własny, indywidualny język projektanta stała się swoistą wykładnią polskiej szkoły plakatu. Istota programu była oparta na przekonaniu, że ma on służyć kształceniu artystów, a nie tylko (choć i to także) biegłych rzemieślników. Tomaszewski nie tyle więc uczył prawideł rządzących projektowaniem graficznym, co raczej szkolił studentów w nawyku ich przełamywania. Zadania stawiane studentom można by podzielić na kilka rodzajów, np. zadania wstępne — te często powtarzały się w kolejnych latach, a niektóre, jak „Autoportret”, „Portret kolegi”, „Moja biografia” były stałym elementem edukacji. W innych rodzajach wstępnych ćwiczeń studenci musieli zmierzyć się z graficznym rozwiązaniem problemów narracji, ciągłości, kontrastu (np. sekwencja trzech obrazów „Wczoraj—dziś—jutro” czy „Podwójny portret przedmiotu” — dyptyk na temat przedmiotu, np. kapelusza, ołówka), wizualizacją hasła (np. szkoła, kolej, wojsko) lub pary przeciwieństw (np. grubo—cienko, piekło—niebo), czy wreszcie oddaniem nastroju, ukazaniem atmosfery fenomenu, zjawiska (np. skrzypce, perkusja, zima, teatr). Inną, bardziej zaawansowaną grupę stanowiły ćwiczenia w graficznym komentarzu do często abstrakcyjnego hasła, powiedzenia. Te zmieniały się

co roku, np.: „Ile trwa zaraz?”, „Prima aprilis”, „Widzę na czarno”, „Zgadza się nie znaczy zgodnie”, „Krzywe krzywego nie naprostuje”. Często jako tematy ćwiczeń pojawiały się aforyzmy i bon moty cenionego przez Tomaszewskiego Stanisława Jerzego Leca: „Jest wielkie nic i małe nic”, „Żaden pyłek lawiny nie poczuwa się do winy”, „I symbole jedzą mole”, a także przysłowia i hasła np.: „Habit nie czyni mnicha”, „W jedności siła”, „Mów krótko”.

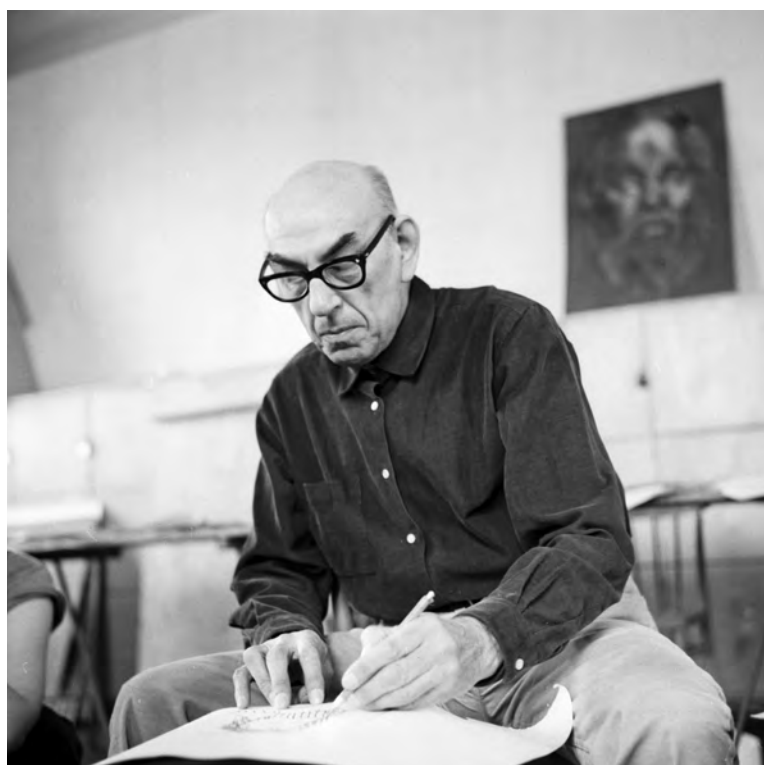
Studenci dostawali także bardziej typowe dla przyszłych plakacistów zadania: zaprojektować plakat filmowy, teatralny, okolicznościowy. Rozpowszechniona wówczas tematyka społeczno-polityczna, rocznicowa czy bhp-owska znajdowała także swe lustrzane (krzywe) odbicie w ćwiczeniach zadawanych przez Tomaszewskiego, który wyszukiwał dla studentów hasła będące fragmentami nagłówków i ogłoszeń prasowych, cytatami z gazetowych wypowiedzi, modnymi aktualnie i nadużywanymi słowami, obrazowo podawanymi danymi statystycznymi: „Co półtorej godziny przepijamy fiata”, „Angielskiego uczy pedagog”, „Usprawnienie”, „Naprawiam telewizory”, „Poszukuję pokoju”, „Powiększam wszzer i wzdłuż Wilcza 10”.

Metoda

W jednej z licznych ankiet-formularzy dotyczących pracowni, jej organizacji i działania, w rubryce „metoda pedagogiczna” we właściwym sobie lakonicznym stylu Tomaszewski napisał: „Metodę pedagogiczną stanowi korekta prowadzona indywidualnie”². Korekta profesorska — sedno akademickiego procesu edukacyjnego — jest ze swej istoty zjawiskiem trudno opisywalnym. Zawsze odbywa się w dialogu, choć niekoniecznie werbalnym. Korekty Tomaszewskiego były legendarne. W toku bardzo emocjonujących zajęć wygłaszał długie monologi odnoszące się do aktualnie rozwiązywanego tematu, czasem sam brał do ręki narzędzie i wykonywał niezbędne poprawki na pracy studenta. Zachowane zdjęcia dają pojęcie o swoistym „teatrze” i „performansach” profesora w czasie korekt. Tomaszewski był, o czym świadczą wspomnienia jego uczniów, niezwykle silną, magnetyczną postacią — „zaciekłym pedagogiem”³, jak go określił Wojciech Fangor — ale nie narzucał studentom swojego sposobu myślenia, wymagał świadomości działania, twórczej ambicji, pracowitości, indywidualizmu i inteligencji.

² Program studiów katedry, rok akademicki 72/73, Programy 1970–1974, teczka nr 71, Archiwum ASP.

³ Wojciech Włodarczyk, *Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1944–2004*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 2005, s. 183.

Rewolucyjna istota sztuki i sposobu uczenia Tomaszewskiego polegała na zanegowaniu historycznego porządku i miejsca, w jakim tkwiła do tej pory grafika projektowa, a z nią plakat i inne formy wizualnego komunikatu. Profesor uczył plakatu tak, jak uczy się sztuki wolnej od użytecznych funkcji. W swym radykalizmie szedł daleko: „Jeżeli nie umiesz narysować ręki, to wykorzystaj rękę stworzoną w inny sposób, nie wiem jaki, zastąp to, czego nie umiesz, tym, co możesz znaleźć, cytatem. Bo jeżeli on [student] rozumowo dojdzie, że można to załatwić cytatem, to już jest w tym akt twórczy. A szukając cytatu, może swą przyszłą realizację zobaczyć inaczej [...], broniąc się, w swej ułomności może rozwinąć wizję, której się wcale nie spodziewa, która może go dalej zaprowadzić. [...] Przychodzi mi na myśl, że ten podział na wydziały malarstwa, grafiki jest czymś anachronicznym. Nie mówię tu czegoś nowego. Ja bym marzył o takiej szkole, gdzie są same warsztaty — tu telewizja, tu film, tu glina, tu farby, tu szkło, tu plastik. Wpuścić tych wszystkich ludzi i niech każdy robi co zechce. Niczego ich nawet nie uczyć, tylko rozmawiać z nimi o życiu, o filozofii, historii, ludzkich działaniach. Bo inaczej — już sama świadomość, że ja tu jestem po to, żeby nauczyć, więc muszę uczyć, a oni tu przyszli, żeby się nauczyć, więc muszą się nauczyć — już sama taka świadomość dla obu stron jest dużym ograniczeniem”⁴.

4 Rozmowa na temat grafiki, „Rocznik Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie” 1974, nr 4, s. 10–11, 14.

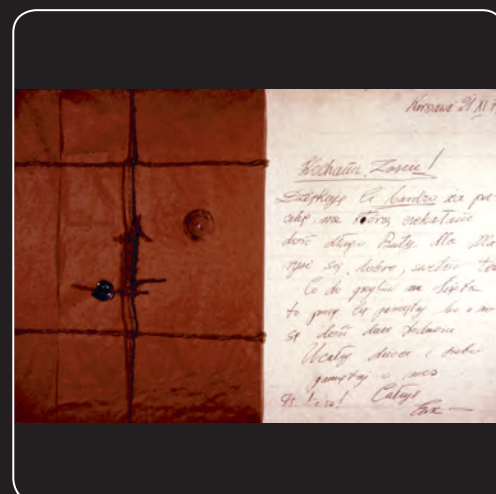
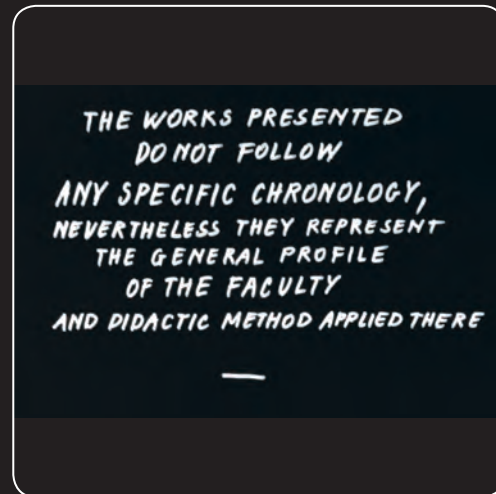
5 Wojciech Włodarczyk, op. cit., s. 531.

6 Przychodzi mi do głowy, żeby wszystko rzucić i sobie porysować..., rozm. Joanna i Andrzej Skoczyłasowie, „Sztuka” 1978, nr 3/5, s. 18.

Takie podejście Tomaszewskiego do problematyki nauczania owocowało skutkami wykraczającymi poza obszar grafiki, sprawiało, że — jak to określił Wojciech Włodarczyk — „»znaczący« język plakatu stał się np. częścią składową rodzącego się »nowego malarstwa« lat osiemdziesiątych”⁵. Jednocześnie o swojej sztuce Tomaszewski mówił w kategoriach użytecznych: „Grafika taka, jaką ja uprawiam, to sztuka usługowa, jak to kiedyś powiedziałem: ja jestem grafik, co nosi meble, bo kiedy przychodzi klient i mówi: zanieś pan te meble, to ja zanoszę”⁶. Zapewne w umiejętności synkretycznego łączenia tego, co postrzegane jest jako przeciwstawne, tkwi sedno i sukces jego metody.

Zestaw slajdów zawierających prace studentów z pracowni projektowania plakatu, służący Tomaszewskiemu jako ilustracja wykładu o jego programie pedagogicznym, lata 70., fot. Muzeum ASP w Warszawie

COMMENT ON
"THE PAST, PRESENT AND FUTURE"
IN A SET OF THREE PICTURES

THE INSCRIPTION
"IN UNITY STRENGTH"

• CREATE A PICTURE
SUPPORTING THAT INSCRIPTION

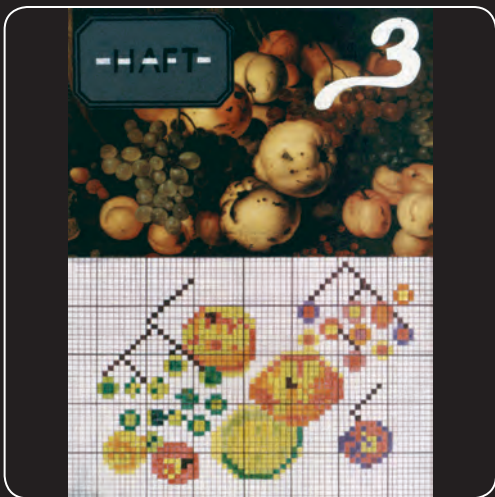
W JEDNOŚCI SIŁA

W JEDNOŚCI SIŁA

W JEDNOŚCI SIŁA

SHORT INFORMATION ABOUT:
ENGLAND, GREECE,
FRANCE, U.S.A.

PORTRAIT OF A FRIEND

TRANSLATING
FROM FOREIGN LANGUAGES
OFFICE

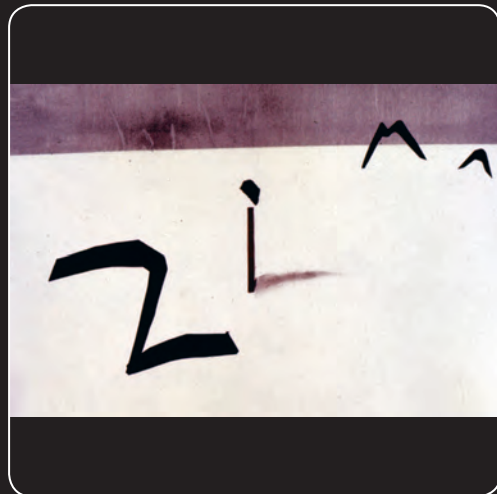
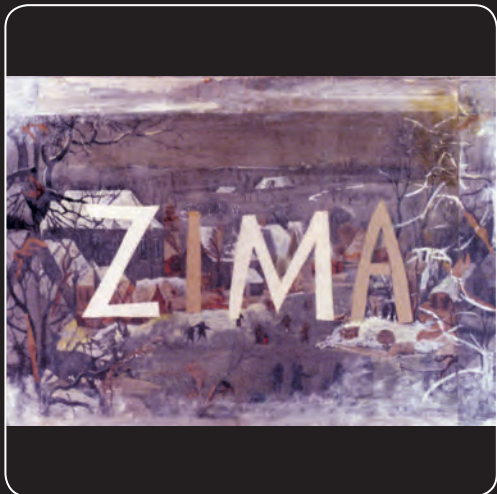
VISUAL INSTRUCTIONS ON:

- FASTENING A NECKTIE,
- ROLLING A CIGARETTE,
- SWATHING A FINGER

/DO IT YOURSELF/

WITH THE WORDS
a) THEATRE b) WINTER
CREATE ATMOSPHERE OF THESE
PHENOMENA
(USING ONLY THOSE WORDS)

DIPLOMA WORKS

- 12 PAGES CALENDAR
- SUBJECT:
DESIGNATE THE PAGES
WITH THE NUMBERS
FROM 1 TO 12

DIPLOMA WORK

CONVEYING:
THE SWING, BE BOP, JAZZ-ROCK,
COOL AND FREE.

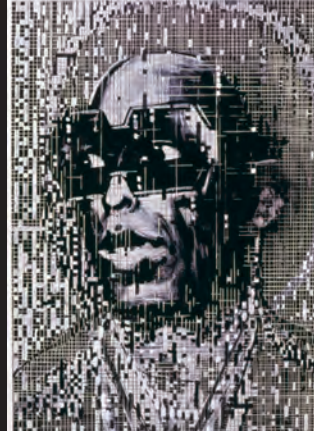
BE BOP DIZZY GILLESPIE

JAZZ-ROCK HERBIE HANCOCK

COOL MILLS WAVIS

FREE LARRY KURTIS

BONJOUR

Decorative flourishes and swirls surrounding the text.

Kalendarium

Kalendarium odnotowuje najważniejsze fakty z życia zawodowego i osobistego Henryka Tomaszewskiego. Specyficzna sytuacja plakatu (medium powielanego, pozornie łatwego w aranżacji, niezwykle spopularyzowanego po II wojnie światowej, cieszącego się szczególną pozycją w polityce kulturalnej PRL) zadecydowała o ogromnej liczbie wystaw i imprez dotyczących plakatu. Wiele z nich odbywało się bez wiedzy artystów, których plakaty wystawiano, wymieniam więc jedynie ważniejsze wystawy artysty. Wszystkie nagrody i wyróżnienia uzyskane za plakaty niezwiązane z wystawami odnotowano w katalogu plakatów.

AGNIESZKA SZEWCZYK

10 CZERWCA 1914

Henryk Tomaszewski urodził się w Warszawie.

Ojciec Marian był muzykiem. Matka Stanisława zmarła rok po urodzeniu syna. Henryk wychowywany był przez drugą żonę ojca, Wiktorię Radzywińską-Tomaszewską.

Rodzina mieszkała na warszawskiej Woli, m.in. przy ulicy Chłodnej 68. Tomaszewski przez całe życie pozostawał silnie związany z Wolą i Warszawą.

Uczęszczał do Szkoły Powszechnej im. Karola Szlenkiera przy ulicy Górczewskiej.

Obdarzony słuchem absolutnym, od ósmego roku życia uczył się gry na skrzypcach u profesora Józefa Jarzębskiego.

Wbrew woli ojca przerwał naukę w wieku piętnastu lat i zdecydował się wstąpić do szkoły artystycznej.

1929–1934

Nauka w Szkole Przemysłu Graficznego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie — szkole zawodowej przygotowującej do pracy w szeroko rozumianym przemyśle graficznym. Po jej ukończeniu Tomaszewski uzyskał zawód rysownika litograficznego.

1934–1939

We wrześniu rozpoczął studia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Studiował u profesorów: Miłosza Kotarbińskiego, Józefa Czajkowskiego, Wojciecha Jastrzębowski, Bonawentury Lenarta. W tym czasie mieszkał w pokoju przy Krakowskim Przedmieściu 53, wynajmowanym od Ludwika Erdtrachta, właściciela Instytutu Wydawniczego „Renaissance”. Wraz z poznanym w Akademii Erykiem Lipińskim zrealizował pojedyncze okładki zlecane przez wydawcę, pod okiem głównego grafika wydawnictwa Karola Hillera. W tym czasie poznał młodych aktorów: Tadeusza Fijewskiego, Kazimierza Rudzkiego i Adolfa Dymkę.

1935

WRZESIEŃ

Równoległe ze studiami w ASP został przyjęty na trzeci rok studiów w Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych. Po rocznej nauce i egzaminie sprawdzającym w czerwcu 1936 roku otrzymał świadectwo ukończenia tej szkoły.

1936

Zaczął regularnie publikować rysunki satyryczne i ilustracje na łamach nowo powstałego tygodnika „Szpilki”, zaproszony do współpracy przez jego współzałożyciela Eryka Lipińskiego. Pierwszą grupę rysowników związanych z tym pismem

o wyraźnym antysanacyjnym i antyfaszystowskim obliczu stanowili młodzi artyści z warszawskiej Akademii.

1937

Zaprojektował dwa pierwsze plakaty na zlecenie Komunalnej Kasy Oszczędności.

1938

Zaprojektował ekspozycję *Wystawa osiągnięć Polski* dla Muzeum Polskiego w Rapperswilu (wspólnie z Bohdanem Bocianowskim i Władysławem Szomańskim).

1939

Ukończył studia w Akademii Sztuk Pięknych.

Zdobył nagrody w dwóch konkursach: na projekt dekoracji do Pawilonu Przemysłu Polskiego na Międzynarodowej Wystawie w Nowym Jorku oraz w konkursie na płaskorzeźbę na wschodniej fasadzie Dworca Głównego w Warszawie. Oba projekty, powstałe we współpracy z Władysławem Sowickim, nie zostały zrealizowane.

SIERPIEŃ

W przededniu wybuchu II wojny światowej, w ostatnich dniach sierpnia, zaprojektował fotomontażowy plakat mobilizacyjny *Gwałt zadany siłą musi być siłą odparty* (1939).

1939–1944

Czas niemieckiej okupacji spędził na warszawskiej Woli przy ulicy Górczewskiej 15. W tym czasie związał się z Alicją Dryszkiewicz, pisarką, autorką książek i scenariuszy filmowych dla dzieci.

1940

Wspólnie z Władysławem Sowickim zaprojektował wnętrze (malarstwo, płaskorzeźba, metaloplastyka) kawiarni Lucyna mieszczącej się na rogu ulic Foksal i Nowego Świata w Warszawie.

1944

1 SIERPNIA

Po wybuchu powstania warszawskiego znalazł się w Otwocku, cudem unikając losu ofiar akcji likwidacyjnej przeprowadzonej na Woli przez oddziały SS w pierwszych dniach walk. Cały przedwojenny dorobek artysty spłonął w powstaniu.

PAŹDZIERNIK

Przebywał w wyzwolonym Lublinie, gdzie aktywnie uczestniczył w odradzającym się życiu artystycznym, był członkiem-założycielem nowego Związku Polskich Artystów Plastyków. Wziął udział w pierwszej powojennej wystawie ZPAP — *Wystawie prac malarskich i rysunków* w Sali Parterowej Muzeum Lubelskiego.

Wraz z Leonem Pasternakiem i Jerzym Zarubą współredagował pierwsze po wojnie pismo satyryczne „Stańczyk”. Ukazało się pięć numerów, po czym pismo zostało zawieszono.

W tym czasie zaczęli w Lublinie zjawiać się malarze. Już był Rafałowski dygnitarzujący, już zjawił się Stanisław Teysseyre, byli oczywiście lubliniacy, wnet miał zjawić się Henryk Tomaszewski, Jerzy Zaruba, klan Mierzejewskich, Krajewscy. Przyszła Magdalena Gross, przepłynęła Wisłę wspaniała Józefa Wnukowa. Powstawać zaczął załóżek Związku, któremu sekretarżował Lengren.

▷ Ignacy Witz, *W kawiarni artystów*, w: *W stołecznym Lublinie*, Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1959, s. 148

14 LISTOPADA

Rozstrzygnięcie konkursu na projekt godła nowo powstałej Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik”. Przyznano dwie II nagrody — Józefie Wnukowej oraz Henrykowi Tomaszewskiemu, którego projekt zakupiono i zatwierdzono. Od tego momentu datuje się współpraca Tomaszewskiego z Czytelnikiem.

GRUDZIEŃ 1944–STYCZEŃ 1945

Udział w wystawie zbiorowej *Polonia. Wystawa szkiców z wojny 1939/1944*, Sale Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin.

W Lublinie w końcu roku zaprojektował swój pierwszy powojenny plakat — do *Wesela Wyspiańskiego*, wystawianego przez Teatr Wojska Polskiego.

Henryk Tomaszewski, Warszawa, 1925

Ostatni rok nauki w Szkole Przemysłu Graficznego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie, 1933/34. U góry od lewej: Jerzy Batycki, Jan Józefiak, NN, Franciszek Mich, Stefan Bernaciński, Zbigniew Jakubowski; siedzą: Zygmunt Kmiecik, Wiesław Suwalski, instruktor zawodu Marian Warwaszyński, Henryk Tomaszewski

Henryk Tomaszewski, I rok studiów w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, 1934/35

Rozdanie nagród laureatom krajowego konkursu olimpijskiego, Warszawa, 1948
Od prawej siedzą: Henryk Tomaszewski, Andrzej Jurkiewicz, Jacek Żuławski, Jerzy Jarnuszkiwicz, NN, Franciszek Strynkiewicz, NN, Bohdan Urbanowicz, NN, NN. W tle nagrodzony plakat Tomaszewskiego *Football*

Na krwistoczerwonym „Bekanntmachung” ktoś nakleił niewielki plakat z napisem WE SE LE. Było to w styczniu 1945 roku. Sam nie wiem, dlaczego śmieszny plakat Henryka Tomaszewskiego, ogłaszający występy Teatru Domu Wojska Polskiego z pierwszą polską sztuką, bardziej wyraziście przypomina mi pierwsze dni wolności niż wiele innych faktów zatartych w pamięci.

▷ Jan Lenica, *Plakat — sztuka dzisiejszych czasów*, „Przegląd Artystyczny” 1952, nr 5, s. 40–41

1945

LUTY

Przeniósł się do Łodzi, która z powodu ogromnych zniszczeń Warszawy po II wojnie światowej krótko pełniła funkcję stolicy kraju. Mieszkał w domu przy ulicy Piotrkowskiej 203. Na polecenie władz ZPAP poszukiwał budynku na potrzeby warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, nawiązał kontakt ze Stanisławem Ostoją-Chrostowskim — pierwszym powojennym rektorem Akademii.

Rozpoczął znów współpracę z odradzającym się tygodnikiem „Szpilki” oraz ze Spółdzielnią Wydawniczą „Książka” (późniejsza Książka i Wiedza), mającą swą tymczasową siedzibę w Łodzi.

1 KWIEŃNIA

Został formalnie zatrudniony w warszawskiej ASP jako starszy asystent malarstwa (do 31 sierpnia 1947).

MAJ

Zaprojektował pierwszy po wojnie plakat na święto 1-majowe.

Otóż plakat robiony był w Łodzi w 1945 roku [...]. Do mnie zgłoszono się 30-go kwietnia. Nawet nie było oryginału tego plakatu. Była tylko kalka z uwagami, co czerwone, czarne, a co białe. Wojna miała się skończyć dopiero 9 maja. Wojska radzieckie i polskie idące na Berlin wyzwalały między innymi i obozy jenieckie. Żołnierze francuscy, angielscy i włoscy byli odsyłani na tyły. W Łodzi ludzie ci zażywali pierwszych dni wolności. Miasto pełne było różnych narodowości, ulice pełne cudzoziemskiej mowy. Plakat różnojęzyczny mówił jednocześnie do nas i do nich [...].

▷ Henryk Tomaszewski, *O plakacie*. *Zbiór*

materiałów z narad i dyskusji, WAG RSW

„Prasa”, Warszawa [1953], s. 46

SIERPIEŃ–WRZESIEŃ

Udział w wystawie zbiorowej *I Wystawa*, Związek Zawodowy Polskich Artystów Plastyków w Łodzi, Miejska Galeria Sztuk Plastycznych w Łodzi.

1946

SIERPIEŃ

Wrzaź ze Stanisławem Sojeckim i Stefanem Stefańskim założył i współredagował nowy tygodnik satyryczny „Różgi”. Czasopismo ukazywało się do 1947 roku.

1947

Nawiązał współpracę z przedsiębiorstwem Film Polski: zaprojektował swój pierwszy filmowy plakat — do *Baryłeczki* w reżyserii Christiana Jaque'a.

Pewnego dnia [...] moja stryjeczna siostra Hanna Tomaszewska zaczęła zachęcać mnie i Henryka Tomaszewskiego do projektowania plakatów filmowych. Żartowaliśmy, że wybrała nas tylko ze względu na zbieżność nazwisk (z domu była Lipińska). Istotniejsze było raczej to, że pracowała w wydziale reklamy Filmu Polskiego w Łodzi. Odpowiedzieliśmy odmownie. Plakaty filmowe uważane były wtedy za produkcję drugiej kategorii i szanujący się grafik uważał sobie za ujmę zajmowanie się tą pracą. Ale po paru dniach Henryk wpadł na pomysł, żeby zgodzić się na propozycję Filmu Polskiego, pod warunkiem jednak, że nie będziemy robić tych typowych plakatów z dużymi twarzami i postaciami artystów, ale że nasze plakaty będą kompozycją graficzną, dla której natchnieniem będzie treść filmu. Pomysł ten bardzo mi się podobał, podobał się również szefowej Tomaszewskiej, Marynie Sokorskiej, która zaakceptowała go całkowicie, nie zwracając uwagi na protesty zawodowych filmowców, którzy domagali się tradycyjnych plakatów z twarzami aktorów. [...] Kiedy biura Filmu Polskiego przeniosły się do Warszawy, krąg kolegów zajmujących się plakatem filmowym znacznie się rozszerzył [...] ówczesna kierowniczka działu reklamy, Anna Prawinowa, powołała komisję artystyczną, w skład której weszli: Henryk Tomaszewski, ja, Wojciech Fangor i Józef Mroszczak.

▷ Eryk Lipiński, *Pamiętniki*, Fakt, Warszawa 1990, s. 165–166

20 LISTOPADA

Premiera przedstawienia *Wgląd w rząd* w reżyserii Kazimierza Rudzkiego, ze scenografią Tomaszewskiego, w Teatrze Syrena działającym w Łodzi.

1948

21 LIPCA–31 PAŹDZIERNIKA

We współpracy z Marianem Jaeschke stworzył monumentalne paneau — *Czterech jeźdźców Apokalipsy* w Pawilonie Zniszczeń na Wystawie Ziemi Odzyskanych we Wrocławiu.

21 SIERPNIA–19 WRZEŚNIA

Udział w wystawie zbiorowej: *Internationale Plakat Ausstellung mit Karikatureschad*, Künstlerhaus, Wiedeń.

Pięć plakatów filmowych Tomaszewskiego nagrodzono na niej

złotymi medalami: *Baryłeczka* (1947), *Ludzie bez skrzydeł* (1947), *Niepotrzebni mogą odejść* (1947), *Symfonia pastoralna* (1947), *Obywatel Kane* (1948).

Wystawa stanowiła punkt zwrotny w karierze Tomaszewskiego, ale też w sposobie postrzegania polskiego plakatu za granicą. Dostrzegana przez zachodnich krytyków odrębność stała się motywem przewodnim wielu tekstów — w sierpniowym numerze „Art and Industry” z 1949 roku Charles Rosner pisał jeszcze o „polskiej lekcji”, wkrótce jednak upowszechnił się termin polska szkoła plakatu.

Zjawisko, które kiedyś nazwano „polska szkoła plakatu”, to całkiem co innego, było ono po prostu propozycją nowej metody porozumienia między grafikiem a odbiorcą. Stworzyliśmy nowy język znaczeniowy. Polegało to na odrzuceniu opisu narracyjnego na korzyść daleko posuniętego skrótu pojęciowego opartego na kojarzeniu wyobrażeń — inaczej na asocjacjach czy metaforach. Po prostu, obraz do oglądania

zamieniliśmy na obraz do czytania.

▷ *Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją*, „Projekt” 1974, nr 3, s. 33

12 GRUDNIA

Premiera spektaklu *Nowe porządki* w reżyserii Kazimierza Pawłowskiego, ze scenografią Tomaszewskiego, w Teatrze Syrena w Warszawie.

Otrzymał I nagrodę na krajowym konkursie olimpijskim mającym wyłonić prace prezentowane podczas igrzysk w Londynie. Nagrodzony wówczas plakat *Football* nie został wydrukowany.

1948–1949

Był wykładowcą grafiki w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi.

1949

LUTY–MARZEC

Razem ze Stanisławem Dygatem publikowali w „Expresie

Scenografia do sztuki *Panie dobrodzieju*, Teatr Syrena, Warszawa, 1951

Scenografia do przedstawienia *Wielki cyrk*, Teatr Syrena, Warszawa, 1952

Kostium do przedstawienia *To się pokaże*, Teatr Syrena, Warszawa, 1952, fot. Edward Hartwig

Wakacje w Bułgarii, 1953. Od lewej: Ewa Dryszkiewicz, Wojciech Fangor, Krystyna Machnicka, Henryk Tomaszewski

Wojciech Fangor i Henryk Tomaszewski, wakacje w Bułgarii, 1953

Henryk Tomaszewski z Janem Lenicą w Londynie, 1954

Wieczornym" powieść w odcinkach, w formie komiksowej, *Prawdziwy skarb* (tekst Stanisława Dygata, rysunki Henryka Tomaszewskiego).

WRZESIEŃ

Pracował w zespole projektującym Wystawę Przemysłu Polskiego w Moskwie, wraz z Jerzym Hryniewieckim,

Bogdanem Urbanowiczem, Erykiem Lipińskim i Marianem Stępnem.

1950

9–22 MAJA

Udział w wystawie zbiorowej polskiego plakatu: *Lengyel Plakátművészet*, Iparművészeti Múzeum, Budapeszt. Wystawę pokazano także w Bukareszcie i Poczdamie.

12–26 CZERWCA

Udział w wystawie zbiorowej: *Polnische Plakate. Ausstellung*, Wiener Kunsthalle, Wiedeń. Wystawa pokazana także w Galerie Moderne w Sztokholmie i w Oslo.

LIPIEC

Powrócił do Warszawy — jego pierwszym warszawskim adresem było mieszkanie przy ulicy Elekoralnej 12. Objął i do 1953 roku pełnił funkcję głównego scenografa Teatru Syrena w Warszawie.

Nawiązał bliskie kontakty i wieloletnie przyjaźnie m.in. z Wojciechem Fangorem, Janem Lenicą, Stanisławem i Wojciechem Zamecznikami, Tadeuszem Konwickim.

1951

24 LUTEGO

Premiera *Panie dobrodzieju* w reżyserii Kazimierza Rudzkiego w Teatrze Syrena w Warszawie, ze scenografią Henryka Tomaszewskiego i Stanisława Zamecznika.

25 WRZEŚNIA–10 LISTOPADA

I Ogólnopolska Wystawa Książki i Ilustracji Książkowej, Centralne Biuro Wystaw Artystycznych (CBWA) „Zachęta”, Warszawa.

1952

10 STYCZNIA

Premiera *To się pokaże* w reżyserii Kazimierza Rudzkiego i Czesława Szpakowicza w Teatrze Syrena w Warszawie, ze scenografią Tomaszewskiego.

1 MARCA

Zaczął prowadzić pracownię projektowania plakatu (pierwotna nazwa — Pracownia Projektowania Grafiki Propagandowej) na Wydziale Grafiki warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Pierwszym asystentem Tomaszewskiego był Jan Lenica. Równoległą pracownię projektową powierzono Józefowi Mroszczakowi.

28 PAŹDZIERNIKA

Premiera *Wielkiego cyrku* w reżyserii Czesława Szpakowicza w Teatrze Syrena w Warszawie, ze scenografią Henryka Tomaszewskiego.

1953

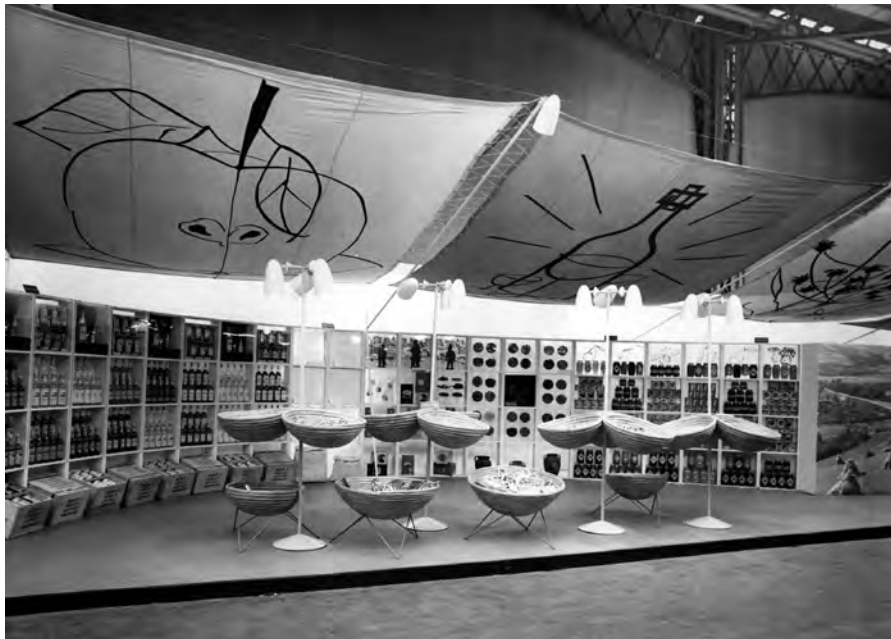
28 MARCA

Premiera *Z zegarkiem w rękę* w reżyserii Czesława Szpakowicza w Teatrze Syrena w Warszawie, ze scenografią Tomaszewskiego.

CZERWIEC

I Ogólnopolska Wystawa Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa. Otrzymał I nagrodę za plakaty: *Dla nich budujemy nowe szczęśliwe życie* (1951), *22 Lipca 1951* (1951), *Rewizor* (1953), *Ditta* (1952), *Pod niebem Sycylii* (1952).

Uczestniczył w wystawie towarzyszącej Ogólnokrajowej Naradzie nad Plakatem, odbywającej się w dniach 26–27 czerwca 1953 roku.

Pawilon polski na międzynarodowych targach spożywczych w Londynie, 1954

18 LIPCA

Premiera *Wesołego przeglądu* (reżyseria zespołowa) w Teatrze Syrena w Warszawie, ze scenografią Tomaszewskiego.

Poznał malarzkę Teresę Pągowską, swoją przyszłą żonę.

Odnaczony Nagrodą Państwową II stopnia za działalność artystyczną w dziedzinie plakatu.

1954

KWIECIEŃ–MAJ

Wraz z Wojciechem Zamecznikiem i Janem Lenicą zaprojektował wystój graficzny pawilonu polskiego na międzynarodowych targach spożywczych w Londynie.

1955

16 KWIECIEŃ–MAJ

Udział w II Ogólnopolskiej Wystawie Ilustracji, Plakatu i Drobnych Form, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

Otrzymał nagrodę główną za plakat *Urok szatana* (1954).

30 KWIECIEŃ–16 MAJA

Udział w wystawie zbiorowej *L'Affiche polonaise*, Palais des Beaux-Arts, Bruksela.

KWIECIEŃ–MAJ

Wraz z Wojciechem Zamecznikiem zaprojektował oprawę graficzną pawilonu polskiego na Międzynarodowych Targach w Paryżu.

31 LIPCA–14 SIERPNIA

V Światowy Festiwal Młodzieży i Studentów w Warszawie. Henryk Tomaszewski wraz z Wojciechem Fangorem zaprojektował jedną z głównych dekoracji ulicznych — czterystumetrowy fryz umieszczony wzdłuż ulicy Marszałkowskiej, pomiędzy Alejami Jerozolimskimi a ulicą Sienkiewicza. Tomaszewski był także autorem projektu jednej z chust festiwalowych, ale najprawdopodobniej nie trafił on do produkcji.

[...] ogólnie biorąc, festiwalowa dekoracja miasta jakoś bardzo korzystnie oderwała się od najtypowszych poczynań. Przygotowując Warszawę do międzynarodowego spotkania, wyszliśmy nareszcie zdecydowanie poza sloganowe hasła i portrety. [...] Na następnym odcinku Marszałkowskiej atmosfera ulega zmianie. Fryz Tomaszewskiego i Fangora już z daleka przyciąga spojrzenie, przewijając się kolorową wstęgą ponad parterowymi pozostałościami starych domów i nad zielenią młodych drzewek. Kiedy podejdziesz się bliżej, cieszą nie tylko barwy. Fryz trzeba odczytać. Jest on napisany swoistym lakonicznym esperanto, zrozumiałym prawie dla każdego. Pozdrowienia młodzieży różnych krajów, sylwetki ich sławnych zabytków stają się elementami, które przez powtarzanie układają ornament fryzu. W kilku miejscach serce przebite strzałą, usta lub kwiatek — to jakby flirt międzynarodowy, a wszystko razem tworzy małą, międzynarodową encyklopedię, festiwalowy słownik znaków porozumiewawczych. Kompozycja została zbudowana abstrakcyjnymi, geometrycznymi figurami o mocnych barwach, podkreślających ornamentykę fryzu. Figury te w swej wielkiej różnorodności kolorowych szachownic, klinów i smug urozmaicały niezmiernie rytmikę fryzu, zachowując równocześnie dyscyplinę regularnego pasma dekoracyjnego.

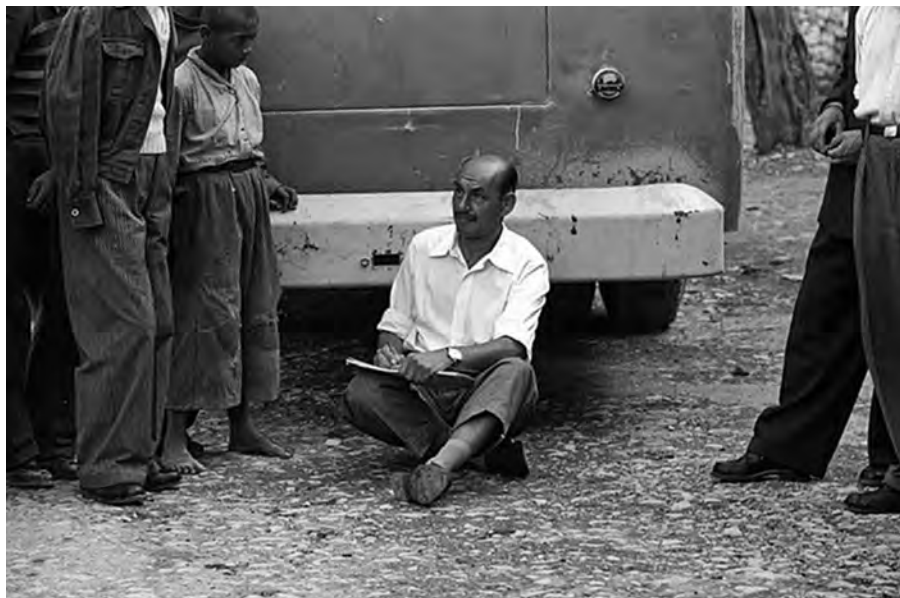
▷ Hanna Onoszko, *Dekoracje festiwalowe*, „Przegląd Artystyczny” 1955, nr 4–5, s. 68, 71

LIPIEC

Wnętrze działającej od 1947 roku warszawskiej kawiarni Lajkonik pokryte zostało malowidłami bywających tam artystów, m.in. Tomaszewskiego, Tadeusza Gronowskiego, Józefa Mroszczaka, Zbigniewa Lengrena, Jerzego Srokowskiego, Jerzego Zaruby, Ignacego Witza, Ha-Gi (Anny Gosławskiej-Lipińskiej), Aleksandra Kobzdeja, Zbigniewa Lengrena, Eryka Lipińskiego. Sąsiadującą z redakcją „Szpilek” kawiarnię upodobał sobie jako miejsce spotkań artyści, rysownicy, pisarze, dziennikarze.

Pawilon polski na Międzynarodowych Targach w Paryżu, 1955

Wakacje w Albanii, 1955, fot. Wojciech Zamecznik, dzięki uprzejmości Juliusza Zamecznika / Fundacja Archeologia Fotografii

1956

STYCZEŃ

Udział w wystawie zbiorowej *Wystawa plakatu polskiego*. Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne 1950–1955, Pałac Kultury i Nauki, Warszawa.

LUTY

Na ostatniej stronie „Przeglądu Kulturalnego” zaczęły regularnie ukazywać się rysunki Tomaszewskiego towarzyszące felietonom i prozie Stanisława Dygata, które z czasem, w połowie 1958 roku, usamodzielniały się i przyjęły formę „rysowanych felietonów”. Wybór rysunków z „Przeglądu Kulturalnego” ukazał się jako *Książka zażeń* w opracowaniu graficznym Wojciecha Zamecznika w 1961 roku.

Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki przyznała Tomaszewskiemu tytuł profesora nadzwyczajnego.

LISTOPAD

Został członkiem Alliance Graphique Internationale (AGI). Wraz z Janem Lenicą i Julianem Pałką byli pierwszymi polskimi członkami tej organizacji.

Wyróżniony nagrodą Ministra Kultury i Sztuki za całokształt twórczości.

LISTOPAD–GRUDZIEŃ

Udział w wystawie *Ausstellung des Polnische Plakat*, Museum für Angewandte Kunst, Wiedeń. Tomaszewski zaprojektował plakat wystawy.

1958

20 CZERWCA

Urodził się syn Henryka Tomaszewskiego i Teresy Pągowskiej — Filip.

CZERWIEC

Nagroda Premiera za twórczość dla dzieci i młodzieży.

1959

Wraz z Jerzym Hryniewieckim i Józefem Mroszczakiem zaprojektował pawilon polski na Wystawę Przemysłową w Moskwie.

GRUDZIEŃ

Otrzymał nagrodę w dziale plastyki „Przeglądu Kulturalnego” za rok 1959.

1959–1964

Pełnił funkcję dziekana Wydziału Grafiki warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

1961

12–30 CZERWCA

Udział w wystawie *Grafica e pubblicità nel mondo, IV Esposizione Alliance Graphique Internationale*, Padiglione d'Arte Contemporanea, Mediolan.

LIPIEC–PAŹDZIERNIK

Udział w wystawie: *Wystawa plakatu. Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL*, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

Otrzymał nagrodę I stopnia w dziedzinie plakatu przyznaną przez Ministra Kultury i Sztuki.

1963

WRZESIEŃ–GRUDZIEŃ

Udział w VII Biennale Sztuki, park Ibirapuera, São Paulo. Zdobył nagrodę specjalną w dziale sztuk stosowanych (ex aequo z austriackim artystą Fritzem Riedlem) za prezentację następujących plakatów: *Moore* (1959); *Malarstwo Teresy Pągowskiej. XIII Festiwal Sztuk Plastycznych* (1960); *Wystawa ceramiki Heleny i Lecha Grześkiewiczów*. *Wystawa tkanin Jolanty Owidzkiej* (1960); *Mostra di arte grafica polacca* (1961); *Król Edyp* (1961); *Opowieści Hoffmanna* (1962); *Hamlet* (1962); *Cyrk* (1963).

1964

19 LUTEGO

Premiera trzech jednoaktówek Stanisława Mrożka: *Karol*, *Na pełnym morzu*, *Strip-tease*, w reżyserii Jana Biczyskiego w Teatrze Ateneum w Warszawie, ze scenografią Tomaszewskiego.

15 LIPCA

Ślub z Teresą Pągowską.

SIERPIEŃ

Książka zażaleń została nagrodzona złotym medalem na Internationale Buchkunst Ausstellung (IBA) w Lipsku.

PAŹDZIERNIK

Podróż po Europie Zachodniej z Teresą Pągowską i synem Filipem, trwająca do połowy grudnia. Odwiedzili m.in. Witolda Gombrowicza w jego domu w Vence.

21 GRUDNIA

Premiera dwóch krótkich dramatów Tadeusza Różewicza: *Śmieszny staruszek* i *Świadkowie albo nasza mała stabilizacja* w reżyserii Zdzisława Tobiasza i Janusza Warmińskiego w Teatrze Ateneum w Warszawie, ze scenografią Tomaszewskiego.

1966

1 CZERWCA

Wprowadzenie do obiegu banknotu tysięcznotowego z wizerunkiem Mikołaja Kopernika, projektu Henryka Tomaszewskiego i Juliana Pałki.

13 CZERWCA–31 SIERPNIA

Udział w I Międzynarodowym Biennale Plakatu w Warszawie, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

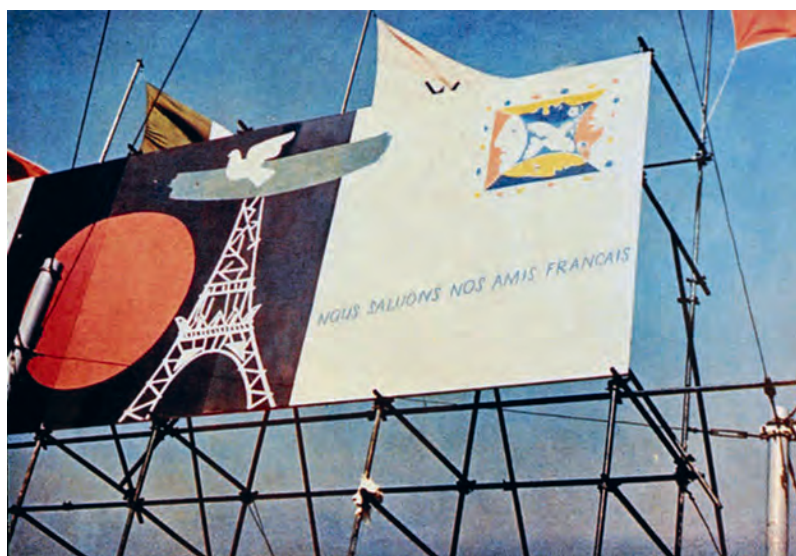
Otrzymał srebrny medal za projekt plakatu *Pokój między narodami* (1965).

CZERWIEC–LIPIEC

Udział w wystawie *Od Młodej Polski do naszych dni. Wystawa plakatu*, Muzeum Narodowe w Warszawie. Tomaszewski zaprojektował plakat do wystawy.

CZERWIEC–SIERPIEŃ

Udział w wystawie *Polish Graphic Arts and Posters*, Smithsonian Institute, Waszyngton.

Fragmety dekoracji ulicznej — fryzury zaprojektowanego wspólnie z Wojciechem Fangorem z okazji V Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów, ul. Marszałkowska, Warszawa, 1955

Projekt chusty festiwalowej autorstwa Henryka Tomaszewskiego, 1955

Henryk Tomaszewski, Teresa Pałowska i Stanisław Teisseyre w kawiarni Lajkonik, Warszawa, 1957, fot. Otto Axer

W redakcji „Przeglądu Kulturalnego”, Warszawa 1960. Od lewej siedzą: NN, Julian Przyboś, Czesław Bobrowski, Henryk Tomaszewski, Gustaw Gottesman

„Polska szkoła plakatu” pod pomnikiem kondotiera Colleonego na dziedzińcu Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, ok. 1960. U góry od lewej stoją: Waldemar Świerzy, Marian Stachurski, Henryk Tomaszewski, na dole: Eryk Lipiński, Roman Cieślęwicz, Jerzy Srokowski, Wiktor Górka, Teresa Byszewska, Jan Lenica, Tadeusz Jońkowski, Zbigniew Waszewski, Józef Mroszczak, Stanisław Zagórski

Henryk Tomaszewski z synem Filipem, 1964, fot. Teresa Pałowska

15 LIPCA–21 SIERPNIA

Udział w wystawie *Posters of Poland*, Modern Art Museum, Tokio.

7–9 PAŹDZIERNIKA

Jako delegat Związku Polskich Artystów Plastyków wziął udział w Milenijnym Kongresie Kultury Polskiej.

30 PAŹDZIERNIKA

Rada Państwa nadała Tomaszewskiemu tytuł profesora zwyczajnego.

1967

MAJ–CZERWIEC

Udział w wystawie *Art polonais*, Musée de Beaux-Arts, La Chaux-de-Fonds, Francja.

GRUDZIEŃ

Udział w II Ogólnopolskim Biennale Plakatu, Związek Polskich Artystów Plastyków, Katowice.

Otrzymał złoty medal za plakat *Pologne. Visitez la Pologne, admirez son joli folklore* (1966).

1968

4 CZERWCA–25 LIPCA

Udział w II Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

1969

MAJ

Udział w wystawie *Polski plakat filmowy 1947–67*, Muzeum

Narodowe w Poznaniu. Wystawa organizowana we współpracy z Centralą Wynajmu Filmów.

21 CZERWCA–20 LIPCA

Wystawa indywidualna: *Henryk Tomaszewski. Dessins et affiches*, Société des Beaux-Arts, Palais des Congrès, Biel/Bienne, Szwajcaria.

Tomaszewski zaprojektował plakat do wystawy.

1970

STYCZEŃ

Udział w III Ogólnopolskim Biennale Plakatu, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice.

Otrzymał wyróżnienie honorowe za plakat *Henryk Tomaszewski* (1969).

4 CZERWCA–20 SIERPNIA

Udział w III Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

Nagrodzony złotym medalem za plakat *Hadrian VII* (1969)

1971

1–30 WRZEŚNIA

Udział w wystawie *Vier Polnische Plakatkünstler. Roman Cieślęwicz, Jan Lenica, Josef Mroszczak, Henryk Tomaszewski*, Deutsches Plakat Museum, Essen.

Początek trwającej wiele lat współpracy z Państwowym Instytutem Wydawniczym w Warszawie. Ukazał się pierwszy tom z serii *Kolekcja Polskiej Literatury Współczesnej* z okładką projektu Tomaszewskiego.

LISTOPAD

Udział w IV Ogólnopolskim Biennale Plakatu, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice.

Otrzymał nagrodę Pracowni Sztuk Plastycznych w Warszawie za plakat *Jazz Jamboree '71* (1971).

1972

LUTY

Na pierwszej stronie nowo powstałego tygodnika kulturalnego „Literatura” ze zmienną częstotliwością zaczęły pojawiać się rysunkowe felietony Tomaszewskiego (ukazywały się w latach 1972–1973).

2 CZERWCA–20 SIERPNIA

Udział w IV Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

Tomaszewski zaprojektował plakat Biennale.

CZERWIEC

Udział w wystawie *Laureaci III Międzynarodowego Biennale Plakatu. Jukka Veistola, Tapio Salmemainen, Peter Lindholm, Henryk Tomaszewski, Armando Testa*, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa.

20 SIERPNIA–9 WRZEŚNIA

Udział w wystawie współczesnej sztuki polskiej *Atelier 72*, przygotowanej przez Ryszarda Stanisławskiego i Muzeum Sztuki w Łodzi, Richard Demarco Gallery, Edynburg.

SIERPIEŃ

Udział w wystawie *Polnische Grafik. Henryk Tomaszewski, Roman Cieślęwicz, Józef Mroszczak, Jan Lenica*, Westfalenhalle, Dortmund.

1972–1974

Pełnił funkcję dziekana Wydziału Grafiki warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

Henryk Tomaszewski i Julian Pałka przed wspólnie zaprojektowanym plakatem *Praha, Berlin, Warszawa*. XV Jubileuszowy Międzynarodowy Kolarski Wyścig Pokoju, 1962

Henryk Tomaszewski i Teresa Pągowska podczas otwarcia I Międzynarodowego Biennale Plakatu, Zachęta, Warszawa, 1966

1973

14 PAŹDZIERNIKA

Otrzymał nagrodę I stopnia za szczególne osiągnięcia w dziedzinie dydaktyczno-wychowawczej przyznaną przez Ministra Kultury.

1974

19 KWIEŹNIA–30 CZERWCA

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Orig. Zeichnungen aus seinem „Beschwerdebuch“*, Galerie Warschau, Berlin.

Otwarcie wystawy *Vier Polnische Plakat-künstler*, Deutsches Plakat Museum, Essen, 1971.
Od lewej: Henryk Tomaszewski, NN, Józef Mroszczak, Jan Lenica, Roman Cieśliewicz

3 CZERWCA–30 SIERPNIA

Udział w V Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

1975

11 CZERWCA

Otrzymał tytuł Royal Designer of Industry, przyznany przez The Royal Society of Arts w Londynie. Tym samym dołączył do wąskiego grona projektantów uhonorowanych tym tytułem, wśród których byli m.in.: Alvar Aalto, Charles Eames, Walter Gropius, Jan Tschichold, Paul Rand, Saul Bass, Saul Steinberg. Uroczystość nadania tytułu odbyła się 3 czerwca 1976 roku w siedzibie Towarzystwa w Londynie.

30 SIERPNIA–26 WRZEŚNIA

Udział w wystawie *Contemporary Polish Posters*, Museum of Modern Art, Kamakura, Japonia; następnie prezentowana w Gunma Prefectural Museum of Modern Art, Nara Prefectural Museum of Modern Art, Hyogo Prefectural Museum

of Modern Art, Hiroshima Prefectural Museum, Japonia.

Udział w 6 Biennale Plakatu Polskiego, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice.

Otrzymał srebrny medal za plakat *Ja, Ty, On, Ojczyzna, My sumą Jej wartości* (1973).

1976

9 CZERWCA–29 SIERPNIA

Udział w VI Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

1977

2 CZERWCA–28 SIERPNIA

Udział w Lahti II Poster Biennale, Lahti Art Museum, Finlandia.

Udział w 7 Biennale Plakatu Polskiego, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice.

Otrzymał srebrny medal za plakat *Krytycy sztuki proponują* (1975).

Zaczął projektować dwie serie wydawnicze polskiej poezji współczesną dla PIW-u. Zaprojektował ponad osiemdziesiąt okładek w tzw. białej serii i milimetrowej. Tomiki z charakterystycznymi okładkami Tomaszewskiego ukazywały się do 1990 roku.

1978

1 CZERWCA–20 SIERPNIA

Udział w VII Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

19 PAŹDZIERNIKA–3 GRUDNIA

Udział w wystawie *Poolse affiches uit eigen collectie*, Stedelijk Museum Amsterdam.

1979

3 MAJA–29 LIPCA

Udział w Lahti III Poster Biennale, Lahti Art Museum, Finlandia.

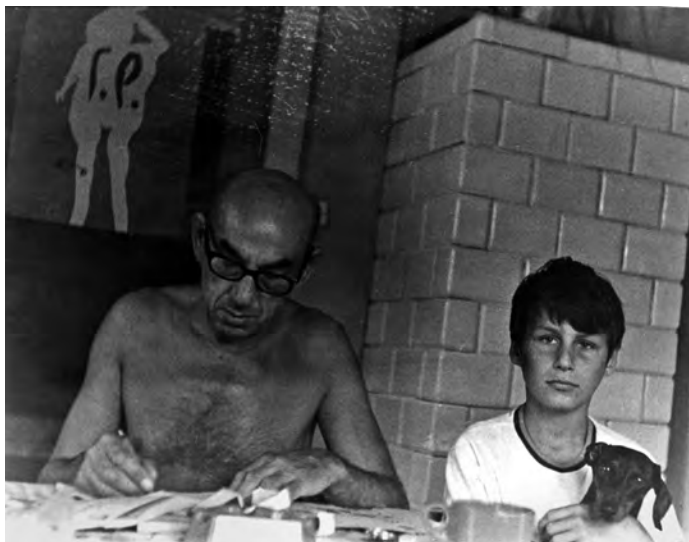
Otrzymał I nagrodę za plakat *50-ème Anniversaire de l'Union Internationale de la Marionnette* (1978).

Henryk Tomaszewski z Wojciechem Fangorem i Magdaleną Shummer-Fangor w ich domu w Summit, New York, 1979, fot. Teresa Pągowska

Henryk Tomaszewski z Wojciechem Fangorem w Summit, New York, 1979, fot. Teresa Pągowska

Henryk Tomaszewski z synem Filipem, wakacje na Suwalszczyźnie, wieś Wojciech, 1971, fot. Teresa Pągowska

Teresa Pągowska i Henryk Tomaszewski w swoim mieszkaniu przy ul. Szpitalnej, Warszawa, połowa lat 70.

22 CZERWCA

Otrzymał nagrodę I stopnia za twórczość artystyczną, przyznaną przez Prezesa Rady Ministrów.

30 WRZEŚNIA–11 LISTOPADA

Pobył w USA na zaproszenie Meridian International Center w Washingtonie. Udział w The Alliance Graphique Internationale (AGI) Student Symposium na Uniwersytecie Stanowym w Nowym Jorku (21–28 października). Przez resztę pobytu podróżował wraz z Teresą Pągowską po Stanach Zjednoczonych, odwiedzili m.in.: Waszyngton, Los Angeles, San Francisco, Boston, Nowy Jork.

Udział w 8 Biennale Plakatu Polskiego, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice.

Otrzymał Grand Prix za plakat *50-ème Anniversaire de l'Union Internationale de la Marionnette* (1978).

1980

20 CZERWCA–30 SIERPNIA

Udział w VIII Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

1981

15 LUTEGO

Wygłosił wykład o swojej metodzie pedagogicznej w ramach 7. Seminarium ICOGRADA, Odeon Cinema, Londyn.

CZERWIEC–LPIEC

Udział w wystawie *Poljski plakat*, Mestna Galerija, Piran, Słowenia.

3 PAŹDZIERNIKA–13 LISTOPADA

Udział w wystawie The Colorado International Invitational Poster Exhibition, Colorado State University, Center Gallery, Clara Hatton Gallery, Fort Collins. Otrzymał I nagrodę za plakat *Stanisław Tym, Pralnia* (1981).

11–13 GRUDNIA

Uczestnik Niezależnego Kongresu Kultury Polskiej w Teatrze Dramatycznym w Warszawie. Obrady kongresu przerwało wprowadzenie stanu wojennego w nocy z 12 na 13 grudnia.

1982

16 CZERWCA–19 WRZEŚNIA

Udział w *X Biennale užité grafiky / X Biennale of Graphic Design*, Moravská Galerie, Brno.

1983

26 LISTOPADA

Premiera sztuki Miry Michałowskiej *Róża jest różą jest różą*, w reżyserii Wojciecha Siemiona ze scenografią Tomaszewskiego, Teatr Stara Prochownia, Warszawa.

1984

26 WRZEŚNIA

Otrzymał Nagrodę Alfreda Jurzykowskiego przyznaną twórcom pochodzenia polskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury przez The Alfred Jurzykowski Foundation w Nowym Jorku.

30 WRZEŚNIA

Zakończył pracę w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, przechodząc na emeryturę. W następnym roku akademickim 1984/1985 pracował jeszcze z czterema dyplomantami.

WRZESIEŃ–PAŹDZIERNIK

Pierwsza indywidualna wystawa Tomaszewskiego w Polsce — *Henryk Tomaszewski. Grafika*, Galeria Sztuki Alicji i Bożeny Wahl, Warszawa.

1985

11 MAJA–1 WRZEŚNIA

Udział w Lahti VI Poster Biennale, Lahti Art Museum, Finlandia.

12 CZERWCA–11 SIERPNIA

Udział w 1st International Triennial of Poster in Toyama, Museum of Modern Art, Toyama, Japonia.

Udział w 11 Biennale Plakatu Polskiego, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice.

Otrzymał medal honorowy za plakat *Warszawska Jesień*. 26 *Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej* (1983).

Henryk Tomaszewski w swojej pracowni w domu przy ul. Jazgarzewskiej, Warszawa, 1980, fot. Jerzy Sabara

Henryk Tomaszewski w swojej pracowni w domu przy ul. Jazgarzewskiej, Warszawa, 1979, fot. Antonina Garnuszewska

Henryk Tomaszewski z Teresą Pągowską na ulicy w San Francisco, 1979, fot. Marek Majewski

1986

6 CZERWCA–24 LIPCA

Udział w XI Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa.

Otrzymał nagrodę ICOGRADA za plakat *Manekiny* (1985).

18 CZERWCA–21 WRZEŚNIA

Udział w XII Biennale of Graphic Design, Moravská Galerie, Brno.

1987

MAJ

Udział w Lahti VII Poster Biennale, Lahti Art Museum, Finlandia.

WRZESIEŃ

Rada Państwa nadała Tomaszewskiemu tytuł Zasłużonego dla Kultury Narodowej.

Udział w 12 Biennale Plakatu Polskiego, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice.

Otrzymał Grand Prix na za plakat *Edward II* (1986).

1988

MARZEC

Prefektura departamentu Seine-Saint-Denis zamówiła u Tomaszewskiego projekt muralu na jedną ze ścian rogatkowych w Bobigny. Po wizycie studyjnej w listopadzie zaprojektował kompozycję typograficzną *Bon jour*. Prace nad projektem ukończył w marcu 1989 roku, mural nie został jednak zrealizowany.

20 MAJA–31 CZERWCA

Udział w wystawie *Impressions polonaises. Exposition d'affiches polonaises*, Théâtre municipal d'Angers, Angers, Francja.

6 CZERWCA–27 SIERPNIA

Udział w XII Międzynarodowym Biennale Plakatu, CBWA „Zachęta”, Warszawa. Zdobył dwie nagrody: złoty medal za plakat *Teresa Pągowska* (1986) i srebrny medal za plakat *Edward II* (1986).

28 CZERWCA–28 SIERPNIA

Udział w 2nd International Triennial of Poster in Toyama, Museum of Modern Art, Toyama, Japonia.

Wystawa *Affiches de Pologne 1945–1988. Hommage à Henryk Tomaszewski*, Centre de la Gravure et de l'Image imprimée, La Louvière, Belgia.

1989

21 KWIEŚNIA–3 MAJA

Udział w wystawie *Exposition 66 affiches pour les droits de l'homme*, Artis 89, Paryż. Wystawa plakatów zaprojektowanych z okazji dwusetnej rocznicy ogłoszenia Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela z 1789 roku.

Tomaszewski zaprojektował plakat *Liberté, Égalité, Fraternité, dans la pure biosphère* (1989).

PAŹDZIERNIK–LISTOPAD

Udział w 13 Biennale Plakatu Polskiego, Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice.

Zdobył Grand Prix za plakat *Józef Szajna. Plastyka i teatr* (1986).

Uchonorowany Nagrodą Miasta Warszawy za rok 1988.

1990

CZERWIEC

Udział w wystawie *Laureaci XII Międzynarodowego Biennale Plakatu: Masuteru Aoba, Shin Matsunaga, Henryk Tomaszewski*,

Henryk Tomaszewski z Shigeo Fukudą na wernisażu swojej wystawy w Galerii Sztuki Alicji i Bożeny Wahl, Warszawa, 1984, fot. Piotr Cieśla

Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa.

1991

20 KWIEŚNIA–2 CZERWCA

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Affiches tekeningen*, Stedelijk Museum Amsterdam.

5 CZERWCA–5 WRZEŚNIA

Udział w 3rd International Triennial of Poster in Toyama, Museum of Modern Art, Toyama, Japonia.

Zdobył brązowy medal za plakat *XIII Międzynarodowe Biennale Plakatu* (1990).

15 CZERWCA–15 WRZEŚNIA

Udział w Lahti IX Poster Biennale, Lahti Art Museum, Finlandia.

1991

13–20 MAJA

Udział w wystawie *La Gitane inspire 45 affichistes. Hommage à Max Ponty*, Théâtre National de Chaillot, Paryż.

Tomaszewski znalazł się wśród 45 najwybitniejszych światowych grafików, zaproszonych do zaprojektowania plakatu mającego nawiązywać do słynnego projektu Maxa Ponty'ego dla papierosów marki Gitane.

1992

6–28 KWIEŚNIA

Wystawa indywidualna: *Henryk Tomaszewski*, Ginza Graphic Gallery, Tokio.

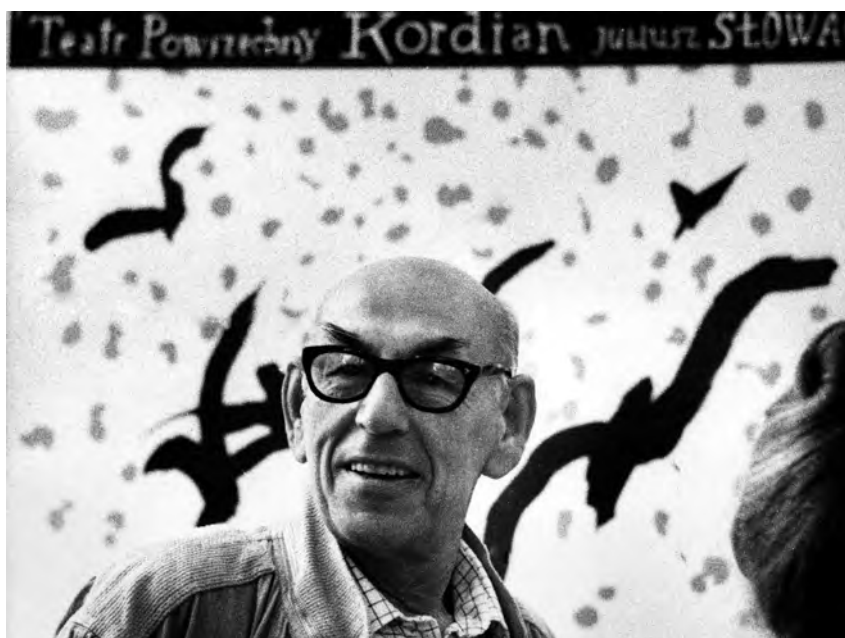
1993

1–19 KWIEŚNIA

Udział w wystawie *100 Years of Polish Poster Art from the Collection of Poster Museum in Wilanów*, Yurakucho Art Forum, Tokio.

27 MAJA–4 CZERWCA

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Plakate*, ifa-Galerie, Berlin.

Henryk Tomaszewski na wernisażu swojej wystawy w Galerii Sztuki Alicji i Bożeny Wahl, Warszawa, 1984, fot. Wojciech Druszcz

Retrospektywa przygotowana przez Zdzisława Schuberta, której towarzyszył pierwszy naukowy katalog Henryka Tomaszewskiego. Wystawa pokazywana następnie w Muzeum Narodowym w Poznaniu (24 października–28 listopada) oraz w Uměleckoprůmyslové Muzeum w Pradze (21 stycznia–27 lutego 1994).

12 CZERWCA–12 WRZEŚNIA

Udział w Lahti X Poster Biennale, Poster Museum, Lahti, Finlandia.

CZERWIEC–SIERPIEŃ

Udział w wystawie *100 lat polskiej sztuki plakatu / 100th Anniversary of Polish Poster Art*, Pawilon Wystawowy, Kraków. Wystawa pokazywana następnie w Stadttheater w Heilbronn oraz Instytucie Kultury Polskiej w Londynie.

Udowodniony nagrodą za „wybitną rolę w kształtowaniu grafiki książkowej” w konkursie na Najpiękniejszą Książkę Roku organizowanym przez Polskie Towarzystwo Wydawców Książek.

1994

2 CZERWCA–4 WRZEŚNIA

Udział w 4th International Triennial of Poster in Toyama, Museum of Modern Art, Toyama, Japonia.

Zdobył srebrny medal za plakat *Ars erotica* (1993).

CZERWIEC–SIERPIEŃ

Udział w XIV Międzynarodowym Biennale Plakatu, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa.

12 WRZEŚNIA

Został odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

1995

7 MARCA–22 KWIEŚNIA

Wystawa i konferencja *Henryk Tomaszewski, graphismes et pedagogie*, Blanc-Mesnil, Francja.

8 KWIEŚNIA–7 CZERWCA

Udział w wystawie *Plakatansichten — fünf internationale Künstler: Henryk Tomaszewski, Uwe Loesch, Gérard Paris-Clavel, Volker Pfüller, Werner Jeker*, Brandenburgische Kunstsammlungen, Cottbus, Niemcy.

21 PAŹDZIERNIKA–31 LISTOPADA

Udział w Helsinki International Poster Biennial '95, Museum of Applied Art, Helsinki.

PAŹDZIERNIK–LISTOPAD

Udział w 14 Biennale Plakatu Polskiego, Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice.

Zdobył złoty medal za plakat *Ars erotica* (1993).

1996

12 LUTEGO–1 MARCA

Wystawa *Henryk Tomaszewski. Posters*, School of Visual Arts, Nowy Jork.

5–30 CZERWCA

Wystawa *Perspektywy plakatowe: Werner Jeker, Uwe Loesch, Gerard Paris-Clavel, Volker Pfüller, Henryk Tomaszewski*, Galeria Miejska Arsenał, Poznań.

28 WRZEŚNIA–22 PAŹDZIERNIKA

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Wystawa plakatów i rysunków*, Galeria Grafiki i Plakatu, Warszawa.

1997

15 STYCZNIA–14 LUTEGO

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Plakátkiállitása*, Instytut Polski, Budapeszt.

LISTOPAD–GRUDZIEŃ

Udział w 15 Biennale Plakatu Polskiego, Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice.

Tomaszewski otrzymał honorowe wyróżnienie za całokształt dorobku twórczego.

1998

15 STYCZNIA–15 LUTEGO

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Graphic artist*, La Maison de la Culture de Bourges, Francja.

Henryk Tomaszewski przed plakatem swojej wystawy w Stedelijk Museum Amsterdam, 1991

Filip Pałowski, Henryk Tomaszewski, Andrzej Klimowski i Teresa Pałowska podczas otwarcia wystawy w Stedelijk Museum Amsterdam, 1991

1999

10 CZERWCA–31 SIERPNIA

Pierwsza indywidualna wystawa artysty w Muzeum Plakatu w Wilanowie: *Henryk Tomaszewski — plakaty*, zorganizowana z okazji jego 85 urodzin.

21 GRUDNIA–10 STYCZNIA 2000

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Plakati*, Mestna Galerija, Lublana.

2003

13 LISTOPADA–26 STYCZNIA

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Visual Linguist*, Art Institute of Boston at Lesley University, Boston.

2005

11 KWIETNIA–MAJ

Wystawa zbiorowa *Uśmiech Akademii. W kręgu Henryka Tomaszewskiego, jego uczniów, następców, przyjaciół*.

Wystawa w 100-lecie ASP w Warszawie, Muzeum Karykatury, Warszawa.

1 CZERWCA–3 WRZESIEŃ

Udział w wystawie *100 Posters from 10 Countries 1958–1968*, Galleria Gottardo, Lugano.

11 WRZEŚNIA

Po długiej chorobie Henryk Tomaszewski zmarł w swoim domu w Warszawie.

15 WRZEŚNIA

Pośmiertnie odznaczony przez Ministra Kultury złotym medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

2006

15 MAJA–25 CZERWCA

Wystawa indywidualna: *Henryk Tomaszewski* w ramach *Dix-septième Festival international de l'affiche et des arts graphiques de Chaumont 2006*, Maison du Livre et de l’Affiche, Chaumont.

CZERWIEC

W regulaminie XX Międzynarodowego Biennale Plakatu pojawia się nowa kategoria konkursowa — Złoty Debiut im. Henryka Tomaszewskiego.

29 WRZEŚNIA–30 PAŹDZIERNIKA

Wystawa *Henryk Tomaszewski (1914–2005)*, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa.

2010

29 PAŹDZIERNIKA–16 STYCZNIA 2011

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. Legenda polskiego plakatu. Dzieło i postać*, Państwowa Galeria Sztuki, Sopot. Wystawa następnie prezentowana w Miejskiej Galerii Sztuki w Łodzi (15 lutego–13 marca 2011).

2013

2–25 GRUDNIA

Wystawa indywidualna *Henryk Tomaszewski. The Poetic Spirit*, Ginza Graphic Gallery, Tokio.

Katalog plakatów

Katalog obejmuje wszystkie drukowane plakaty Henryka Tomaszewskiego, w tym te, które się nie zachowały lub nie zostały odnalezione, ale których istnienie jest potwierdzone w źródłach. Powstał on w oparciu o archiwum artysty, zbiory publiczne i prywatne oraz katalog opracowany przez Zdzisława Schuberta [zob. bibliografia, s. 237, *Henryk Tomaszewski. Plakat* (1993)], którego stanowi uzupełnienie. Nota katalogowa zawiera następujące dane: tytuł, datę powstania, technikę druku, wymiary, sposób sygnowania, informacje o zamawiającym i miejscu druku, informacje o nagrodach oraz ewentualnych kolejnych wydaniach. Brak którejkolwiek z tych informacji oznacza, że nie jest ona znana. W katalogu podaję sygnatury plakatów z dwóch największych publicznych zbiorów: Muzeum Plakatu w Wilanowie, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie oraz Muzeum Narodowego w Poznaniu, a sygnatury innych zbiorów w przypadku niereprezentowania w zbiorach wyżej wymienionych.

AGNIESZKA SZEWCZYK

SKRÓTY:

CBWA — Centralne Biuro Wystaw Artystycznych „Zachęta”

CWF — Centrala Wynajmu Filmów

DWAG — Dział Wydawnictw Artystyczno-Graficznych

KAW — Krajowa Agencja Wydawnicza

MN — Muzeum Niepodległości w Warszawie

MNP — Muzeum Narodowe w Poznaniu

MP — Muzeum Plakatu w Wilanowie, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie

WAG — Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne

ZPAP — Związek Polskich Artystów Plastyków

ZPR — Zjednoczone Przedsiębiorstwa Rozrywkowe

d. — u dołu

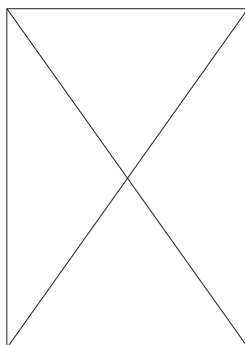
g. — u góry

l. — z lewej

p. — z prawej

pośr. — pośrodku

sygn. — sygnowany

Moje wiano to książeczka oszczędnościowa KKO 1937
Komunalna Kasa Oszczędności, Warszawa
Niezachowany, notowany w: Barbara Kwiatkowska, *Henryk Tomaszewski*, Arkady, Warszawa 1959, s. 37; Szymon Bojko, *Polska sztuka plakatu*, WAG, Warszawa 1971, s. 141

Bogate żniwa to moje oszczędności w KKO 1937
sygn. l. d.: TOMASZEWSKI 37
Komunalna Kasa Oszczędności, Warszawa
Niezachowany, notowany w: Barbara Kwiatkowska, *Henryk Tomaszewski*, Arkady, Warszawa 1959, s. 37; Szymon Bojko, *Polska sztuka plakatu*, WAG, Warszawa 1971, s. 141

Polska na szlaku Józefa Piłsudskiego 1939
litografia, 101,5 x 71
niesygnowany
Rotofot, Warszawa
Biblioteka Główna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Pl 27
Współautorzy: Bohdan Bocianowski, Władysław Szomański

Gwałt zadany siłą musi być siłą odparty 1939
rotograwiura, 49 x 66,5
sygn. ze składu l. d.: H. TOMASZEWSKI
Wznowiony w 1965 w 100 egzemplarzach, prawdopodobnie na potrzeby filmu

Stanisław Wyspiański, Wesele, Teatr Wojska Polskiego, Gmach Teatru Miejskiego, 1944
litografia, 60,4 × 44,4
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 44
Teatr Wojska Polskiego / Litografia
A. Jarzyński, Lublin
MNP PI 4401
MP Pl. 10854
Wznowiony w 1955 ze zmianami w partii napisów: Stanisław Wyspiański, Wesele, Teatr Domu Wojska Polskiego, offset 70 × 50, druk: Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa

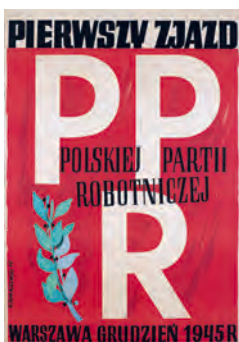
Aleksander Fredro, Dożywocie, Teatr Wojska Polskiego 1945
litografia, 62,5 × 44
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 45
Teatr Wojska Polskiego, Lublin / Litografia A. Jarzyński, Lublin

Niech żyje 1 Maja 1945
litografia, 99 × 70,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 45.
Centralny Zarząd Polityczno-Wychowawczy Wojska Polskiego, Komitet Obchodów 1 Maja, Łódź / Zakład Graficzny B. Kotkowski i S-ka, Łódź
MP PI 8171
MN PI 396

PPR wczoraj w walce, dziś w odbudowie kraju 1945
litografia, 69,5 × 49,5
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 45.
Zakłady Graficzne nr 1
MN PI 4185

Pierwszy Zjazd Polskiej Partii Robotniczej, Warszawa, grudzień 1945 r 1945
offset, 99 × 69
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 45.
Komitet Centralny PPR, Państwowe Wydawnictwo „Prasa Wojskowa” / Drukarnia nr 4, Łódź
MP PI 794

Budujemy nowy dom Polskę Ludową, Krajowy Zlot Młodzieży ZWM, Warszawa 21–22 VII 1946 1946
offset, 84,2 × 59,2
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 46.
Zarząd Główny Związku Walki Młodych, Warszawa / Drukarnia Świętego Wojciecha, Poznań
MNP PI 9950
MP PI 4370

Krajowy Zlot Młodzieży ZWM, Warszawa, 21–22 lipiec 1946
offset, 84 × 59
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 46
Zarząd Główny Związku Walki Młodych, Warszawa / Zakłady Graficzne pod zarządkiem państwowym, Toruń
MP PI 4369
MN PI 859

Niech żyje 1 Maja — Święto Świata Pracy, PPR 1946
offset, 69,5 × 99,5
sygn. l. s.: H. TOMASZEWSKI 46
Główny Zarząd Polityczno-Wychowawczy Wojska Polskiego, Wydział Propagandy KC PPR, Państwowe Wydawnictwo „Prasa Wojskowa” / Drukarnia nr 4, Łódź
MP PI. 8345
MN 538

Warszawa, 17 I 1945–17 I 1946
1946
litografia, 68,5 x 51
sygn. l. pośr.: H. TOMASZEWSKI 46
Oddział Propagandy Głównego Zarządu
Polityczno-Wychowawczego Wojska Polskiego,
Łódź / Litografia Oddziału Propagandy Głównego
Zarządu Polityczno-
Wychowawczego Wojska Polskiego, Łódź
MP Pl. 26357
MN 356

Baryłeczka [film prod. francuskiej,
reż. Christian Jaque]
1947
offset, 81 x 61
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 47.
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 9951, PI 4262
MP PI 13764, PI 5381
I nagroda równorzędna na *Internationale Plakat
Ausstellung mit Karikatureschad, Wiedeń, 1948*
Wznowiony w 1954, offset, 80,5 x 60,5,
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa

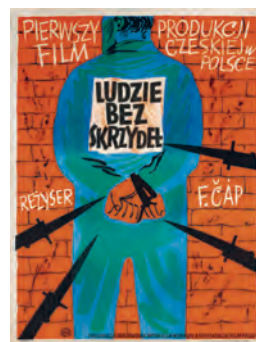
Bitwa o szynę [film prod. francuskiej,
reż. René Clément]
1947
offset, 86,4 x 61
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 47
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 372

Jasne Łany [film prod. polskiej,
reż. Eugeniusz Cękałski]
1947
offset, 99 x 70
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 47
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 1847

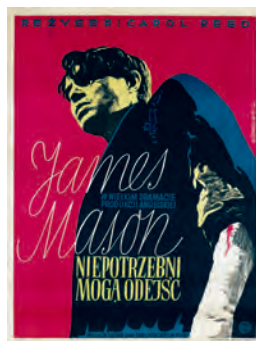
Knock-out [film prod. radzieckiej,
reż. Andriej Frołow]
1947
offset, 86,5 x 60,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 47
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 9953
MP PI 3789

Ludzie bez skrzydeł [film prod.
czeskiej, reż. František Čáp]
1947
offset, 81,6 x 61
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 47
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 2327
MP PI 3811
I nagroda równorzędna na *Internationale Plakat
Ausstellung mit Karikatureschad, Wiedeń 1948*
Wznowiony w 1957, offset, 80,5 x 61,
CWF, Warszawa / Zakład Graficzny
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Mścivi jastrząb [film prod.
amerykańskiej, reż. Howard Hawks]
1947
offset, 100 x 70
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 47
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Drukarnia Państwowa, Zakład nr 1, Łódź
MP PI 8361

Niepotrzebni mogą odejść [film prod.
angielskiej, reż. Carol Reed]
1947
offset, 81,5 x 61
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 47.
Film Polski, Centralne Biuro
Wynajmu Filmów, Łódź
MNP PI 2290
MP PI 3512
I nagroda równorzędna na *Internationale Plakat
Ausstellung mit Karikatureschad, Wiedeń, 1948.*
Wznowiony w 1957, offset, 81,5 x 61,5,
CWF, Warszawa / Zakład Graficzny
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Noc grudniowa [film prod. francuskiej,
reż. Curtis Bernhardt]
1947
offset, 86 × 61
sygn. p. pośr.: H. TOMASZEWSKI 47
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 9952
MP PI 8366

Symfonia pastorałna [film prod.
francuskiej, reż. Jean Delannoy]
1947
offset, 86,5 × 61
sygn. p. ś.: H. TOMASZEWSKI 47
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 2884, PI 2292
MP PI 3543
I nagroda równorzędna na *Internationale Plakat
Ausstellung mit Karikaturenschad*, Wiedeń, 1948
Wznowiony w 1957, offset, 86,5 × 61,5,
CWF, Warszawa / Zakład Graficzny
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Flip i Flap. Wilki morskie [film prod.
USA, reż. Gordon Douglas]
1947
offset, 84,5 × 61
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 47.
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 9954, PI 2288
MP PI 3325
Wznowiony w 1957, offset, 85 × 61,
CWF, Warszawa / Zakład Graficzny
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Zwycięzcy stepów [film prod.
angielskiej, reż. Harry Watt]
1947
offset, 86,5 × 59,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 47
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu
Filmów, Łódź / Zakłady Graficzne
Spółdzielni Wydawniczej „Książka”, Łódź
MP PI 12481

Wiosna [film produkcji radzieckiej,
reż. Grigorij Aleksandrow]
1947
offset
sygn. p. d.: „H. TOMASZEWSKI 47”
Film Polski

Goal [film prod. radzieckiej, reż.
S. Derewianski i I. Zemgano]
1947
offset, 85,5 × 60,5
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 47. /
Centralne Biuro Wynajmu
Filmów LIT. G.Z.P.W.W.P

Czarny Narcyz [film prod. angielskiej,
reż. Michael Powell, Emeric Pressburger]
1948
offset, 82 × 59,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 48
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu
Filmów, Łódź / Państwowe Łódzkie
Zakłady Graficzne, Łódź
MNP PI 2289
MP PI 10839
Wznowiony w 1957, offset, 82 × 61,5,
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Druga Doroczna Wystawa. Malarstwo,
rzeźba, grafika, czerwiec 1948
1948
litografia, 70 × 50
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 48
ZPAP, Warszawa / Litografia Artystyczna
W. Głównzewski, Warszawa
MP PI 890

Football
1948, druk 1988
sitodruk, 89 × 62
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 48
Centre de la Gravure et de l'Image Imprimée,
La Louvière Cameleon, Bruksela
MNP PI 10136
MP PI 27638
I nagroda w konkursie krajowym
na plakat olimpijski, 1948
Nakład plakatu wydrukowano także przez
Bancrest Woldwide Ltd. dla IKEA, offset, 100 × 70
Wznowiony z okazji Euro 2012
przez Filipa Pagowskiego

Gruźlica opóźnia dzieło odbudowy
1948
offset, 86 × 61,5
sygn. l. g.: H. TOMASZEWSKI 48.
Ministerstwo Zdrowia, Warszawa /
Zakłady Graficzne „Styl”, Kraków
MNP PI 1926
MP PI 8367

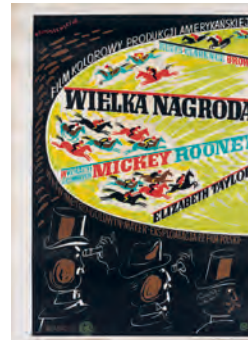
Szczepienia przeciwgruźlicze
zmniejszają pięciokrotnie możliwość
zachorowania na gruźlicę
1948
offset, 86,5 × 61
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 48
Ministerstwo Zdrowia, Warszawa /
Zakłady Graficzne „Styl”, Kraków
MNP PI 1925

Obywatel Kane [film prod. USA,
reż. Orson Welles]
1948
offset, 100 × 70
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 48
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu Filmów,
Łódź / Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 14559, PI 3247
MP PI 3318
I nagroda równorzędna na *Internationale Plakat
Ausstellung mit Karikatureschad*, Wiedeń, 1948
Wznowiony w 1957, offset, 86 × 61,5,
druk: Zakłady Graficzne „Dom
Słowa Polskiego”, Warszawa

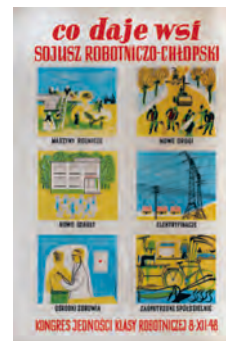
Światowy Kongres Intelktualistów w Obronie
Pokoju, Wrocław 25–28 VIII 1948, Polska
1948
offset, 99,5 × 69,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 48.
Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”,
Warszawa / Drukarnia Wojskowego
Instytutu Geograficznego, Warszawa
MNP PI 1864
MP PI 8321, PI 3312
Wydany w kilku wersjach językowych

Wielka nagroda [film prod. USA,
reż. Clarence Brown]
1948
litografia, 80,5 × 61
sygn. l. g.: H. TOMASZEWSKI 48.
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu
Filmów, Łódź / Litografia Artystyczna
W. Główczewski, Warszawa
MNP PI 9955
MP PI 3788

Życie Emila Zoli [film prod. USA,
reż. William Dieterle]
1948
litografia, 86,5 × 59,5
sygn. p. ś.: H. TOMASZEWSKI 48
Film Polski, Centralne Biuro Wynajmu
Filmów, Łódź / Litografia Artystyczna
W. Główczewski, Warszawa
MP PI 3806

Co daje wsi sojusz robotniczo-rolniczy.
Kongres Jedności Klasy Robotniczej, 8 XII 49
1948
offset, 97,5 × 67,5
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI
Prasa Wojskowa, Warszawa /
Drukarnia nr 3, Warszawa
MN PI 830

Rok Chopinowski 1949, Polska 1949
litografia, 85,5 x 61
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 49
Towarzystwo im. F. Chopina, Warszawa / Zakład Graficzny „Styl”, Kraków
MNP PI 00375; MP PI 3320
Wydany w kilku wersjach językowych
Bez wiedzy i zgody autora plakat wydano jeszcze dwukrotnie ze zmienionymi napisami: Chopin, 1949, litografia, 70 x 50, Towarzystwo im. F. Chopina, Warszawa / Zakład Graficzny „Styl”, Kraków; X Festiwal Chopinowski, Duszniki Zdrój, 27–29.VIII.1955, 1955, offset, 83 x 60,5, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Warszawa / Drukarnia im. Rewolucji Październikowej, Warszawa

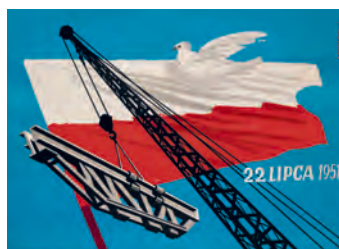
[Afisz Teatru Współczesnego w Warszawie] ok. 1949
offset, wymiary różne
niesygnowany
Teatr Współczesny w Warszawie
Afisz wykorzystywany do dnia dzisiejszego, z biegiem lat w projekcie wprowadzono zmiany, zachowując elementy i kolorystykę zaprojektowaną przez Tomaszewskiego

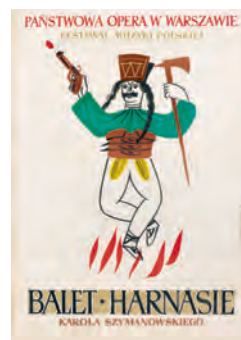
Molier, Świętoszek, Teatr Narodowy 1950
offset, 100 x 70
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 50.
Teatr Narodowy, Warszawa / Państwowe Wojskowe Zakłady Graficzne Oddział 14, Warszawa
MNP PI 2867
MP PI 3231
Autor prawdopodobnie wykorzystał swój projekt z 1946

Cienie na torach [film prod. NRD, reż. Erich Freund] 1951
offset, 99,5 x 68
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 51.
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 4402, PI dep. 1188
MP PI 3333
Wydany także w formacie B2

22 Lipca 1951 1951
offset, 49 x 67
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI. 51.
DWAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 8343
I nagroda równorzędna na I Ogólnopolskiej Wystawie Plakatu, Warszawa, 1953

Balet Harnasie Karola Szymanowskiego, Państwowa Opera w Warszawie, Festiwal Muzyki Polskiej 1951
offset, 86 x 60,6
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 51.
Państwowa Opera, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 5779
MP PI 2036

Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości, 9 września 1951 1951
offset, 98,8 x 69
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 51
DWAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MP PI 13757

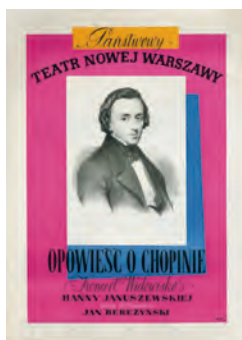
Dla nich budujemy nowe szczęśliwe życie, Dni Oświaty, Książki i Prasy, maj 1951 1951
offset, 99 x 67
sygn. p. ś.: H. TOMASZEWSKI 51.
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MN 294
I nagroda równorzędna na I Ogólnopolskiej Wystawie Plakatu, Warszawa, 1953

Ogólnopolska Wystawa Książki i Ilustracji, wrzesień 1951
1951
offset, 99 × 67,5
sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI 51.
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne „Książka i Wiedza”, Warszawa
MP PI 12477

Dwa tygodnie w raju, Państwowy Teatr Syrena 1951
offset, 98 × 68
sygn. p. ś.: H.TOMASZEWSKI 51.
Teatr Syrena, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 12479

Opowieść o Chopinie, koncert-widowisko Hanny Januszewskiej, Państwowy Teatr Nowej Warszawy 1951
offset, 86 × 61
sygn. p. d.: H. T. 51
Państwowy Teatr Nowej Warszawy, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 11027
MP PI 24257

Młodość Chopina [film prod. polskiej, reż. Aleksander Ford] 1952
sygn. H. T. 52
Notowany w: Barbara Kwiatkowska, Henryk Tomaszewski, Arkady, Warszawa 1959, s. 43

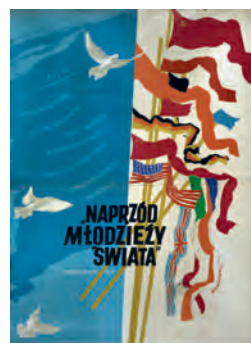
Młodość Chopina [film prod. polskiej, reż. Aleksander Ford] 1952
offset, 99,8 × 68
niesygn.
CWF, Łódź

Carmen w Hollywood [film prod. NRD, reż. Gerhard Klein] 1952
offset, 98,5 × 68
sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI 52
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 2287
MP PI 6273

Ditta [film prod. duńskiej, reż. Bjarne Genning Jensen] 1952
offset, 98 × 68
sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI 52
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 71, PI3865
MP PI 3324, PI 3548, PI 3323
Wydany także w formacie B2.
I nagroda równorzędna na I Ogólnopolskiej Wystawie Plakatu, Warszawa, 1953
Wznowiony w 1954, offset, 85 × 60,
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa

Naprzód młodzieży świata [film dokumentalny prod. radzieckiej i NRD] 1952
offset, 136 × 100
sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI 52
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne „Dom Słowa Polskiego”
MNP PI 4404
MP PI 3332

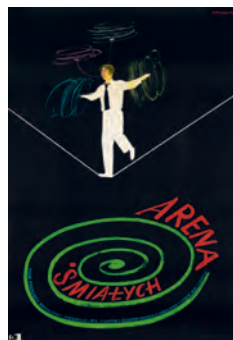
Pierwsze dni [film prod. polskiej,
reż. Jan Rybkowski]
1952
offset, 100 × 68
sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI 52
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
i Wydawnicze „Dom Słowa Polskiego”
MNP PI 4403, PI 1187
MP PI 3317
Wydany także w formacie B2
Wznowiony w 1988, Lubelskie Zakłady Graficzne

Pod niebem Sycylii [film prod.
włoskiej, reż. Pietro Germi]
1952
offset, 68 × 99
sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI 52
Dział Wydawnictw Artystyczno-Graficznych
R.S.W. „Prasa” / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 2866, PI 2328
MP PI 3328
I nagroda równorzędna na I Ogólnopolskiej
Wystawie Plakatu, Warszawa, 1953
Wznowiony w 1957, offset, 59,5 × 86, Dział
Wydawnictw Artystyczno-Graficznych
R.S.W. „Prasa” / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Wielki cyrk, Teatr Syrena
1952
offset, 86 × 61
sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI 52
DWAG, Warszawa; Teatr Syrena Warszawa /
Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MP PI 3316

Arena śmiałych [film prod. radzieckiej,
reż. Siergiej Gurow, Jurij Ozierow]
1953
offset, 86 × 58,5
sygn. p. g.: H.TOMASZEWSKI 53
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 4406
MP PI 3322

Do czynu na cześć II Zjazdu PZPR
1953
offset, 100,5 × 70
sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI. 53.
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 5194
MP PI 245

Polskie Linie Lotnicze. Polskie Wozdusznyje Linii
1953
offset, 28,5 × 20,7
sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI
Dom Słowa Polskiego, Warszawa
MP PI 12480

Droga nadziei [film prod. włoskiej,
reż. Pietro Germi]
1953
offset, 86 × 59
sygn. l. ś.: H.TOMASZEWSKI. 53.
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 997
MP PI 3327
Wznowiony w 1954, offset, 86 × 59,
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Festival Filmów Radzieckich, 10 X-8 XI 53
1953
offset, 61,5 × 865
sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI 53.
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 2869
MP PI 360

Kasztanka [film rysunkowy prod. radzieckiej]
1953
offset, 86 × 58,5
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 53
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 3392

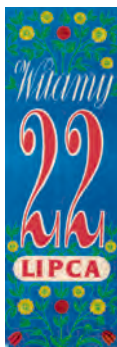
Las [film prod. radzieckiej, reż. Władimir Wiengierow]
1953
offset, 86 × 59
sygn. p. środ.: H. TOMASZEWSKI 53.
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 13006
MP PI 10852

Nierozłączni przyjaciele [film prod. radzieckiej, reż. Wasilij Żurawlew]
1953
offset, 58,5 × 85,5
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 53.
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MP PI 7545

Rewizor [film prod. radzieckiej, reż. Władimir Pietrow]
1953
offset, 86 × 61
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 53.
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 1000, PI 4582
MP PI. 3308
I nagroda równorzędna na I Ogólnopolskiej Wystawie Plakatu, Warszawa, 1953
Wznowiony w 1953, offset, 86,5 × 59,5,
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Witamy 22 Lipca
1953
offset, 99 × 34
niesygn.
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MP PI. 544

Sprawa do załatwienia [film prod. polskiej, reż. Jan Rybkowski, Jan Fethke]
1953
offset, 100 × 68
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 53
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 7779, PI 11006
MP PI 7546
Wznowiony w 1954, offset, 84 × 59,
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa

Rocznica Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej
1953
offset, 100 × 69,5
sygn. p. d.: J. MROSZCZAK — H. TOMASZEWSKI 53
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 5190
Współautor: Józef Mroszczak

Mikołaj Kopernik 1543–1953. Wystawa, Kraków, Collegium Maius
1953
offset, 84 × 57,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 53
Drukarnia im. Rewolucji Październikowej, Warszawa
MNP PI 4405
MP PI 16607

Wystawa prac Renato Guttuso,
marzec–kwiecień 1954
1954
rotograwiura, 86 × 60
sygn. ze składu l. d.: Oprac. graf.
— H. TOMASZEWSKI
WAG, CBWA, Warszawa / Zakłady
Wkłęsłodruk i Introligator, Warszawa
MP PI 3311

Do walki o socjalizm, dobrobyt,
trwały pokój. II Zjazd PZPR
1954
offset, 139 × 100
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 54.
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MP PI 3319

Głosujemy na kandydatów Frontu
Narodowego, 5 grudnia 1954
1954
offset, 84,5 × 58
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa, Front Narodowy, Warszawa /
Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 9956
MP PI 246

Najpiękniejsza [film prod. włoskiej,
reż. Luchino Visconti]
1954
offset, 59 × 86
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 54
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 7207
MP PI 10863

1 Maja. Niech żyje sojusz robotniczo-chłopski
1954
offset, 99 × 67,6
sygn. p. d.: H.T. 54
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MP PI 534

Piątka z ulicy Barskiej [film prod.
polskiej, reż. Aleksander Ford]
1954
offset, 85 × 59,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 54
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 996
MP PI 3331

Piątka z ulicy Barskiej [film prod.
polskiej, reż. Aleksander Ford]
1954
offset, 86,3 × 61
sygn. p. d.: T 54
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MP PI 16610

Piątka z ulicy Barskiej [film prod.
polskiej, reż. Aleksander Ford]
1954
offset, 86 × 61,5
sygn. p. d.: T 54
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
„Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MP PI 3326

Józef Kuśmierk, Rok 1944, Teatr
 Domu Wojska Polskiego
 1954
 litografia, 70 × 49,5
 sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI — 54.
 Teatr Domu Wojska Polskiego, Warszawa /
 Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
 MP PI 197

Urok szatana [film prod.
 francuskiej, reż. René Clair]
 1954
 offset, 58,5 × 85
 sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI. 54.
 CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
 „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
 MNP PI 2291
 MP PI 4446
 I nagroda równorzędna na II
 Ogólnopolskiej Wystawie Ilustracji, Plakatu
 i Drobnych Form, Warszawa, 1955

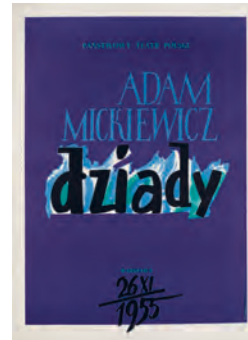
Wizyty teatralne, w Teatrze Satyryków
 1954
 offset, 85 × 60,5
 sygn. p. g: H.TOMASZEWSKI Zaruba 54
 CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady
 Graficzne nr 3, Warszawa
 MNP PI 12236
 MP PI. 11109
 Współautor: Jerzy Zaruba

Wystawa węgierskiej sztuki
 ludowej, kwiecień 1954
 1954
 rotograviura, 61 × 86
 sygn. ze składu p. d.: Oprac. graf.
 — F. [sic] Tomaszewski
 WAG, Warszawa / Wojskowe
 Zakłady Graficzne, Warszawa
 MNP PI 12235
 MP PI 3314

Bulgaria w pracach artystów
 polskich. Wystawa, marzec 1954
 1954
 rotograviura, 85 × 61
 sygn. l. ś: H.TOMASZEWSKI
 WAG, Warszawa / Zakłady Wkłęśdrukowe
 i Intrologatorskie RSW „Prasa”, Warszawa
 MP PI 3313

Adam Mickiewicz, Dziady, Państwowy Teatr Polski
 1955
 offset, 93,5 × 67,5
 sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI. 55
 Państwowy Teatr Polski, Warszawa / Drukarnia
 im. Rewolucji Październikowej, Warszawa
 MNP PI 02409
 MP PI 8360

Godziny nadziei [film prod.
 polskiej, reż. Jan Rybkowski]
 1955
 rotograviura, 98 × 64,5
 sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI 55
 CWF, Warszawa / Zakłady Wkłęśdrukowe
 i Intrologatorskie RSW „Prasa”, Warszawa
 MNP PI 1284
 MP PI 3310
 Wznowiony w 1958, offset, 86 × 59,
 niesygnowany, Stołeczne Zakłady
 Graficzne nr 4, Warszawa

Pierwszy po Bogu [film prod.
 francuskiej, reż. Louis Daquin]
 1955
 offset, 58,5 × 86
 sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI 55
 CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne
 „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
 MNP PI 1001
 MP PI 6269

Ausstellung des Polnischen Plakat, Museum für Angewandte Kunst, 28 XI–20 XII 1956
1956
offset, 98 × 66,5
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 56
WAG, Warszawa
MNP PI 9957
MP PI 13765
Wydano także w wersji szwedzkiej
Nagroda miasta Wiednia w konkursie na najlepszy plakat miesiąca, maj 1957

Bertold Brecht, Dobry człowiek z Seczuanu, Teatr Domu Wojska Polskiego
1956
offset, 85,5 × 58,5
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 56
Teatr Domu Wojska Polskiego, Warszawa / Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 4408
MP PI 8359

Ostatni występ Grocka [film prod. francuskiej, reż. Pierre Billon]
1956
offset, 84,5 × 58,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 56.
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 2329
MP PI 4407

Porgy and Bess, Warszawa, styczeń 1956
1956
offset, 98,5 × 67
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 56
Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MP PI 8362

Sztuka belgijska, koniec XIX–XX w., luty–marzec 1957
1956
offset, 84 × 58
sygn. ze składu l. d.: Oprac. graf. – Henryk Tomaszewski
WAG, Warszawa; CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 2978

Wystawa polskiego plakatu filmowego, 16–30 VI 1956, Poznań
1956
offset, 86 × 59,5
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 56
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 2843, PI 4407
MP PI 13784
Wydany także w formacie A0

Rembrandt, Muzeum Narodowe w Warszawie, 15 marzec–30 kwiecień 1956
1956
offset, 84,5 × 57,2
sygn. ze składu l. d.: Oprac. graf. – Henryk Tomaszewski
WAG, Warszawa / Zakłady Wkleśtodrukowe i Intrologatorskie RSW „Prasa”, Warszawa
MNP PI 700
MP PI 7551

Malarstwo francuskie od Davida do Cézanne'a, Muzeum Narodowe w Warszawie
1956
offset, 85,3 × 58,4
sygn. ze składu l. d.: proj. Henryk Tomaszewski
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MNP PI 12234
MP PI 10845

1 Maj. Budujemy Polskę, socjalistyczną Ojczyznę wolnych ludzi pracy 1957
offset, 99,2 × 68
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 57
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 11032, PI 13013
MP PI 2976

Przygody Pata i Patachona [film prod. duńskiej, reż. Lau Lauritzen] 1957
offset, 86,7 × 59,2
sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI 57
CWF, Warszawa / Zakłady Graficzne „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 2293
MP PI 6272

Reprezentacyjny wieczór artystyczny polskiej delegacji młodzieżowej, Moskwa, Sala Koncertowa im. P. Czajkowskiego, 30 VII–9 VIII 1957 1957
offset, 99 × 66,5
sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI 57
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 5195
MP PI 2975, PI 16608
Wydany także w wersji rosyjskiej

Wystawa jugosłowiańskiej sztuki współczesnej. Malarstwo, rzeźba, maj 1957 1957
offset, 84,5 × 58,5
sygn. p. g.: H.TOMASZEWSKI 57
WAG, Warszawa / Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 00379
MP PI 8365

Wystawa malarstwa Zygmunta Waliszewskiego 1897–1936, X Festiwal Sztuk Plastycznych 1957
offset, 84,5 × 58
niesygnowany
CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 4410
MP PI 2442

Wystawa plakatu NRF, 20 XI–4 XII 1957 1957
offset, 98,5 × 66,2
sygn. p. g.: H.TOMASZEWSKI 57
CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 4411
MP PI 853

Festiwal Filmów Radzieckich dla Dzieci i Młodzieży, 20 X–4 XI 1958
offset, 84,5 × 58,5
sygn. p. g.: H.TOMASZEWSKI 58
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 2294
MP PI 12723

Gorzkie zwycięstwo [film prod. francuskiej i USA, reż. Nicholas Ray] 1958
offset, 84 × 58,5
sygn. p. g.: H.TOMASZEWSKI 58
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 4409
MP PI 851

Porwanie Sabinek, Państwowy Teatr Komedia
1958
offset, 84,5 x 59
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 58
WAG, Warszawa; Teatr Komedia, Warszawa /
Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 3230

Najlepsze życzenia noworoczne od Muzeum
Adama Mickiewicza, Centralnego Biura Wystaw
Artystycznych, w Kordegardzie, 22 XII-6 I 1959
1958
offset, 67,5 x 47,5
niesygnowany
Muzeum Adama Mickiewicza, Warszawa;
CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 23610

1 Maja
1958
offset, 121 x 83
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 58
WAG, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 4412
MP PI 7894

Piotr Potworowski, Muzeum Narodowe
w Warszawie, grudzień 1958–styczeń 1959
1958
offset, 84,6 x 58,6
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 3231
MP PI 10846

III Przegląd Filmów Włoskich, 25–30 III 56
1958
offset, 85,5 x 59
sygn. p. d.: H. T.
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 2295
MP PI 10850

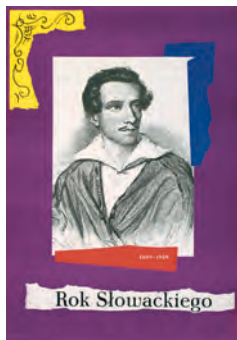
III Przegląd Filmów Włoskich, 25–30 III 56
1958
offset, 85,5 x 59
sygn. p. d.: H. T.
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 10849

Christopher Fry, Szkoda tej czarownicy
na stos, Teatr Dramatyczny
1958
offset, 86 x 61
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 58
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 13009
MP PI 2603

Carlo Gozzi, Turandot, Teatr Dramatyczny
1958
offset, 68 x 46,5
niesygnowany
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Warszawa;
Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 12018
MP PI 10848

Rok Słowackiego, 1809–1959
1959
offset, 97 × 67,5
sygn. ze składu, l. d.: Oprac.
graf. H. Tomaszewski.
WAG, RSW „Prasa”, Warszawa
MP PI 22388

Amigo [film prod. NRD, reż. Heiner Carow]
1959
offset, 61 × 86,5
sygn. p. g.: FANGOR TOMASZEWSKI
CWF, Warszawa / Zakł. Graf. „Dom
Słowa Polskiego”, Warszawa
MNP PI 2245
Współautor: Wojciech Fangor

Czyste szaleństwo [film prod.
amerykańskiej, reż. H. C. Potter]
1959
offset, 84,5 × 58,5
sygn. p. d.: H. T. 59.
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 650

Lunacy [film prod. polskiej, reż. Bohdan Poręba]
1959
offset, 84,5 × 61
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI
CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 15526
MP PI 7555

XII Festiwal Sztuk Plastycznych, Sopot
12.07–9.08.1959. III Ogólnopolska Wystawa
Młodego Malarstwa, Rzeźby i Grafiki
1959
offset, 96,5 × 66,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 59
Gdańskie Zakłady Graficzne, Gdańsk
MNP PI 12233

Moore. Wystawa rzeźb Henry Moore'a
1959
offset, 69 × 98
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 59
CBWA, Warszawa; Ministerstwo
Kultury i Sztuki, Warszawa
MNP PI 35, PI 8331
MP PI 865
Wznowiony w 1988, offset, 65 × 93, Florian
Zieliński, Poznań / Okręgowe Przedsiębiorstwo
Geodezyjno-Kartograficzne, Poznań. Kolejny
raz w latach 90., offset, 67 × 96,5, Warszawska
Drukarnia Akcydensowa, Warszawa. We
wznowieniu nie zachowano białego paska
na górze z oryginalnego projektu

1 Maja. Pokój światu — wolność ludom
1959
offset, 97,5 × 68
sygn. l. g.: FANGOR TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 9958
Współautor: Wojciech Fangor
Wykorzystano motyw niedrukowanego
plakatu Fangora i Tomaszewskiego na
Światowe Zgromadzenie Sił Pokoju
w Helsinkach w 1955 roku

Polsk malarstwo under 50-år,
Konstakademien 1–15 maj
1959
offset, 95 × 66,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 59.
WAG, Warszawa
MNP PI 13008
MP PI 7558

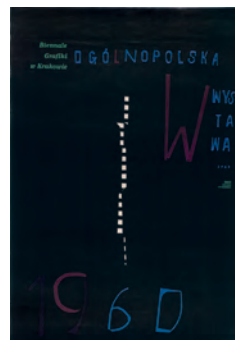
Friedrich Dürrenmatt, Romulus Wielki, Teatr Dramatyczny 1959
offset, 85 x 58,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 59
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 03285
MP PI. 2604
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, styczeń 1960

Tysiąc talarów [film prod. polskiej, reż. Stanisław Wohl] 1959
offset, 58 x 85,5
sygn. ze składu l. d.: H. Tomaszewski CWF, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MNP PI 995
MP PI 7549

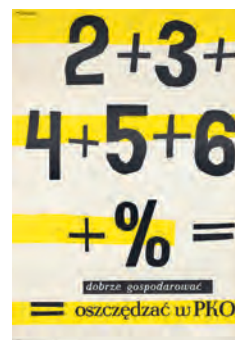
Socjalizm zwycięży. III Zjazd PZPR, marzec 1959 1959
offset, 100 x 70,5
sygn. ze składu l. d.: Projekt W. Fangor i H. Tomaszewski
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa
MP PI 8346
Współautor: Wojciech Fangor
I nagroda w konkursie na plakat zjazdowy

Biennale Grafiki w Krakowie. Ogólnopolska wystawa 1960
offset, 97,5 x 67,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 60
BWA, Kraków / Drukarnia „Młoda Gwardia”, Kraków
MNP PI 79
Nagroda w konkursie zamkniętym ZPAP na plakat Biennale Grafiki, Kraków, 1960

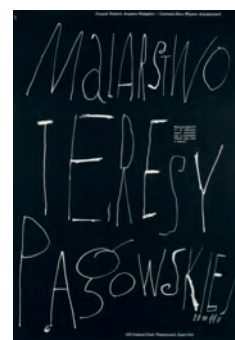
Chrońmy zabytki kultury. Dni Ochrony Zabytków, maj 1960 1960
offset, 83,5 x 57
sygn. l. d.: FANGOR TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 774
Współautor: Wojciech Fangor

Dobrze gospodarować = oszczędzać w PKO 1960
offset, 83,5 x 57,5
sygn. l. g.: H. TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Centrala PKO; Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 10844

22 Lipca 1960
offset, 56,5 x 40
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI. 60.
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MNP PI 13015
MP PI 3595

Malarstwo Teresy Pałowskiej. XIII Festiwal Sztuk Plastycznych, Sopot, 1960 1960
offset, 97,5 x 67
sygn. l. g.: H. T.
CBWA, Sopot / Gdańskie Zakłady Graficzne, Gdańsk
MNP PI 11018
MP PI 12722

Narciarskie Mistrzostwa Świata,
Zakopane, luty 1960
1960
offset, 98,5 × 67
sygn. l. d.: FANGOR — TOMASZEWSKI - 60.
WAG, Warszawa; Polski Związek Narciarski /
Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MNP PI 13007
Współautor: Wojciech Fangor
Wydano także w wersji francuskiej:
Championnats du Monde de Ski Nordique
Ponownie opublikowany w 1962, Narciarskie
Mistrzostwa Świata, Zakopane, II 1962,
Polska, offset, 98,5 × 67, sygn. l. d.:
FANGOR TOMASZEWSKI - 60.,
wydano także w wersji francuskiej

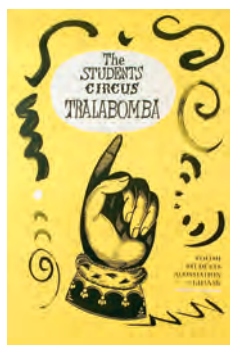
II Ogólnopolski Festiwal Teatrów Lalek
1960
offset, 84,5 × 58,5
niesygnowany
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 11019
MP PI 8353

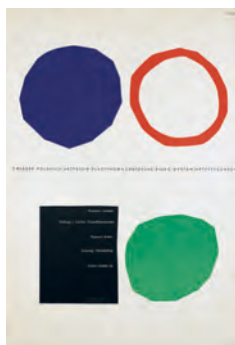
1 Maja. Pokój
1960
offset, 84 × 58,5
sygn. p. d.: FANGOR TOMASZEWSKI - 60
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 8344

Polish Book Exhibition, Polish
Society of Book, 6–19 October
1960
offset, 97,5 × 67
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa; Polskie Towarzystwo
Wydawców Książek, Warszawa
MNP PI 8717
MP PI 10859

The Students Circus Tralabomba
1960
offset, 76 × 50,5
niesygnowany
Zrzeszenie Studentów Polskich, Gdańsk /
Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MP PI 3058

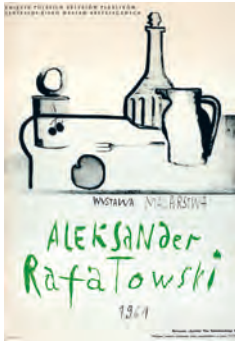
Wystawa ceramiki Heleny i Lecha
Grześkiewiczów. Wystawa
tkanin Jolanty Owidzkiej
1960
offset, 84 × 57,5
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI
CBWA, Warszawa; ZPAP, Warszawa /
Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 6593
MP PI 2211

Dziesięć lat plakatu WAG. Wystawa, Klub
Międzynarodowej Prasy i Książki
1960
offset, 84,5 × 58,5
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 3, Warszawa
MNP PI 5034
MP PI 875

Wystawa fotografiki węgierskiej,
30 kwietnia–22 maja 1960,
Pałac Kultury i Nauki
1960
offset, 58,5 × 84
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa; Związek Polskich
Artystów Fotografików, Warszawa
MNP PI 1402
MP PI 2585

Aleksander Rafałowski. Wystawa malarstwa, 1961
1961
offset, 68,7 × 47,6
niesygnowany
CBWA, Warszawa; ZPAP, Warszawa /
Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 7776

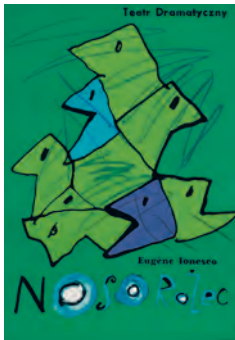
Sofokles, Król Edyp, Teatr Dramatyczny
1961
offset, 99 × 67,5
sygn. l. d.: TOMASZEWSKI 61
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 3284
MP PI 2332
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, maj 1961

Max Regnier, Łowcy głów, Teatr Komedii
1961
offset, 97,8 × 33,2
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 61
Teatr Komedii, Warszawa / Stołeczne
Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 1419
MP PI 10842

Mostra di arte grafica polacca,
Calcografia Nazionale
1961
offset, 98,5 × 67,5
niesygnowany
CBWA, Warszawa
MNP PI 13017
MP PI 2497
Współautor: Julian Pałka

Eugène Ionesco, Nosorożec, Teatr Dramatyczny
1961
offset, 85,5 × 59
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 61
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 3954
MP PI. 2602

Światowa wystawa rysunków i malarstwa
dzieci, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki
1961
offset, 99 × 67
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa; Polskie Radio
i Telewizja, Warszawa / Stołeczne
Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 5032
MP PI 8274, PI 2979
Plakat wydany także w wersji
francuskiej: Exposition mondiale de
dessins et de peinture d'enfants

Visitate il padiglione polacco sulla
Sicurezza Sociale all'E.I.L. di Torino
1961
offset, 97 × 67
niesygnowany
WAG, Warszawa
MP PI 8368, PI 1615
Współautor: Julian Pałka

Robert Penn Warren, Will Stark,
Teatr Dramatyczny
1961
offset, 70 × 50
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 61
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MP PI 10853

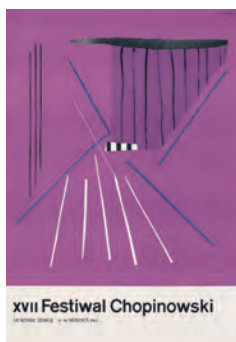
Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL.
Wystawa Grafiki i Rysunku
1961
offset, 97,5 × 67,5
niesygnowany
CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 13011
MP PI 2478

Cyrk radziecki
1962
offset, 96,5 × 67,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 62
WAG, Warszawa; ZPR, Warszawa / Stołeczne
Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MP PI 2973

Brodowicz, Jackiewicz, Pągowska, Zabłocki,
Usarewicz. Wystawa prac malarskich,
17 VI–8 VII 62, XV Festiwal Sztuk Plastycznych,
Sopot, 1962, Impreza Tysiąclecia
1962
offset, 67,5 × 48
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI
BWA Sopot / Gdańskie Zakłady
Poligraficzne, Gdańsk
MP PI 10857

XVII Festiwal Chopinowski, Duszniki
Zdrój, 11–14 sierpień 1962
1962
offset, 84 × 58,7
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 62
Poznańskie Zakłady Graficzne
im. M. Kasprzaka, Poznań
MNP PI 13004
MP PI 10864

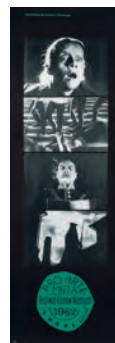
William Szekspir, Hamlet, Teatr Dramatyczny
1962
offset, 99 × 67,5
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 62
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 13005
MP PI 2606
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, listopad 1962
Wyróżnienie na I BIO (Biennale Wzornictwa
Przemysłowego), Lublana, 1964

Praha, Berlin, Warszawa. XV Jubileuszowy
Międzynarodowy Kolarski Wyścig Pokoju
1962
offset, 66 × 98
sygn. p. d.: PAŁKA TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 3, Warszawa
MNP PI 4961
Współautor: Julian Pałka
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, kwiecień 1962
Nagroda roku w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, 1962

J. Offenbach, Opowiadania Hoffmanna,
Opera Warszawska
1962
offset, 98,5 × 67,5
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 62
Opera, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 5033
MP PI 2044
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, maj 1962

Pro arte muta. Festiwal filmów niemych, 1962
1962
offset, 97 × 32,2
niesygnowany
WAG, Warszawa; Centralne Archiwum
Filmowe, Warszawa / Stołeczne
Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MP PI 3066

Sztuka warszawska od średniowiecza do połowy XX w. Wystawa jubileuszowa w stulecie Muzeum Narodowego w Warszawie, 1862–1962
1962
offset, 96 × 65,5
sygn. p. d.: H. Tomaszewski
WAG, Warszawa; Muzeum Narodowe, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne Zakład Nr 4, Warszawa
MNP PI 697
MP PI 10044

Cyrk
1963
rotograwiura, 95 × 66
Sygn. ze składu l. d.: TOMASZEWSKI 63
WAG, Warszawa; ZPR, Warszawa / Prasowe Zakłady Graficzne, Katowice
MNP PI 3946
MP PI 2701

René Portocarrero i Raul Milian. Wystawa malarstwa, XVI Festiwal Sztuk Plastycznych 1963
offset, 67 × 48
sygn. l. g.: HT.
BWA Sopot
MP PI 10860

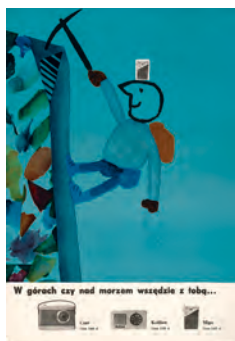
Cyrk
1963
offset, 67,6 × 95,4
sygn. l. g.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa; ZPR, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MNP PI 11015

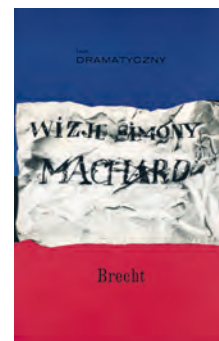
I Ogólnopolska Wystawa Medalierstwa, czerwiec 1963
1963
offset, 68 × 47,5
niesygnowany
CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 2479

IV Ogólnopolska Wystawa Młodego Malarstwa, Rzeźby i Grafiki. XVI Festiwal Sztuk Plastycznych w Sopocie, 1963
1963
offset, 65,5 × 47,5
sygn. l. d.: TOMASZEWSKI
CBWA, Sopot / Gdańskie Zakłady Poligraficzne, Gdańsk
MP PI 8354

W górach czy nad morzem wszędzie z tobą
1963
offset, 67 × 46
niesygnowany
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 10840

Brecht, Wizje Simony Machard, Teatr Dramatyczny
1963
offset, 85 × 53,5
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI. 63
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 3286
MP PI 8357

Wzornictwo przemysłowe Wielkiej Brytanii, wystawa w Domu Chłopa 1963
 offset, 80,5 × 58
 sygn. p. g.: TOMASZEWSKI. 63
 WAG, Warszawa; Rada Wzornictwa, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
 MNP PI 4984
 MP PI 10856
 Nagroda w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, listopad 1963
 Nagroda roku w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, 1963

Copia, Centrala Obsługi Przedsiębiorstw i Instytucji Artystycznych 1963
 offset, 83 × 58
 sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 63
 Copia, Warszawa / Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
 MNP PI 8356
 Wydany także w formacie A2

Wystawa ceramiki Marii Gorełówny, 23–31 maj 1964
 1964
 offset, 67,5 × 48
 niesygnowany
 CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
 MP PI 2434

Wystawa prac Tadeusza Kulisiewicza, marzec 1964
 1964
 offset, 68 × 48
 niesygnowany
 CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
 MP PI 2477

Drezno i Warszawa w twórczości Bernarda Bellotta Canaletta, Muzeum Narodowe w Warszawie, październik–listopad 1964
 1964
 offset, 83 × 58
 sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI
 WAG
 MNP PI 12284

Szekspir, Król Ryszard Drugi, Teatr Narodowy 1964
 offset, 99 × 67
 sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 64
 Teatr Narodowy, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
 MNP PI 3947
 MP PI 2560

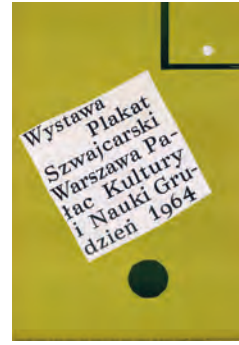
F. D. Gilroy, Kto uratuje „Wieśniaka”, Teatr Dramatyczny 1964
 offset, 83,5 × 58,5
 sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 64
 Teatr Dramatyczny, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
 MNP PI 7137
 MP PI 10858

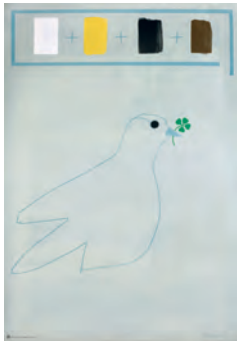
Andrzej Jarecki, Marysia i Napoleon, Teatr Powszechny 1964
 offset, 98 × 67,5
 sygn. l. d.: TOMASZEWSKI 64
 Teatr Powszechny, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
 MNP PI 6184
 MP PI 2335
 Wyróżnienie w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, luty 1964

Franciszka Themerson. Malarstwo rysunek, luty 1964
1964
offset, 65 × 47,5
niesygnowany
ZPAP, Warszawa; CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 4, Warszawa
MP PI 2480

Plakat szwajcarski. Wystawa, Pałac Kultury i Nauki, grudzień 1964
1964
offset, 97,5 × 67,5
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa; ZPAP, Warszawa / Lubelskie Zakłady Graficzne im. PKWN, Lublin
MNP PI 13012
MP PI 2334

[Pokój między narodami]
1965, druk 1986
offset, 97 × 67
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI
KAW, Warszawa / Zakłady Offsetowe, Warszawa
MNP PI 9285
MP PI 4628, PI 25917
Złoty medal na *Internationale Buchkunst Ausstellung*, Lipsk, 1965
Srebrny medal na I Międzynarodowym Biennale Plakatu, Warszawa, 1966
Wyróżnienie Klubu Kolekcjonerów Plakatu za rok 1986, Poznań, 1987
W 1968 wydany jako znaczek pocztowy w zmienionej kolorystyce

Muzeum lat szkolnych Stefana Żeromskiego, Kielce
1965
offset, 98 × 67
sygn. ze składu p. g.: Henryk Tomaszewski
WAG, Warszawa; Muzeum Stefana Żeromskiego, Kielce / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MNP PI 486
MP PI 10841

Cyrk
1965
offset, 97,5 × 67
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 65
WAG, Warszawa; ZPR, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 2, Warszawa
MNP PI 498; MP PI 2337
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, marzec 1965
Edycja jako plakat wystawy *Henryk Tomaszewski*, Ginza Graphic Gallery, Tokyo, 1992 (offset, 103 × 72,5; 50,4 × 36,3; printed by Dai Nippon Pinting Co. Ltd.)
Motyw wykorzystany w plakacie wystawy *Henryk Tomaszewski. Affiches*, Maison de la Culture de Bourges, 1998 (offset, 58 × 40)

Inni. Od Nikifora do Głowackiej
1965
offset, 67,5 × 47,5
niesygnowany
CBWA, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 2, Warszawa
MP PI 2435

Institut für Industrielle Formgestaltung in Warschau, Haus der Polnischen Kultur, Berlin
1965
offset, 97,5 × 67,5
sygn. ze składu p. d.: H. TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Instytut Wzornictwa Przemysłowego, Warszawa
MNP PI 4969

Cyrk wielki
1965
offset, 68 × 47,5
niesygnowany
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady Graficzne nr 3, Warszawa
MP PI 10843

Plakat japoński
1965
offset, 97,5 × 67
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 65
CBWA, Warszawa; Komitety Narodowe
UNESCO Polski i Japonii / Stołeczne
Zakłady Graficzne nr 2, Warszawa
MNP PI 4413
MP PI 3491
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, grudzień 1965
Nagroda roku w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, 1965

Plakat WAG. Wystawa w XV-lecie Wydawnictwa
Artystyczno-Graficznego RSW „Prasa”
1965
offset, 98,5 × 67,5
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 65
WAG, Warszawa / Stołeczne Zakłady
Graficzne nr 3, Warszawa
MNP PI 11669
MP PI 10835

20 lat PRL w twórczości plastycznej.
Wystawa grafiki i rzeźby, czerwiec 1965
1965
offset, 98 × 66,5
sygn. ze składu p. g.: H. TOMASZEWSKI
CBWA, Warszawa; ZPAP, Warszawa /
Stołeczne Zakłady Graficzne nr 2, Warszawa
MNP PI 2611
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, czerwiec 1965

Gobelin i kobierzec polski,
XIX Festiwal Sztuk Plastycznych
1966
offset, 65,5 × 47,5
sygn. l. d.: TOMASZEWSKI
BWA, Sopot / Gdańskie Zakłady
Poligraficzne Drukarnia Gdańsk
MNP PI 2002
MP PI 10855

Ionesco, Lekcja, Łysa śpiewaczka, Teatr Ateneum
1966
offset, 68 × 48
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 66
Teatr Ateneum, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa nr 3, Warszawa
MNP PI 3856
MP PI 8358

Pologne. Visitez la Pologne,
admirez son joli folklore
1966
offset, 97 × 67
sygn. środ.: H. TOMASZEWSKI 66
WAG, Warszawa; Centralny Ośrodek
Informacji Turystycznej, Warszawa /
Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 1549
MP PI 4689; PI 4691, PI 8363, PI 4688
Wydany w kilku wersjach językowych
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, sierpień 1967
Złoty medal i wyróżnienie dla drukarni
za najstarsze opracowanie
poligraficzne na II Ogólnopolskim
Biennale Plakatu, Katowice, 1967

1000 lat Państwa Polskiego, 966–1966
1966
offset, 84,7 × 58,7
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Prasowe Zakłady
Graficzne RSW „Prasa”, Łódź
MNP PI 13014
MP PI 3492
II nagroda w konkursie na plakat
1000 lat państwa polskiego
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, lipiec 1966

Wystawa grafiki i malarstwa Janiny Kraupe,
Zachęta, Warszawa, marzec 1966
1966
offset, 67,5 × 48
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI
CBWA, Warszawa; ZPAP, Warszawa /
Technikum Poligraficzne, Warszawa
MNP PI 7778
MP PI 18463

Teresa Pagowska. Wystawa malarstwa
1966
offset, 67 × 47,5
niesygnowany
CBWA, Warszawa; ZPAP, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 7777
MP PI 10865

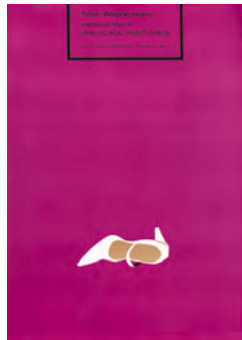
Od Młodej Polski do naszych
dni. Wystawa plakatu
1966
offset, 98,5 × 67,5
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa; Muzeum Narodowe,
Warszawa / Lubelskie Zakłady Graficzne Lublin
MNP PI 688
MP PI 10866

Erna Rosenstein. Malarstwo
1967
offset, 67 × 47,5
niesygnowany
CBWA Zachęta, Warszawa
MP PI 5931

J. Słowacki, Fantazy, Teatr Powszechny
1967
offset, 97 × 67
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 67
Teatr Powszechny, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 2440
MP PI 5141

Aleksiej Arbusow, Irkucka historia,
Teatr Współczesny
1967
offset, 97 × 67,5
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 67
Teatr Współczesny, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 2444
MP PI 29752, PI 5140
Nagroda Zarządu Głównego ZPAP
na II Międzynarodowym Biennale
Plakatu, Warszawa, 1968
Plakat wznowiony w 1994, Toppan
Printing Co. Ltd., Tokyo, 103 × 71,5

Aleksander Ostrowski, Pamiętnik
szubrawca własnoręcznie przez niego
napisany, Teatr Współczesny
1967
offset, 97,5 × 67,5
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 67
WAG, Warszawa; Teatr Współczesny,
Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 2443
MP PI 5139

PZU ubezpiecza Twój pojazd od wypadku,
od uszkodzenia, od kradzieży, od pożaru
1967
offset, 97,5 × 67
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 67
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne
RSW „Prasa”, Katowice
MNP PI 1597
MP PI 4750

Eugeniusz Markowski. Wystawa prac malarskich
1967
offset, 98 × 33
sygn. p. d.: H. T.
CBWA, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa, Warszawa
MP PI 4596

Wystawa Tadeusz Kościuszko.
Kościuszkowskie tradycje
1967
offset, 97,5 × 66,5
sygn. ze składu l. d.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa nr 3, Warszawa
MNP PI 3578
MP PI 5915

Szejkspir, Sen nocy letniej, Teatr Narodowy
1968
offset, 97,5 × 67
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 68
Teatr Narodowy, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa nr 3, Warszawa
MNP PI 2499
MP PI 11451
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, październik 1968

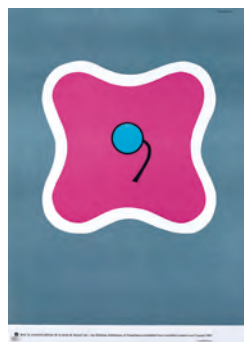
Wystawa plakatu z okazji V Zjazdu PZPR
1968
offset, 98,5 × 67,5
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 68
WAG, Warszawa; Muzeum Plakatu,
Warszawa-Wilanów / Zakłady Graficzne
RSW „Prasa”, Bydgoszcz
MP PI 12120

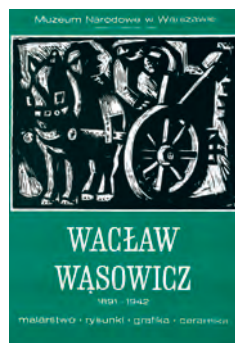
Niko Pirosmanaszwili 1862–1918. Malarstwo,
Muzeum Narodowe w Warszawie
1968
offset, 97 × 68
niesygnowany
WAG, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa nr 2, Warszawa
MP PI 5935

Marian Wnuk. Rzeźba. Wystawa pośmiertna
1969
offset, 67,5 × 47
sygn. p. d.: H. T.
BWA Sopot / Gdańskie Zakłady
Poligraficzne, Gdańsk
MP PI 12742

Avec la première affiche de la série de
Nouvel An — les Éditions Artistiques
et Graphiques présentent leurs
meilleurs vœux pour l'année 1969
1968
offset, 67,5 × 48
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa
MNP PI 13016

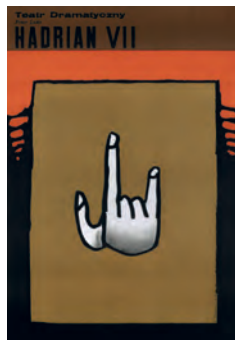
Wacław Wąsowicz 1891–1942. Malarstwo,
rysunki, grafika, ceramika
1969
offset, 99 × 67
niesygnowany
WAG, Warszawa / Wojskowe Zakłady
Kartograficzne, Warszawa
MP PI 5931

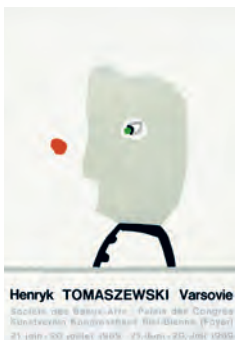
Dni Łowicza i Ziemi Łowickiej, 7–14 czerwca
1970
1969
offset, 99 × 67,5
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 69
WAG, Warszawa / Wojskowe Zakłady
Kartograficzne, Warszawa
MNP PI 3579
MP PI 13389
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, czerwiec 1970

XXV-lecie PRL w sztuce dziecka. Ogólnopolska Wystawa Pokonkursowa Uczestników Kolonii Spółdzielczości Pracy 1969
offset, 97,5 × 67
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI
WAG, Warszawa; Centralny Związek Spółdzielczości Pracy, Warszawa / Warszawska Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 3580
MP PI 12685

Peter Luke, Hadrian VII, Teatr Dramatyczny 1969
offset, 84,5 × 58,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 69.
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 3289
MP PI 12888
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, listopad 1969
Nagroda Roku w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, 1969
Złoty medal oraz nagroda „Życia Warszawy” na III Międzynarodowym Biennale Plakatu Warszawa, 1970
Wznowiony w 1970

Henryk Tomaszewski, Varsovie 1969
offset, typografia, szablon, 65,5 × 46
niesygnowany
Société de Beaux-Arts, Biel/Bienne, Imprimerie Roger Pfeuti, La Neuveville
MNP PI 7069
MP PI 13164
Wyróżnienie honorowe na III Ogólnopolskim Biennale Plakatu, Katowice, 1970
Motyw wykorzystany w następujących plakatach:
Henryk Tomaszewski. Grafika, Galeria A&B Wahl, Warszawa, 1984, offset, 66,5 × 47, sygn. s.: H.T. 69-84, KAW, Warszawa; CBWA, Warszawa / Zakłady Offsetowe, Warszawa

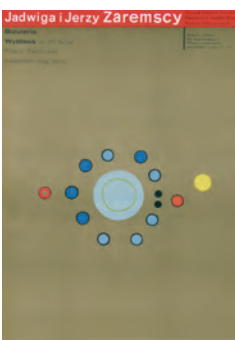
Henryk Tomaszewski. Plakat, 1993, offset, 84,4 × 59, sygn.: H. TOMASZEWSKI. Muzeum Narodowe w Poznaniu / Warszawska Drukarnia Akcydensowa S.A., Warszawa, wydany w polskiej i niemieckiej wersji językowej
Henryk Tomaszewski Posters. Poster Exhibition at the Visual Arts Museum, 1995, offset, 49,5 × 35, niesygnowany, The Visual Art Museum, Visual Arts Press

Ochrona dóbr kultury i muzealnictwo w Kielecczyźnie, XXV-lecie PRL 1969
offset, 99 × 69
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 69
WAG, Warszawa / Warszawska Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MP PI 12638

IV Ogólnopolska Wystawa Grafiki, listopad 1969 1969
offset, 98,5 × 67
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI
CBWA, Warszawa; ZPAP, Warszawa / Warszawska Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 3840
MP 12944
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, listopad 1969

Jadwiga i Jerzy Zaremscy. Bizuteria. Wystawa w 25-lecie pracy twórczej 1970
offset, 58 × 47,5
sygn. p. d.: T.
CBWA, Warszawa; ZPAP, Warszawa / Warszawska Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 3836
MP PI 13424

Friedrich Dürrenmatt, Król Jan według Shakespeare'a, Teatr Dramatyczny 1970
offset, 85,5 × 59
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 70
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 4048
MP PI 13992
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy Plakat Warszawy, lipiec 1970

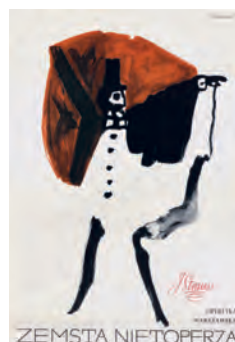
Yusaku Kamekura, Julian Pałka, Andy Warhol.
Laureaci II Międzynarodowego Biennale Plakatu
1970
offset, 98 x 66,5
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 70
WAG, Warszawa; Muzeum Plakatu, Warszawa /
Wojskowe Zakłady Kartograficzne, Warszawa
MNP PI 3581
MP PI 13445
Wyróżnienie honorowe na III Ogólnopolskim
Przeglądzie Plakatu Muzealnego i Ochrony
Zabytków, Przemysław, 1971

Jan Kasprovicz, Marchoitt gruby
a sprošny, Teatr Dramatyczny
1970
offset, 82,5 x 57
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 70
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne., Warszawa
MNP PI 3290
MP PI 13293
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, kwiecień 1970

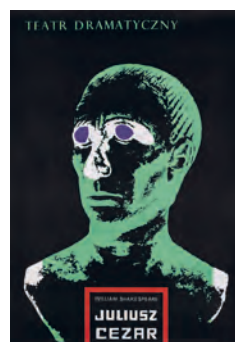
Fredro, Zemsta, Teatr Dramatyczny
1970
offset, 85 x 58,5
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 70
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 4049
MP PI 14279

J. Strauss, Zemsta nietoperza,
Operetka Warszawska
1970
offset, 83,5 x 58
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 70
Operetka, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 4583; MP PI 15137
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, czerwiec 1971

Jazz Jamboree '71, XIV Międzynarodowy
Festival Jazzowy, Warszawa 28–30 X
1971 / 14th International Jazz Festival
Warsaw, October 28–30 1971
1971
offset, 98,5 x 66
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 71.
WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne
RSW „Prasa”, Bydgoszcz
MNP PI 4321; MP PI 15173
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, październik 1971
Nagroda Pracowni Sztuk Plastycznych
w Warszawie na IV Ogólnopolskim
Biennale Plakatu, Katowice, 1971
Wyróżnienie honorowe na
Międzynarodowym Salonie Plakatu
Jazzowego „Jazzpo”, Bydgoszcz, 1985

William Shakespeare, Juliusz
Cezar, Teatr Dramatyczny
1971
offset, 86,4 x 58,5
sygn. l. d.: TOMASZEWSKI 71
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 4046
MP PI 14785
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, marzec 1971

IV Międzynarodowe Biennale
Plakatu, Warszawa, 1972
1971
offset, 99 x 69
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 71
WAG, Warszawa; CBWA, Warszawa
MNP PI 4322
MP PI 15198
Wydany także w wersji francuskiej
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, kwiecień 1972

Plakat sportowy w świecie, Muzeum Plakatu
1971
offset, 96,5 x 66
sygn. p. d.: TOMASZEWSKI 71.
WAG, Warszawa; Muzeum Kultury Fizycznej
i Turystyki, Warszawa; Muzeum Plakatu
Warszawa-Wilanów / Prasowe Zakłady
Graficzne RSW „Prasa”, Bydgoszcz
MNP PI 4859; MP PI 19104
Wydany także w wersji francuskiej
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, marzec 1972
Wyróżnienie honorowe na V Ogólnopolskim
Przeglądzie Plakatu Muzealnego
i Ochrony Zabytków, Przemysław, 1976

Witkacy
1972
offset, 97,5 x 67
sygn. p. g.: TOMASZEWSKI 72.
Teatr Studio, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa nr 2, Warszawa
MNP PI 4623; MP PI 15847
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, marzec 1973
Nagroda roku w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, 1973
Wyróżnienie honorowe na IV Międzynarodowym
Biennale Plakatu, Warszawa, 1972
Wydany ponownie w 1973 przez
Brakkegrant Theater w Amsterdamie,
100 x 70, oraz w formacie B3

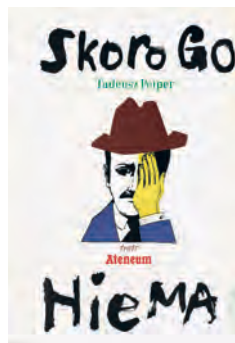
Halina Chrostowska. Grafika, listopad 1972
1972
offset, 68 x 47
niesygnowany
CBWA, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa nr 2, Warszawa
MP PI 16203

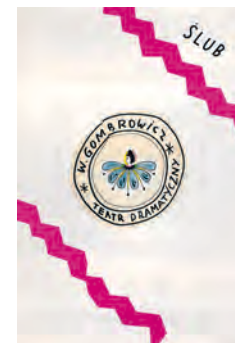
Belgijski plakat secesyjny ze zbioru
L. Wittamers-de Camps z Brukseli,
czerwiec-sierpień 1973
1973
offset, 98 x 67
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 73
WAG, Warszawa; Muzeum Plakatu, Wilanów /
Prasowe Zakłady Graficzne, Bydgoszcz
MNP PI 4861
MP PI 17368

Ja, Ty, On, Ojczyzna, My sumą Jej wartości
1973, druk 1974
offset, 66,5 x 98
sygn. ze składu p. d.: Proj. graf.
Henryk Tomaszewski
WAG, Katowice / Prasowe Zakłady
Graficzne, Katowice
MNP PI 5494
MP PI 17663
II nagroda w konkursie na plakat z okazji
Święta Odrodzenia, Katowice, 1974
Nagroda Rady Ochrony Pomników Walki
i Męczeństwa na V Międzynarodowym
Biennale Plakatu, Warszawa, 1974
Srebrny medal na VI Biennale Plakatu
Polskiego, Katowice, 1975

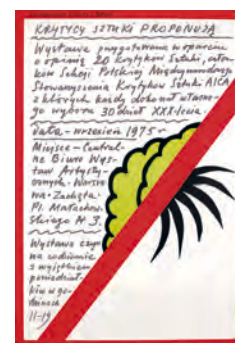
Tadeusz Peiper, Skoro go nie ma, Teatr Ateneum
1973
offset, 83 x 57
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 73
Teatr Ateneum, Warszawa / Warszawska
Drukarnia Akcydensowa Nr 2, Warszawa
MNP PI 5052
MP PI 17552
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, styczeń 1974

W. Gombrowicz, Ślub, Teatr Dramatyczny
1974
offset, 95 x 64
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 74
Teatr Dramatyczny, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 5054
MP PI 17595
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, kwiecień 1974

Magdalena Więcek. Rzeźby i rysunki.
Muzeum Narodowe w Poznaniu
1974
Offset, 96,5 x 66,5
sygn. p. g.: H T
Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne RSW
„Prasa-Książka-Ruch”, Poznań / Poznańskie
Zakłady Graficzne im. M. Kasprzaka, Poznań
MNP PI 10356

Krytycy sztuki proponują, wrzesień 1975
1975
offset, 97 x 66,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI
CBWA, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa nr 3, Warszawa
MNP PI 6019
MP PI 18671
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, wrzesień, 1975
Srebrny medal na VII Biennale Plakatu
Polskiego, Katowice, 1977

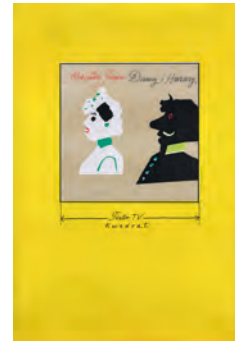
Teatr Narodów, Warszawa, 1975
1975
offset, 98 × 67
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI.
KAW, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa nr 3, Warszawa
MNP PI 5256
MP PI 18460 PI 18459
Wydany także w wersji francuskiej
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, czerwiec 1975
Wyróżnienie publiczności w konkursie
Najpopularniejszy Plakat Miesiąca, czerwiec 1975

Maksym Gorki, Barbarzyńcy, Teatr Powszechny
1976
offset, 97 × 66,5
sygn. p. g.: H. Tomaszewski 76
Teatr Powszechny, Warszawa / Drukarnia
Instytutu Wydawniczego Centralnej Rady
Związków Zawodowych, Warszawa
MNP PI 5820
MP PI 19404
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, czerwiec 1976

[Kot]
1977
offset, 98 × 69 (wydany także
w formacie 66,5 × 49,5)
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI
KAW, Warszawa / Państwowa Wytwórnia
Papierów Wartościowych, Warszawa
MNP PI 6228, PI 6568
MP PI 20640
Pierwotnie motyw do karty kalendarza,
marzec 1977

Aleksander Fredro, Damy
i huzary, Teatr TV Kwadrat
1977
offset, 97 × 66,5
sygn. p. pośr.: H. TOMASZEWSKI 77.
Teatr Kwadrat, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa, Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 6093
MP PI 20237
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, lipiec 1977

Marian Wnuk i jego wychowankowie. Rzeźba
1977
offset, 97,7 × 68
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 77
CBWA, Warszawa / Zakłady Offsetowe, Warszawa
MNP PI 6184
MP PI 20817

50-ème Anniversaire de l'Union
Internationale de la Marionnette
1978
offset, 98 × 66,5
sygn. p. d.: H. Tomaszewski. 78
KAW, Warszawa
MNP PI 6569, PI 8348
MP PI 21246
I nagroda na III Poster Biennale, Lahti, 1979.
Grand-Prix na VIII Biennale Plakatu
Polskiego, Katowice, 1979

Jan August Kisielewski, Karykatury,
Teatr Narodowy
1978
offset, 97,5 × 66,5
sygn. l. pośr.: H. Tomaszewski. 78.
Teatr Narodowy, Warszawa /
Warszawska Drukarnia Akcydensowa,
Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 6489
MP PI 21360

Myśl i kształt teatru. Scenografia
polska, wystawa, maj 1978
1978
offset, 98 × 67,5
sygn. p. d.: H. Tomaszewski
CBWA, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa, Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 6470
MP PI 21502
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, maj 1979
Nagroda Rady Ochrony Pomników
Walki i Męczeństwa na VIII Biennale
Plakatu Polskiego, Katowice, 1979

Katolicki Uniwersytet Lubelski 1917–1978
1978
offset, 83 × 58 (wydano także
w formacie 40,6 × 29)
sygn. p. g.: H. Tomaszewski 78
Lubelskie Zakłady Graficzne
MNP PI 12401

XVII Bydgoski Festiwal Muzyczny
1979
offset, 97,5 × 67
sygn. p. g.: H. Tomaszewski 79 -
Filharmonia Pomorska, Bydgoszcz /
Prasowe Zakłady Graficzne, Bydgoszcz
MNP PI 7070
Pierwotnie projektowany na XIX
Międzynarodowy Festiwal Muzyki
Współczesnej Warszawska Jesień, 1975

Dosyć. Nie toleruj pijaństwa
1979
offset, 66,5 × 45,5
sygn. p. d.: H.T. 79
KAW, Warszawa; Zarząd Główny Społecznego
Komitetu Przeciwalkoholowego, Warszawa /
Prasowe Zakłady Graficzne, Bydgoszcz
MNP PI 06714
MP PI 21801

F. Chopin. X Międzynarodowy Konkurs
Pianistyczny im. Fryderyka Chopina,
Warszawa, 2–19 października 1980
1979
offset, 97 × 67
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 79
KAW, Warszawa / Prasowe Zakłady
Graficzne, Bydgoszcz
MNP PI 6809
MP PI 21680, PI 21681
Wydany także w wersji francuskiej
i w formacie 33,6 × 23,7
I nagroda w konkursie zamkniętym na plakat
X Konkursu Chopinowskiego, Warszawa, 1979

J. Kochanowski, *Treny*, Teatr Narodowy
1979
offset, 98 × 67
sygn. ze składu l. ś.: rys. T. Kulisiewicz,
proj. H. Tomaszewski
Teatr Narodowy, Warszawa /
Warszawska Drukarnia Akcydensowa,
Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 6602
MP PI 21660
Wydano także w formacie 33,6 × 23,7
Wyróżnienie publiczności w konkursie
Najpopularniejszy Plakat Miesiąca,
Warszawa, wrzesień 1979

Juliusz Słowacki, *Kordian*, Teatr Powszechny
1980
offset, 67,5 × 98
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI – 80.
Teatr Powszechny, Warszawa /
Zakłady Offsetowe, Warszawa
MNP PI 7000
MP PI 22705
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, listopad 1980
Nagroda roku w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, 1980
Wyróżnienie Klubu Kolekcjonerów
Plakatu za rok 1980, Poznań, 1981
Część nakładu wydrukowano dwustronnie

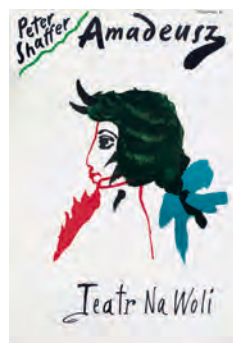
14 Wystawa Okręgu Warszawskiego
ZPAP. Malarstwo, grafika, rzeźba
1980
offset, 97 × 67
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI 80 –
CBWA, Warszawa; ZPAP, Okręg Warszawski /
Warszawska Drukarnia Akcydensowa,
Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 7031
MP PI 22296

Noël Coward, *Seans*, Teatr Mały
1980
offset, 97,5 × 66,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 80.
Teatr Narodowy, Warszawa / Prasowe
Zakłady Graficzne RSW „Prasa-
Książka-Ruch”, Wrocław 1981
MNP PI 6990
MP PI 22247
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, styczeń 1989

75 lat warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.
Tendencje twórcze pedagogów. Wystawa,
Muzeum Narodowe w Warszawie
1980
offset, 98 x 67
sygn. l. g.: H. Tomaszewski. 80.
KAW, Warszawa; ASP, Warszawa /
Wojskowe Zakłady Graficzne, Warszawa
MNP PI 7200
MP PI 21956
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, kwiecień 1980

Peter Shaffer, Amadeusz, Teatr na Woli
1981
offset, 98 x 67
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI. 81.
Teatr na Woli, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa, Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 7574
MP PI 22679
Wyróżnienie w konkursie Najpopularniejszy
Plakat Miesiąca, Warszawa, czerwiec 1981
Nagroda Przewodniczącego Komitetu
Organizacyjnego X Biennale Grafiki
Użytkowej, Brno, 1982
Wyróżnienie Klubu Kolekcjonerów
Plakatu za rok 1981, Poznań, 1982

Sławomir Mrożek, Policjanci, Teatr Ateneum
1981
offset, 85,5 x 59
sygn. l. d.: H. Tomaszewski. 81.
Teatr Ateneum, Warszawa /
Warszawska Drukarnia Akcydensowa,
Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 7603
MP PI 22700
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
plakat Warszawy, sierpień 1981

Stanisław Tym, Pralnia, Teatr na Woli
1981
offset, 66 x 98
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 81.
Teatr Na Woli, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa, Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 6992
MP PI 25013
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, wrzesień 1981
Wyróżnienie publiczności w konkursie
Najpopularniejszy Plakat Miesiąca, wrzesień 1981
Nagroda przyznana podczas *The
Colorado International Invitational Poster
Exhibition*, Fort Collins, 1981
Nagroda Przewodniczącego Komitetu
Organizacyjnego X Biennale Grafiki
Użytkowej, Brno, 1982

Witold Gombrowicz, Historia, Teatr Nowy
1983
offset, 97 x 66
sygn. p. g.: H. Tomaszewski 83
KAW, Warszawa; Teatr Nowy, Warszawa /
Zakłady Offsetowe, Warszawa
MNP PI 8317
MP PI 24182

Warszawska Jesień. 26 Międzynarodowy
Festiwal Muzyki Współczesnej
1983
offset, sitodruk, 96,5 x 68,5
sygn. p. g.: H. Tomaszewski 83
KAW, Warszawa / Lubelskie
Zakłady Graficzne, Lublin
MNP PI 8247
MP PI 23604
Wydany w dwóch wersjach językowych
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, wrzesień 1983
Medal honorowy na XI Biennale
Plakatu Polskiego, Katowice, 1985

Leon Kruczkowski, Niemcy, Teatr na Woli
1984
offset, 97,5 x 66,5
sygn. p. pośr.: TOMASZEWSKI 84.
Teatr Na Woli, Warszawa / Warszawska Drukarnia
Akcydensowa, Zakład Offsetowy, Warszawa
MNP PI 9258
MP PI 24842

Stanisław Tym, Rozmowy przy
wycinaniu lasu, Teatr Kwadrat
1984
offset, 66,5 x 97,5
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 84.
Teatr Kwadrat, Warszawa / Wojskowe
Zakłady Kartograficzne, Warszawa
MNP PI 11020
MP PI 24847

Bertold Brecht, Baal, Teatr Powszechny
1985
offset, 97,5 x 67
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 85.
Teatr Powszechny, Warszawa /
Zakłady Offsetowe, Warszawa
MNP PI 09261, PI 11026
MP PI 25600
Pierwszy nakład nie został zaakceptowany
przez autora, plakat wydrukowany
ponownie w 1988 (sitodruk, 100 x 68,
Zakłady drukarskie ASP, Warszawa)
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, wrzesień 1987

Zbigniew Rudziński, Manekiny,
Państwowa Opera we Wrocławiu
1985
offset, 97 x 65
sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI 85
Państwowa Opera, Wrocław / Wrocławskie
Zakłady Graficzne nr 1, Wrocław
MNP PI 8705
MP PI 25601
Nagroda Icoigrady na XI Międzynarodowym
Biennale Plakatu, Warszawa, 1986

Theatrum Andrzeja Stopki, Warszawa, Zachęta
1985
offset, 96,5 x 66,5
sygn. p. g.: H. TOMASZEWSKI. 85.
KAW, Warszawa, CBWA Warszawa;
MKiS Warszawa / Prasowe Zakłady
Graficzne, Bydgoszcz
MNP PI 8738
MP PI. 25113
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, październik 1985
Nagroda Specjalna Stowarzyszenia Polskich
Artystów Grafików Projektantów w konkursie
Najlepszy Plakat Warszawy, 1985
Wyróżnienie Klubu Kolekcjonerów
Plakatu za rok 1985, Poznań, 1986

Christopher Marlowe, Edward II, Teatr Nowy
1986
offset, 98 x 69
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 86.
Teatr Nowy, Warszawa / Łódzkie
Zakłady Graficzne, Łódź
MNP PI 9450
MP PI 26133
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, listopad 1986
Grand Prix na XII Biennale Plakatu
Polskiego, Katowice, 1987
Wyróżnienie Klubu kolekcjonerów
plakatu za 1986, Poznań, 1987
Srebrny medal na XII Międzynarodowym
Biennale Plakatu, Warszawa, 1988

Józef Szajna. Plastyka, teatr
1986
offset, 97 x 67
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI 86
KAW, Warszawa; CBWA, Warszawa /
Prasowe Zakłady Graficzne, Kielce
Plakat wznowiono w 1987, część nakładu
bez bloku tekstowego w lewej dolnej części
plakatu, offset, 97 x 67, KAW, Warszawa; CBWA
Warszawa / Zakłady Offsetowe, Warszawa.
W 1987 wydano także plakat z rosyjskim
tekstem, na potrzeby wystawy w Moskwie.
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, grudzień 1987.
Grand Prix na XIII Biennale Plakatu
Polskiego, Katowice, 1989.

Teresa Pągowska. Wystawa malarstwa, Galeria
Sztuki BWA, Gdańsk, październik 1986
1986
offset, 46 x 67
sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 86
BWA, Gdańsk / Zakłady Graficzne, Gdańsk
MNP PI 9759 PI 9981 PI 9925; MP PI. 26781
Druk pierwotnego nakładu nie został
zaakceptowany przez autora, wydrukowany
ponownie w 1987 (sitodruk, 67,5 x 99,
ASP Warszawa / Zakłady drukarskie ASP)
Złoty medal na XII Międzynarodowym
Biennale Plakatu, Warszawa, 1988
Motyw użyty powtórnie: *Teresa Pągowska.*
Wystawa malarstwa, Galeria Studio Warszawa,
czerwiec 1988, 1988, sitodruk, 68 x 99, sygn.
p. d.: H. Tomaszewski. 86, Centrum Sztuki Studio,
Warszawa / Zakłady Drukarskie ASP, Warszawa
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, wrzesień 1988

Juliusz Słowacki, Kordian, Teatr w Opolu
1987
offset, 66,5 x 98
sygn. p. d.: H. Tomaszewski 87
KAW, Warszawa; Teatr im. Jana Kochanowskiego,
Opole / Państwowa Wytwórnia Papierów
Wartościowych, Warszawa
MNP PI 9508
MP PI 26083

Malarstwo w kregu Akademii
Warszawskiej, Muzeum Przemysłu,
dawniej Zakłady Norblina w Warszawie
1987
offset, 96,5 x 65
sygn. p. pośr.: H. Tomaszewski 87.
ASP, Warszawa; Fundacja Polskiej
Sztuki Nowoczesnej, Warszawa /
PPZ „Dekor”, Warszawa
MNP PI 9686
Wyróżnienie w konkursie Najlepszy
Plakat Warszawy, grudzień 1987

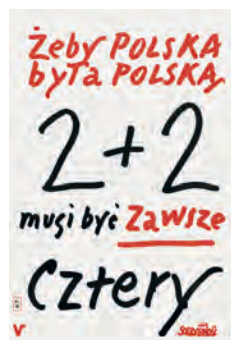
Plakaty o plakacie. Wystawa z kolekcji P. M. Załęskiego 1987
offset, 98 × 67
sygn. p. g.: H.TOMASZEWSKI. 87.
BWA, Konin / Poznańskie Zakłady Graficzne im. M. Kasprzaka, Poznań
MNP PI 9444
MP PI 26652

Wojciech Zamecznik 1923–1967,
Galeria „Zachęta”, kwiecień 1988
1988
sitodruk, 100,5 × 68
sygn. p. d.: H.TOMASZEWSKI. 88.
Galeria „Zachęta”, Warszawa / Zakłady Drukarskie ASP, Warszawa
MNP PI 9914
MP PI 26823

Liberté, Égalité, Fraternité, dans la pure biosphère 1989
offset, 84 × 59,5
sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI.
Artis 89, Paryż / Marchand, Paryż
MNP PI 10344

Żeby Polska była Polska, 2 + 2 musi być zawsze cztery 1989
offset, 100 × 70
sygn. l. d.: H.T.
NSZZ „Solidarność” Warszawa / Warszawska Drukarnia Akcydensowa, Warszawa
MNP PI 10879
MP PI 27472

Citaines 1990
sitodruk, 103 × 77
sygn. w polu kompozycji, l. g.: „H.TOMASZEWSKI. 90” i ze składu w stopce: © Henryk TOMASZEWSKI Société d'Exploitation Industrielle des Allumettes et du Tabac, Paryż / Graficaza
MNP PI 11016
MP PI 28941
Wyróżnienie honorowe Muzeum Plakatu w Wilanowie na V Wiosennym Salonie Plakatu, Warszawa, 1992

XIII Międzynarodowe Biennale Plakatu, Warszawa, 1990. 13th International Poster Biennale, Warsaw, 1990
1990
sitodruk, 91 × 62,5
sygn. w polu kompozycji, pośr.: TOMASZEWSKI. 90
Komitet Organizacyjny 12 Międzynarodowego Biennale Plakatu, Warszawa / A. Matisow, Warszawa-Falenica
MNP PI 10485, PI 11951
MP PI 27976
Brązowy medal na 3rd International Triennial of Poster, Toyama, Japonia, 1991
Plakat wydrukowano po raz drugi z powodu niezadowolenia autora z jakości pierwszego nakładu

Teatr Powszechny, Łódź 1990
offset, 96,5 × 66
sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI. 90 -
Teatr Powszechny, Łódź / Oficyna Olszynka, Warszawa
MNP PI 10670

Love. Henryk Tomaszewski. Affiches tekeningen 1991
sitodruk, 119 × 83 (wydany także w formacie 83,5 × 59,5)
sygn. l. d.: H.TOMASZEWSKI. 91
Stedelijk Museum Amsterdam
MNP PI 10720, PI 11017
MP PI 28782
Wyróżnienie honorowe Muzeum Plakatu w Wilanowie na V Wiosennym Salonie Plakatu, Warszawa, 1992
Brązowy medal na XV Międzynarodowym Biennale Plakatu, Warszawa, 1994

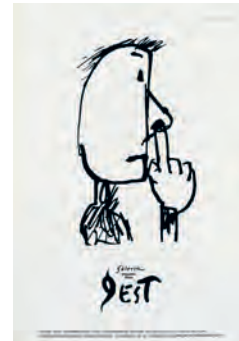

Piękno i wygoda na co dzień. Szwedzka architektura i wzornictwo XX wieku. Wystawa Instytutu Wzornictwa Przemysłowego, Warszawa 1992
 offset, 98 x 67
 sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 92
 Instytut Wzornictwa Przemysłowego, Warszawa / Warszawska Drukarnia Akcydensowa S. A., Warszawa
 Plakat wznowiono w 1992 na potrzeby wystawy w Muzeum Narodowym w Poznaniu, offset, 98,5 x 67, sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 92, Muzeum Narodowe, Poznań / Warszawska Drukarnia Akcydensowa S. A., Warszawa; oraz w 1993 na potrzeby wystawy w Pałacu

Sztuki w Krakowie, offset, 98,5 x 66,5, sygn. p. d.: H. TOMASZEWSKI. 92, Akademia Sztuk Pięknych, Kraków / Warszawska Drukarnia Akcydensowa S. A., Warszawa
 MNP PI 10910, PI 11025, PI 11055
 MP PI 29324, PI 28815

Ars erotica, Muzeum Narodowe w Warszawie, styczeń–marzec 1994
 1993
 offset, 98 x 67
 sygn. l. d.: H. TOMASZEWSKI. 93
 Muzeum Narodowe, Warszawa / Warszawska Drukarnia Akcydensowa S.A., Warszawa
 MNP PI 11402
 MP PI 29354
 Srebrny medal na 4th International Triennial of Poster, Toyama, 1994
 Złoty medal na XIV Biennale Plakatu Polskiego, Katowice, 1995

Sławomir Boss, Galeria Gest
 ok. 1996
 sitodruk, 100 x 70
 sygn. w polu kompozycji: H. Tomaszewski
 Galeria Gest, Łódź

Sławomir Boss, Galeria Gest
 1996
 sitodruk, 100 x 70
 sygn. p. g.: H. Tomaszewski. 96.
 Galeria Gest, Łódź

Moja droga twórcza. Henryk Tomaszewski, IX-X 1996
 1996
 offset, 95,5 x 67,5
 sygn. p. d.: H. T + P
 Galeria Grafiki i Plakatu, Warszawa
 MNP PI 12163
 MP PI 33465, PI 30445
 Współautor: Piotr Młodożeniec

Plakat przypisywany

Przyjaźń
 1956
 offset, 99 x 67,5
 niesygnowany
 WAG, Warszawa / Zakłady Graficzne Warszawa
 MN PI 619

Książki projektowane i ilustrowane przez Henryka Tomaszewskiego

- ▷ Kazimierz Gołba, *Dusze w maskach*, Instytut Wydawniczy „Renaissance”, Warszawa 1939 (projekt okładki)
- ▷ Edmond Fleg, *Klaudiusz i Marietta*, Instytut Wydawniczy „Renaissance” Warszawa [1939] (projekt okładki)
- ▷ Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, Łódź 1945 (projekt okładki)
- ▷ Leon Pasternak, *Piosenki żołnierskie*, Robotniczy Domu Kultury w Łodzi, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa–Łódź–Kraków–Katowice–Lublin–Bydgoszcz 1945 (projekt okładki)
- ▷ Zofia Nałkowska, *Granica*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1945 (projekt okładki)
- ▷ Stanisław Dygat, *Jezioro Bodeńskie*, Spółdzielnia Wydawnicza Wiedza, Warszawa 1946 (projekt okładki)
- ▷ Stanisław Jerzy Lec, *Spacer cynika*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1946 (projekt okładki, ilustracje całostronicowe)
- ▷ Walentin Katajew, *Samotny biały żagiel*, Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, [Łódź] 1946 (projekt okładki)
- ▷ Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, Łódź 1946 (projekt okładki)
- ▷ Alicja Dryszkiewicz, *Wędrowni po zwierzyńcu*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1948 (projekt okładki, typografia, ilustracje)
- ▷ Władysław Broniewski, *Krzyk ostateczny*, Wiedza, Warszawa 1948 (projekt okładki)
- ▷ Włodzimierz Słobodnik, *Poufne*, Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, [Łódź] 1948 (projekt okładki)
- ▷ Stanisław Jerzy Lec, *Życie jest fraszką*, Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, Warszawa 1948 (projekt okładki)
- ▷ Leon Pasternak, *Zasady i kwasy. Satyry*, Wydawnictwo J. Przeworskiego, Warszawa 1948 (projekt okładki)
- ▷ Władysław Smólski, *Drewniana koszula. Humoreski*, Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, Warszawa [1948] (projekt okładki)
- ▷ *Strofy o Stalinie. Wiersze poetów polskich*, Związek Literatów Polskich, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1949 (projekt okładki)
- ▷ Marcin [Martin] Andersen Nexø, *Pelle zwycięzca*, Książka i Wiedza, Warszawa 1949 (projekt okładki)
- ▷ Aleksander Puszkina, *Utwory wybrane*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Książka i Wiedza, [Warszawa] 1949 (projekt okładki)
- ▷ Martin Andersen Nexø, *Ditta*, Książka i Wiedza, Warszawa 1949 (projekt okładki)
- ▷ Urszula Brzozowska, *Pieśni i tańce kujawskie*, Państwowe Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 1950 (projekt okładki)

seria Klub Dobrej Książki, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik” (projekt serii)

- ▷ Anna Seghers, *Ocalenie*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1950
- ▷ Jorge Amado, *Ziemia złotych płodów*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1950
- ▷ Mulk Raj Anand, *Kulis*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1950
- ▷ Paul Tillard, *Powrót*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1950
- ▷ Sandor Sasaki, *Pieśni życia*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik” [Warszawa] 1950

seria Klub „Odrodzenia”, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik” (projekt serii)

- ▷ Piotr Pawlenko, *Stepowe słońce*, Spółdzielnia Wydawnicza

„Czytelnik”, Warszawa 1950

- ▷ Albert Maltz, *Człowiek na drodze*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1950
- ▷ Louis Aragon, *Komuniści*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, [Warszawa] 1950–1954
- ▷ Sergiusz Gołubiew, *Narodziny epoki*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, [Warszawa] 1950
- ▷ Adolf Rudnicki, *Pałeczka, czyli każdemu to, na czym mu mniej zależy*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, [Warszawa] 1950
- ▷ Fritz Erpenbeck, *Spekulanci*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, [Warszawa] 1950
- ▷ Fritz Erpenbeck, *Spekulanci*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, [Warszawa] 1950

Złota Seria Literatury Rosyjskiej, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik” (projekt serii)

- ▷ Mikołaj Leskow, *Utwory wybrane*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, [Warszawa] 1950
- ▷ Aleksander Kuprin, *Utwory wybrane*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1950
- ▷ Antoni Czechow, *Utwory wybrane*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1953
- ▷ Lew Tołstoj, *Wojna i pokój*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1950 (projekt okładki)
- ▷ 500 lat malarstwa polskiego, PIW, Warszawa 1950 (projekt okładki)
- ▷ Lucyna Krzemieniecka, *Wiosna, lato, jesień, zima*, Książka i Wiedza, Warszawa 1950 (projekt okładki, ilustracje)
- ▷ Władysław Broniewski, *Nadzieja*, Książka i Wiedza, Warszawa 1951 (projekt okładki)
- ▷ Antonina Vallentin, *Leonardo da Vinci*, Książka i Wiedza, Warszawa 1951 (projekt okładki i okładki)
- ▷ S. [Samuił a. Samuel] Marszak, *Stronic dziesięć i pół o tym, skąd wziął się stół*, Książka i Wiedza, Warszawa 1951 (projekt okładki, ilustracje)
- ▷ Józef Prutkowski, *W sprawie miłości*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1952 (ilustracje Henryka Tomaszewskiego i Wojciecha Zamecznika)
- ▷ Jerzy Pomianowski, *Z widowni*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1953 (projekt okładki)
- ▷ S. [Samuił a. Samuel] Marszak, *Przyjemny dzień*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1953 (projekt okładki, strony tytułowej, 59 stron ilustrowanych)
- ▷ Jan Brzechwa, *Kaczka dziwaczka*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1953 (projekt okładki, typografia, ilustracje)
- ▷ Jerzy Zaruba, *Prawda w oczy kole*, RSW „Prasa”, Warszawa 1954 (opracowanie graficzne)
- ▷ Bohdan Czeszko, *Krzewy koralowe*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1954 (projekt okładki i ozdóbki)
- ▷ K. I. [Konstanty Ildefons] Gałczyński, *Satyra, groteska, żart liryczny*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1955 (projekt okładki, okładki, strony tytułowych, 135 drobnych ilustracji)
- ▷ Ludwik Jerzy Kern, *Pierwszy i kilka innych wierszy*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1956 (projekt okładki, ilustracje)
- ▷ Janusz Minkiewicz, *Sonetki warszawskie i pierwsze wiersze*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1956 (seria: Biblioteka Satyry) (projekt okładki)
- ▷ Martin Andersen Nexø, *Ditta*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1956 (projekt okładki)

- ▷ Stanisław Dygat, *Słotne wieczory*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1957 (projekt okładki, okładki, ilustracje)
- ▷ Stanisław Dygat, *Różowy kajecik*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1958 (projekt okładki, okładki, ilustracje)
- ▷ Benedykt Herz, *Antologia bajki polskiej*, PIW, Warszawa 1958 (projekt okładki, 96 drobnych ilustracji)
- ▷ Juliusz Słowacki, *Preliminaria peregrynacji do Ziemi Świętej J. O. Księża Radziwiłła Sierotki*, PIW, Warszawa 1959 (układ graficzny, ozdóbki)
- ▷ Barbara Kwiatkowska, *Henryk Tomaszewski*, Arkady, Warszawa 1959 (projekt okładki)
- ▷ *Warszawa na starej fotografii*, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, Warszawa 1960 (projekt okładki, okładki i strony tytułowej)
- ▷ Wacław Kubacki, *Na scenie*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1962 (projekt okładki i okładki)
- ▷ Zygmunt Kałużyński, *Bilet wstępu do nowego wieku*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1963 (projekt okładki i okładki)
- ▷ Tercjan Multaniak, *Stocznia Gdańska*, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa 1964 (opracowanie graficzne)
- ▷ Joanna Guze, *Impresjonści*, Państwowe Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”, Warszawa 1964 (projekt okładki, okładki i karty tytułowej)
- ▷ Henry Miller, *Uśmiech, U stóp drabiny*, PIW, Warszawa 1964 (seria: Biblioteka Jednorożca) (7 całostronicowych ilustracji)
- ▷ K. I. [Konstanty Ildefons] Gałczyński, *Listy z fiołkiem*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1964 (projekt okładki, okładki, typografia, 31 ilustracji)
- ▷ Andrzej Wirth, *Teatr, jaki mógłby być*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1964 (projekt okładki i okładki)
- ▷ Jan Brzechwa, *Śmiechu warte*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1964 (projekt okładki, typografia, ilustracje)
- ▷ *Almanach fotografii polskiej 1964*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1965 (projekt okładki, kompozycja, opracowanie graficzne)
- ▷ Leon Kudła 1879–1964. *Wystawa pośmiertna*, red. Józef Grabowski, ZPAP, Państwowe Muzeum Etnograficzne, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1965 (opracowanie graficzne)
- ▷ Aleksander Jackowski, *Inni. Od Nikifora do Głowackiej*, Pracownia Badania Sztuki Nieprofesjonalnej Instytutu Sztuki PAN, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1965 (opracowanie graficzne)
- ▷ Aleksander Wojciechowski, *Z dziejów malarstwa pejzażowego. Od renesansu do początków XX wieku*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1965 (projekt okładki i okładki)
- ▷ Stanisław Dygat, *Rozmyślania przy goleniu*, Iskry, Warszawa 1966 (seria: Biblioteczka Stańczyka) (projekt okładki, ilustracje)
- ▷ Teresa Pągowska, *Malarstwo*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1966 (projekt okładki)
- ▷ *Szpilki 1935–1965. Coś nam zostało z tych lat...* [wybór tekstów: Wiesław Brudziński, Antoni Marianowicz], Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa 1967 (opracowanie graficzne)
- ▷ Wiktor Woroszyński, *Gabrys, nie kaprys!*, Biuro Wydawnicze „Ruch”, Warszawa 1967 (projekt okładki, typografia, ilustracje)
- ▷ Bohumil Hrabal, *Pociągi pod specjalnym nadzorem*, PIW, Warszawa 1969 (seria: Biblioteka Jednorożca) (7 całostronicowych ilustracji)
- ▷ Konstanty Ildefons Gałczyński, Julian Tuwim, *Listy*, PIW, Warszawa 1969 (projekt okładki, okładki, strony tytułowej)

- ▷ 15 lat STS, [brak wydawcy, druk Kielce 1969]
- ▷ *Monsieur Henryk Tomaszewski, Warszawa, Polonia*, Agencja Autorska i Biuro Wydawnictw „Dom Książki”, Warszawa 1970 (projekt obwoluty)
- ▷ Jeremi Przybora, *Kabaret Starszych Panów. Wybór*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1970 (projekt okładki i obwoluty, ilustracje)
- ▷ Jeremi Przybora, *Kabaret Starszych Panów. Wybór 2*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1973 (projekt okładki i obwoluty, ilustracje)
- ▷ Marek Żuławski, *Od Hogartha do Bacona*, Arkady, Warszawa 1973 (projekt okładki, obwoluty, strony tytułowej)
- ▷ Bułat Okudźawa, *Mersi, czyli przypadki Szypowa*, PIW, Warszawa 1974 (projekt okładki i obwoluty)
- ▷ Irena Lorentowicz, *Oczarowania*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1975 (projekt okładki, obwoluty, strony tytułowej)
- ▷ Kazimierz Michałowski, *Farras. Malowidła ścienne w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie*, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, Warszawa 1975 (opracowanie graficzne Henryk Tomaszewski i Bolesław Penciak)
- ▷ Marian Orłowski, *O myszce Klementynie, pajęczku Bazylim i Ziemiackowych Braciach*, Krajowa Agencja Wydawnicza RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Warszawa 1975 (opracowanie graficzne, ilustracje)
- ▷ Tibor Déry, *Kochany teściu*, PIW, Warszawa 1976 (projekt okładki i wyklejek)
- ▷ Władysław Kopaliniński, *Drugi kot w worku, czyli z dziejów nazw i rzeczy*, Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1978 (projekt okładki i strony tytułowej, ilustracje)
- ▷ *Mysł i kształt teatru. Scenografia polska*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1979 (projekt okładki)
- ▷ Michał Radgowski, *Znać życie*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1982 (seria: Biblioteka Satyry) (projekt okładki i strony tytułowej, ilustracje)
- ▷ Władysław Kopaliniński, *Trzeci kot w worku, czyli rozmaitość świata*, Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1982 (projekt okładki, strony tytułowej, ilustracje)
- ▷ *XII Międzynarodowe Biennale Plakatu Warszawa 1988*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1988 (projekt okładki)
- ▷ Jerzy Pomianowski, *Sodoma i Odessa*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa 1993 (projekt okładki)
- ▷ *Ars erotica*, Muzeum Narodowe w Warszawie, Fundacja Promocji Sztuki Pro Arte, Warszawa 1994 (projekt okładki)

seria Kolekcja Polskiej Literatury Współczesnej, PIW (projekt okładki i obwoluty)

- ▷ Miron Białoszewski, *Pamiętnik z powstania warszawskiego*, PIW, Warszawa 1971
- ▷ Ryszard Kłysz, *Zabijcie czarną owcę*, PIW, Warszawa 1972
- ▷ Andrzej Kuśniewicz, *Król Obojga Sycylii*, PIW, Warszawa [1972]
- ▷ Władysław Terlecki, *Dwie głowy ptaka*, PIW, Warszawa 1972
- ▷ Wiesław Myśliwski, *Nagi sad*, PIW, Warszawa 1972
- ▷ Bogdan Wojdowski, *Chleb rzucony umarłym*, PIW, Warszawa 1973
- ▷ Jerzy Andrzejewski, *Trzy opowieści*, PIW, Warszawa 1973
- ▷ Witold Zalewski, *Splot słoneczny*, PIW, Warszawa 1973
- ▷ Piotr Wojciechowski, *Czaszka w czaszce*, PIW, Warszawa 1974
- ▷ Andrzej Kuśniewicz, *Strefy*, PIW, Warszawa 1985

seria Polska Poezja Współczesna, tzw. biała, PIW (projekt okładki i obwoluty)

- ▷ Urszula M. Benka, *Perwersyjne dziewczynki*, PIW, Warszawa 1984

- ▷ Czesław Kuriata, *Elegie codzienne*, PIW, Warszawa 1984
- ▷ Piotr Matywiecki, *Planetnik i śmierć*, PIW, Warszawa 1981
- ▷ Łukasz Nicpan, *Kwanty*, PIW, Warszawa 1984
- ▷ Marek Wawrzkiwicz, *Aż tak*, PIW, Warszawa 1984
- ▷ Anna Pogonowska, *Albo i albo*, PIW, Warszawa 1985
- ▷ Stanisław Srokowski, *Zjedanie*, PIW, Warszawa 1985
- ▷ Anna Świrszczyńska, *Cierpienie i radość*, PIW, Warszawa 1985
- ▷ Włodzimierz Boruński, *Rozmowa*, PIW, Warszawa 1986
- ▷ Ewa Filipczuk, *Czekam na ciebie w ciemnościach*, PIW, Warszawa 1986
- ▷ Krzysztof Gąsiorowski, *Z punktu widzenia UFO*, PIW, Warszawa 1986
- ▷ Franciszek Kamecki, *Epilogi Jakuba*, PIW, Warszawa 1986
- ▷ Ludmiła Marjańska, *Blizna*, PIW, Warszawa 1986
- ▷ Marian Piechal, *Słowne istnienie*, PIW, Warszawa 1986
- ▷ Erna Rosenstein, *Czas*, PIW, Warszawa 1986
- ▷ Wanda Bacewicz, *Ucieczka*, PIW, Warszawa 1987
- ▷ Jan Górec-Rosiński, *Człowiek podzielony*, PIW, Warszawa 1987
- ▷ Erwin Kruk, *Z krainy Nod*, PIW, Warszawa 1987
- ▷ Jan Bolesław Ożóg, *Ujawnienia*, PIW, Warszawa 1987
- ▷ Ziemowit Skibiński, *Ten trzeci*, PIW, Warszawa 1987
- ▷ Andrzej Warzecha, *Pieniądze dla umarłych*, PIW, Warszawa 1987
- ▷ Jerzy Duniec, *Światła nad Mordorem*, PIW, Warszawa 1988
- ▷ Wojciech Kawiński, *Ciemna strona jasności*, PIW, Warszawa 1988
- ▷ Beata Krupska, *Jadąc tramwajem na targ niewolników*, PIW, Warszawa 1988
- ▷ Waldemar Mystkowski, *Wilgotny język polski*, PIW, Warszawa 1988
- ▷ Ewa Tomaszewska, *Woda, życie i owoc*, PIW, Warszawa 1988
- ▷ Marianna Bocian, *Stan stworzenia*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Ewa Filipczuk, *Hotele, pokoiki małe*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Henryk Hartenberg, *Etiudy wieczorne*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Leopold Lewin, *Skrzydła wiatraków*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Stanisław Stabro, *Korozja*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Tadeusz Śliwiak, *Słownik wyrazów światłoczułych*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Tadeusz Wyrwa-Krzyżaniński, *Wyprawa przeciwko podróży*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Zbigniew Zalewski, *Tancerz ulic*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Andrzej Zaniewski, *Krawędź*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Piotr Matywiecki, *Światło jednomyślne*, PIW, Warszawa 1990

seria Polska Poezja Współczesna, tzw. milimetrowa, PIW (projekt okładki i obwoluty)

- ▷ Jerzy Braun, *Oddech planety*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Erwin Kruk, *Powrót na wygnanie*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Flora Bieńkowska, *Wyróżniony ogród*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Ewa Filipczuk, *Gra*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Henryk Hartenberg, *Dzień po dniu*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Jerzy Hordyński, *Epitafium dla kota*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Ludmiła Marjańska, *Druga podróż*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Artur Międzyrzeczki, *Wygnanie do Rymu*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Aleksandra Ołędzka-Frybesowa, *Trochę więcej być*, PIW, Warszawa 1977
- ▷ Miron Białoszewski, *Odczepić się*, PIW, Warszawa 1978
- ▷ Jan Maria Gisges, *Marmury i dmuchawce*, PIW, Warszawa 1978
- ▷ Jan Górec-Rosiński, *Ulica Sokratesa*, PIW, Warszawa 1978
- ▷ Stanisław Grochowiak, *Haiku-Images*, PIW, Warszawa 1978
- ▷ Tomasz Jastrun, *Bez usprawiedliwienia*, PIW, Warszawa 1978

- ▷ Julian Kornhauser, *Stan wyjątkowy*, PIW, Warszawa 1978
- ▷ Andrzej Zaniewski, *Mity*, PIW, Warszawa 1978
- ▷ Wanda Bacewicz, *Ochodzenie*, PIW, Warszawa 1979
- ▷ Janina Brzostowska, *Śpiew przedwieczorny*, PIW, Warszawa 1979
- ▷ Maciej Z. Bordowicz, *Sezon po mnie*, PIW, Warszawa 1979
- ▷ Stefan Gołębiowski, *Powolania*, PIW, Warszawa 1979
- ▷ Zbigniew Jerzyna, *Przestanie*, PIW, Warszawa 1979
- ▷ Maria Kalota-Szymańska, *Miastu przypisana*, PIW, Warszawa 1979
- ▷ Roman Śliwonik, *Za żalem*, PIW, Warszawa 1979
- ▷ Anna Winowiecka, *Kraina*, PIW, Warszawa 1979
- ▷ Małgorzata Baranowska, *Zamek w Pirenejach*, PIW, Warszawa 1980
- ▷ Ewa Filipczuk, *Café Chaos*, PIW, Warszawa 1980
- ▷ Wojciech Kawiński, *Innych szczegółów nie pamiętam*, PIW, Warszawa 1980
- ▷ Tadeusz Kubiak, *Przypomnienia wiosenne*, PIW, Warszawa 1980
- ▷ Michał Łukasiewicz, *Magister Tartufo*, PIW, Warszawa 1980
- ▷ Jarosław Markiewicz, *I*, PIW, Warszawa 1980
- ▷ Stanisław Misakowski, *Nie ma wyboru*, PIW, Warszawa 1980
- ▷ Łukasz Nicpan, *Czyste ratownictwo*, PIW, Warszawa 1980
- ▷ Jerzy Ficowski, *Śmierć jednorożca*, PIW, Warszawa 1981
- ▷ Tadeusz Kijonka, *Śnieg za śniegiem*, PIW, Warszawa 1981
- ▷ Stanisław Stabro, *Pożegnanie księcia*, PIW, Warszawa 1981
- ▷ Tadeusz Śliwiak, *Solizman*, PIW, Warszawa 1981
- ▷ Andrzej Tchórzewski, *Reportaż z wieży Babel*, PIW, Warszawa 1981
- ▷ Flora Bieńkowska, *Krajobraz słowa*, PIW, Warszawa 1982
- ▷ Ewa Fiszer, *Trzecia rano*, PIW, Warszawa 1982
- ▷ Helena Raszka, *Liczba mnoga*, PIW, Warszawa 1982
- ▷ Czesław Slezák, *Herezje*, PIW, Warszawa 1982
- ▷ Janusz Styczeń, *Widzialne ciała tajemnicy*, PIW, Warszawa 1982
- ▷ Aleksander Wojciechowski, *Trudny koncert*, PIW, Warszawa 1982
- ▷ Zbigniew Zalewski, *Taniec z cieniem*, PIW, Warszawa 1983
- ▷ Jadwiga Stańczakowa, *Magia niewidzenia*, PIW, Warszawa 1984

seria *Utwory zebrane* Mirona Białoszewskiego, t. 1–10, PIW (projekt serii, okładki, stron tytułowych)

- ▷ Miron Białoszewski, *Obroty rzeczy. Rachunek zaściankowy. Mylne wzruszenia. Było i było*, PIW, Warszawa 1987
- ▷ Miron Białoszewski, *Teatr osobny*, PIW, Warszawa 1988
- ▷ Miron Białoszewski, *Pamiętnik z powstania warszawskiego*, PIW, Warszawa 1988
- ▷ Miron Białoszewski, *Donosy rzeczywistości*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Miron Białoszewski, *Szumy, zlepy, ciągi*, PIW, Warszawa 1989
- ▷ Miron Białoszewski, *Zawał*, PIW, Warszawa 1991
- ▷ Miron Białoszewski, *Odczepić się i inne wiersze*, PIW, Warszawa 1994
- ▷ Miron Białoszewski, *Rozkurz*, PIW, Warszawa 1998
- ▷ Miron Białoszewski, *Małe i większe prozy*, PIW, Warszawa 2000
- ▷ Miron Białoszewski, *Oho i inne wiersze*, PIW, Warszawa 2000

Bibliografia

Katalogi

- ▷ *Polonia. Wystawa szkiców z wojny 1939/1944*, Związek Polskich Artystów Plastyków, Lublin 1944
- ▷ *Wystawa prac malarskich i rysunków*, Związek Artystów Plastyków, Lublin 1944
- ▷ *I wystawa*, Związek Zawodowy Polskich Artystów Plastyków w Łodzi, Łódź 1945
- ▷ *Internationale Plakatausstellung mit Karikaturenschad*, Künstlerhaus, Wien 1948
- ▷ *Vystava polského plakatu*, Uměleckoprůmyslové Muzeum, Praha 1949
- ▷ *Affiches polonaises. Catalogue*, Palais des Beaux-Arts, Bruxelles 1950
- ▷ *International Poster Exhibition*, London 1951
- ▷ *Pierwsza Ogólnopolska Wystawa Plakatu*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1953
- ▷ *II Ogólnopolska Wystawa Ilustracji Plakatu i Drobnych Form*, Związek Polskich Artystów Plastyków, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1955 (Ignacy Witz [inc.:] *Ilustracja polska*, s. 5–7; Jan Lenica, [inc.:] *Druga Ogólnopolska*, s. 8–10)
- ▷ *L’Affiche polonaise*, Palais des Beaux-Arts, Bruxelles 1955
- ▷ *Das polnische Plakat Ausstellung*, [brak wydawcy], Wien 1956
- ▷ *Das polnische Plakat. J. Lenica, J. Srokowski, W. Świerzy, H. Tomaszewski*, [brak wydawcy], Berlin 1957
- ▷ *Cartazes poloneses*, Museu de Arte Moderna, Rio de Janeiro 1959
- ▷ *AGI. IV Esposizione Alliance Graphique Internationale, Civica Galleria d’Arte Moderna*, Padiglione d’Arte Contemporanea, Milano 1961
- ▷ *Wystawa plakatu. Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL*, Związek Polskich Artystów Plastyków, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1961
- ▷ *Wystawa satyry. Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL*, Związek Polskich Artystów Plastyków, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1961
- ▷ *VII Bienal de São Paulo*, Fundação Bienal de S. Paulo, 1963
- ▷ *Alliance Graphique Internationale Ausstellung*, Museum für Kunst und Gewerbe, Hamburg 1964
- ▷ *Polski plakat polityczny 1944–1964*, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego, Warszawa 1964
- ▷ *Theaterplakate aus Warschau*, Städtische Bühnen, Frankfurt am Main 1965
- ▷ *I Międzynarodowe Biennale Plakatu Warszawa 1966*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1966 (Józef Mroczczak, [inc.:] *Bywa, że w Polsce*, s. nlb.)
- ▷ *Od Młodej Polski do naszych dni. Katalog wystawy plakatu*, Muzeum Narodowe, Warszawa 1966 (Janina Fijałkowska, [inc.:] *Dziwnym może wydawać się fakt*, s. 9–21)
- ▷ *Posters of Poland*, State Modern Art Museum, Tokyo 1966
- ▷ *Art polonaise contemporain*, Musée de Beaux-Arts, La Chaux-de-Fonds 1967
- ▷ *Międzynarodowy plakat rewolucyjny 1917–1967*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1967
- ▷ *II Międzynarodowe Biennale Plakatu*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1968
- ▷ *Wystawa plakatu z okazji V Zjazdu PZPR*, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa 1968
- ▷ *Polski plakat filmowy 1947–1967*, Centrala Wynajmu Filmów w Poznaniu, Muzeum Narodowe w Poznaniu, [Poznań] 1969 (Zdzisław Schubert, [inc.:] *Gdy w roku 1946 ówczesny*, s. 9–13)
- ▷ *III Międzynarodowe Biennale Plakatu*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1970
- ▷ *III Ogólnopolskie Biennale Plakatu*, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, Katowice 1970
- ▷ *IV Ogólnopolskie Biennale Plakatu*, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice 1971
- ▷ *Vier Polnische Plakatünstler, Roman Cieślewicz, Jan Lenica, Josef Mroczczak, Henryk Tomaszewski*, Deutsches Plakat Museum, Essen 1971 (Hermann Schardt, *Zur Einführung*, s. nlb.)
- ▷ *IV Międzynarodowe Biennale Plakatu*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1972
- ▷ *Atelier 72*, Richard Demarco Gallery, Edinburgh 1972
- ▷ *Katalog polskich plakatów politycznych z lat 1944–1948 w zbiorach Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego*, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego, Warszawa 1972
- ▷ *Laureaci III Międzynarodowego Biennale Plakatu: Jukka Veistola, Tapio Salmelainen, Peter Lindholm, Henryk Tomaszewski, Armando Testa*, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa 1972
- ▷ *Das politische Plakat der Welt*, Deutsches Plakat Museum, Essen 1973
- ▷ *V Międzynarodowe Biennale Plakatu*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1974
- ▷ *L’Art de l’affiche en Pologne*, Musée d’Art moderne de la ville de Paris, Paris 1974
- ▷ *Polnische Plakate. 30 Jahre Volksrepublik Polen*, Bezirksmuseum, Cottbus 1974
- ▷ *6 Biennale Plakatu Polskiego*, Biuro Wystaw Artystycznych Katowice, Krajowa Agencja Wydawnicza, Katowice 1975
- ▷ *Contemporary Polish Posters*, Bijutsu Shuppan Design Center, [Tokio] 1975
- ▷ *L’Affiche polonaise*, Bibliothèque Royale Albert 1er [Belgia 1975] (Stanisław K. Stopczyk, *Introduction*, s. 3–4)
- ▷ *Polski plakat teatralny 1944–1974*, Biuro Wystaw Artystycznych, Poznań 1975 (Wojciech Makowiecki, [inc.:] *Artystyczny plakat teatralny*, s. 5–9)
- ▷ *VI Międzynarodowe Biennale Plakatu*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1976
- ▷ *7 Biennale Plakatu Polskiego*, Biuro Wystaw Artystycznych, Krajowa Agencja Wydawnicza, Katowice 1977
- ▷ *II Ogólnopolska Wystawa Satyry*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1977
- ▷ *Lahti II Poster Biennale*, Lahti Art Museum, 1977
- ▷ *VII Międzynarodowe Biennale Plakatu*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1978
- ▷ *Polski plakat realizmu socjalistycznego*, Biuro Wystaw Artystycznych w Poznaniu, Muzeum Historii Ruchu Robotniczego w Poznaniu, Poznań 1978 (Florian Zieliński, *Trzeci polskiego plakatu politycznego okresu realizmu socjalistycznego*, s. nlb.; Wojciech Makowiecki, [inc.:] *Polski plakat*, s. nlb.)
- ▷ *8 Biennale Plakatu Polskiego*, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice 1979
- ▷ *XV Bienal Internacional de Arte São Paulo*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1979 (Mariusz Hermansdorfer, *Wstęp*, s. nlb.)
- ▷ *Das polnische Plakat von 1892 bis heute*, Hochschule der Künste, Berlin [1979] (Heinz-Jürgen Kristahn, *Galerie ohne Wände*, s. 8–11; Jan Białostocki, *Polnische Plakatkunst*, s. 12–24; Wojciech Makowiecki, *Sozialistischer Realismus*, s. 25–30; Anna Rutkiewicz, *Aus den Sammlungen des Plakatmuseums in Wilanów*, s. 31–35; Jan Zyliński, *Die Werkstatt der Träume*, s. 36–39; Martin Krampen, *Struktur, Ästhetik und Semiotik Polnischer Plakate*, s. 40–47)
- ▷ *Lahti III Poster Biennale*, Lahti Art Museum, 1979
- ▷ *Obecność sztuki*, KMPiK, Warszawa [1979]
- ▷ *75 lat warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Tendencje twórcze pedagogów*, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1980
- ▷ *Wystawa polskiego plakatu teatralnego 1964–1979*, Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu, 1980
- ▷ *Poljski plakat*, Mestna Galerija, Piran 1981
- ▷ *The Colorado International Invitational Poster Exhibition*, Colorado State University, Fort Collins 1981
- ▷ *Exhibition of Polish Theatre Posters*, Striped House Museum, Tokyo 1982
- ▷ *Szekspiriana. Wystawa projektów i plakatów powstałych w Polsce, RFN, USA i Wielkiej Brytanii*, Teatr im. Wandy Siemaszkowej, Rzeszów 1982
- ▷ *Witkaciana. Wystawa plakatów, druków, fotografii, scenografii, malarstwa, pamiątek, śladów, różności*, Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu, 1982
- ▷ *100 jaar bekijfs / 100 years on view. A Selection from the Poster Collection of the Stedelijk Museum Amsterdam 1883–1983*, Stedelijk Museum, Amsterdam 1983
- ▷ *Plakát. The World’s Best Posters. Award — Winning Posters of the International Poster Biennales of Warsaw*, Múcsarnok, [Budapeszt] 1983
- ▷ *Gombrowicz z przodu i z tyłu*, Teatr Nowy, Warszawa 1984 (Władysław Serwatowski, *Przed plakatami z Gombrowiczem*, s. 3–4)
- ▷ *Katalog ekspozycji z roboczego pokazu z okazji 80-lecia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie*, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1984 [katalog wydany na prawach rękopisu]
- ▷ *Werbung für Kunst durch Kunst: Helmut Brade, Paul Brühwiler, Stefan Despodoff, Juris Dimiters, Holger Matthies, Volker Pfüller, John Sorbie, Henryk Tomaszewski*, Akademie de Künste der DDR, Berlin 1984 (Ilse-Maria Dorfstecher, *Henryk Tomaszewski*, s. nlb.)
- ▷ *1st International Triennial of Poster in Toyama 1985*, The Museum of Modern Art, Toyama 1985
- ▷ *11 Biennale Plakatu Polskiego Katowice 1985*, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice 1985
- ▷ *Jazzpo. Międzynarodowy Salon Plakatu Jazzowego*, Polskie Archiwum Jazzu, Łódź 1985
- ▷ *Lahti VI Poster Biennale*, Lahti Art Museum, 1985
- ▷ *Posters. The Colorado International Invitational Poster Exhibition*, Colorado State University, Fort Collins 1985
- ▷ *XI Międzynarodowe Biennale Plakatu Warszawa 1986*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1986
- ▷ *XII Biennale of Graphic Design Brno 1986. International Exhibition of Advertising and Poster Design*, Moravian Gallery, Brno 1986
- ▷ *12 Biennale Plakatu Polskiego Katowice 1987*, Biuro Wystaw Artystycznych, Katowice 1987
- ▷ *Lahti VII Poster Biennale*, Poster Museum, Lahti 1987
- ▷ *Posters. The Colorado International Invitational Poster Exhibition*, Colorado State University, Fort Collins 1987
- ▷ *2nd International Triennial of Poster in Toyama 1988*, The Museum of Modern Art, Toyama 1988
- ▷ *XII Międzynarodowe Biennale Plakatu Warszawa 1988*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1988
- ▷ *Affiches de Pologne 1945–1988. Hommage à Henryk Tomaszewski*, Centre de la Gravure et de l’Image Imprimée, La Louvière [1988] (Florian Zielinski, *L’Affiche de Henryk Tomaszewski*, s. nlb.; Florian Zielinski, *Affiches de Pologne 1945–1988*, s. nlb.)
- ▷ *Impressions polonaises: exposition d’affiches polonaises autour de Henryk Tomaszewski, Jan Lenica, Franciszek Starowieyski, Roman Cieślewicz*, Association Lucie Lom, 1988 (Manuel Gasser, *Henryk Tomaszewski*, s. nlb.)
- ▷ *13 Biennale Plakatu Polskiego Katowice 1989*, Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice 1989
- ▷ *Laureaci XII Międzynarodowego Biennale Plakatu: Masuteru Aoba, Shin Matsunaga, Henryk Tomaszewski*, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Agencja Wydawniczo-Reklamowa Grafag, Warszawa [1990]
- ▷ *Plakaty teatralne edycji Bohdana Cybulskiego*, Galeria Teatru Powszechnego w Łodzi, 1990
- ▷ *3rd International Poster Triennial in Toyama*, The Museum of Modern Art, Toyama 1991

- ▷ *Lahti IX Poster Biennale*, Poster Museum, Lahti 1991
- ▷ *Henryk Tomaszewski*, Stedelijk Museum, Amsterdam 1991 (Wim Beeren, *Foreword*, s. 3; Ada Stroeve, *Introduction*, s. 4–5; Zdzisław Schubert, *Henryk Tomaszewski*, s. 6–9; Hugues Boekraad, [inc.:] *All words*, s. 10–19, 22–27)
- ▷ *100 lat polskiej sztuki plakatu / 100th Anniversary of Polish Poster Art*, Biuro Wystaw Artystycznych & Krzysztof Dydo, Kraków 1993 (Krzysztof Dydo, *Wstęp*, s. 7–10; Yusaku Kamekura, *Polskie plakaty — cichy głos ludzkości*, s. 11–12; Anna Szpor-Weglarska, *Polski plakat — pamięć faktu*, s. 13–19; Maria Berwid, *Polski plakat teatralny — początki (1891–1906)*; David Crowley, *Sztuka niezależności i intelektu: Odbiór Polskiej Szkoły Plakatu w Europie Zachodniej*, s. 25–29; Mariusz Knorowski, *Muzeum Plakatu w Wilanowie*, s. 33–35; Erdmut Christian August, *Moi polscy artyści plakatu*, s. 36–38; Florian Zieliński, *Społeczne i polityczne ramy plakatu PRL*, s. 39–46; Janina Więckowska-Lazar, *Symboliczny język plakatu*, s. 47–52; Pierre-Michel Zaleski, *Jak pokochałem sztukę plakatów...*, s. 53–56; Krzysztof Dydo, *Moja kolekcja i galeria w Krakowie*, s. 57–60)
- ▷ *100 Years of Polish Poster Art. From the Collection of Poster Museum in Wilanów*, Poster Museum Wilanów [Warszawa 1993] (Mariusz Knorowski, *100 Years of Polish Poster Art*, s. 144–151; Kenji Kaneko, *Signification of the Polish School of Poster*, s. 152–155)
- ▷ *Lahti X Poster Biennale*, Poster Museum, Lahti 1993
- ▷ *Henryk Tomaszewski. Plakat*, ifa-Galerie Friedrichstrasse, Berlin; Muzeum Narodowe w Poznaniu, Berlin–Stuttgart 1993 (Hugues Boekraad, *Introduction*, 5–11; Shigeo Fukuda, *Talk Talk Tomaszewski*, s. 12–13; Zdzisław Schubert, katalog prac, s. 50–82)
- ▷ *Henryk Tomaszewski — plakaty*, Uměleckoprůmyslové Muzeum v Praze, Praha 1994 (Zdzisław Schubert, *Henryk Tomaszewski — grafik a pedagog*, s. 3–5, 6–8)
- ▷ *4th International Poster Triennial in Toyama* 1994, The Museum of Modern Art, Toyama 1994
- ▷ *Exposons, affichons... 300 affiches d'expositions*, Somogy Éditions d'Art, Paris–Chaumont 1994
- ▷ *14 Biennale Plakatu Polskiego*, Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice 1995
- ▷ *Gnieźnieńskie Spotkania z Plakatem. Spotkanie 1: Polska (plakaty z lat 1989–1995)*, Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, Gniezno, 1995 (Zdzisław Schubert, *Plakat polski po przełomie*, s. nlb.)
- ▷ *Helsinki Julistebiennale 95. Helsinki International Poster Biennial '95. XI International Poster Biennial in Finland*, Grafi Ry [Helsinki 1995]
- ▷ *Plakatansichten. Fünf internationale Künstler: Henryk Tomaszewski, Uwe Loesch, Gérard Paris-Clavel, Volker Pfüller, Werner Jeker*, Brandenburgische Kunstsammlungen, Cottbus 1995
- ▷ *Typo & konstrukcja. Przegląd plakatu polskiego*, Państwowa Galeria Sztuki w Łodzi; Ośrodek Propagandy Sztuki, Łódź 1996 (Zdzisław Schubert, *Typografia i geometria w polskim plakacie powojennym*, s. nlb.)
- ▷ *15 Biennale Plakatu Polskiego*, Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice 1997
- ▷ *Henryk Tomaszewski, graphic artist*, La Maison de la Culture de Bourges, [1998] (Hugues Boekraad, *Introduction*, s. nlb.)
- ▷ *Henryk Tomaszewski. Plakati*, Mestna Galerija, Ljubljana 1999 (Michał Warda, [inc.:] *Zgodovina sodobnega filmskega*, s. nlb.)
- ▷ *Laughing. The International Posters Exhibition*, Suntory Museum, Osaka 1999 (Shigeo Fukuda, *Beyond Humor*, s. 7)
- ▷ *Polski plakat filmowy od CWF do Visual Studio*, Państwowa Galeria Sztuki w Toruniu, Toruń 1999 (Zdzisław Schubert, [inc.:] *Skrót CWF*, s. nlb.)
- ▷ *Plakat! Poster! Art from Poland*, The University Museum — John Sutton Hall, Indiana University of Pennsylvania, Indiana 2003
- ▷ *Powinność i bunt. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1944–2004*, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 2004
- ▷ *19 Biennale Plakatu Polskiego*, Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice 2005
- ▷ *Czasy wojen i pokoju. Karykatura polska 1914–1939*, Muzeum Karykatury im. Eryka Lipińskiego, Warszawa 2004
- ▷ *Solidarność 1980–2005, Solid Art*, European Parliament, Université Libre de Bruxelles, Bruxelles; Museu d'Història de Catalunya, Barcelona 2005
- ▷ *Spectacle dans la rue. 100 Posters from 10 Countries 1958–1968. A selection from the celebrated exhibition curated by Antonio Boggeri for Olivetti in the late sixties*, Fondazione Galleria Gottardo, Lugano 2005
- ▷ *Uśmiech Akademii. W kręgu Henryka Tomaszewskiego, jego uczniów, następców, przyjaciół*, Muzeum Karykatury im. Eryka Lipińskiego, Warszawa 2005 (Elżbieta Maria Laskowska, *O wystawie. Uśmiech z akademickich wykształceniem*, s. 6–9; Bogusław Deptuła, *Śmiech to poważna sprawa*, s. 43–44)
- ▷ *Dix-septième Festival International de L’Affiche et des Arts Graphiques de Chaumont* 2006, Les Silos, maison du livre et de l’affiche, Chaumont 2006
- ▷ *Czterech wspólniactw. Henryk Tomaszewski, Roman Cieśliewicz, Jan Lenica, Jan Młodożeniec*, Galeria Grafiki i Plakatu, Warszawa 2006
- ▷ *Henryk Tomaszewski, rysunek i plakat teatralny*, Legnickie Centrum Kultury, Teatr im. Heleny Modrzejewskiej, Legnica 2006 (Krzysztof Dydo, *Mistrz, poeta, ojciec, Chopin polskiego plakatu*, s. nlb.)
- ▷ *Tradycje konstruktywistyczne w plakacie polskim*, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa 2008
- ▷ *Henryk Tomaszewski. Legenda polskiego plakatu. Dzieło i postać*, Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, Sopot 2010 (Mariusz Knorowski, *Vacat*, s. 3–25; Krzysztof Lenk, *Moore*, s. 27–45; Bruno Koper, *Liternictwo w plakatach Henryka Tomaszewskiego*, s. 46–53)

Albumy i książki

- ▷ *Helmut Gauweiler, Deutsches Vorfeld im Osten*, Buchverlag Ost, Krakau 1941
- ▷ *O plakacie. Zbiór materiałów z narad i dyskusji oraz artykułów poświęconych aktualnym problemom plakatu politycznego*, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa [1953]
- ▷ *Polish Poster*, red. Henryk Szemberg, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa 1957
- ▷ *Polski plakat filmowy*, oprac. Tadeusz Kowalski, Filmowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1957
- ▷ *Barbara Kwiatkowska, Henryk Tomaszewski*, Arkady, Warszawa 1959
- ▷ *Olgierd Budrewicz, Baedeker warszawski 2, raczej o ludziach*, Czytelnik, Warszawa 1961, s. 47–54
- ▷ *Henryk Tomaszewski, Książka zażaleń*, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, Warszawa 1961
- ▷ *Józef Mroczczak, Polnische Plakat Kunst*, Econ Verlag, Wien–Düsseldorf 1962
- ▷ *Szpilki. Coś nam zostało z tamtych lat*, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, Warszawa 1967
- ▷ *Olaf Sveistrup, Beschwerdebuch. Karikaturen aus dem Osten*, Econ Verlag, Wien–Düsseldorf 1967
- ▷ *Elżbieta Skierkowska, Współczesna ilustracja książki*, Ossolineum 1969
- ▷ *Szymon Bojko, Polska sztuka plakatu*, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, Warszawa 1971
- ▷ *Szymon Bojko, Polski plakat współczesny*, Agencja Autorska, Warszawa 1972
- ▷ *Twórca i dzieło w fotografii Jana Styczyńskiego*, Interpress, Warszawa 1976
- ▷ *Hanna Górską, Eryk Lipiński, Z dziejów karykatury polskiej*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1977
- ▷ *Plakat polski 1970–1978 / The Polish Poster 1970–1978*, Krajowa Agencja Wydawnicza RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Warszawa 1979
- ▷ *Eryk Lipiński, Herbert Sandberg, Satirikon '80. Karikaturen aus sozialistischen Ländern*, Eulenspiegel Verlag, Berlin 1980
- ▷ *Polski plakat polityczny*, Krajowa Agencja Wydawnicza RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Warszawa 1980
- ▷ *Jan Białostocki, Henryk Tomaszewski, w: Współczesna sztuka polska*, Arkady, Warszawa 1981, s. 333–348
- ▷ *F. H. K. Henrion, Top Graphic Design*, ABC Verlag, Zürich 1983
- ▷ *Danuta Wróblewska, Polska grafika współczesna*, Interpress, Warszawa 1983
- ▷ *Muzeum Plakatu w Wilanowie 1968–1988*, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1988
- ▷ *Claude Ferrand, Photographies couleurs*, Galerie Aréna, Arles 1988
- ▷ *World Graphic Design Now. Poster*, Kodansha–Otowa, Tokyo 1988
- ▷ *Pour les droits de l’homme. Histoires, images, paroles*, Artis 89, Paris 1989
- ▷ *Eryk Lipiński, Pamiętniki*, Fakt, Warszawa 1990
- ▷ *Colin Naylor, Leanda Shrimpton, Contemporary Masterworks*, St. James Press, Chicago 1991
- ▷ *Henryk Tomaszewski*, GGG Books, Ginza Graphic Gallery, Tokyo 1992
- ▷ *Henryk Tomaszewski. Graphic Artist*, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Stowarzyszenie Polskich Artystów Grafików Projektantów, Warszawa 1993
- ▷ *Plakatkunst. Von Toulouse-Lautrec bis Benetton*, Museum für Kunst und Gewerbe, Hamburg 1994
- ▷ *The 100 Best Posters from Europe and United States 1945–1990*, Toppan, Tokyo 1995
- ▷ *Thierry Sarfis, Ewa Maruszewska, Henryk Tomaszewski, graphismes et pédagogie*, Somogy Éditions d'Art, Seine-Saint-Denis 1995
- ▷ *Krzysztof Dydo, Mistrzowie polskiej sztuki plakatu*, Buffi, Bielsko-Biała 1995
- ▷ *Mariusz Hermansdorfer, Artyści polscy na festiwalach międzynarodowych. Wystawy Muzeum Narodowego we Wrocławiu 1975–1995*, Wrocław 1995, s. 94
- ▷ *Muzeum ulicy. Plakat polski w kolekcji Muzeum Plakatu w Wilanowie*, Krupski i S-ka, Warszawa 1996
- ▷ *Graphis Poster 96. The International Annual of Poster Art*, Graphis, New York–Zürich, 1996
- ▷ *Polski plakat filmowy. 100-lecie kina w Polsce*, Krzysztof Dydo Galeria Plakatu, Kraków 1996
- ▷ *Yusaku Kamekura 1915–1997. Pionier of Graphic Design in Japan*, Media Factory, Tokyo 1998
- ▷ *Radovan Jenko, Vizualno razmišljanje. Visual Thinking*, Radovan Jenko, Ljubljana 1999
- ▷ *Masters of the 20th Century. The ICOGRADA Design Hall of Fame*, Graphis, New York 2001
- ▷ *Tomaszewski Henryk, w: Olgierda Budrewicza Słownik warszawski*, WAiF, Warszawa 2004, s. 268
- ▷ *Heniu Tomaszewskiej od nas. 10.06.2004 Henryk Tomaszewski. 90 lat / 90 years / 90 ans*, [brak wydawcy i miejsca wydania] 2004
- ▷ *Wojciech Włodarczyk, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1944–2004*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 2005
- ▷ *Mariusz Knorowski, Efekt zwierciadlany, w: Pierwsze półwiecze polskiego plakatu 1900–1950*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2008, s. 205–249

- „Graphis” 1957, nr 72, s. 296–317
- ▷ Henryk Szemberg, *Polish Posters 1957 / Polnische Plakate 1957 / Affiches polonaise 1957*, „Graphis” 1957, nr 73, s. 398–407
 - ▷ TKW, [inc.:] *Jeszcze przed pięciu laty Henryk Tomaszewski, „Film”* 1959, nr 6, s. 4
 - ▷ Jan Lenica, *The Polish School of Poster Art / Die polnische Schule der Plakatkunst / L'École polonaise de l'affiche*, „Graphis” 1960, nr 88, s. 136–143
 - ▷ Eberhard Hölscher, *I. Internationale Plakat-Biennale, Warschau 1966*, „Gebrauchsgraphik” 1966, nr 9, s. 44–51
 - ▷ Eberhard Hölscher, *Polnische Zirkusplakate, „Gebrauchsgraphik”* 1966, nr 12, s. 8–19
 - ▷ Jerzy Olkiewicz, *I Biennale Plakatu, „Kultura”* 1966, nr 25, s. 1, 3
 - ▷ E. Hölscher, *II Internationale Plakat-Biennale, Warschau 1968*, „Gebrauchsgraphik” 1968, nr 10, s. 8–21
 - ▷ *Złote medale III MBP, „Życie Warszawy”*, 5.06.1970, s. 5
 - ▷ A. Margueritte, *La Biennale internationale de l'affiche, „Le Monde”*, 18.06.1970, s. 19
 - ▷ Hans Jürgen Spohn, *III Internationale Plakatbiennale Warschau 70*, „Gebrauchsgraphik” 1970, nr 11, s. 10–27
 - ▷ Wojciech Skrodzki, *Plakat i antyplakat, „Literatura”* 1972, nr 22, s. 20
 - ▷ Franz Hermann Willis, *IV Internationale Plakat-Biennale — Warschau 1972*, „Gebrauchsgraphik” 1972, nr 11, s. 20–29
 - ▷ F. H. Willis, *Polnische Plakate für den Fremdenverkehr, „Gebrauchsgraphik”* 1972, nr 4, s. 2–5
 - ▷ *Plakaty Henryka Tomaszewskiego, „Trybuna Ludu”* 1974, nr 20, s. 5
 - ▷ [inc.:] *Every cat / Es heist / La nuit, „Graphis”* 1976, nr 186, s. 290
 - ▷ Carle Naggar, *L'Affiche polonaise, „Zoom”* 1976, nr 40, s. 68–77
 - ▷ Jerzy Waśniewski, *Plakat w służbie idei, „Projekt”* 1976, nr 2, s. 2–7
 - ▷ *Poolse affiches uit eigen collectie, „Stedelijk Museum Bulletin”*, 1978, nr 10, s. 1
 - ▷ Anna Jasińska, *Lahti. III Biennale Plakatu, „Projekt”* 1979, nr 5, s. 36–41
 - ▷ Jerzy Waśniewski, *Najlepszy plakat Warszawy, „Projekt”* 1981, nr 3, s. 60–61
 - ▷ *Plakat muzyczny. Notatnik, „Projekt”* 1981, nr 1, s. 64
 - ▷ Akiko Hyuga, *Exhibition of Polish Theatre Posters, „Idea International Advertising Art”* 1983, nr 176, s. 66–73
 - ▷ Joanna Paszkiewicz, *Nie wprost, „Polityka”* 1986, nr 28, s. 8
 - ▷ Jerzy Waśniewski, *XI Ogólnopolskie Biennale Plakatu, „Projekt”* 1986, nr 1, s. 40–43
 - ▷ Jerzy Waśniewski, *Najlepszy plakat Warszawy, „Projekt”* 1986, nr 3, s. 48–53
 - ▷ [inc.:] *80-lecie urodzin obchodzi, „Wiadomości Kulturalne”* 1994, nr 3, s. 2
 - ▷ Piotr Sarzyński, *Nóż z widelcem. Biennale plakatu: perfekcyjna infantylność, nieznosna dosłowność, „Polityka”* 1994, nr 25, s. 9
 - ▷ Dorota Jarecka, *Inny niż wszyscy. Tomaszewski w Bostonie, „Gazeta Wyborcza”* 2003, nr 264
 - ▷ Szymon Bojko, *Nieco wspomnień, porównań, opinii, „Aspiracje”* 2004, nr 1, s. 34–54
 - ▷ M. M., *Henryk Tomaszewski, „Rzeczpospolita”* 2004, nr 134, s. 2
 - ▷ Joanna Sitkowska-Bayle, *Mozaika plakatów, „Art & Business”* 2005, nr 10, s. 65–66

Wywiady

- ▷ *Rozmowa z Henrykiem Tomaszewskim*, rozm. Piotr Tarkowski, „Przekrój” 1956, nr 66, s. 5–6
- ▷ *O pięknym plakacie na jutrzejsze święto rozmawia „Express” z prof. H. Tomaszewskim*, rozm. Om, „Ekspress Poznański” 1959, nr 100

- ▷ *Ten, który udaje Tomaszewskiego*, rozm. Jadwiga Radomińska, „Kulisy” 1959, nr 37
- ▷ *Z plakatem jak z miłością... Rozmowa z prof. H. Tomaszewskim*, rozm. Om, „Kurier Szczeciński” 1959, nr 103
- ▷ *Najlepsze plakaty*, rozm. Zygmunt Bielecki, „Głos Szczeciński” 1964, nr 161
- ▷ *Dziś rozmawia z nami artysta plastyk Henryk Tomaszewski. Telegram pisze się prozą*, rozm. Hanna Sadowska, „Głos Pracy” 1970, nr 140
- ▷ *O sztuce w świecie współczesnym mówi Henryk Tomaszewski*, not. Zuzanna Jastrzębska, „Filipinka” 1971, nr 203, s. 4
- ▷ *Henryk Tomaszewski rozmawia z redakcją, „Projekt”* 1974, nr 3, s. 33–36
- ▷ *Rozmowa na temat grafiki, „Rocznik Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie”* 1974, nr 4, s. 8–17
- ▷ *Strzelić w dziesiątkę. Z prof. Henrykiem Tomaszewskim rozmawia Krystyna Nastulanka, „Polityka”* 1977, nr 52, s. 1, 8
- ▷ *Przychodzi mi do głowy, żeby wszystko rzucić i sobie porysować...*, rozm. Joanna i Andrzej Skoczyłowski, „Sztuka” 1978, nr 3/5, s. 18–23
- ▷ *Mówi Henryk Tomaszewski, grafik profesor Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie*, w: Olgierd Budrewicz, *Warszawskie małe ojczyzny*, Iskry, Warszawa 1985, s. 226–230
- ▷ *Wciąż chcę nie umieć. Z Henrykiem Tomaszewskim rozmawia Joanna Paszkiewicz-Jägers, „Polityka”* 1988, nr 25, s. 1, 7
- ▷ *Wiem, gdzie jestem i wiem, co jest moje — mówi Henryk Tomaszewski, grafik, laureat XII MBP, profesor ASP w Warszawie, „Życie Warszawy”* (dodatek „Kultura i Życie”) 1988, nr 14, s. 1, 3

Teksty Henryka Tomaszewskiego:

- ▷ *Rysują literaci, piszą rysownicy, „Szpilki”* 1945, nr 12, s. 12
- ▷ *Mówi Henryk Tomaszewski*, w: Jerzy Jaworowski *1919–1974. Rysunek i grafika książkowa*, CBWA „Zachęta”, Warszawa 1977, s. nlb.
- ▷ [inc.:] *Miecio Piotrowski — duża indywidualność, „Szpilki”* 1978, nr 1, s. 20
- ▷ *Z Woli do Śródmieścia, „Stolica”* 1984, nr 52, s. 11
- ▷ *Profesor Mieczysław Wasilewski*, w: *Mieczysław Wasilewski, Galeria Prezydencka — Sztuka indywidualności*, Warszawa 2004, s. nlb.
- ▷ *Plakat nie lubi oszustwa. Dwaj wybitni graficy — Henryk Tomaszewski i Waldemar Świerzy — wspominają swego przyjaciela Romana Cieślewicza, „Gazeta Wyborcza”* (dodatek „Magazyn Gazety”), 26.04.1996, s. 12–14

Inne

- ▷ *Monsieur Henryk Tomaszewski, Varsavia, Polonia*, Agencja Autorska i Biuro Wydawnictw „Dom Książki”, Warszawa 1970 (zestaw pocztówek)
- ▷ *Polski plakat filmowy w zbiorach Filmoteki Polskiej*, RSW Prasa-Książka-Ruch, Warszawa 1974 (zestaw pocztówek)
- ▷ *Aleksander Fredro, Zemsta, Teka rysunków*, Teatr Powszechny, Warszawa 1978
- ▷ *Hommage à Max Ponty. La Gitane inspire 45 affichistes*, Echo International, [Paryż] 1991 (teka plakatów)
- ▷ *Rysunek*, Wydawnictwo Biblioteka, Łódź 1991 (teka grafik wydana z okazji wystawy w Galerii T)
- ▷ *Rocznik 1991–92 Zespołu Szkół Poligraficznych im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie*, Warszawa 1994
- ▷ *Aspekty. Gazeta informacyjna Galerii Aspekty* 1994, nr 1 (numer poświęcony wystawie *W hołdzie profesorowi Henrykowi Tomaszewskiemu*)
- ▷ *Henryk Tomaszewski. Exposition de ses œuvres graphiques*

et de son travail pédagogique, Seine-Saint-Denis 1995 (zestaw pocztówek)

- ▷ *Henryk Tomaszewski*, Galeria Grafiki i Plakatu, Warszawa [1996] (zestaw pocztówek)
- ▷ *Henryk Tomaszewski*, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa [bez daty] (zestaw pocztówek)
- ▷ *Kolorowy świat. Artyści dzieciom*, Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa [bez daty] (teka prac ilustratorów polskich wydana z okazji Międzynarodowego Roku Dziecka)

Henryk Tomaszewski

pod redakcją Agnieszki Szewczyk

koordynacja wydawnicza: Dorota Karaszewska

projekt graficzny: Iwo Rutkiewicz

projekt okładki: Hotel Sztuki

projekt okładki edycji limitowanej (100 egz. wersji polskiej

i 100 egz. wersji angielskiej): Filip Pągowski

fotografie: Piotr Ligier, Agnieszka Szewczyk, Jacek Sielski, archiwum Henryka

Tomaszewskiego, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Oddział Muzeum Narodowego

w Warszawie, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Muzeum Niepodległości w Warszawie,

Biblioteka Główna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

redakcja: Małgorzata Jurkiewicz

współpraca: Jolanta Pierikos

opracowanie zdjęć: Iwo Rutkiewicz, Maciej Sikorzak

Reprodukcje prac oraz fotografie z archiwum Henryka Tomaszewskiego
dzięki uprzejmości Filipa Pągowskiego.

Dziękujemy za pomoc w realizacji książki prof. Pawłowi Nowakowi,
prorektorowi ASP w Warszawie; za konsultacje katalogu plakatów
Irenie Przymus — kuratorce Galerii Plakatu i Designu Muzeum Narodowego
w Poznaniu oraz Piotrowi Dąbrowskiemu. Piotrowi Dąbrowskiemu dziękujemy
też za udostępnienie plakatów do sfotografowania (www.theartofposter.com)

Podziękowania zechce przyjąć także Paweł Starzyński.

wydawcy:

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

pl. Małachowskiego 3

00-916 Warszawa

www.zacheta.art.pl

BOSZ

BOSZ Szymanik i wspólnicy sp. jawna

38-722 Olszanica 311

Biuro: ul. Przemysłowa 14, 38-600 Lesko

tel. +48 13 469 90 00, +48 13 469 90 10

fax +48 13 469 61 88

biuro@bosz.com.pl

www.bosz.com.pl

ISBN 978 83 60713 96 9

ISBN 978 83 7576 222 8

partner:

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

© Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2014

Teksty oraz reprodukcje prac dostępne na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

(CC BY-NC-ND 3.0 PL). Tekst licencji dostępny na stronie:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>

Reprodukcje plakatów ze zbiorów Muzeum Plakatu w Wilanowie, Oddział

Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Poznaniu,

Muzeum Niepodległości w Warszawie, Biblioteki Głównej Uniwersytetu

Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dostępne na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska (CC BY-SA 3.0 PL).

Tekst licencji dostępny na stronie: [http://creativecommons.org/licenses](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/)

[/by-sa/3.0/pl/](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/)

Projekt graficzny dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-

Na tych samych warunkach 3.0 Polska (CC BY-SA 3.0 PL). Tekst licencji

dostępny na stronie: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>

druk: Argraf, Warszawa

s. 1–37

Henryk Tomaszewski, rysunki z lat 1957–1973, publikowane
m.in. w „Przeglądzie Artystycznym” i „Literaturze”, dzięki
uprzejmości Filipa Pągowskiego

s. 39

fot. Marek Holzman, 1958, archiwum Henryka
Tomaszewskiego

s. 40

Henryk Tomaszewski w swojej pracowni przy ul. Szpitalnej,
1970, fot. Wojciech Druszcz

s. 42

Henryk Tomaszewski, rysunek opublikowany w „Przeglądzie
Kulturalnym”, 1959

Reprodukcje plakatów w książce dzięki uprzejmości Filipa Pągowskiego
(fot. Piotr Ligier)
oraz następujących instytucji:

Biblioteka Główna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie:
Polska na szlaku Józefa Piłsudskiego, 1939

Muzeum Niepodległości w Warszawie:
PPR wczoraj w walce, dziś w odbudowie kraju, 1945
Co daje wsi sojusz robotniczo-chłopski, 1948
Przyjaźń, 1956

Muzeum Narodowe w Poznaniu:
Jasne Łany, 1947
Bitwa o szynę, 1947
Szczepienia przeciwgruźlicze zmniejszają pięciokrotnie możliwość zachorowania na gruźlicę, 1948
Młodość Chopina, 1952
Rocznica Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, 1953
XII Festiwal Sztuk Plastycznych, 1959
Biennale Grafiki w Krakowie. Ogólnopolska wystawa, 1960
Institut für Industrielle Formgestaltung in Warschau, 1965

Muzeum Plakatu w Wilanowie, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie:
Niech żyje 1 Maja, 1945
Gruźlica opóźnia dzieło odbudowy, 1948
Cienie na torach, 1951
Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości, 1951
Festiwal Filmów Radzieckich, 1953
Mikołaj Kopernik 1543–1953, 1953
Polskie Linie Lotnicze, 1953
Witamy 22 Lipca, 1953
Do walki o socjalizm, dobrobyt, trwałe pokój, 1954
Józef Kuśmierek, Rok 1944, 1954
Piątka z ulicy Barskiej, 1954
Wystawa malarstwa Zygmunta Waliszewskiego 1897–1936, 1957
1 Maja, 1958
III Przegląd Filmów Włoskich, 1958
Polsk målarkonst under 50-år, 1959
Rok Słowackiego, 1959
Cyrk, 1963
René Portocarrero i Raul Milian, 1963
W górach czy nad morzem wszędzie z tobą, 1963
Wystawa ceramiki Marii Gorełówny, 1964
Wystawa prac Tadeusza Kulisiewicza, 1964
Cyrk wielki, 1965
Inni. Od Nikifora do Głowackiej, 1965
Erna Rosenstein. Malarstwo, 1967
Wacław Wąsowicz 1891–1942, 1969
Jadwiga i Jerzy Zaremscy, 1970
Halina Chrostowska. Grafika, 1972
Juliusz Słowacki, Kordian, 1980

Wydanie książki w stulecie urodzin Henryka Tomaszewskiego
zbiega się z wystawą:
Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski
15.03–10.06.2014

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
dyrektorka: Hanna Wróblewska

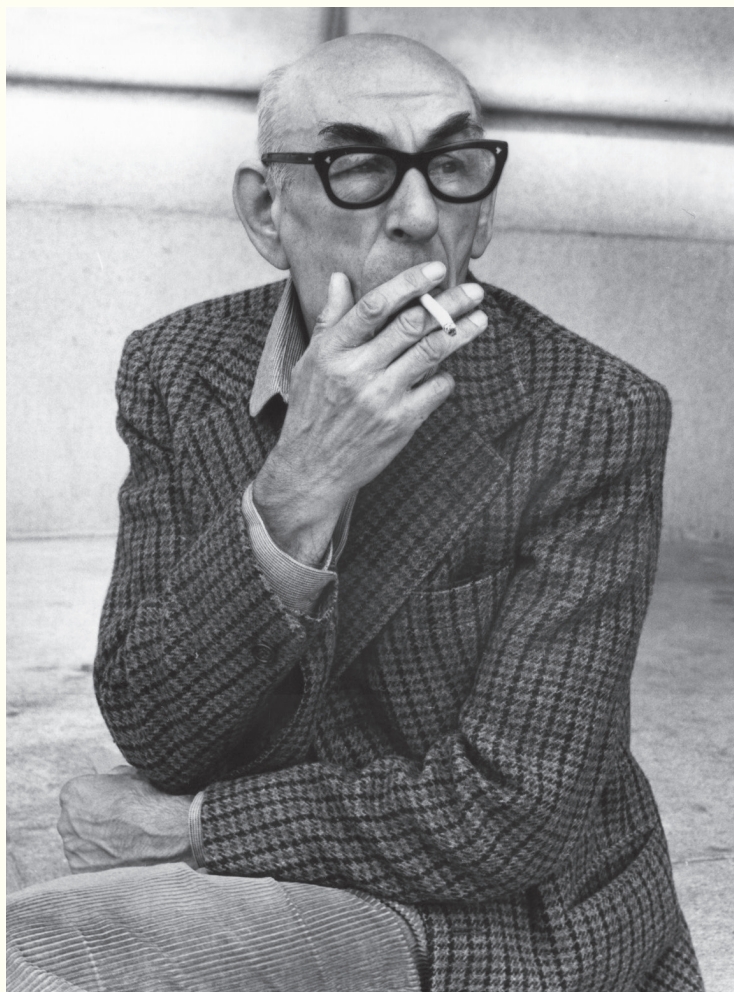
kuratorka: Agnieszka Szewczyk
współpraca: Filip Pągowski

współpraca ze strony Zachęty: Magdalena Komornicka
projekt ekspozycji: Grzegorz Rytel, Paulina Tyro-Niezgoda
opieka konserwatorska: Magdalena Grenda
realizacja: Krystyna Sielska i zespół
program edukacyjny: Zofia Dubowska-Grynberg i zespół

Podziękowania za udostępnienie spuścizny Henryka Tomaszewskiego
organizatorzy wystawy składają Filipowi Pągowskiemu.

Za wypożyczenie prac na wystawę dziękujemy:
Muzeum Plakatu w Wilanowie, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie
Muzeum Narodowemu w Poznaniu
Muzeum Niepodległości w Warszawie

fot. Marek Majewski

Henryk Tomaszewski (1914–2005) — grafik, projektant, rysownik, profesor warszawskiej ASP — był jedną z najważniejszych postaci polskiej grafiki projektowej po II wojnie światowej, ojcem założycielem i najwybitniejszym przedstawicielem polskiej szkoły plakatu w jednej osobie, a jego charakterystyczny język graficzny inspirowuje kolejne pokolenia grafików i projektantów.

„Według mnie, dzisiaj nie wystarczają wysokie nawet umiejętności techniczne, aby nazwać kogoś artystą. A niestety, z tego co widzę, prawie cała graficzna twórczość na świecie to gustowne epatowanie nowinkami technicznymi. [...] Albo jesteś, albo nie jesteś kimś, kto potrafi kreować stale zmieniający się nasz świat, wciąż aktualizując język. Powinniśmy sankcjonować twórcze prestidigitatorstwo”.

Henryk Tomaszewski, *Rozmowa na temat grafiki*, „Rocznik ASP w Warszawie” 1974, nr 4, s. 10

„Chciałbym wziąć białą kartkę i wyczarować z niej spodziewane zjawisko formalne przy pomocy niemal niczego, tak by kartka dalej została biała, nieskalanie czysta”.

Henryk Tomaszewski, cyt. za: Jan Zielecki, *Henryk Tomaszewski*, „Projekt” 1985, nr 4, s. 2

